

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

Кваліфікаційна наукова праця
на правах рукопису

ЛАДОНЯ КАТЕРИНА ЮРІЇВНА

УДК 811.161.2'276:077.5(043.3)

ДИСЕРТАЦІЯ

**НЕОЛОГІЗМИ В УКРАЇНСЬКОМОВНОМУ СЕГМЕНТІ СОЦІАЛЬНОЇ
МЕРЕЖІ «FACEBOOK»**

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело

_____ К.Ю.Ладоня

Науковий керівник – **Стишов Олександр Анатолійович**,
доктор філологічних наук, професор

Київ – 2021

АНОТАЦІЯ

ЛАДОНЯ К.Ю. Неологізми в українськомовному сегменті соціальної мережі «Facebook» – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія (03 Гуманітарні науки). – Київський університет імені Бориса Грінченка – Київ, 2021.

Дисертаційна робота присвячена дослідженню неологізмів українськомовного сегмента соцмережі Facebook.

Як *неологізми* у роботі розглядаємо одиниці (слова, словосполучення, фразеологізми, окремі їхні значення), що з'явилися і функціонують у мові в певний період її існування і позначають нові й актуалізовані реалії та поняття, а також індивідуально-авторські інновації (оказіоналізми), новизна яких усвідомлюється загалом.

Актуальність роботи визначається безпрецедентним поширенням соціальної мережі Facebook серед мешканців України та світу протягом останніх років, значною динамічністю лексичного й фразеологічного складу специфічної мови спілкування у цій соцмережі та відсутністю спеціального комплексного лінгвістичного дослідження неологічної лексики й фразеології та особливостей комунікації в цьому контенті.

Мета роботи полягає у вивченні лексичних, словотворчих, семантичних, графічних і фразеологічних неологізмів у соцмережі Facebook початку XXI століття, встановленні джерел їх походження та функціонально-стилістичних особливостей.

Джерельною базою дослідження слугували українськомовні тексти соціальної мережі Facebook за 2017-2021 рр.

Наукова новизна роботи зумовлена тим, що в ній уперше здійснено комплексний аналіз неологізмів українськомовного сегменту Facebook; зацентровано увагу на основних шляхах поповнення неологічної лексики й фразеології; виявлено й схарактеризовано продуктивні способи та засоби

словотворення неологізмів у дискурсі вказаної соціальної мережі; з'ясовано джерела зовнішніх новозапозичень і їх тематичні групи; розглянуто внутрішні входження; визначено функційно-стилістичні особливості вживання нових одиниць у соцмережі Facebook; поглиблено лінгвістичні знання про інтернет-комунікацію загалом та про соціальну мережу Facebook як важливий її жанр зокрема.

Теоретичне значення виконаного дослідження полягає в певному внеску в сучасну лексикологію, зокрема в поглибленні відомостей про структурну, семантичну, функційно-стилістичну спеціалізацію неологізмів, сфера вияву яких – тексти соціальної мережі Facebook початку XXI століття, у розширенні уявлення про їхні міжстильові зрушення та зміни, спричинені передусім соціальною динамікою; у комунікативну лінгвістику завдяки встановленню ролі лексичних і фразеологічних інновацій у забезпеченні структурної організації дискурсу соцмережі Facebook.

Практичне значення. Матеріали й основні положення дисертації, її висновки можуть бути використані під час вивчення курсів сучасної української мови (розділи "Лексикологія", "Словотворення", "Стилістика", «Культура мови»), медіакомунікації, медіалінгвістики, прагмалінгвістики, соціолінгвістики; у підготовці спецкурсів і спецсемінарів, курсових, кваліфікаційних робіт, під час написання підручників, навчальних посібників, а також у лексикографічній практиці – для укладання різних видів лексиконів: нових слів і значень, ідеографічних, тлумачних, перекладних та ін.

У *Вступі* дисертації наголошено на основних складниках: новизні, теоретичному та практичному значенні, апробації дослідження тощо. У розділах роботи поетапно подано аналіз неологічної лексики й фразеології українськомовного сегмента соцмережі Facebook, проаналізовано причини їх виникнення й значного поширення, особливості функціонування, що й було передбачено завданнями.

Перший розділ присвячено теоретичним засадам дослідження. У *другому розділі* представлено аналіз основних джерел походження неологізмів в

українськомовному сегменті соцмережі Facebook. *Третій розділ* присвячено висвітленню основних стилістичних функцій, які виконують неологізми в українськомовному сегменті соцмережі Facebook.

Проведене дослідження дало змогу зробити такі *висновки*.

1. Інтернет-середовище спричинило появу нової форми спілкування – соціальної мережі Facebook, що засвідчує свою стрімку динаміку поширення як у світовому вимірі, так і в Україні. На сьогодні користувачами Facebook є представники всіх соціальних верств і вікових груп. Свої сторінки мають ЗМІ, установи, організації, торговельні структури, діячі політики й культури, пересічні громадяни. Соціальні мережі надзвичайно швидко проникають у комунікативний простір сучасного соціуму. Щоденне життя і мова громадян зазнають потужного впливу соцмереж, який постійно посилюється. Виявлено, що в аналізовану добу соціальні мережі, будучи об'єднаннями осіб із спільними інтересами й уподобаннями, усе більше втрачають свою дотеперішню розважальну спрямованість, а інтенсивніше набувають характеру своєрідних осередків соціалізації, самопрезентації, політизації, почасти реклами й розвитку бізнесу. На значному фактичному матеріалі засвідчено, що новітня соцмережа Facebook набула статусу важливого засобу спілкування. Комунікування в соцмережах, що є основними платформами для міжособистісного спілкування в інтернеті, є різновидом обміну інформацією специфічної природи зі своїми засобами реалізації, інструментарієм і формами вираження.

2. Наявність виразних особливостей мережевого комунікування, глобальне поширення нових інформаційних технологій, залучення до інтернет-спілкування значної кількості мовців приводить до трансформацій мови, що обслуговує ці комунікації, майже на всіх лінгвальних рівнях. Засвідчено, що найбільших змін зазнають лексичний, фразеологічний, словотвірний і графічний рівні (виникнення інтернет-неологізмів, новозапозичень, калькувань, неологізмів-фразем, нових способів і засобів нетрадиційного словотвору; об'єднання різних графічних знакових систем тощо). Відбувається значне розширення словника для номінування нових понять, реалій, явищ, ознак, дій і станів, що постійно

виникають у мережевому світі, і технічних можливостей обслуговування інтернету, а також використання графічних засобів вираження й опису емоцій. Неологізми, здебільшого оказіонального характеру, з'являються через бажання мовця презентувати себе через власне висловлення, по-іншому номінуючи певні реалії та поняття, що вже мають назву, надаючи висловленню додаткової експресії.

3. У результаті проведеного дослідження констатовано, що неологія – це наукова галузь, завдання якої полягають у фіксації та класифікації нових слів і фразеологізмів, а також у спостереженні за їх адаптацією й здійсненні їх лексикографічного розроблення й кодифікування. Переважна більшість лінгвістів предметом вивчення неології вважають нове слово, словосполучення, фразеологізм (неологізм), проте з чіткою параметризацією цього поняття виникають певні проблеми. Динамічна природа нової одиниці часом стоїть на перешкоді визначенню межі перебування новоутворення в статусі неологізму. Зі стилістичного погляду неологізмами є слова, значення слів, словосполучення і фразеологізми, що мають стилістичну маркованість і наділені конотацією новизни, яку відчуває носій мови і наявність якої залежить від його мовної компетентності. Відповідно до психолінгвістичної теорії неологізм – це мовна одиниця, що раніше не опинялася в межах мовленнєвого досвіду мовця. Згідно з лексикографічною теорією неологізми – це мовні одиниці, що не потрапили до словників. За денотативною теорією, неологізм – це слово, яке позначає новий об'єкт позамовної дійсності (денотат). Структурна теорія кваліфікує як неологізми тільки структурно і формально абсолютно нові слова, оскільки створені з використанням відомих у мові морфем одиниці через можливість бути будь-коли відтвореними мовцями зрозумілі для них, через що не можуть сприйматися як неологізми. Конкретно-історична теорія спирається на уточнення сутнісної новизни неологізму в просторі й часі.

4. З'ясовано, що екстралінгвальними чинниками появи нових слів в українській мові останнього періоду є: а) демократизація суспільного життя; б) державний статус української мови; в) істотне послаблення цензури й

самоцензури; г) зміни в політичному житті та соціальній структурі українського суспільства; г) задоволення практичних потреб мовців; д) глобалізаційні процеси; е) поширення моди на певні мовні форми; є) військовий конфлікт на сході країни; ж) пандемія Covid-19 тощо. Інтралінгвальними чинниками, що детермінують появу неологізмів, є: а) денотативний (потреба в позначенні («ословленні») нового об'єкта); б) системна організація мови – тиск мовної системи (освоєння нових входжень і формування потенційно можливих слів на основі наявних у мові словотворчих типів і моделей); в) тенденція до надання переваги більш експресивним мовним формам (пошук і розширення неординарних стилістично маркованих позначень із відмінним емоційно-експресивним значенням); г) принцип економії мовної енергії, лінгвальних засобів; г) дія аналогії (особливо в словотворчих інтенціях). Процес номінування ґрунтується на низці основних принципів: принципі мотивованості, принципі парадигматичності, принципі модельності й зразка.

У кожного новотвору є автор, хоч носіям мови він, як правило, не відомий, і кожне нове слово чи фразема є засобом самовираження. У процесі функціонування мовної одиниці в статусі неологізму вона здатна пройти етап соціалізації (її може прийняти мовна спільнота), а також – етап лексикалізації (нове слово або фразеологізм має змогу бути закріпленим у мовній системі). Звичайно соціалізація нової одиниці відбувається через сприйняття мовцями, для яких мова є інструментом професійної діяльності (журналісти, письменники, науковці, релігійні діячі та ін.) і які, уживаючи неологізм, доносять його до решти носіїв мови. Сприйняття і використання такої мовної одиниці більшою частиною мовної спільноти приводить до її лексикалізації, у результаті чого неологізм опиняється в реєстрі словника, де зафіксована загальноживана лексика.

5. Значний корпус зібраного фактичного матеріалу дав змогу виявити основні джерела неологізмів в українськомовному сегменті соцмережі Facebook. Засвідчено, що найбільш потужним і дієвим із-поміж них є словотворення (понад 80% новотворів). Встановлено, що продуктивними способами деривації нових одиниць у студійованій мережі слугували: суфіксальний (47%), префіксальний

(17%), композиція (15%), юкстапозиція (5%), аббревіація (4%), усічення (2%), лексико-синтаксичний спосіб (1%), семантична деривація (9%).

Ще одним джерелом збагачення неологізмами соцмережі Facebook є зовнішні запозичення (біля 8%). Виявлено, що серед них чисельно переважають англіцизми (понад 68%). Другу позицію посідають входження з російської мови (біля 30%). Нові етранжизми з інших мов є незначними і становлять усього 2% в соцмережі Facebook. Окрім того, джерелом поповнення неологізмами аналізованої соціальної мережі є внутрішні запозичення – некодифіковані розмовні слова, жаргонізми, арготизми (12%).

Виявлено, що виразною рисою мовного оформлення комунікативних процесів у мережі Facebook є поява й використання графічних неологізмів. Вони можуть утворюватися в результаті субституції компонентів слова (у базовій лексичній одиниці користувач замінює певний структурний складник) і графічної деформації слова (дериваційний прийом полягає в цілеспрямованому графічному спотворенні плану вираження твірної бази).

6. Виявлено й проаналізовано основні стилістичні функції, які виконують неологізми в соцмережі Facebook.

З'ясовано, що значна частина зібраних неологізмів є носіями конотації зневаги, яка висловлюється до популярних концептів інформаційного простору. Магістральне функційне навантаження цих новотворів з'являється для реалізації комунікативних інтенцій і настанов користувачів українськомовного сегмента Facebook.

Окрім того, неологізми, виявлені в мовному просторі аналізованої соціальної мережі, є носіями конотації підсилення образу, конотації комічності та конотації розмовності. Основне функційне призначення неологізмів, виявлених у процесі дослідження полягає у варіативному передаванні інформації, експресивізації та графічній евфемізації.

Отже, для дискурсу українськомовної соцмережі Facebook, зокрема нової лексики й фразеології, характерна низка особливостей, які вказують на винятковий характер цього мовного матеріалу та є важливими складниками

сучасної соціальної комунікації. Названі одиниці засвідчують істотний лексичний, стилістичний і словотвірний потенціал цієї мережі, демонструють широкі перспективи використання та збагачення загальнонародної мови.

Ключові слова: неологізми, соцмережа Facebook, українськомовний сегмент, інтернет-дискурс.

ABSTRACT

LADONIA K.YU. Neologisms in the Ukrainian-language segment of Facebook social network. – Manuscript.

The thesis is submitted for attaining the Doctor of Philosophy degree in speciality 035 Philology (03 Humanities). – Borys Hrinchenko Kyiv University. – Kyiv, 2021.

The thesis is a study of neologisms of the Ukrainian-speaking segment of Facebook social network.

In the dissertation, neologisms are viewed as units (words, phrases, phraseologies, their individual meanings) that appeared and function in the language in a certain period of its existence and denote new and updated realities and concepts, as well as individual authorial innovations (occasionalisms, ad hoc formations), the novelty of which is realized in general.

The **relevance** of the research is determined by the unprecedented spread of Facebook social network among residents of Ukraine and the whole world taking place over the past years, the significant dynamism of lexis and phraseology of specific language of communication in this social network and the lack of special comprehensive linguistic study on neological lexicon and phraseology as well as features of communication in this content.

The **aim** of the work is to study lexical, word-forming, semantic, graphic and phraseological neologisms used in the social network Facebook at the beginning of the XXI century, to determine the sources of their origin as well as functional and stylistic features.

The **source basis** of the study is formed by the Ukrainian texts of the social network Facebook within the period of 2017-2021.

The **scientific novelty** obtained is that for the first time: the comprehensive analysis of neologisms of the Ukrainian-language segment of Facebook was conducted; the main ways of replenishment of neological lexicon and phraseology are emphasized; the productive ways and means of word-formation of neologisms in the discourse of the social network are revealed and characterized; the sources of external new borrowings and their thematic groups are clarified; internal occurrences are considered; functional and stylistic features of the use of new units in the social network Facebook are defined; the linguistic knowledge about Internet communication in general and the social network Facebook as an important genre, in particular, is increased.

The **theoretical value** of the results lies in a certain contribution to modern lexicology, namely in deepening information about the structural, semantic, functional and stylistic specification of neologisms, whose scope comprises the texts from Facebook of early XXI century, as well as expanding the understanding of their inter-stylistic shifts and changes caused primarily by social dynamics. The results of the study can contribute to communicative linguistics by establishing the role of lexical and phraseological innovations in ensuring the structural organization of the discourse of the social network.

The **practical significance** of the results obtained is that the materials and the main provisions of the dissertation, its conclusions can be used in the courses in the modern Ukrainian language (sections "Lexicology", "Word-formation", "Stylistics", "Language culture"), media communications, media linguistics, pragmalinguistics, sociolinguistics; when preparing special courses and special seminars, coursework, qualification works, when writing textbooks, teaching aids, as well as in lexicographic practice for compiling different types of dictionaries: new words and meanings, ideographic, explanatory, translations, etc.

In *Introduction* the author expands on the main attributes of the dissertation, such as its novelty, theoretical and practical significance, the approbation of the study, etc.

The *chapters* of the study presents the results of the analysis of the neological lexicon and phraseology in the Ukrainian-language segment of Facebook, the reasons for their occurrence and distribution, the features of their functioning.

The *first chapter* is focused on theoretical foundations of the study. The *second chapter* presents the analysis of the main sources of the origin of neologisms in the Ukrainian-language segment of Facebook. The *third chapter* covers the main stylistic functions performed by neologisms in the Ukrainian-language segment of Facebook.

The study allowed the author to draw the following *conclusions*.

1. The Internet environment has led to the emergence of a new form of communication, i.e. the social network Facebook, which proves its rapid dynamics of spread both in the global dimension and in Ukraine. Today, Facebook users are people of all walks of life and age groups. Media, institutions, organizations, trade structures, politicians and cultural figures, as well as ordinary citizens have their Facebook accounts. Social networks extremely quickly get inside into the communicative space of modern society. Everyday life and language of citizens are strongly influenced by social networks, which is constantly increasing. It was found out that within the analyzed period, social networks, as associations of people with common interests and preferences, are increasingly losing their current entertainment focus, and more intensely becoming a kind of centre of socialization, self-presentation, politicization, partly advertising and business development. Significant factual material testifies that the newest social network Facebook has acquired the status of an important means of communication. Communication in social networks, which are the main platforms for interpersonal communication on the Internet, is a kind of exchange of information of a specific nature with its means of implementation, tools and forms of expression.

2. The presence of distinct features of network communication, the global spread of new information technologies, the involvement of a significant number of speakers in the Internet communication leads to transformations of the language that serves these communications, at almost all linguistic levels. It has been shown that the lexical, phraseological, word-forming and graphic levels undergo the greatest changes (emergence of Internet neologisms, new borrowings, loan translation, neologisms-

phrases, new ways and means of non-traditional word-formation; combination of different graphic sign systems, etc.). The vocabulary to nominate new concepts, realities, phenomena, signs, actions and states that are constantly emerging in the online world expanded significantly, as well as the use of graphical means of expression and description of emotions and feelings. Neologisms, mostly of an occasional nature, appear due to the speakers' desire to present themselves through their own utterance, differently nominating certain realities and concepts that already have a name, giving the utterance additional expression.

3. As a result of the study, it was stated that neology is a scientific field with the task to fix and classify new words and phrases, as well as to monitor their adaptation and implementation of their lexicographic development and codification. The vast majority of linguists consider a new word, phrase, phraseology (neologism) as the subject of the study of neology. However, with a clear parameterization of this concept, there are some problems. The dynamic nature of the new unit sometimes stands in the way of defining the boundary of new formation in the status of a neologism. From a stylistic point of view, neologisms are words, meanings of words, phrases and phraseologies that have stylistic marking and are endowed with the connotation of novelty, which is felt by the native speaker and the presence of which depends on his/her linguistic competence. According to the psycholinguistic theory, a neologism is a linguistic unit that has not previously been within the speaker's communicative experience. According to the lexicographic theory, neologisms are linguistic units that are not included in dictionaries. As denotative theory states, neologisms are the words that denote a new object of extra-linguistic reality (denotation). The structural theory qualifies neologisms only as structurally and formally complete new words since units created using morphemes known in the language are understandable to them due to the possibility of being ever reproduced by speakers, which is why they cannot be perceived as neologisms. The specific historical theory is based on the clarification of the essential novelty of neologism in space and time.

4. It was defined that the extra-lingual factors causing the appearance of new words in the Ukrainian language of the recent period are the following:

a) democratization of public life; b) the state status of the Ukrainian language; c) significant weakening of censorship and self-censorship; d) changes in the political life and social structure of Ukrainian society; e) meeting the practical needs of the speakers; e) globalization processes; f) the spread of fashion to certain language forms; g) military conflict in the east of Ukraine; g) the Covid-19 pandemic, etc. Intralingual factors that determine the appearance of neologisms are as follows: a) denotative one (the need to designate ("pronounce") a new object); b) system organization of language, i.e. the pressure of the language system (development of new occurrences and the formation of potentially possible words on the basis of existing word-forming types and models in the language); c) the tendency to give preference to more expressive language forms (search and expansion of extraordinary stylistically marked symbols with excellent emotional and expressive meaning); d) the principle of saving speech energy, linguistic means; e) the action of analogy (especially in word-forming intentions). The nomination process is based on a number of basic principles: the principle of motivation, the principle of paradigm, the principle of modelling.

Each neologism has an author, although, as a rule, native speakers do not know them, and each new word or phraseme is a means of self-expression. In the process of functioning of a linguistic unit in the status of a neologism, it is able to go through the stage of socialization (it can be accepted by the linguistic community), and also the stage of lexicalization due to which a new word or phraseological unit can be fixed in the linguistic system. Usually, the socialization of a new unit occurs through the perception of the speakers for whom the language is an instrument of professional activity (journalists, writers, scientists, religious leaders, etc.) and who, using neologisms, convey them to other native speakers. The perception and use of such a linguistic unit by most of the linguistic community leads to its lexicalization, as a result of which the neologism appears in the dictionary registry, where common vocabulary is recorded.

5. A large body of collected factual material made it possible to identify the main sources of neologisms in the Ukrainian-language segment of the Facebook social network. It is proved that the most powerful and effective among them is word

formation (over 80% of new works). It was found out that productive ways of the derivation of new units in the studied network were the following: suffix (47%), prefix (17%), composition (15%), juxtaposition (5%), abbreviation (4%), truncation (2%), lexical and syntactic method (1%), and semantic derivation (9%).

Another source of Facebook neologisms' enrichment is external linguistic borrowings (about 8%). It was defined that Anglicisms dominate among foreign words (over 68%). The second position is occupied by linguistic borrowings from the Russian language (about 30%). New linguistic borrowings from other languages are insignificant and comprise up to only 2%. In addition, the source of replenishment of neologisms of the analyzed social network is internal borrowings, i.s. uncodified colloquial words, jargon, and slang (12%).

A distinctive feature of the language means realizing communication processes on Facebook network is the emergence and use of graphic neologisms. They can be formed as a result of substitution of word components (in the basic lexical unit the user replaces a certain structural component) and graphic deformation of the word (derivational technique consists in purposeful graphic distortion of the plane of expression of the creative base).

6. The main stylistic functions performed by neologisms in the Facebook social network have been identified and analyzed.

It was ascertained that a significant part of the analyzed neologisms are the carriers of connotation of contempt, expressed in popular concepts of the information space. The main functional load of these innovations appears to perform communicative intentions and instructions of the users of the Ukrainian-speaking segment of Facebook.

In addition, the neologisms registered in the linguistic space of the analyzed social network are the carriers of connotation of image enhancement, connotation of comedy and connotation of colloquialism. The main functional aim of the neologisms identified in the research process is the variable transfer of information, expressiveness and graphic euphemism.

Thus, the discourse of the Ukrainian-language Facebook social network, in particular its new vocabulary and phraseology, is characterized by a number of features that indicate the exceptional nature of this language material and are indispensable components of present-day social communication. These units testify to the significant lexical, stylistic and word-forming potential of this network, demonstrate broad prospects for the use and enrichment of the national language.

Key words: neologisms, Facebook social network, Ukrainian-language segment, Internet discourse.

СПИСОК НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

Публікація в періодичному науковому виданні іншої держави, яка входить до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу

Ladonia K. Yu. On the problem of neologisms formation in the Ukrainian-speaking segment of social networks of Facebook. *International Journal of Innovative Technologies in Social Science*. Warsaw : RS Global Sp. z O.O., 2018. No 8(12). P. 26–29. ISSN 2544-9338

Публікації у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України з присвоєнням категорії “Б”

Ладоня К. Ю. Неологізми в українській мові: сутність, визначення, принципи класифікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: філологія : збірник наукових праць. 2018. Вип. 36. С. 38–40. ISSN 2409-1154

Ладоня К.Ю. Мовні ознаки спілкування в соцмережі «Facebook». *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2021. № 39. Т. 2. С. 106–110. ISSN 2308-4855

Публікації, у яких додатково відображені результати дослідження (статті в інших виданнях, матеріали конференції, тощо)

Ладоня К.Ю. Неологізми в підручнику української мови. *Проблеми сучасного підручника* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Мінськ, 18-19 травня 2018 р. Мінськ–Київ : Педагогічна думка, 2018. С. 50-54.

Ладоня К.Ю. Шляхи творення неологізмів українськомовного сегменту соцмережі Facebook. *Сучасні наукові дослідження представників філологічних наук та їхній вплив на розвиток мови та літератури* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 12-13 квітня 2019 р. Львів : ГО «Наукова філологічна організація «Логос», 2019. С. 69-72.

Ладоня К.Ю. Особливості мови інтернет-комунікацій в умовах полікультурності. *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2019: інтернаціоналізація та інтеграція в освіті в умовах глобалізації* : матеріали III міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 30 травня 2019 р. Київ-Дрогобич : ТзОВ «Трек ЛТД», 2019. С. 63-64.

Ладоня К.Ю. Розвиток цифрових форм комунікації як відповідь на виклики пандемії COVID-19. *Музейна педагогіка в науковій освіті* : збірник тез доповідей учасників II Всеукраїнської науково-практичної конференції, м.Київ, 26 листопада 2020 р. Київ : Національний центр «Мала академія наук», 2020. С. 194-195.

ЗМІСТ

ВСТУП	19
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ В УКРАЇНСЬКОМОВНОМУ СЕГМЕНТІ СОЦМЕРЕЖІ FACEBOOK	25
1.1. Соціальні мережі – потужний засіб комунікації інформаційного суспільства.....	25
1.2 Особливості інтернет-комунікації в соцмережі Facebook.....	32
1.3. Неологізми: сутність, визначення, принципи класифікації.....	39
1.4. Фактори й тенденції впливу на динаміку лексичного складу в інтернет-дискурсі.....	46
1.5. Причини утворення неологізмів в українськомовному сегменті Facebook....	50
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	53
РОЗДІЛ 2. ДИНАМІЧНІ ПРОЦЕСИ НЕОЛОГІЗАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМОВНОМУ СЕГМЕНТІ СОЦМЕРЕЖІ FACEBOOK	56
2.1. Словотворення – найбільш дієвий засіб поповнення лексикону в українськомовному сегменті Facebook.....	56
2.1.1. Морфологічний спосіб творення неологізмів	59
2.1.1.1. Суфіксація	59
2.1.1.2. Префіксація	70
2.1.1.3. Творення складних неологізмів	73
2.1.1.4. Неологізми-усічення	87
2.1.2. Лексико-синтаксичний спосіб виникнення неологізмів.....	89
2.1.3. Морфолого-синтаксичний спосіб деривації.....	91
2.1.4. Неузувальні способи словотвору okazіonalіzmів українськомовного сегменту Facebook.....	91
2.1.4.1. Графічні неологізми.....	91
2.1.4.2. Субституція компонентів слова.....	92
2.1.4.3. Графічна деформація слова	96
2.1.4.4. Багаторазове повторення певної літери в слові.....	101

2.1.5. Вторинний семіозис у дискурсі українськомовного сегменту Facebook.....	102
2.2. Збагачення лексичного складу українськомовного сегменту соцмережі Facebook шляхом запозичень	111
2.2.1. Запозичення з англійської мови.....	113
2.2.2. Запозичення з російської мови.....	116
2.2.3. Вхідження з інших мов	120
2.2.4. Тематичні групи запозичень.....	126
2.2.5. Внутрішні запозичення	129
2.3. Неологізми фразеологічної природи.....	133
2.3.1. Неоперифрази.....	133
2.3.2. Сталі вислови.....	142
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	144
РОЗДІЛ 3. СТИЛІСТИЧНІ ФУНКЦІЇ НЕОЛОГІЗМІВ У СОЦМЕРЕЖІ FACEBOOK.....	146
3.1. Функційно-стилістичні особливості неологізмів в українськомовному сегменті Facebook.....	146
3.2. Неологізми як засоби трансляції конотації зневаги (негативної оцінки).....	152
3.3. Втілення неологізмами конотації підсилення образу.....	176
3.4. Реалізація неологізмами конотації комічності	180
3.5. Неологізми як носії конотації розмовності.....	184
3.6. Передача варіативності в межах одного слова.....	186
3.7. Експресивізаційна функція неологізмів.....	188
3.8. Функція графічної евфемізації.....	189
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3.....	190
ВИСНОВКИ.....	193
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	202

ВСТУП

У кінці ХХ – на початку ХХІ століття в усьому світі і в Україні засвідчено прискорення науково-технічного прогресу, становлення інформаційного суспільства, усеохопну глобалізацію й інтелектуалізацію переважної більшості сфер життя людей. Передусім цьому значною мірою сприяв інтенсивний розвиток інформаційних технологій. Сучасна людина не уявляє себе без комп'ютера, планшета, мобільного телефону, а особливо інтернету. Новим виміром життя для багатьох із нас стали соціальні мережі, форуми, блоги, чати, гостьові книги, пошукові сайти. Потужним інструментом масової комунікації, не обмеженої часом і простором, слугує інтернет-дискурс, а феномен впливу всесвітньої мережі на мовну практику українців є постійним, відтак – недостатньо вивченим. Тому надзвичайно слушною є думка одного з учених, який вивчає українську мову в інтернеті: «Функціонуванню української мови в Інтернеті сьогодні приділяється мало уваги. Не достатньо досліджена сама система мови в Інтернеті, неактивно вивчаються її соціальні різновиди, практично немає наукових праць з вивчення комунікативного аспекту» [290, с. 7].

У зазначену добу саме інтернет слугував тим середовищем, у якому виникла нова форма спілкування, – найбільша у світі соціальна мережа Facebook. Вона переконливо продемонструвала свою стрімку динаміку поширення як у світовій, так і в українській спільноті, беззаперечну зручність у використанні, значну масовість охоплення аудиторії. Важливо, що аналізована мережа засвідчує безперервний розвиток української мови, який найбільшою мірою помітний на лексико-семантичному й фразеологічному рівнях. Процес пізнання світу, поява нових понять і реалій, зміни у суспільному, політичному, економічному, культурному, побутовому житті, прогрес у науці та техніці відбуваються безперервно, що потребує необхідної кількості нових лексичних і фразеологічних одиниць.

В останні десятиліття українські вчені активізовано працюють над вивченням процесів кількісного і якісного оновлення та збагачення словникового складу різних стилів національної мови. Передусім заслуговують уваги праці таких лінгвістів, як: Д. Баранник, Л. Лисиченко, Н. Клименко, С. Єрмоленко, В. Жайворонок, О. Тараненко, Б. Ажнюк, Л. Ставицька, Г. Вокальчук, А. Нелюба, А. Архангельська, Ж. Колоїз, С. Бибик, Г. Сюта, Л. Кислюк, К. Ленець, Г. Віняр, І. Самойлова, О. Тодор, М. Бондар, К. Брітікова, О. Коваль, А. Калетнік, С. Лук'яненко, Н. Стратулат, Л. Томіленко, А. Таран, О. Ковтунець та багато ін.

У кінці ХХ – на початку ХХІ століття найбільш інтенсивно проведено дослідження неологізмів у мас-медійному дискурсі: О. Сербенська, Є. Карпіловська, Л. Струганець, О. Стишов, М. Навальна, Т. Коць, Д. Мазурик, Г. Мінчак, Т. Стасюк, О. Турчак, Л. Архипенко, О. Мітчук, Л. Михайленко, Д. Дергач, Т. Коваль, О. Ляхова, М.Бойчук, Т.Панченко та ін.

Варто також назвати українських лінгвістів, які досліджують інновації в інших мовах: Ю.Зацний, М.Полюжин, Н.Тропіна, С. Єнікеева, Р.Махачашвілі, А.Березовенко, О.Ребрій, І.Андрусак, М.Белозьоров, Л.Даниленко, А.Капуш, Н.Коваль, П.Мариненко, С. Семенова, О. Яковенко та ін.

У зарубіжній лінгвістиці неологізми в різних мовах студіювали: О.Земська, Л.Ферм, С.Алаторцева, В.Заботкіна, О.Лукашанець, О.Розен, Ц.Аврамова, О.Мартінцова, І.Онхайзер та ін.

Грунтовне вивчення наукової літератури з неології дає всі підстави стверджувати, що в дослідженнях лексичних, семантичних і фразеологічних неологізмів накопичено значний теоретичний і практичний матеріал, а також переконливо засвідчує актуальність цієї тематики. Тому на сучасному етапі проблематика, пов'язана з виникненням, «розкручуванням», функціонуванням, унормуванням неологізмів, перетворилася на одну з найбільш пріоритетних для мовознавців. Однак, незважаючи на ґрунтовні напрацювання, у цій царині мовознавства ще залишаються недослідженими окремі важливі сегменти, без яких важко буде здійснювати майбутні комплексні описи сучасного

українського лексикону. Одним із таких аспектів є мова інтернету, яка ще не стала предметом ґрунтовних спеціальних студій (за винятком монографії С.Чемеркіна [290] і кандидатської дисертації С. Зайцевої [91]), хоча вона нині має істотний вплив на розвиток української мови.

Отже, **актуальність роботи** визначається безпрецедентним поширенням соціальної мережі Facebook серед мешканців України та світу протягом останніх років, значною динамічністю лексичного й фразеологічного складу специфічної мови спілкування у цій соцмережі та відсутністю спеціального комплексного лінгвістичного дослідження неологічної лексики й фразеології та особливостей комунікації в цьому контенті.

Мета дисертаційної роботи полягає у вивченні лексичних, словотворчих, семантичних, графічних і фразеологічних неологізмів у соцмережі Facebook початку ХХІ століття, встановлення джерел їх походження та функціонально-стилістичних особливостей.

Реалізація мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- подати характеристику соціальних мереж як важливого засобу комунікації;
- з'ясувати основні особливості мови комунікації в українськомовному сегменті соцмережі Facebook;
- висвітлити загальні теоретичні засади вивчення неологізмів;
- виявити фактори й причини виникнення та значного поширення неологізмів в мові користувачів соцмереж;
- виокремити й проаналізувати шляхи, способи і механізми утворення неологізмів в українськомовному сегменті соцмережі Facebook;
- з'ясувати функційно-стилістичні особливості їх вживання у соцмережі Facebook.

Об'єктом дослідження в дисертації є неологізми, що функціонують в українськомовному сегменті соцмережі Facebook початку ХХІ століття.

Предмет дослідження – шляхи поповнення неологізмів, їх структурні й функційно-стилістичні характеристики та особливості спілкування в сучасному українськомовному сегменті соцмережі Facebook.

Джерельною базою дослідження слугували українськомовні тексти соціальної мережі Facebook за 2017-2021 рр. Загалом переглянуто й опрацьовано понад 5000 дописів, із яких для аналізу виокремлено й паспортизовано близько 1500 неологізмів.

Теоретичною базою дослідження стали основні положення теорії неології (Ю.Зацний, О.Тараненко, Ж.Колоїз, Є.Карпіловська, Н.Клименко, А.Архангельська, А.Нелюба, С.Зайцева, О.Брагіна, В.Гак, О.Земська, Н.Котелова, А.Ликов, В.Лопатін, Г.Склярєвська, С.Тогоєва та ін.) та сучасні дослідження неологізмів, зокрема в царині ЗМІ та інтернету (М.Бергельсон, Т.Виноградова, Г.Вокальчук, О.Горошко, Л.Іванов, Д.Мазурик, М.Навальна, Т.Попова, О.Стишов, Л.Струганець, С.Чемеркін, С.Зайцева, С.Воропай, Е.Штукарьова та ін.).

Мета та завдання дисертації визначили вибір таких **методів дослідження**: *метод суцільної вибірки* – для виокремлення нових лексичних одиниць в українськомовному сегменті соцмережі Facebook та їх подальшого вивчення; *контекстуальний аналіз* – для виявлення нейтрального та стилістично маркованого значення неологізмів і особливостей їх функціонування; *структурно-словотвірний аналіз* – для студіювання продуктивних способів словотворення, джерел формування нових словотвірних засобів, *компонентний аналіз* – для встановлення й порівняння семантичного обсягу неологізмів із однокореневими словами, *deskриптивний метод* – для опису комунікативних ситуацій появи неологізмів, *елементи етимологічного аналізу* – для з'ясування походження студійованих одиниць і співвідношення актуальної продуктивності словотвірних формантів з історичною, *кореляція мовних і суспільних явищ* – для аналізу впливу екстралінгвальних чинників у взаємозв'язку з факторами мовного характеру на появу аналізованих неологізмів, *кількісні підрахунки* – для

систематизації новотворів, узагальнення результатів дослідження, формулювання висновків.

Наукова новизна роботи зумовлена тим, що в ній уперше здійснено комплексний аналіз неологізмів українськомовного сегменту Facebook; зацентовано увагу на основних шляхах поповнення неологічної лексики й фразеології; виявлено й схарактеризовано продуктивні способи та засоби словотворення неологізмів у дискурсі вказаної соціальної мережі; з'ясовано джерела зовнішніх новозапозичень і їх тематичні групи; розглянуто внутрішні входження; визначено функційно-стилістичні особливості вживання нових одиниць у соцмережі Facebook; поглиблено лінгвістичні знання про інтернет-комунікацію загалом та про соціальну мережу Facebook як важливий її жанр зокрема.

Теоретичне значення виконаного дослідження полягає в певному внеску в сучасну лексикологію, зокрема в поглибленні відомостей про структурну, семантичну, функційно-стилістичну спеціалізацію неологізмів, сфера вияву яких – тексти соціальної мережі Facebook початку XXI століття, у розширенні уявлення про їхні міжстильові зрушення та зміни, спричинені передусім соціальною динамікою; у комунікативну лінгвістику завдяки встановленню ролі лексичних і фразеологічних інновацій у забезпеченні структурної організації дискурсу соцмережі Facebook.

Практичне значення. Матеріали й основні положення дисертації, її висновки можуть бути використані під час вивчення курсів сучасної української мови (розділи «Лексикологія», «Словотворення», «Стилістика», «Культура мови»), медіакомунікації, медіалінгвістики, прагмалінгвістики, соціолінгвістики; у підготовці спецкурсів та спецсемінарів, курсових, кваліфікаційних робіт, під час написання підручників, навчальних посібників, а також у лексикографічній практиці – для укладання різних видів лексиконів: нових слів і значень, ідеографічних, тлумачних, перекладних та ін.

Особистий внесок здобувача. Викладені положення та висновки дослідження одноосібно належать дисертантові.

Апробація. Результати дослідження оприлюднено на: IV Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасного ВНЗ» (м.Київ, 15 березня 2018 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми сучасного підручника» (м. Мінськ, 18-19 травня 2018 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні наукові дослідження представників філологічних наук та їхній вплив на розвиток мови та літератури» (м. Львів, 12-13 квітня 2019 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2019: інтернаціоналізація та інтеграція в освіті в умовах глобалізації» (м.Київ, 30 травня 2019 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Мова як світ світів. Граматика і поетика текстових структур» (м.Київ, 7-8 листопада 2019 р.); V Міжнародній науковій конференції «Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасних університетів» (м.Київ, 12-13 квітня 2019 р.); VII Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасних університетів» (м. Київ, 20 квітня 2021 р.); XIX Міжнародній науковій конференції з актуальних проблем філологічних досліджень (пам'яті доктора філологічних наук, професора Анатолія Тихоновича Гулака) (м.Харків, 20-21 травня 2021 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Від словника Бориса Грінченка до сучасних лексикографічних систем» (м.Київ, 3 грудня 2019 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Музейна педагогіка в науковій освіті» (м.Київ, 26 листопада 2020 р.)

Публікації. Наукові результати дослідження висвітлено в 7 одноосібних публікаціях, із них 2 статті у фахових виданнях, рекомендованих ДАК України, 1 – у періодичному науковому виданні держави, яка входить до Організації економічного співробітництва та розвитку та Європейського Союзу, 4 – у збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських конференцій.

Обсяг та структура дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (305 найменування). Загальний обсяг дисертації – 234 сторінок, із яких 182 – основного тексту.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ В УКРАЇНСЬКОМОВНОМУ СЕГМЕНТІ СОЦМЕРЕЖІ FACEBOOK

1.1. Соціальні мережі – потужний засіб комунікації інформаційного суспільства

На сьогодні беззаперечним є той факт, що глобалізований світ перебуває в процесі «цифрової революції» – через зростання обчислювальних потужностей мікропроцесорів у поєднанні з низькою вартістю додавання нових вузлів до мереж і розгортання даних, «цифрові технології почали розвиватися з неймовірною швидкістю», забезпечуючи надзвичайно швидке розширення спектру ІТ-послуг з одночасним падінням цін на них [40, с.181]. Це привело до зростання темпів розвитку ІТ-галузі та надзвичайного поширення ІТ-технологій у світі загалом, та в Україні зокрема.

Інтенсивний розвиток інформаційних технологій сприяв тому, що цифрові, мобільні та соціальні медіа стали незамінною частиною повсякденного життя людей у всьому світі. І з часом їх вплив на наше життя, як і кількість користувачів інтернету, невпинно зростає. «Інтернет як платформа для реалізації міжособистісної віртуальної комунікації стає сьогодні універсальним інформаційним засобом підтримки зв'язків суспільства й набуває значення одного з найбільш доступних, масових і водночас персонально орієнтованих, глокальних, не лімітованих у часі й обсязі інформації, дешевих засобів комунікації» [91, с. 19]

За даними звіту медіаагентства «We Are Social» і розробника платформи для управління соціальними мережами «HootSuite» понад чотири мільярди людей у всьому світі використовують мережу інтернет. Кількість інтернет-користувачів у січні 2021 р. становила 4,66 млрд, тобто 59,5% від усіх мешканців планети (на 7,3 % більше порівняно з аналогічним періодом 2020 р.); чисельність користувачів мобільних телефонів – 5,22 млрд, тобто 66,6% від загальної кількості населення світу (на 1,8% більше, ніж у січні 2020 р.) [299]. Пересічний

користувач інтернету наразі щодня проводить 6 годин і 43 хвилини в мережі. Це на 3 хвилини менше, ніж рік тому, але все одно це понад 100 днів підключення (за тривалістю) на інтернет-користувача на рік. Якщо ми вважатимемо, що приблизно 8 годин на день у пересічної людини припадає на сон, це означає, що в середньому людина на сьогодні проводить понад 40 % свого неспання в інтернеті [303]. Отже, вона *розвиває паралельну життєдіяльність в інтернеті, яка широким загалом уже сприймається як нормальна.*

Нині значної популярності набувають соціальні медіа, або соцмережі, – спільноти, що виникли для безпосереднього спілкування людей між собою, об'єднаних спільними інтересами й уподобаннями. Найбільші з них наразі змінюють свою розважальну спрямованість, яку вони, як правило, мали на момент виникнення як нового явища, і стають платформою для соціалізації, презентації, реклами та розвитку бізнесу.

У 2020 році, коли більша частина світу була заблокована через пандемію COVID-19, кількість активних користувачів соціальних мереж зростала найшвидшими темпами за останні три роки й на січень 2021 року сягнула 4,20 млрд., тобто 53,6% мешканців планети, що було на 13,2% більше порівняно з аналогічним періодом 2020 року [299].

Окреслені вище тенденції відображено на рис.1.1.1.

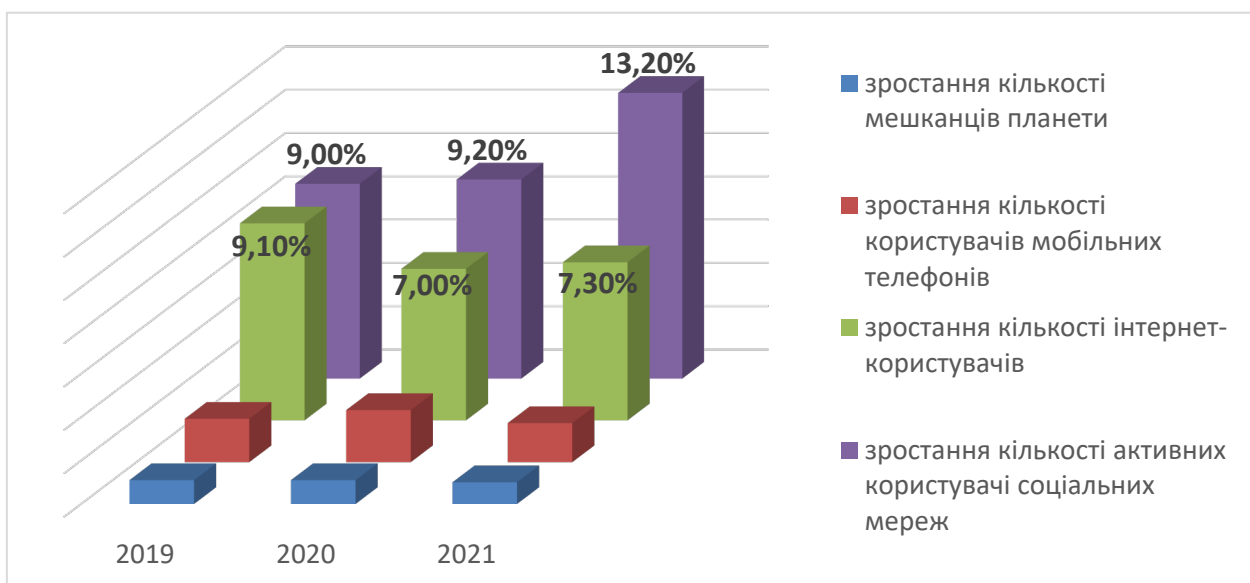

Рис.1.1.1. Збільшення кількості активних користувачів соцмереж на рік порівняно зі зростанням кількості користувачів інших медіа та збільшенням населення планети

У середньому понад 1,3 млн нових користувачів щодня приєднувалися до соціальних мереж протягом 2020 року, що становило приблизно 15½ нових користувачів кожної секунди. А пересічний користувач на сьогодні в середньому щодня проводить у соцмережах 2 години і 25 хвилин [299].

Мешканці України не стали винятком із зазначених світових тенденцій, і на січень 2021 р. кількість інтернет-користувачів серед них становила 29,47 млн – 67,6% від населення України (на 7,3% більше, ніж у січні минулого року); кількість активних користувачів соціальних мереж – 25,7 млн – 58,9% населення (на 15,8% більше за аналогічний період 2020 р.) [299]. Темпи зростання представлених показників для України можемо вважати навіть більшими за світові, оскільки в Україні зростання кількості інтернет-користувачів і користувачів соцмереж відбувається в умовах невпинного скорочення загальної чисельності населення країни.

Зазначені вище тенденції відображено на рис.1.1.2.

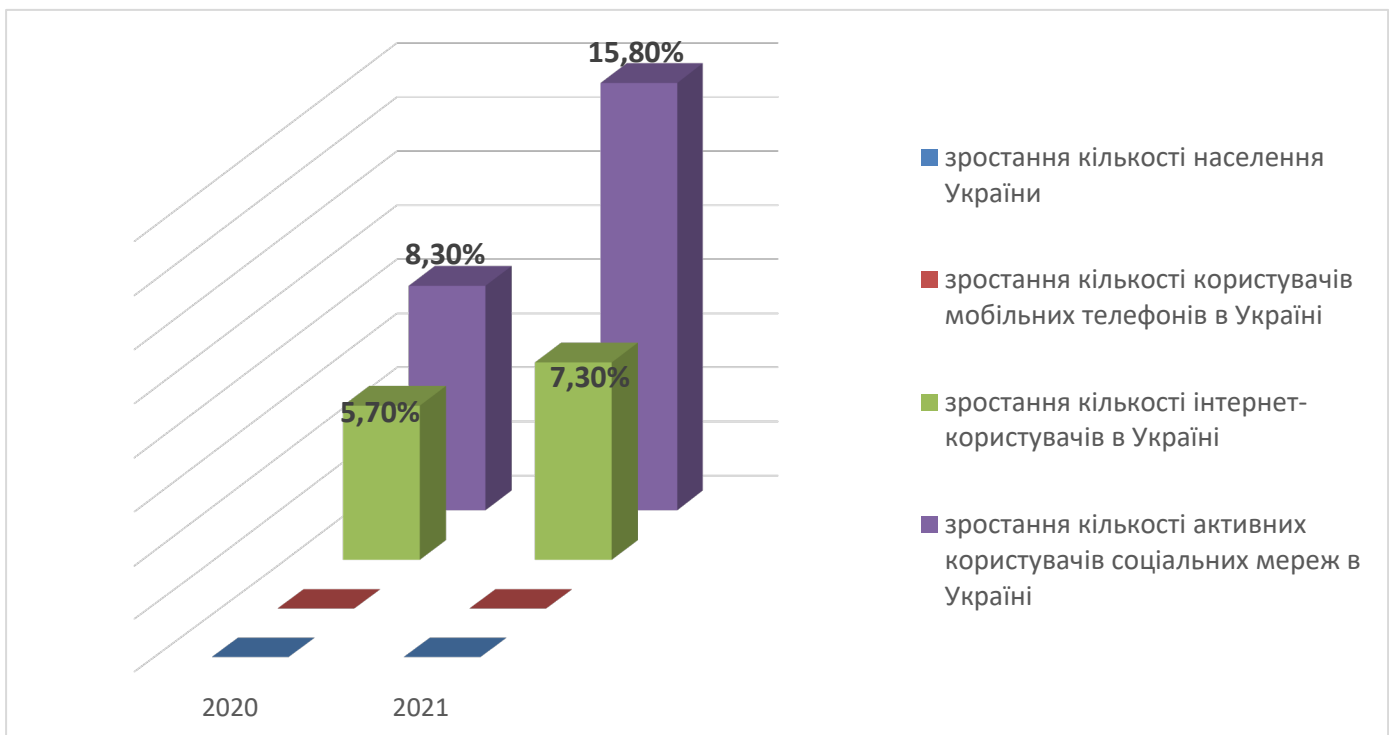

Рис. 1.1.2. Зростання кількості активних користувачів соцмереж на рік порівняно зі збільшенням кількості користувачів інших медіа та населення України

Таку популярність соціальних мереж як нового технічного засобу комунікацій можна пояснити зручністю користування, низкою нових можливостей (зокрема обмін аудіо-, відео- й текстовою інформацією в умовах реального часу; змога відтермінування відповіді на будь-який час; вибору публічного або приватного каналу передавання повідомлень; знаходження однодумців через створення груп для обговорення певних тем; змога публічного самовираження тощо) *та вимушеною соціальною ізоляцією, пов'язаною із впровадженням карантинних обмежень упродовж 2020 року.*

Окрім того, на сьогодні не можна не зважати на значення соцмереж для ведення бізнесу, зокрема посилення частки і дієвості реклами, розміщеної в соцмережах. Адже, за даними маркетологів, продовжує зростати роль соціальних мереж у процесі придбання товарів, і наразі 43% користувачів інтернету у всьому світі у віці від 16 до 64 років зазначають, що використовують соціальні мережі, коли обирають речі або послуги, щоб здійснити покупку [303].

Виявлено, що найпоширенішою платформою соціальної комунікації на сьогодні є соцмережа Facebook. Кількість її користувачів у світі на січень 2021 р. становила 2,740 млрд, в Україні – 16 млн [299]. Чисельність щоденних активних користувачів Facebook у світі на 4 квартал 2020 р. становила 1,845 млрд [302]. Маючи більше 2,85 млрд активних користувачів щомісяця, Facebook є найпопулярнішою соціальною мережею у всьому світі. Маючи таку значну за чисельністю аудиторію, не дивно, що переважна більшість доходу Facebook генерується за рахунок реклами. [304].

Станом на липень 2021 року було виявлено, що 98,5 % активних користувачів отримували доступ до свого облікового запису Facebook із мобільних пристроїв, майже 81,8 % аудиторії Facebook у всьому світі отримують доступ до платформи лише через мобільний телефон – компанія опублікувала кілька мобільних додатків для користувачів, які мають доступ до їхніх продуктів та послуг – що робить Facebook ще доступнішим для щоденних комунікацій у повсякденному користуванні і пояснює значну популярність серед користувачів

України та світу. На сьогодні Facebook та його основна група продуктів є найбільш завантажуваними програмами у світі [304].

Характерно, що кількісні показники аудиторії найбільшої соцмережі світу мають тенденцію до зростання: чисельність користувачів соцмережі Facebook відносно загальної кількості мешканців України та світу станом на січень 2021 року відображено на рис.1.1.3.

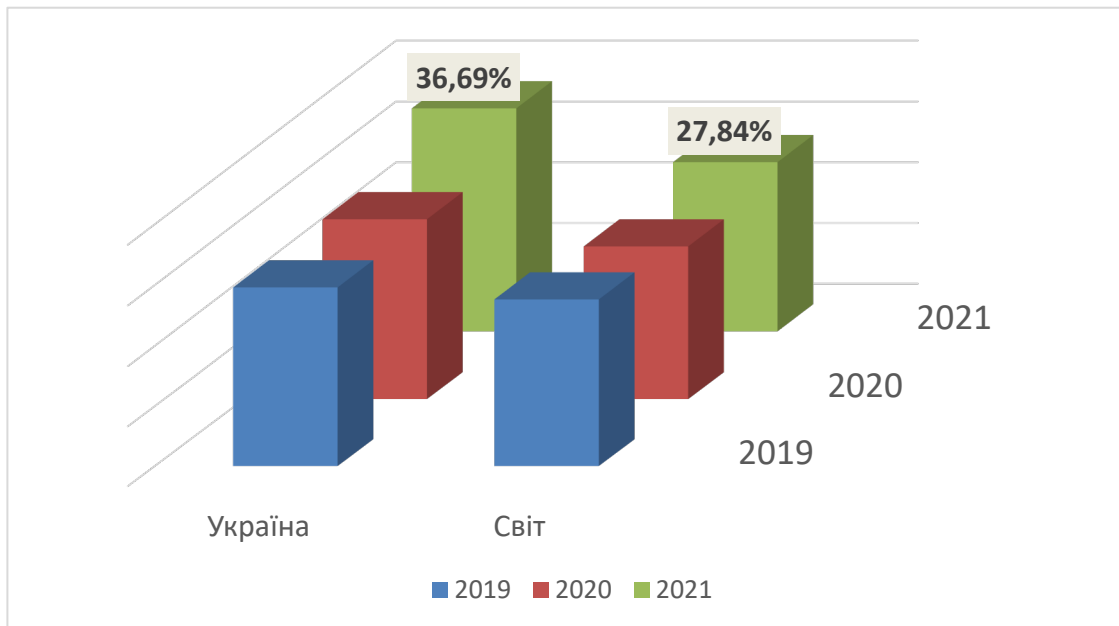

Рис.1.1.3. Відсоток користувачів Facebook від загальної кількості мешканців України та світу станом на 1 січня кожного року

А станом на червень 2021 року кількість зареєстрованих користувачів Facebook в Україні становила вже 23,07 млн осіб – 52,9% від загальної кількості мешканців країни. [300]

У соціальній мережі Facebook на сьогодні є представники всіх прошарків суспільства та майже всіх вікових груп (окрім дітей дошкільного та молодшого шкільного віку); власні сторінки мають політики, діячі культури, засоби масової інформації, установи, магазини тощо. За даними аналітиків, дослідники наразі можуть використовувати аудиторію Facebook, щоб охопити третину всіх дорослих людей у світі віком від 18 років і більше половини всіх дорослих у світі віком від 18 до 34 років [303].

Ці світові тенденції є актуальними і для України. Зокрема, станом на червень 2021 року близько 26 % користувачів Facebook в Україні були віком від

25 до 34 років; другу за обсягом частку користувачів становили особи віком від 35 до 44 років (рис. 1.1.4)

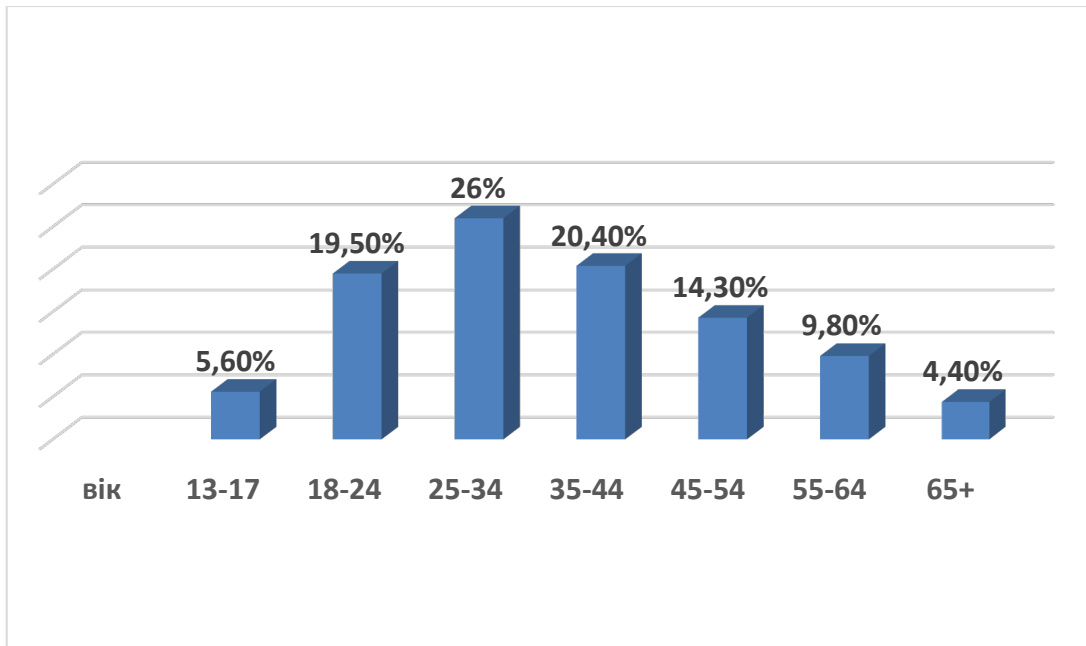

Рис. 1.1.4. Розподіл користувачів Facebook в Україні станом на червень 2021 року за віковими групами [300]

Окрім того, репрезентативність аудиторії соціальної мережі Facebook для України можна підтвердити й такими даними:

- аудиторія соціальної мережі Facebook за гендерним розподілом майже збігається з даними гендерного розподілу мешканців країни загалом: кількість жінок і чоловіків становить 53,7% та 46,3% від загальної кількості мешканців країни відповідно; кількість жінок і чоловіків серед користувачів Facebook в Україні становить 59,9% та 40,1% відповідно (рис. 1.1.5 – 1.1.6).

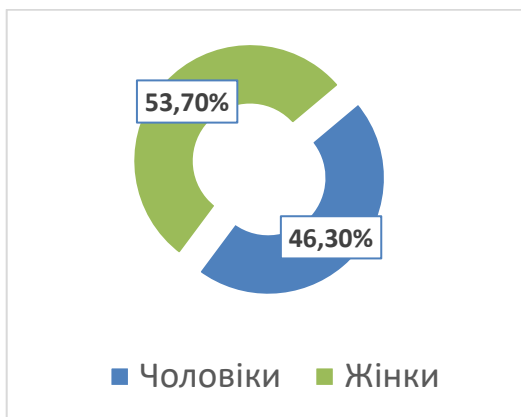

Рис. 1.1.5. Співвідношення чоловіків і жінок серед мешканців України

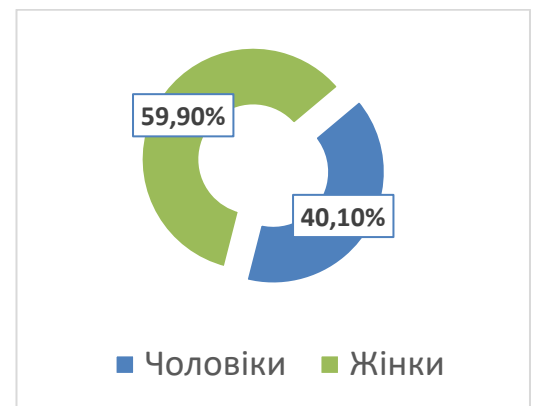

Рис. 1.1.6. Співвідношення чоловіків і жінок серед користувачів Facebook в Україні

- аудиторія соціальної мережі Facebook за віковим розподілом має певні відмінності (серед користувачів Facebook немає дітей дошкільного та молодшого шкільного віку), але є доволі репрезентативною для дорослого населення працездатного віку (рис. 1.1.7)

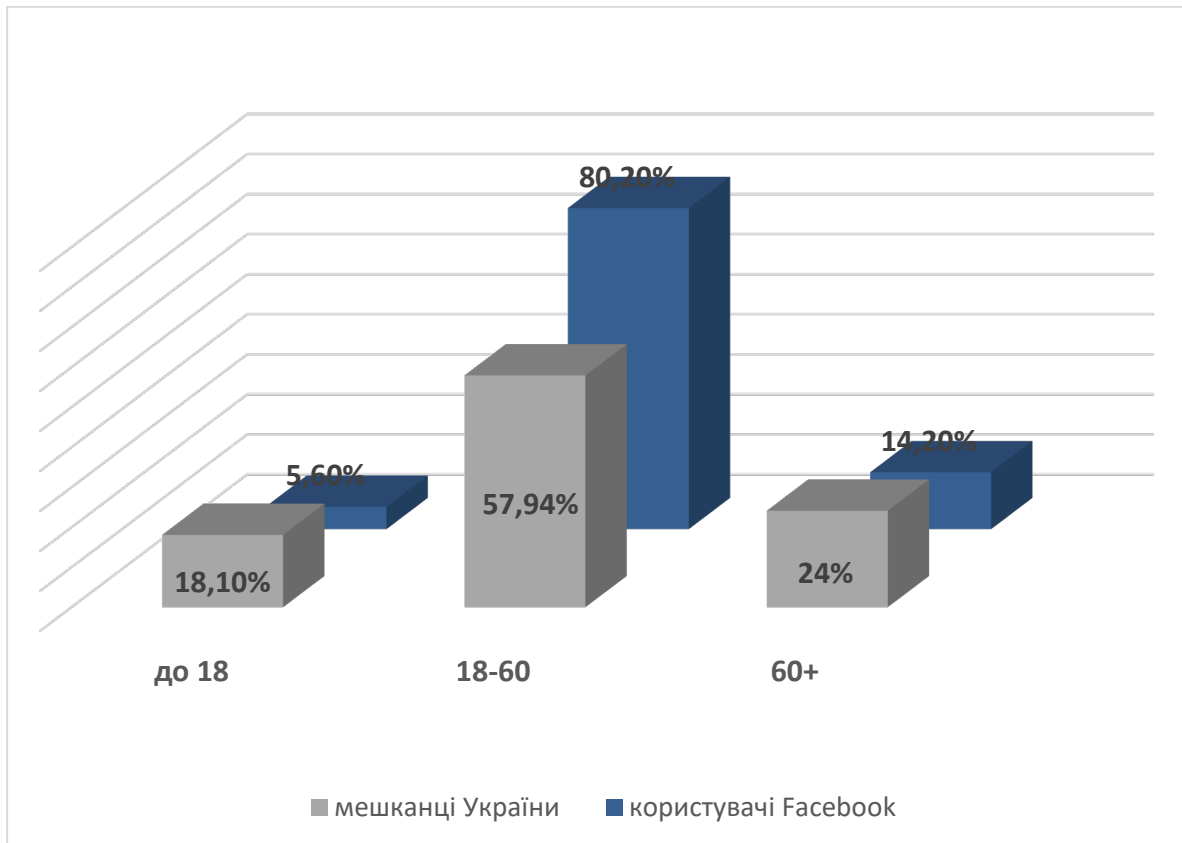

Рис.1.1.7. Розподіл за віковими групами: користувачі Facebook в Україні та мешканці України

Із загальної чисельності населення в Україні 41,42 млн. осіб, молодших 18 років – приблизно 7,5 млн. Доросле населення віком від 18 років охоплює майже 34 мільйони. З них понад 10 мільйонів – особи віком понад 60 років. [301]

Спираючись на наведені вище дані, можемо стверджувати, що *вибірка представлена аудиторією соцмережі Facebook є репрезентативною для дорослого населення України працездатного віку, що й спричинило вибір зазначеної соцмережі для нашого дослідження.*

Отже, інформаційно-комунікаційні мережі є атрибутом нового інформаційного суспільства – структури соціуму, що ґрунтується на інформаційних і телекомунікаційних технологіях – стаючи на сьогодні не лише

поширеним інструментом масової комунікації в Україні та в світі, а й потужним засобом впливу для представників бізнесу та політики, у тому числі шляхом розповсюдження прямої та непрямой реклами, маніпулювання суспільною думкою, розпалювання конфліктів, розповсюдження неправдивої та напівправдивої інформації тощо [40]. Інтернет-простір «став тим середовищем, де перетинаються офіційне й неофіційне, загальне й особистісне. Офіційні сайти та сторінки ЗМІ в соцмережах, наповнення яких здійснюють спеціальні юридично зареєстровані організації, дають читачам вигоду коментування, висловлювання власного бачення порушених проблем, доповнення інформації власними спостереженнями та фактами. Дописи читачів стають предметом подальших дискусій як особисті месиджі для широкого загалу» [181, с. 196]

Масове використання соцмереж спричиняє трансформації комунікативного простору, які призводять до змін у мові як найголовнішого засобу людського спілкування, адже «кожна комунікативна ситуація потребує певної мовної поведінки, реалізації засобів, визначальних для певної ситуації» [290, с. 21]. Темпи проникнення соціальних мереж у комунікативний простір сучасного соціуму є настільки швидкими, що наслідки використання нових засобів комунікації залишаються недостатньо вивченими [31, с. 171–175.].

Вплив соцмереж на повсякденне життя, а також на мову пересічних громадян є потужним і невпинно посилюється, склад активних користувачів соціальних мереж, способи, засоби, сама мова комунікації в їхніх межах є надзвичайно динамічними – і тому потребують постійного детального вивчення.

1.2 Особливості інтернет-комунікації в соцмережі Facebook

Інтернет-спілкування – це взаємні стосунки, діловий, дружній зв'язок за допомогою технічних засобів (комп'ютерів або смартфонів) і глобальної мережі інтернет (комп'ютерно-опосередкована комунікація). Вона «виявляється у двох аспектах: 1) обмін інформацією між різними суб'єктами комунікації за

допомогою голосу, відео, текстових повідомлень, документів, файлів та ін. (наприклад, системи інтернет-магазинів, інтернет-банкінгу тощо); 2) спілкування між людьми (комунікантами) здебільшого за допомогою текстових повідомлень» [289, с. 365].

З боку функційних цілей, комунікація в інтернеті, зокрема в соцмережах як основних платформах, на яких нині відбувається процес міжособистісної інтернет-комунікації, має ту саму різноманітність, що й інші види комунікації між людьми [24]. Зокрема, соцмережі як засоби інтернет-комунікацій виконують такі функції:

- функція контактостворення (для встановлення та розбудови нових соціальних зв'язків);
- функція консолідування (для створення віртуальних груп і співтовариств);
- презентаційна функція (для просування власного іміджу, а також інших «приватних» веб-ресурсів – блогу, персонального щоденника тощо);
- соціалізація (для спілкування з іншими користувачами цього ресурсу, а також для створення певних об'єднань, груп і співтовариств);
- інформаційна – для здобуття актуальної новинної інформації і для стеження за певними комунікативними діями інших користувачів («бути в курсі» їхніх справ, а також ділитися власними новинами, думками, ідеями тощо);
- економічна (заробляння певного капіталу на рекламі та блозі, здійснення маркетингових і PR-акцій із використанням технічних можливостей соцмереж);
- політична (останнім часом спостерігається використання соцмереж у процесі проведення виборчих кампаній, а також як ефективного інструменту для віртуальної політики);
- релаксаційна (соцмережі як місце для відпочинку) [62, с. 215];
- психотерапевтична функція, яка полягає в знятті стресу, емоційної напруги, вивільнення від певних комплексів тощо.

Комп'ютерно-опосередкована комунікація може бути як міжособистісною, так і груповою чи навіть масовою, що визначається

специфікою комунікативного акту (жанру) [235, с. 110], може поєднувати комунікацію й автокомунікацію (інтернет-тексти, перебуваючи в постійному доступі як для адресата, так і для відправника, можуть зазнавати змін, корегуватися та переписуватися без будь-яких обмежень). Серед основних особливостей комунікації в інтернеті визначають такі, як: антропоцентричність, долучення до соціальної діяльності, діалогічність, особливий характер авторства, поєднання особи колективного автора-читача, наявність категорії авторизації з чітко вираженим суб'єктом, особливе усвідомлення об'єкта зображення, зняття часових і просторових обмежень, переважно статусна рівноправність учасників, мовна однорідність, необмеження вибору мовних засобів [15, с. 39–43].

Варто акцентувати, що особливої уваги для нашого дослідження потребує виявлення ознак, релевантних для комунікативного процесу в соцмережах, зокрема в соцмережі Facebook як найбільшій соцмережі світу за кількістю активних користувачів, що, як було визначено в підрозділі 1.1. нашого дослідження, на сьогодні якнайкраще репрезентує доросле населення України працездатного віку. До них можемо долучити такі, як:

- відсутність просторових і часових меж і, як наслідок, відкритість, полікультурність і глобалізованість середовища, у якому відбувається процес комунікації, що надає більшої свободи конструювання елементів різних культур для його учасників [134, с. 13];
- інтерактивність, змодельована взаємодією користувача з інтернет-середовищем [195, с. 259];
- багатовимірність і поліфонічність, що досягається шляхом поєднання безмежної кількості різних типів дискурсу, мовленнєвих практик у поєднанні з мультимедійним форматом фіксації повідомлень [12, с. 7];
- гіпертекстуальність як вияв мовної економії (тенденція до створення стислих текстів) [181] й основна ознака мови інтернет-мережі надає тексту варіативності як для створення, так і для сприйняття будь-якого повідомлення

(гіперпосилання, які закладає автор свідомо або створюються автоматично, дають змогу читачеві дотримуватися власного розгортання тексту) [293];

- розчленованість, що виявляється в можливості кожної частини гіпертексту як основної форми тексту, представленого в інтернеті, функціонувати самостійно [181];

- мультимодальність: зображення, звучання й слово не протиставлені, але й не ідентичні одне одному, вони перебувають «у відношеннях взаємодоповнення й взаємозалежності» [181, с.205];

- поєднання категорії автор-читач: завдяки розвитку технологій будь-хто може стати автором, видавцем і розповсюджувачем власних творів і дописувачем чужих (зокрема, здобуло поширення блогерство як нова форма журналістики та коментування чужих висловлень – творцями контенту в соцмережах зазвичай є самі користувачі);

- поєднання комунікації й автокомунікації завдяки технічній можливості корегувати власні висловлення в будь-який час;

- відсутність візуального контакту, що приводить до психологічної розкнутості учасників комунікативного процесу, намагання справити враження на співрозмовника та самоствердитися в такий спосіб [226, с. 92];

- схильність до нетипової, часом ненормативної, девіантної комунікативної поведінки (явища спаму, тролінгу або флуду) [47].

- своєрідність перебігу процесів міжособистісного сприйняття через відсутність невербальної інформації [60, с.29];

- утруднення вираження та сприйняття емоцій комунікантів [113, с. 186];

- статусна рівноправність співрозмовників: «Демократичний стиль спілкування диктує поважне ставлення до всіх учасників, що «заробляють» авторитет лише своєю мовленнєвою поведінкою. Віртуальні особистості незалежно від рівня освіти, звання й посади мають таке саме право на відстоювання власної точки зору, вираження згоди/незгоди зі співрозмовником або виклад альтернативного способу розв'язання означеної проблеми» [15, с. 42];

- анонімність і дистантність і як наслідок – більша свобода дій, ніж у реальному житті [113, с. 186];

- слабка соціальна регламентованість вербальної поведінки і як наслідок – зниження відповідальності за свої вчинки;

- добровільність і бажаність контактів [47];

- письмовий характер комунікацій [60, с. 29].

Специфічність спілкування в інтернеті формує виразні риси мови інтернет-комунікацій, зокрема можемо виокремити такі її особливості, як:

- конкурування норм письмової й усної форм реалізації мови, що пояснюється технічними особливостями спілкування в соцмережах (комунікування відбувається за допомогою письмових текстів, що створюються у режимі реального часу) [47], формування нової усно-писемної її форми;

- комунікативна природа реалізується у виразній діалогічності текстів соцмереж (навіть монологічне за своєю природою висловлення виникає як реакція на попереднє і так само викликає появу висловлення у відповідь) [296, с. 292];

- посилення впливу особистості: певна анонімність надає користувачеві безмежні можливості для самовираження, творчості й експерименту засобами мови, а соцмережі – місце для розміщення цих матеріалів на власній сторінці;

- демократичність – скорочення соціальної дистанції між комунікантами [60, с. 29] через анонімність (відсутність інформації, у тому числі невербальної, про вік, соціальний статус, матеріальне становище тощо) у процесі комунікації виникає певна неформальність спілкування, для якого властивим є більш розмовний стиль висловлень;

- насиченість елементами мовної гри: у віртуальному світі особистість може спілкуватися під власним ім'ям або створити штучний образ (нік, маску), який полегшує процес комунікації, знімає психологічні бар'єри, вивільняє творчий потенціал [47] – людина в масці має більше свободи, зокрема і для творчості та самовираження, може вдаватися до карнавального стилю спілкування, що породжує «стихію жартів» [296, с. 292].

- економія енергії мовця в умовах письмової форми реалізації мовлення призводить до свідомого нехтування правописними нормами, поширення найрізноманітніших скорочень [24];

- стилістичний динамізм і контрастність, насиченість текстів новими засобами виразності: елементами інших знакових систем (емотикони, шрифт, колір тощо) як компенсація відсутності невербального складника комунікації для вираження емоцій [296, с. 293];

- узаємопроникнення різних мов, що реалізується в поєднанні мовних кодів, алфавітів тощо (зокрема українська – англійська – російська) [61, с.124].

- зближення комунікативних ролей [61, с. 124], що відбувається внаслідок наданої технічної можливості дописувати, коментувати, поширювати чужі висловлення, давати їм власну оцінку, інтерпретацію;

- зближення монологічного, діалогічного та полілогічного мовлення [61, с. 124], усної та письмової форм тощо;

- необмеженість добору мовних і позамовних засобів через проблему «постійного створення, підтримки й утримання контакту, що потребує максимальної мобілізації призначених для цього мовних засобів» [61, с. 227];

- конвергованість тексту (зближення й поєднання з медіа);

- виникнення та функціонування значної кількості неологізмів для позначення нових реалій, понять і явищ віртуального світу та нових технічних засобів;

- виникнення та функціонування okazіоналізмів як результат відсутності звичних для комунікативних ситуацій реального життя невербальних засобів самовираження (в інтернет-комунікаціях мовець може себе представити лише як текст, який він продукує [47], бажання комунікантів в інтернет-мережі самовиражатися, презентувати себе, емоційно впливати на співрозмовника реалізується в словотворчості, виникненні мовної гри (як вияву творчого мислення), що «спрямована на нестереотипне варіювання форми та змісту мовних одиниць із метою впливу на емоційну та/або інтелектуальну сферу

адресата» [139, с. 16], результатом якої є створення okazіоналізмів, що мають конотацію новизни й оригінальності й неповторності.

Отже, комунікація в мережі інтернет, зокрема в соцмережах як основних платформах для міжособистісного спілкування, – специфічний за своєю природою різновид комунікування, який має власні засоби реалізації, інструментарій і форми вираження.

Наявність виразних особливостей інтернет-спілкування, глобальне поширення нових інформаційних технологій (соцмереж і мережі Facebook як однієї з найбільших за кількістю активних користувачів), залучення до інтернет-комунікування значної кількості мовців приводить до трансформацій мови, що обслуговує ці комунікації, майже на всіх лінгвальних рівнях. Однак найбільших змін зазнають лексичний, фразеологічний, словотвірний і графічний рівні (виникнення інтернет-неологізмів, калькувань, запозичень, неологізмів-фразем, нових способів, прийомів і ресурсів нетрадиційного словотвору; об'єднання різних графічних знакових систем тощо). Відбувається значне розширення словника для номінування нових понять і реалій, що постійно виникають у мережевому світі, і технічних можливостей обслуговування інтернету, а також використання графічних засобів вираження та опису емоцій. «Нові реалії вносять у мову свої найменування. Це відбувається внаслідок розширення складу учасників масової комунікації, послаблення цензури, зростання частки особистого внеску у мовлення, розширення сфери спонтанного спілкування» [139, с. 16]. Новотвори з'являються й завдяки бажанню мовця по-іншому номінувати наявний предмет, який у цій мовній спільноті вже має назву, надаючи йому ще й додаткової експресії [184, с. 94–95].

Більша частина таких мовних одиниць лишається в інтернеті, але є й такі, що освоюються широким загалом.

1.3. Неологізми: сутність, визначення, принципи класифікації

Неологія як наука постала лише у другій половині ХХ ст., хоч сам термін «неологія» до наукового обігу було введено ще на початку ХІХ ст. і його використали для означення сукупності нових слів: у 1801 р. в Парижі вийшла друком лексикографічна праця Л. Мерсьє «Neologie, ou wocabulaire de mots nouveier, ou pris dans des acceptions nouvelles» («Неологія, або словник слів нових, слів, що підлягають оновленню, і слів, узятих у нових значеннях») [131, с. 57].

На думку російського вченого В. Гака, виникненню неології як науки про неологізми сприяв «неологічний ренесанс» другої половини ХХ століття – поява значної кількості нових слів, їх широке розповсюдження, пов'язане з науково-технічною революцією, розвитком засобів масової комунікації, загальним прискоренням ритму життя суспільства тощо [55, с. 40].

Характерно, що для української мови «неологічний ренесанс» кінця минулого століття не є першим: дослідники фіксують появу значної кількості неологізмів на початку ХХ ст., яка мала дещо іншу природу. На думку мовознавців, впливав на це «не тільки велетенський розвиток поодиноких наук, головно техніки, але й небувалий досі розріст української культури» [64, с. 3]. Серед основних причин появи неологізмів того періоду відзначають як розвиток української освіти, преси, наукової літератури, так і перші спроби уніфікації української літературної мови, «щоб по змозі вирівняти велику прірву між т.зв. галицькою і наддніпрянською мовою» [64, с. 60] Основними творцями нових слів того періоду стають перекладачі, журналісти, науковці, письменники, яким не вистачало «чисто народної простолюдної мови» [64, с. 60] для потреб своєї творчої діяльності.

Однак особливої актуальності проблема виникнення та вживання нових слів набуває нині. Виразними рисами її є розквіт носіїв мови, послаблення «внутрішнього цензора» і, як наслідок, виникнення значної кількості різноманітних новоутворень [221, с.2], що спричинило створення спеціальних центрів неології (зокрема англійської, німецької, французької, російської тощо)

для спостереження за мовними новоутвореннями в країнах світу [131, с. 58] й оформлення неології в окремий розділ лексикології.

Розглядаючи історію досліджень проблеми нових слів, можна виокремити такі її періоди:

- намагання виділити нові слова в окрему категорію;
- виділення в межах цієї групи слів окремих категорій через неоднорідність новотворів;
- початок інтенсивного вивчення індивідуальних новоутворень як частини загальної проблеми дослідження неологізмів [219, с.119].

Результати студіювань нових слів зазвичай реалізуються в словниках неологізмів.

Неологія – це наука, що фіксує та класифікує, спостерігає за адаптацією та здійснює лексикографічне розроблення нових слів.

Досі в лінгвістиці, на жаль, ще не існує чіткого визначення й розмежування основних понять неології. Учені погоджуються, що предметом вивчення зазначеної науки є нове слово (неологізм), але з наданням чіткого визначення цьому поняттю виникають певні проблеми. Неологізм не є статичним, він має динамічну природу, і тому часом важко визначити межі перебування новоутворення в статусі неологізму.

Т. Попова, досліджуючи неологізми, виокремила кілька лінгвістичних напрямів вивчення новотворів, що визначають їх сутність:

- за стилістичною теорією до неологізмів відносять стилістично марковані слова, значення слів і фразеологізми, що містять у собі конотацію новизни, яка відчувається мовцем і залежить від його мовної компетентності [221, с.4];
- психолінгвістична теорія, представлена в дослідженнях С. Тогоєвої, яка визначає *неологізм* як мовну одиницю, що не траплялася раніше в мовленнєвому досвіді носія мови [221, с. 8];
- за лексикографічною теорією *неологізми* – це слова, що не потрапили до словників [221, с.8];

- денотативна теорія визначає *неологізм* як слово на позначення нового явища (денотата), поняття тощо [221, с.9];

- прихильники структурної теорії відносять до неологізмів лише структурно і формально абсолютно нові слова (одиниці, створені на основі відомих у мові морфем, на їхню думку, можуть бути в будь-який час відтворені мовцями, є зрозумілими для них і не можуть вважатися неологізмами) [221, с.10];

- конкретно-історична теорія Н. Котелової потребує уточнення сутнісної новизни неологізму в просторі й часі та зазначає, що «неологічність» слова має певні хронологічні (нове для певного часу) та просторові (нове для багатьох мов, національної або літературної мови, певної «підмови» (діалекту, жаргону), для мови чи мовлення) межі [221, с.11-12; 137, с.14]. За визначенням Н. Котелової неологізми – це «власне нові, уперше створені або запозичені з інших мов слова, та слова, відомі в мові раніше але або обмежено вживані, за рамками літературної мови, або такі, що на деякий час були мало вживаними, а зараз стали широко вживаними, а також похідні слова, які нібито були в мові потенційно, але були створені від давно відомих слів за традиційними моделями лише зараз» [138, с.7]

Також певні проблеми виникають зі спробами визначення й розмежування таких понять *неології* як «неологізм» і «оказіоналізм». Деякі мовознавці протиставляють *оказіоналізм* і *неологізм*, перший як одиницю мовлення, а другий – як одиницю мови; перший як такий, що виникає безпосередньо під час мовлення в конкретних мовленнєвих ситуаціях, а другий – як такий, що існує окремо від контексту і здатний до відтворення; перший має конкретного автора, другий – загальномовний; перший виникає переважно випадково, другий – за законами і під тиском системи певної мови (цілком закономірно).

За визначенням А. Ликова *неологізми* – це нові слова мови на початку своєї історії мовного життя [156, с. 85]; вони з'являються в певний період і згодом перестають бути новими, потрапивши до активної або застарілої лексики; *оказіональні* слова не мають здатності старіти, а тому не можуть бути новими словами, тобто позбавлені можливості називатися неологізмами [156, с.43]

Енциклопедія української мови визначає *оказіоналізм* як «незвичне, здебільшого експресивно забарвлене слово, утворене на основі наявного в мові слова або словосполучення, іноді з порушенням законів словотворення чи норми мовної, що існує лише в певному контексті, в якому воно виникло. Оказіоналізми зіставляються зі словами узуальними, від неологізмів відрізняються тим, що зберігають свою новизну незалежно від реального часу їхнього творення» [288, с. 432].

Деякі вчені як різновид *неологізму* на протиположності *оказіоналізму* (як явищу ненормативному) виокремлюють *потенційні слова* (*потенціолізми*), визначаючи їх або як «слова, яких фактично немає, але які могли б бути, якби того захотіла історична випадковість» [48, с. 421], або як «лексичні *оказіоналізми*, які утворені за відомою загальноновизнаною словотвірною моделлю і мають шанс увійти в ужиток, стати надбанням словника» [246].

Окремі дослідники вважають, що «стан *оказіональності* – явище тимчасове, перехідне. У широкому розумінні *оказіональне* є реалізацією потенційного з можливістю переходу в узуальне. *Оказіональність*, з одного боку, може бути протиставлена *потенційності*, і, з другого боку, *оказіональне* може бути протиставлене *узуальному*» [196, с. 101]

У сучасній україністиці термін *оказіоналізм* зазвичай вживають на означення «незвичних слів, створених відповідно до ситуації, випадку чи контексту з переважною настановою не на номінацію, а на експресію, стилістичну маркованість тощо» [262, с. 47-48]. І серед їх основних диференційних ознак виокремлюють такі, як регулярна відтворюваність (невідтворюваність), словотвірна похідність, некодифікованість, функціональна одноразовість, експресивність, номінативна факультативність, синхронно-діахронна дифузність, індивідуальна належність [262, с. 48].

Українська дослідниця Ж. Колоїз вважає *оказіоналізми* «прототипами кожного загальномовного неологізму» [131, с. 62], першим кроком їхнього функціонування в мові: усе нове під час свого народження є випадковим,

створюється не всіма носіями мови одночасно, а окремим індивідом. Лінгвіст окреслює таку модель функціонування й адаптації неологізмів у мові:

1) okazіональний неологізм – щойно створений неологізм, що не вийшов за межу конкретної ситуації спілкування;

2) узуальний неологізм – неологізм, який вийшов за межі ситуації спілкування, сприймається суспільством, але не вийшов за межі пасивності;

3) узуальний неологізм, який долає межу пасивності і перестає бути неологізмом [132, с. 80].

Ознакою долання межі пасивності неологізму традиційно вважають фіксування новоутворень у загальномовних словниках, яке зазвичай відбувається в три етапи:

1) перша фіксація неологізму в наукових статтях, дисертаціях тощо;

2) фіксація відібраних найбільш поширених новоутворень у спеціальних словниках неологізмів;

3) остаточне закріплення неологізмів у мові, про що свідчить їх розміщення в тлумачному словнику [55, с.40].

Динамічність і багатогранність неологізмів як явища викликало потребу оцінювати їх за різними критеріями і, як наслідок, спричинило виникнення значної кількості різноманітних класифікацій.

Зазвичай визначають такі типи класифікацій неологізмів:

За видом мовної одиниці:

- неолексеми – нові слова;

- неофраземи – нові фразеологічні утворення;

- неосемеми – нові значення старих слів [221, с.30; 74, с.31].

Серед неолексем розрізняють:

- власне неолексеми – слова, що відзначаються абсолютною новизною і форми, і змісту (як правило, це запозичення з інших мов);

- новотвори – слова з новою формою і новим значенням (слова створені за питомими словотвірними моделями зі слів, що вже наявні в мові);

- трансформації – слова, у яких нова форма поєднується із значенням, що передавалося раніше іншими лексичними засобами;

- семантичні неологізми – наявні в мові форми, які або повністю змінюють своє значення, або до наявної семантичної структури додають новий лексико-семантичний варіант [257, с.15].

За видом означуваного поняття, явища, виокремлюють неологізми, що позначають:

- нову реалію;
- стару реалію;
- актуалізовану реалію;
- реалію, що відмирає;
- реалію, що не існує [222, с.34; 74, с. 31].

За ступенем новизни мовної одиниці:

- абсолютні неологізми (сильні) – слова, яких не існувало в мові раніше;
- відносні неологізми (слабкі) – слова, які вже існували або існують у мові, але отримали нове значення [74, с.31].

За способом утворення:

- запозичені (розрізняють зовнішні та внутрішні запозичення);
- словотвірні (деривовані за словотвірними моделями конкретної мови);
- семантичні (утворені через переосмислення слів, що вже існують у мові, серед яких розрізняють метафоричні, метонімічні, звуження або розширення значення тощо) [221, с.35-36; 74, с.31].

За рівнем соціалізації:

- узуальні неологізми – одиниці, що ввійшли в мовну систему;
- okazіональні неологізми – одиниці мовлення, серед яких розрізняють:
- потенціалізми – слова, що згодом перетворюються на узуальні неологізми;
- індивідуально-авторські неологізми [219, с. 173-174].

За типом освоєння розрізняють такі неологізми:

- моментальні входження, що виникають одночасно з появою важливих і актуальних понять і реалій;

- поступові входження, що апробуються в мові через вживання в синонімічних рядах;

- несподівані (випадкові) входження – okazіональні текстові утворення, які після тривалого вживання в результаті соціальної апробації ввійшли до нормативного словника [257, с.15].

Деякі дослідники (Ж.Колоїз, Н.Копилова), надаючи неологізмам більш широкого значення, виокремлюють неологізми на всіх мовних рівнях і розрізняють неологізми: фонетичні, граматичні, лексичні, синтаксичні тощо.

У трактування *неологізму* покладено поєднання об'єктивних (час появи-новизни, прикріплення до певних часових меж) і суб'єктивних (психологічне відчуття новизни, «свіжості») ознак; його початкова межа чітко визначена й об'єктивна, кінцева – не визначена й не може бути визначеною, бо суб'єктивна [191, с.12]. Класифікування новоутворень допомагає конкретизувати саме поняття *неологізму* й дати йому визначення.

Предметом нашого детального розгляду є неологізми лексичного рівня, тому за основу беремо таке їх визначення, запропоноване О.А.Стишовим як найбільш вдале: *неологізми* – це слова, словосполучення, фразеологізми, окремі їхні значення, що з'явилися на певному етапі розвитку мови для позначення нових реалій і понять, периферійних номінацій, актуалізація яких зумовлена соціальними і територіальними чинниками функціонування літературної мови, а також okazіоналізми (індивідуально-авторські новації), використані одноразово в мовній практиці певного автора, видання, редакції чи в конкретному тексті. Новизна таких номінацій на цьому часовому відтинку усвідомлюється загалом [257, с.14].

Отже, кожне нове слово мови (неологізм) має конкретного автора (навіть якщо ми про нього не знаємо), і є засобом самовираження. За час функціонування як неологізм слово може соціалізуватися (бути прийнятим суспільством) і лексикалізуватися (закріпитися в мовній системі). Процес соціалізації, як

правило, проходить у два етапи: слово сприймається посередниками (журналістами, письменниками, викладачами, науковцями та ін.), які, використовуючи, доносять його до широкого загалу. Якщо слово сприймається і ним послуговується переважна частина мовців, воно лексикалізується, що відбивається в словниках загальноживаної лексики.

1.4. Фактори й тенденції впливу на динаміку лексичного складу в інтернет-дискурсі

Загально визнано, що мова належить до динамічних систем, а тому для неї здатність розвиватися – це природний спосіб її соціального існування. Вона зазнає модифікацій, реагуючи на всі зміни, що відбуваються в суспільстві та в мовній свідомості [264, с. 3].

Функціонуючи як основний інструмент для процесів спілкування, мислення і передавання знання, мова перебуває в постійному розвитку. Нові об'єкти й поняття, що з'являються в реальній дійсності, потребують вираження, опису та найменування. Найоперативніше на трансформації, що відбуваються в суспільстві та людському світосприйнятті, реагує лексико-семантична система мови. Пошук нових слів для передання нових знань про нові об'єкти запускає словотвірні процеси, переформатування семантики певних лексичних одиниць і процеси запозичення, які є основними прийомами формування нових слів і поповнення лексичного складу мови [232].

Для виникнення будь-якого неологізму необхідною є наявність низки чинників, адже «розвиток мови є наслідком взаємодії зовнішніх (соціальних) і внутрішніх (системних, власне мовних) закономірностей. Відповідно, і чинники, що визначають розвиток мови, також поділяються на внутрішні й зовнішні» [34, с. 6].

Серед екстралінгвальних (зовнішніх) факторів, що спричиняють виникнення нових слів в українській мові останніх десятиліть виокремлюють такі:

- глобалізаційні процеси, що відбуваються на сьогодні у світі;
- демократизація всіх галузей суспільного життя;
- істотне послаблення (а то й припинення) цензури й самоцензури;
- державний статус української мови;
- зміни в соціальній структурі українського суспільства;
- задоволення практичних потреб мовців;
- поширення моди на певні мовні форми;
- пошуки нових експресивних засобів вираження [257, с. 10].
- військовий конфлікт на сході України;
- пандемія Covid-19 та ін.

Серед інтралінгвальних (внутрішніх) чинників, що зумовлюють виникнення нових слів традиційно виокремлюють такі:

- денотативний (необхідність позначити новий об'єкт);
- стилістичний (потреба в експресивності мовлення);
- тиск мовної системи (виникнення потенційно можливих слів на базі моделей, що вже існують) [55, с.41].
- принцип економії мовної енергії;
- дія аналогії.

Процес номінування відбувається за певними принципами, основними з яких вважають такі:

- мотивованості (будь-який номен так чи так мотивований іншим – семантично, структурно, асоціативно тощо);
- парадигматичності (будь-який номен, з'являючись, передбачає запрограмованість на входження до наявних, реальних мовних систем);
- модельності й зразка (будь-який номен, який би не був ступінь його несподіваності, незвичності, є звичайним, очікуваним із огляду на закони мови, оскільки завжди утворюється за наявними в мові моделями та зразками) [191, с.5].

Український вчений О.Стишов, досліджуючи сучасну лексику на матеріалі мови засобів масової інформації, визначає такі основні тенденції розвитку

лексичного складу сучасної української мови, рушіями яких є низка «чинників як позамовного, так і внутрішньомовного характеру, що виявляються здебільшого комплексно, у взаємопереплетенні й взаємодії» [255, с. 407] :

1) глобалізація, яка виражається у:

- входженні в лексичну систему нових іншомовних слів, запозичень-інтернаціоналізмів, що не лише заповнюють лакуни в терміносистемах і позначають нові поняття, а й вживаються як данина моді, із певною стилістичною метою;

- входження нових інтернаціональних запозичених дериваційних ресурсів – основ і скорочень (аброморфем) і афіксів;

- посилення варваризації – тенденція до вживання термінів та аббревіатур, написаних латинкою;

2) автохтонізація (націоналізація) – «творення нових слів, ураховуючи структурно-семантичні, стилістичні та інші особливості рідної мови й використовуючи всі потенційні можливості, закладені в ній, прагнення до повернення національної ідентичності й самобутності українській мові» [255, с. 410], у межах якої можна виокремити:

- деколонізацію, що виражається в певній дерусифікації та розширенні сфер вживання української мови у всіх галузях життя сучасного суспільства;

- пуризацію – надання переваги питомим українським словам або вже давно освоєним запозиченням, відродженні безпідставно усунених із вжитку слів і творення нових сучасних пуризмів на власнеукраїнських твірних основах;

3) окнижнення – вживання «книжних слів» у мові української публіцистики [255], зокрема зі стилістичною метою [188], усному розмовному мовленні, як наслідок високого рівня освіченості українського суспільства;

4) орозмовлення як вияв демократизації мови, що виражається у вживанні розмовної (часто субстандартної) лексики в інших функційних стилях (публіцистичному, художньому тощо);

5) тенденція до вживання стилістично маркованої лексики, зокрема зниженорозмовних слів і емоціно-експресивних інновацій;

б) посилення економії мовної енергії, лінгвальних засобів, що виявляється у вживанні й творенні різних скорочень (абревіатур, усічень, складних слів тощо);

7) антропоцентризм, який «ґрунтується на уявленні про узагальненого мовного суб'єкта, а також виявленні в мові й мовленні найрізноманітніших його інтенцій і волевиявлень» (фемінізація як найбільш виразний вияв означеної тенденції) [255].

Окрім того, деякі дослідники звертають увагу на значне збільшення частки okazіоналізмів серед лексичних одиниць, що нині побутують в українській мові, та відповідно посилення їхньої ролі в різних функційних стилях: «істотне значення для актуалізації okazіональної лексики мають нові соціальні умови, нові форми комунікації, породжені і демократизацією суспільного життя, і новими технологіями, що, у свою чергу, сприяло формуванню нових мовних смаків у суспільстві, на які повинен відреагувати і письменник. Безумовно, автор завжди розраховує на прихильність і взаєморозуміння читача, свого сучасника. Одним із засобів здобути таку прихильність, оздобивши, прикрасивши, увиразнивши свій текст, є okazіональна лексика» [177, с.113]

Значні суспільні зрушення, що відбуваються нині, не лише детермінували зміни в лексичній системі мови, а й позначилися на специфіці функційних стилів сучасної української мови, і «сьогодні динаміка розвитку мовних норм, а отже, й характер мовних уподобань визначається не сферою художнього стилю (що було характерне, наприклад, для ХІХ ст.), а сферою засобів масової інформації. Це тому, що інформаційний простір значно ширший і ЗМІ щодо впровадження мовної норми мають більші можливості. Тут відображаються живомовні процеси, виразно простежуються тенденції розвитку мови» [142, с. 58].

Отже, на сучасному етапі більшість дослідників, визначаючи соцмережі, окрім іншого, як нові форми засобів масової інформації, що зазнали безпрецедентного поширення за останні кілька років, наголошують на їх суттєвому впливі на сучасну українську літературну мову й участі в процесі формування та впровадження мовних норм.

1.5. Причини утворення неологізмів в українськомовному сегменті Facebook

Виформування нових умов, у яких починає існувати людина в інформаційну добу, «нові стосунки між мовцями, нові галузі знань і концепції вимагають відповідних змін у мові, адже саме лексичний склад є тим компонентом будь-якої лінгвальної системи, якому притаманні постійні зміни, що пояснюються новими когнітивними та комунікативними потребами мовців. Суспільство соціально, технологічно змінюється досить швидко, отож членам мовної спільноти вкрай важливо створити нові категорії на позначення нових реалій у ньому» [54, с. 38].

Якщо ж говорити про українськомовний сегмент Facebook, то тут процеси неологізації абсолютно закономірні. З одного боку, цей факт детермінований такою мовною універсалією, як динаміка лексико-семантичного складу. До того ж в «останні десятиліття всі європейські мови переживають неологічний ренесанс. Завдяки кумулятивній функції, здатності відображати, фіксувати й зберігати інформацію про пізнану людиною дійсність у мовах з'являється значна кількість нових лексичних одиниць» [22, с. 298]. З іншого боку, рушієм процесів появи нових лексичних одиниць є специфіка комунікативних процесів, що відбуваються у згаданій вище соціальній мережі.

Соціальні мережі є тим публічним простором для інформаційного обміну, де здійснюється активне віртуальне спілкування. Кожний учасник цього процесу обирає форму комунікативної взаємодії. Будучи однією з таких форм, соціальні мережі «дають змогу як представити власну інформацію (вербальну й іконічну), так і сприймати інформацію загального доступу. Активний розвиток інтернет-спілкування й соцмереж спричинив формування комплексу жанрів і комунікаційних форм, поширених у цій комунікаційній сфері. Динамічність і рухомість меж віртуального простору впливають на модифікації жанрів і форм

спілкування в соцмережах та підтверджують актуальність і необхідність дослідження цього феномену» [192, с. 129-130].

У процесах мережевої комунікації основним носієм інформації є писемний текст (щоправда, в Інстаграмі основне навантаження виконує фотографія). Писемний інтернет-текст демонструє креолізованість (наділений семіотичною ускладненістю), адже його (вербальне утворення) супроводжує низка допоміжних складників образотворчого плану (вони мають візуальний чи аудіальний формат). Це дає «змогу повніше виразити думку відправника інформації, подати її в якомога повнішій гамі емоцій і почуттів. Зростання частки візуалізації тексту детерміноване потребами сучасної комунікації. Ілюстрації сьогодні все частіше використовуються як елемент текстотворення» [127, с. 108].

Інтернет-текст створюється шляхом використання «писемної розмовної мови», своєрідної суміші двох «інгредієнтів»: писемної літературної й усної розмовної мови. Результати такого змішування становлять науковий інтерес для лінгвістів і потребують невідкладного та ґрунтовного вивчення. Водночас навіть на нинішньому етапі розуміння цих процесів уже є очевидним, що дослідження специфіки спілкування в інтернеті можуть бути корисними для професійних комунікаторів, особливістю діяльності яких є зацікавленість в ефективності, впливу та взаємодії, які здійснює Мережа (ідеться про працівників ЗМІ, рекламистів, іміджмейкерів та ін.) [38].

Виразною характеристичною ознакою комунікації в соціальних мережах є наявність тенденції до розмовності. До головних її рис належать:

- а) спонтанність;
- б) неофіційність;
- в) діалогічність;
- г) ситуативна закріпленість,
- г) тенденція до стислості й експресивності тощо.

Наслідком цього є використання в комунікативних процесах соціальних мереж мовних елементів неформального спілкування [143, с. 129].

Структуровану комплексну розмовність С. Бибик кваліфікує як якість літературної мови. Це «поняття пов'язане з певними сферами, способами функціонування літературної мови, соціальним статусом її носіїв. Розмовність – це така якість у літературній мові, що засвідчує взаємопроникність, дифузність її усної та писемної форм, наявність динамічної функціональної та психолінгвальної основи дивергенції стильових сфер як стереотипних моделей оперування закріпленими за ними мовними знаками» [27, с. 30].

Характерною рисою усного мовлення є той факт, що в ньому надзвичайно різнобічно знаходить свій вияв людська сутність (психічні особливості, інтелект, світосприймання, спосіб мислення, виховання, здатність називати, оцінювати, контактувати з іншими та впливати на них). Це специфічний і дуже складний різновид людської діяльності, який дає їй змогу ідентифікувати себе зі світом видимим і невидимим. В інтернеті це можна зробити шляхом використання усного зафіксованого мовлення [126, с. 47].

Аналізованим різновидом мовлення послуговується віртуальна мовна особистість. Під цим поняттям розуміють мовну особистість, яка існує в реальному житті і яка занурена в «ситуацію спілкування у віртуальній реальності, основним засобом самопрезентації якої є її комунікативна поведінка, створені повідомлення. У процесі спілкування в Мережі віртуальна особистість конструює власну ідентичність за рахунок самопрезентації, яка, у свою чергу, невіддільна від самопізнання (а точніше знання самого себе) і самооцінки себе як мовної особистості. Самопрезентація, або самоподача мовця, визначається як реалізована в процесі міжособистісного спілкування здатність комуніканта впливати на процес формування свого образу в співрозмовника» [3, с. 200].

Для мови інтернет-комунікації характерною є адаптація засобів із арсеналу розмовного мовлення (ідеться про тон, інтонаційний малюнок) до мовлення писемного (зокрема його найчастіше використовують віртуальні комуніканти). Переконливий вияв цей факт знаходить у соціальних мережах, де перед користувачами розкриті можливості спілкуватися настільки вільно, наскільки їм дозволяють це робити їхні межі вихованості й етичності. Щоб втілити свої

інформаційно-виражальні інтенції, віртуальні комуніканти вдаються до різних прийомів [7, с. 127-128].

Отже, користувач соціальних мереж як віртуальна мовна особистість під час комунікації прагне реалізувати свої інтенції, бути оригінальним у мові, продемонструвати лінгвокреатив, показати вміння відчувати мову, її смислові та образні тембри й обертони. Для цього він вдається до творення нових мовних одиниць. Характерно, що цей процес виходить далеко за межі того дериваційного інструментарію, який пропонує сьогодні мовна система. Тому користувачі шукають нові шляхи, способи та методи для реалізації своїх задумів і намірів, для матеріалізації ідей і думок. Водночас стихія інтернет-комунікації надає цю можливість. Також вважаємо, що подальша технологізація процесів спілкування в мережі цьому буде тільки сприяти.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Інформаційно-комунікаційні мережі, зокрема найбільша з них на сьогодні, – соцмережа Facebook, є атрибутом нового інформаційного суспільства, а вибірка, представлена аудиторією цієї соцмережі є репрезентативною для дорослого населення України працездатного віку, що й спричинило вибір її контенту для нашого дослідження.

Масове використання соцмереж спричиняє трансформації комунікативного простору, які приводять до змін у мові як найголовнішого засобу людського спілкування. Вплив соцмереж на повсякденне життя, а також на мову громадян України є потужним і невинно посилюється.

Комунікація в мережі інтернет, зокрема в соцмережах як основних платформах для міжособистісного спілкування, – специфічний за своєю природою різновид спілкування, який має власні засоби реалізації, інструментарій і форми вираження.

Наявність виразних особливостей інтернет-спілкування, глобальне поширення нових інформаційних технологій, залучення до інтернет-спілкування значної кількості мовців приводить до трансформацій мови, що обслуговує ці комунікації, майже на всіх мовних рівнях. Засвідчено, що найбільших змін зазнають лексичний, фразеологічний, словотвірний і графічний рівні (виникнення інтернет-неологізмів, калькувань, запозичень, неологізмів-фразем, нових способів і засобів нетрадиційного словотвору; об'єднання різних графічних знакових систем тощо). Відбувається значне розширення словника для номінування нових понять і реалій, що постійно виникають у мережевому світі, і технічних можливостей обслуговування інтернету, а також використання графічних засобів вираження й опису емоцій. Неологізми, здебільшого оказіонального характеру, з'являються через бажання мовця презентувати себе через власне висловлення, по-іншому назваючи певні реалії, що вже мають назву, надаючи висловленню додаткової експресії.

У трактування поняття «неологізму» покладено поєднання як об'єктивних (час появи-новизни, прикріплення до певних хронологічних меж), так і суб'єктивних (психологічне відчуття новизни, «свіжості») ознак. Виявлення, аналіз і класифікування нових слів допомагає конкретизувати саме поняття «неологізму» й дати йому науково обґрунтоване визначення.

Предметом нашого детального розгляду є лексичний рівень мови комунікацій у соцмережі Facebook, тому до *неологізмів* відносимо лексичні одиниці (слова, словосполучення, фразеологізми, окремі їхні значення), що з'явилися і функціонують у мові в певний період її існування і позначають нові та актуалізовані реалії і поняття, а також індивідуально-авторські інновації (оказіоналізми), новизна яких усвідомлюється загалом.

Найоперативніше на трансформації соціуму та людського світосприйняття, на виформування нових умов, у яких починає існувати індивід, реагують лексико-семантичний і фразеологічний рівні мови. Саме потреба в нових словах і фраземах, щоб позначати нові поняття, знання та реалії, надати їм певної маркованості, і запускає процеси неологізації. Останні абсолютно

закономірні для українськомовного сегменту Facebook, адже соціальні мережі є тим публічним простором для інформаційного обміну, де відбувається активне віртуальне спілкування.

Основним носієм інформації у процесах мережевої комунікації є писемний текст, який створюється в результаті використання «писемної розмовної мови» – своєрідної суміші писемної літературної й усної розмовної мови.

Виразною ознакою комунікації в соціальних мережах є наявність тенденції до розмовності, адаптація засобів розмовного мовлення до мовлення писемного.

Усним зафіксованим мовленням послуговується віртуальна мовна особистість, комунікативна поведінка та створені повідомлення якої є її основним засобом самопрезентації.

Для реалізації своїх задумів і намірів, для матеріалізації ідей та думок користувачі соцмереж постійно шукають нові шляхи, способи та методи.

РОЗДІЛ 2

ДИНАМІЧНІ ПРОЦЕСИ НЕОЛОГІЗАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМОВНОМУ СЕГМЕНТІ СОЦМЕРЕЖІ FACEBOOK

2.1. Словотворення – найбільш дієвий засіб поповнення лексикону в українськомовному сегменті Facebook

У процесі функціонування мови її словниковий склад зазнає постійних змін. У його межах відбувається перманентний рух, у чому виявляється розвиток лексичної системи. Одні її елементи втрачають функції активного слововживання, переміщуючись до пасивного лексичного фонду, інші «з'являються і збагачують собою словниковий склад мови. Характерною рисою будь-якої мови є її здатність реагувати на найменші зміни в соціальному, культурному і повсякденному житті її носіїв» [122, с.235].

Українська мова, подібно до будь-якої живої динамічної системи, теж перебуває в постійному русі та розвитку. Водночас у процесі функціонування вона зберігає ознаки іманентної стабільності й цілісності. Поступових змін зазнають усі її яруси (рівні). Загальновизнаним є той факт, що серед мовних рівнів найбільшу рухливість демонструє лексичний і фразеологічний. Поповнення лексики літературної мови традиційно відбувається в результаті використання таких найважливіших способів: 1) словотворення (творення нових лексичних одиниць шляхом використання власне українських і частково запозичених словотворчих ресурсів); 2) запозичування нових лексем із інших мов; 3) залучення потенціалу нелітературних внутрішньомовних засобів (розмовна, діалектна лексика, жаргонізми, арготизми, професіоналізми та ін. [261, с. 136].

Словотвір кваліфікують як систему «засобів, одиниць, зв'язків, способів, які підпорядковані процесам номінації і ними зумовлені. Система словотвору забезпечує процеси номінації в межах слова. На виконання завдань номінації спрямовані всі засоби словотворення. Усі словотвірні прийоми та моделі

виникають та існують саме для задоволення потреб номінації» [116, с. 43-44]. Сама ж словотвірна номінація – це «номінація засобами системи словотвору в межах одного слова – похідного» [116, с. 44].

Поповнення лексикону мови є закономірним процесом, оскільки кожна мова наділена потенціалом удосконалення та збагачення. Будучи засобом відображення реальної дійсності, мова характеризується постійними змінами, адже сама навколишня дійсність є динамічною та лабільною. Виразними чинниками, які свідчать про динамізм мови, є неологізація її лексикону та інноваційні процеси, що знаходять своє вираження в реалізації нових можливостей лінгвосистеми, зокрема словотвірних [65, с. 38-39]. Регулювання дії внутрішніх чинників мовних змін відбувається шляхом використання загально визнаних законів розвитку мови, таких як: «закон системності, що виявляє себе на всіх мовних рівнях, наприклад, зростання синтаксичної сполучуваності слова приводить до розширення його семантики; закон традиції, який стримує появу та розвиток інновацій; закон аналогії, що є вагомим чинником мовної еволюції; закон мовної економії, який полягає в тому, що мовці для досягнення мети спілкування здійснюють відбір найраціональніших мовних засобів, що приводить до заміни іншомовним словом двочленного українського найменування, заміна відбувається за допомогою словотворчих ресурсів української мови, як і багатьох слов'янських мов, а саме: осново- й словоскладання, усічення, аббревіація, афіксальна деривація» [52, с. 15].

Неологізми відіграють визначальну роль у динаміці розвитку лексичного складу сучасної української мови (як і решти світових мов). Особливо це стосується загально мовних неолексем, значна частина яких із часом переходить до складу літературних слів і фіксується в словниках [254, с. 32].

Новотвори, що виникли внаслідок внутрішньомовних дериваційних процесів, у потоці нової лексики наділені більшою питомою вагою порівняно з новими запозиченнями. Більшою мірою це стосується результатів різних способів морфологічного словотворення (композиція та юкстапозиція, афіксація (суфіксації та префіксації), безафіксні деривати). Ідеться про дериваційні

процеси, що відбуваються на ґрунті лексем, які вже наявні в українській мові, адже словотворення являє собою процес, що відбувається (на противагу запозичуванню) у межах певної мови [34, с. 7-8].

Словотворення перебуває у тісних зв'язках, з одного боку, з лексикою, а з іншого – з граматиною. Закономірність таких зв'язків впливає з того факту, що, по-перше, кожна утворена лексема є одиницею словникового складу мови; по-друге, оскільки процес формування нових лексичних одиниць здійснюється за моделями, характерними для певної мови, і кожен новотвір входить до того чи того лексико-граматичного класу слів, то словотворення і грамика теж перебувають у зв'язках [148, с. 40].

Лексичні одиниці, сформовані на основі власних і запозичених мовних ресурсів із використанням засобів словотвору, визначають як *дериваційні неологізми*. Словотворення є основним засобом збагачення лексики української мови. Для створення нових лексичних одиниць використовують різні способи, проте найчастіше це відбувається на базі вже наявних у мові слів, що належать до широковживаного лексичного фонду [234, с. 244].

Водночас варто зауважити, що формування неолексем шляхом деривації має не тільки ключове значення для поповнення та розширення словникового складу української мови, а й «визначає основний напрям розвитку лексики, оскільки саме дериваційні новотвори були й залишаються основним джерелом розширення діапазону словника» [263].

Неологізми належать до тих мовних одиниць, які демонструють здатність лінгвальної системи віддзеркалювати динамічний розвиток суспільства. З іншого боку, «для відображення, відтворення й закріплення цих нових ідей і понять мова, і лексика зокрема, поповнюються новими лексичними одиницями. Розвиток мови зумовлений значною мірою розвитком її словотвірної системи, становленням нових словотвірних моделей слів, зміною існуючих, збільшенням чи зменшенням їх продуктивності, багатьма іншими факторами словотвірного процесу» [54, с. 39].

Водночас результати досліджень, у фокусі яких опинилися процеси словотворення сучасної української мови, дають змогу констатувати, що «характерні особливості української мови на словотвірному рівні не лише зберігають, а й активізують носії мови в індивідуальній та колективній мовній практиці, попри побоювання фахівців незворотних змін у структурі мови й втрати нею свого „обличчя”» [115, с. 94].

Виступаючи засобом спілкування в нових специфічних умовах, які надає носіям мови мережева комунікація (зокрема – і в українськомовному сегменті Facebook), лінгвосистема демонструє пристосування до цих умов, зумовленість ними в певних аспектах свого функціонування, застосовує узвичаєні та продуктивні способи продукування нових назв, але й удається до пошуків нових форм втілення авторських інтенцій і думок. Проте загальні тенденції та законормірності, виформувані століттями існування мовної системи, і далі лишаються магістральними у сфері творення неологізмів.

2.1.1. Морфологічний спосіб творення неологізмів

2.1.1.1. Суфіксація

Для процесів створення нових назв і застосування з цією метою окремих способів словотворення релевантними є такі параметри: «тип мови, особливості її структури, а також ономасіологічні (поняттєві) категорії, які групують навколо себе різні словотвірні моделі. Для вираження цих категорій у системі словотвору існують власні дериваційні способи: префіксація, суфіксація, різні типи словоскладання (композиція, юстапозиція, аббревіація) тощо» [116, с. 44-45].

Для української мови традиційним є той факт, що морфологічний спосіб деривації характеризується високою словотворчою продуктивністю. Він демонструє істотне домінування над іншими способами. У межах морфологічного способу значно переважає суфіксація [258, с. 130]. Поява афіксальних неологізмів відбувається за «певними словотвірними моделями,

правилами, тенденціями, що діють у даній мові на різних етапах її розвитку» [52, с. 15].

Механізмом суфіксального способу виступає приєднання до дериваційної бази словотворчих суфіксів, у результаті чого або виникає лексема з новим значенням, або новостворена мовна одиниця несе лише певні відтінки значення твірної бази. Унаслідок суфіксації відбувається долучення вихідного знака до класу знаків, які позначає суфікс. Виразною відмінністю суфіксів від префіксів є широкий діапазон видозміни перших [284, с. 83].

Зібраний і опрацьований фактичний матеріал засвідчив, що серед неологізмів українськомовного сегменту соцмережі Facebook, утворених шляхом суфіксації, кількісно переважають іменники. Цей факт впливає із загальної тенденції поповнення словника української мови за рахунок утворення дериваційних неологізмів субстантивної лексико-граматичної належності. Так, Н. Стратулат, досліджуючи дериваційні та семантичні неологізми в лексичній системі української мови на матеріалі тлумачного словника української мови в 20-ти томах, установила, що «серед дериваційних неологізмів переважають іменники. Вони кількісно значно перевищують відповідні утворення в інших лексико-граматичних класах слів – нових іменників нараховано близько 20500 одиниць, а це майже половина всіх дериваційних інновацій» [263].

Наявний матеріал дає змогу констатувати, що значна частина іменників-неологізмів – назви осіб. Це є переконливим доказом активної дії антропоцентризму в сучасній українській мові.

Із-поміж аналізованих неолексем значний корпус формують фемінітиви – «слова жіночого роду, альтернативні або парні аналогічним поняттям чоловічого роду (які зазвичай використовуються до всіх людей незалежно від їхньої статі): льотчик – льотчиця, письменник – письменниця, професор – професорка, директор – директриса тощо» [292, с. 143]. Цей факт перебуває в руслі особливої активності сучасних мовотворчих процесів у сфері «професійно-статусних і титульних найменувань осіб жіночої статі з погляду чоловічої та жіночої референції, оскільки саме у цьому сегменті фемінативної підсистеми мови

найбільш виразно виявляє себе складна інтеракція позамовних і мовних чинників їх появи й функціонування як наслідок конфлікту між формою (з обмеженими можливостями) та змістом (з необмеженими можливостями)» [13, с. 43-44].

Фемінітивна підсистема сьогодення на словотвірному рівні відзначається значною кількістю нових змін, але нечисленних, якщо робити порівняння з минулим століттям. Фемінітивна деривація представлена нині морфологічним способом «із перевагою суфіксального різновиду над іншими способами творення (префіксацією, конфіксацією, флексацією, основоскладанням, субстантивацією)» [36, с. 245]. Однак під впливом змін у новій редакції Українського правопису (набула чинності 30 травня 2019 року), яка розширила сферу формування іменників на позначення осіб жіночої статі від іменників чоловічого роду (§ 32, п. 4) [280, с. 27], в українському інформаційному просторі, зокрема й у соціальній мережі Facebook, істотно активізувалися процеси творення і використання фемінітивів.

Демократизм щодо використання мовних норм разом із намаганням креативізувати комунікативні процеси в українськомовному сегменті соцмережі Facebook дають широке поле користувачам для дериваційних експериментів у цьому напрямі. «Швидке й постійне оновлення корпусу фемінної лексики та термінології, – констатує О. Стишов, – переконливо відбиває динаміку суспільно-політичного, соціально-економічного, наукового, технічного, побутового, ментально-когнітивного розвитку як української, так і світової спільноти» [258, с. 130].

Наявний матеріал дає змогу констатувати, що виявлені фемінітиви творяться шляхом використання таких суфіксів:

а) **-к(а)**: Петро Порошенко *Легендарна волонтерка, народний Герой України* Ольга Якубовська, *усі роки російської агресії допомагала нашим полоненим*; Ірина Костюк *Геройка зарядила на відпочинок у горах*; Янка Климентовська *Педіатр-педіатрія-педіатрinya? Не педіатОрка точно; лікарка-педіатр*; Lana Us *прем'єрміністерка, а не премеркаміністерка, але прем'єрка*; Олена Рижко *От уявіть собі картинку. Кав'ярня. Тірамісу. Троє за*

столиком: видавець, **проект-менеджерка** і я.; **Тетяна Єщенко** Кафедра УКРАЇНОЗНАВСТВА Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького вітає відповідальну за наукову роботу **доцентку** Стечак Галину Михайлівну з публікацією монографії. **Лора Підгірна** І це знана перекладачка найсучаснішої і найтрендовішої мотиваційної літератури, засновниця проекту **Радіодиктант** національної єдності, мотиваційна **тренерка**, авторка бестселера; Віталій Кодря **Викторія Куколкіна** рашистка. Цікаво, що нова тенденція до розширення сфери вживання фемінітивів виявляється й у залученні до дериваційних процесів творення неолексем також окремих неістот у ролі мотиваційних основ: **Катріна Розкладай** **Навігаторкою** тоді вже));

б) **-ин(я):** **Суспільне Черкаси** Єдина **виборчиня** проголосувала на одній із черкаських спецдільниць, облаштованих для пацієнтів обласної лікарні та кардіоцентру; **TEDxKyiv** Якщо ви не фахівець чи **фахівчиня** з електоральної системи США, то, певно, у вас виникали питання, чому кандидат чи кандидатка може програти вибори фактично отримавши більшість голосів виборців; **Твоє Місто** **Психологиня** Оксана Медвідь розповіла, що таке стрес для організму і як боротися з його наслідками; **Ies Horalevych** Нарешті не авторка і **маркетологиня!**; **Кокотюха Андрій** Фемінітиви, особливо «**фізикині**» та «**синоптикині**» – надумане і не приживається;

в) **-ис(а):** **Yaruna Tymbal** Звичайно, бо правильно **педіатриса**, хай уже **педіатрка** чи **педіатриня**, але точно не **педіаторка**));

г) **-ес(а):** **Alexandr Bohdanovskiy** **Yurii Radchenko** то зневага просто до **тренерок** та **коучесс**; **Щоденна всеукраїнська газета «День»** Зіграли їх актор Вінницького музично-драматичного театру **Богдан Костюк** та **гастрогідеса** **Олена Павлова**, яка частувала гостей смачними трав'яними чаями;

ґ) **-иц(я):** **Переяслав.City** Як виживають магазини в оточенні супермаркетів, чи є конкуренція в Переяславі — у розмові з **підприємницею**; **Igor Nakopeshnyy** **SMMник/ця** – молодець, гарний текст; **Українська Асоціація Представниць Правоохоронних Органів - УАППО** Власним досвідом

поділилася з присутніми й **службовиця** Батальйону патрульної служби поліції особливого призначення «Львів», членкиня УАППО *Oksana Sanahurska*; **versii.if.ua** **Посадовиця** вносила несанкціоновані зміни при нарахуванні та виплаті заробітної плати працівникам закладу освіти; **Iryna Brand** Типова російська баба, **тролиця**;

д) **-их(а): Lili Kravchenko борциха?**));

е) **-овк(а): Olena Kosohor** Жах, яка тупість, це ж треба так виставитись **лоховкою**, а подивитись саме американські ефіри;

є) **-ш(а): Тарас Корнієнко** а чому СБУ не зацікавила явна **сепарша**, професорка **більченко**; **Igor Mandryka** Туна **пропагандонша** сукабєєва навіть не знає не лише про те, що місто в дельті Інгулу українці називають **Миколаїв**.

Субстантивні неологізми на позначення осіб чоловічого статі творяться з використанням низки питомих загальновідомих суфіксів:

а) **-ець-/ івець**. Цей формант є одним з найважливіших для творення назв осіб від іменників [119, с. 35]. Похідні цього типу йменують людину за належністю до певного політичного, ідеологічного руху, соціальної групи та ін.: **Ярослав Вішталюк** кого об'єднали? **Майданівців** і вашого френда - паскуду Нойнеца?; **Василь Савчур** Чоловіче, якби ти знав, як тебе **порошенківці** мочили!!!; **Геннадій Гатченко** На черзі «багато питань» до тебе за **«вагнерівців»** та інші! Засвідчено окремі утворення, подані як варваризми в латинській графіці: **Nadesda Jankilevich** ta to **schariivez**. Водночас такі суфіксальні деривати сигналізують про локальну належність: **Ostap Drozdov** *Ще з попередніх виборів я не зрозумів, чому частина **львівців** на глум підняли лозунг Існує два Львова*;

б) **-ист-/іст-**. У результаті використання цього форманта творяться дериваційні субстантивні неологізми, якими позначають особу за належністю до партії, організації, певного угруповання чи фаху: **Олег Миронов** А ... **опзж-исту** Киві, мабуть, це подобається; **Володимир Сладкий** **Рашисти** красавці, а українці Бандери, цікава у вас позиція; **Тетяна Галайко-Ткачук** Не зайве згадати нагородження **Фесбіста** «генерала» високою державною нагородою;

Lesia Mudrak *А каверзні питання вебінаристів вивели розмову на ту тему, яку найбільше я завжди ціную.* Виявлені іменникові неологізми із цим суфіксом демонструють варіативність твірної основи того самого слова, що має характер аббревіатури (знайдено варіанти від нейтрального до емоційно забарвленого паронімічного, створеного шляхом мовної гри): **Andriy Volyniuk** *Заспокойтеся ОПЗЖисти; Тетяна Іваневич опзжисти вирвались вперед, причому ведмедчуковські обходять бойківських.* **Ostap Drozdov** *сьогоднішня ширка в парламенті між слугами і опезежистами є передостаннім кроком до фіксації безповоротного російського протекторату;*

в) **-ик.** Цей формант творить похідні, семантика яких маркує денотат належністю до певної організаційної структури, позиціонує його як фахівця: **Lesia Mudrak** *нестандартний медійник і чарівна дівчина, готує цікавий випуск програми про любов;* **Сергій Сарафанюк** *Це тема не Президента, а піарників, СММ;* **Nataliya Lundysheva** *Гарнесик))))*). Похідні цього типу можуть творитися і від аббревіатур: **Andriy Skotsyk** *на знак підтримки інші СММники зробили вигляд, що також помилилися;* **Всеволод Поліщук** *Я регулярно перевчаю всіляких есемемників і копірайтерів.* Отже, неологізми можуть утворюватися на основі різних графічних варіантів однієї аббревіатури. Водночас виявлено випадки, коли користувачі українськомовного сегменту соцмережі Facebook для творення похідних такого типу використовують суфікс **-щик**, який набув поширення під впливом русифікаційної мовної політики в радянський період, а нині перебуває на периферії дериваційної системи української мови: **Наталья Усова** *Ми вже задихаємося від кварталщиків, від всієї цієї шобли;* **Vyacheslav Yefremenko** *Щось я не бачу, щоб трампісти «взяли Метро», на відміну від демократичних ВЛМщиків.*

г) **-ан.** Цей суфікс додається до жаргонізованої основи та вносить у новотвір негативнооцінну маркованість: **Світлана Лозенко** *а мені пох на простирадла ватана, якому поперек горла вишиванка стоїть;*

г) **-енк(о).** Еклектику демонструє випадок приєднання питомого українського суфікса **-енк-** на позначення сина, учня чи підмайстра того, кого

названо твірною основою, до мотиваційного слова іншомовного походження: **Денис Добрянский** *Слава Джозефу Байданенко – президенту усіх цивілізованих людей світу!*;

д) **-ун-**. Цей афікс формує похідні неологізми різнопланової семантики семантики, зокрема й із відтінком іронії: **Данило Білас** *враховуючи що я себе вважаю борцуном за українську та її різноманіття, я уникаю вживання російської; Zinoviy Huzar Свободуну підігрують блаЗЕням;*

е) **-альник**. За допомогою цього суфікса зафіксовано факти творення нових іменників на позначення осіб від прикметникових основ: **Андрій Ігнатів** *Ще один дякувальник).*

є) **-юг(а)**. Серед наявного матеріалу виявлено деривати, утворені з використанням форманта суб'єктивної оцінки: **Oleksandr Morozov** *Зелені геноцидники йдуть шляхом шоколадних аферюг!; Panko Olelkovitch Напишу це речення інакше: б'ють не Журналістів. Б'ють журналістів, журналюг, журнашлюх. Які прикриваються «корочками» журналістів; Олександр Булавін Ще одного бюрократюгу посадили на тепленьке місце. Скільки можна!; Val Skr Толковий футболюга цей Ерік Холланд чи як його там;*

ж) **-ач**. Зафіксовано лише поодинокі випадки залучення до дериваційних процесів аналізованого типу дієслівних основ, до яких додається суфікс **-ач**: **Zinoviy Huzar** *Коли ці європейські висловлювачі стурбованості ... зрозуміють, нарешті.*

В аналізований період в соціальній мережі Facebook засвідчено деривацію деяких збірних іменників. Це одиниці, утворені за допомогою постпозитивного форманта **-н(я)**. Названий афікс деривує іменники та «належить до словотворчих засобів із власною експресивністю. Він виявляє різко негативний відтінок суб'єктивної оцінки» [197, с. 363]: **Володимир Сладкий** *За ... Шарія йдете сепарня????????; ПРАВИЙ СЕКТОР / Одеса Сьогоднішня тітушня, яка прийшла заробити легких грошей, на підтримку регіонала Орлова. Знаєте, от ніколи не перестаю дивуватись іронії долі; Sternenko Це вже сьогодні. Беркутня знову б'є ногами чоловіка, який не становить загрози; Плиска Лілія*

Як дістала ця кончена гопотня! Поодинокі збірні іменники утворюються з використанням суфікса **-j-**. Такі неологізми «узагальнено називають групу однорідних осіб, тварин чи конкретних предметів» [169, с. 70]: **Вікторія Білик** *От, бідоття, історії не знає і нема кому навчити.* Також засвідчено маркований новотвір на позначення збірності із запозиченим формантом **-ур(а)**, який вносить семантику «сукупність осіб за певним заняттям»: **Oksana Zabuzhko** *тоді я тільки застерігала перед дилетантурою, а тепер маємо її в повному цвіту.*

Цікавою тенденцією є творення іменників-неологізмів за моделлю творення назв недорослих істот від онімів на позначення належності до певної групи за допомогою форманта **-ат(а)/ят(а)**: **Максим Каммерер** *Дядя Жолудь, а соросята це хто? Грушники?;* **Денис Добрянский** *Слава байданятам!;* **Natalia Fedorova** *А про «пінчучат» - слабо щось утнути.*

У соціальній мережі Facebook досліджуваного періоду другу позицію після неологізмів на позначення осіб посідають нові одиниці, що номінують неістот. Такі утворення характеризуються дериваційною й семантичною неоднорідністю. Зокрема у сфері творення неологізмів-неістот виявлено такі тенденції:

1. Поява дериватів із запозиченим із американського варіанта англійської мови суфіксоїдом **-гейт-**. Цей факт є абсолютно закономірним, оскільки іншомовні інтернаціональні суфіксоїди **-маній-, -ман-, -гейт** активно залучалися до процесів творення okazionalizmів у мові преси упродовж останнього десятиліття ХХ – на початку ХХІ століття [32, с. 189]: **Іван Мелобенський** *влада Україна не збирається толерувати агентів Росії (а після Деркачгейту це дуже непросто);* **Ostap Drozdov** *Вагнергейт, якщо такий і буде, варто спрямовувати не на когось одного;* **Anatolii Shylo** *так, нарід підтримує, підвищуйте і далі тарифи, не розслідуйте вагнергейт.* Як нам видається, слушною є думка, що компонент **-гейт-** «уже починає стверджуватись в українській мові як самостійна морфема-суфікс, оскільки має структурне членування й чітко оформлене значення «скандал, який пов'язаний із якоюсь людиною чи державою» [153, с. 35]. Лише, на нашу думку, варто дещо уточнити значення аналізованого

суфіксоїда: «великий політичний скандал, пов'язаний із певною особою, компанією, організацією чи країною».

2. Творення похідних із суфіксом **-изм-:** Ihor Shcherban *Поширюю. Україна під зовнішнім управлінням Рашизму!*; Andrey Permyakov *Пантюкизмів*))) дякую! Такі одиниці отримують значення або «ідеологічний напрям, течія, теорія», або «слова, характерні для когось».

3. Використання багатозначного суфікса **-к(а):** Андрій Сур *Читав лякалку про дівчинку...* Такі віддієслівні утворення мають розмовний характер, проникнувши свого часу зі сленгу. Примітно, що суфіксальні неолексеми творяться і від транслітерованого варіанта оніма (часто з апелятивним написанням): Aleks Khim *Тепер пряма дорога в Рашку до друга Ракитцького;* Олена Добровольська *Цікаво буде послухати РНБО чому обсяги закупівлі енергії в раиці збільшуються.* Такі одиниці отримують демінутивне значення.

4. Творення іменників із абстрактним значенням. Для цього використовують суфікси: а) **-ств(о):** Євген Юджин *Саме так ...за свої фантазії в голові ...То ви ще тему веганства не зачіпали ненароком;* Євген Магда *Думаю, що час зрозуміти, що Петро Порошенко у 2019 році не для того балотувався до ВР після поразки на президентських виборах, щоб зараз займатися мічурінством політичним;* б) **-ість-:** Ostap Drozdov *я цілий блок присвятив терміну, який вичерпно пояснює ... малограмотність, трешевість, маргінальність зеленки;* Ostap Drozdov *Ну й інші чудернацькості нашого політичного буття стануть мішенню обговорення в студії ...;* Ірина Костюк *Його «хорошість» перевірена і підтверджена.* Тут активовано традиційну модель формування відприкметникових субстантивів з абстрактним значенням; в) **-щин(а)/-овщин(а):** Сергій Гудим *«Азаров - убийця базаров» - такою приказкою характеризує народ урядову політику щодо підприємництва. Є ще декілька приказок. Наприклад «Азаровщина – гірша за Чорнобиль»;* Відсіч *Якщо наша інформація правдива і це призначення відбудеться, це означатиме повернення в освіту старих темних часів табачниківщини;* Влад Влад Гундяєщина; Ostap Drozdov *Ковід-геноцид, сунрунореформи, степановщина;*

Ostap Drozdov *дасть вичерпну уяву про те, ... що таке зовнішня адміністрація і чому **єрмаковщина** становить національну небезпеку.* Деривати такого типу створюються для називання ознак діяльності певної особи в галузі політики, культури, релігії. Але й можна натрапити на неологізми для позначення території, створені за питомо моделлю і з додаванням українського суфікса, який у поєднанні з іншомовними онімами створює цікавий стилістичний ефект **Сергій Сакун** *На Луганщині, на Донеччині і тепер на лос-анджеліщині!*

Дібраний корпус значного фактичного матеріалу засвідчує, що серед неологізмів соцмережі Facebook, утворених суфіксацією, після імників чисельну групу становлять прикметники. Вони деривуються за допомогою традиційних питомих суфіксів від українських і запозичених основ. Так, продуктивними є постпозитивні форманти:

а) **-ськ-**: **Антонина Дмитренко** *а профіль то у Вас, мадам, класично ботський*; **Ostap Drozdov** *про Петра Олексійовича; про Вакарчука; про мерські вибори у Львові та ін.* Нерідко цей суфікс взаємодіє із жаргонними основами: **Ігор Могильний** *Респект за закриття рашистських каналів*; **Лариса Полулях** *але в двох останніх випадках вони були чітко запорєбрівські*; **Vitaliy Riabcheniuk** *Яке ж ти нещастя мокшанське.* Засвідчено також приклади відонімного творення нових слів: **Хат Априлісі Тена** *було очевидним – інформаційне втручання різних «ольгінських», «пригожинських»*;

б) **-н-**: Іненсивно поєднується переважно із новозапозиченими словами-мотиваторами, що виступають ключовими одиницями аналізованої доби: **Тетяна Череп-Пероганич** *Друзі, оминайте різноманітні флешмобні сіті*; **Olena Stepanenko** *Хто забув у нас вінтажну тарілочку у квітах шипшини - відгукніться!*; **Наталі Бідюк** *влада просрала всі ковідні гроші і не замовила вакцину?* Деривати цього типу з новими жаргонізмами сполучаються не так активно: **Oleg Lvivskij** *І на його місці побудований вишиватний.*

в) Близькими до названої вище дериваційної групи є прикметники-неологізми із суфіксами **-ічн-/ичн-**: **Lesia Mudrak** *Екстазів тобі й оргазматичного життя!!!*; **Nastia Kartasheva** *Обличчя людини, яка записала*

бомбичне інтерв'ю – і збирається їхати додому смажити карасиків. Традиційно ці форманти кваліфікували як похідні суфікса **-н-**. Проте й досі наявні розбіжності у трактуванні словотвірної структури таких дериватів [59, с. 93].

Набагато меншу продуктивність демонструють інші дериваційні афікси:

а) **-ов-:** **Ostap Drozdov** *на сцені Львівської Філармонії ми провели вечір пам'яті Мирослава Скорика, на якому чи не вперше звучала естрадова спадщина маестро;* б) **-ован-:** **Андрій Копров** *Суспільство неграмотне, розгнуждане, не виховане в патріотичному дусі, ватизоване;* в) **-езн-:** **Olena Stepanenko** *Вітаю, дорогий! Постановка крутезна!;* **Yuliya Vrotna** *Пантючезні вітання імениннику!!!*

Дієслівні неологічні деривати становлять нечисельну групу. Серед них найбільш продуктивним є суфікс **-и-**, що приєднується до субстантивних запозичених основ. Такі утворення мають виразно розмовний характер: **Roman Chornomaz** *Там шаріков і окремі штріхи з жопоблока вже хотіли майданити;* **Lili Kravchenko** *Та й взагалі зі слів Волошина, адмінила вона в частині;* **Irene Kamens** *Гудзик від камізельки.. Так моя подруга трюлила однокурсників в Ленінграді(тоді ще). Вони всі думали,що це вона їх так матюкає;* **Алла Брусник** *Навіть, якщо не про темноту народу. Давати людині, яка не в домені, визначати питання, в яких вона не компетентна, – це обман цієї людини і шахрайство, а якщо ці питання афектують інших людей, тоді це критично недопустимо;* **Максим Красільніков** *Можна подумати, мало иеконструкторів воює на нашому боці. Чи волонтерить;* **Ostap Drozdov** *О 20:15 будемо етерити на цю та інші теми.*

Зафіксовано також нові вербативи, уворені за допомогою форманта **-а-**, який є малопродуктивним: **Анжеліка Рудницька** *Дякую, що читаєте, підтримуєте, дискутуєте, лайкаєте, засипаєте питаннями/проханнями/побажаннями і компліментами.*

Отже, суфіксація є надзвичайно продуктивним способом творення неологізмів в українськомовній соціальній мережі Facebook як на позначення різних осіб, так і неосіб.

2.1.1.2.Префіксація

Зібраний і опрацьований матеріал свідчить, що префіксальним способом в українськомовному сегменті соцмережі Facebook творяться здебільшого неологізми-іменники. Набагато рідше трапляються прикметникові та дієслівні деривати.

Загалом же, серед префіксів і префіксоїдів, що беруть участь у творенні неологізмів українськомовного сегмента соцмережі Facebook, виявлено як запозичені, так і власне українські.

Наявний матеріал дає підстави для констатації, що арсенал запозичених і продуктивних препозитивних формантів (префіксів і префіксоїдів), що деривують нові іменники, становлять такі:

а) **анти-:** Ostap Drozdov *Микола Томенко для мене є радше **анти-**кандидатом у міські голови Києва; **Ірина Оснач** Ви самі таке чудо обрали!! **Антимайданівця!** У процесі творення okazionalizmів цей афікс поєднується і з твірними основами-онімами: Ostap Drozdov *Державність, совєтчина, **антиросія**, журналістика, ілюміновані тупики;**

б) **пост-:** Лаборатория Др. Редгера *Пакет «Постковід» розширений; Oleksandra Kudrytska Ми живемо у світі **постковіду**. Що це означає і що з цим робити?*

в) **пре-:** Ostap Drozdov *Твереза, компетентна, фактажна, розвінчальна оцінка усього того **пре-апокаліпсису**;*

г) **мета:** Mstyslav Chernov *Цей клятий **мета-модерн**, де можна щось вкрасти і назвати себе автором, проникає і в новини теж;*

г) **мікро:** Nasguler Mordorson *Бідний, нещасний **мікрочоловічок**;*

д) **нео:** Ірина Коваленко *Доброго ранку, **необандерівці!***

Серед власне українських префіксів в досліджуваному дискурсі виразну активність демонструє препозитивний формант **не-**, який приєднується переважно до питомих основ. Lesia Mudrak *Щоби ніколи не посилалися на фінансову нестабільність, втому, відсутність мотивації, карантин, крах малого бізнесу,*

«не-час», «не-відчуття»; Lesia Mudrak нестандартний медійник і чарівна дівчина, готує цікавий випуск програми про любов. І нас (таких **непрофі**) туди залучає; Alla Shevchuk А чи не час цієї **непані** пакувати чумайдани в далекі далі на пмж?!; Ольга Деркачова Гарні спогади з лютого 2017 року (доповідь на нашому пленарному про **(не)війну** в українській поезії). У соцмережі Facebook активно функціонує новотвір на базі арготизму **лох**, який нині проник у розмовне мовлення й інтенсивно вживається в ному: Майстерня Алексенко *Ти нелох, будеш сам такою вакциною колотися?* Не в останню чергу це пов'язано знову-таки з постаттю В. Зеленського. Його фраза «Мені 42-й рік. Я ж не лох», сказана ним під час поїздки на Луганщину [98], стала крилатою: Vika Rudenko *Як тебе Нелоха ще витримати чотири роки;* Энбулатов Эдуард *Наштампувати туалетного папіру, зняти відосіки, поржати з нелоха, накосити баблоса і все в ажурі.* Засвідчено також нове утворення від жаргонізму **лошпед**: Дмитро Самбо *Як ти вже дістав, Велюр працює, Епіцентр працює а ти лапшаєш людям, нелошпед.*

Специфіка нинішньої політичної ситуації активізувала творення неолексем із складним префіксом **недо-**, що вносить у нововори значення «неповноти, недостатності сформованості когось або чогось, відсутності потрібної міри»: Лідія Кашперська *Як легко й безвідповідально: вибачилась, видалила..., а ми вкотре ковтаємо образи недоукраїнців(((; Ольга Назарова *Знову красиві слова, яких недопрезидент не просто не розуміє, а навіть не читає;* Михайло Урман *я бачу зелені боти, всякі викидні суспільства вперто стоять за свого «недовождя»!;* Ron Lov *а хто сказав, що той кізяк з мертвечуком не є агентами ворожих спецслужб і не мають громадянства тої недоімперії?;* Лена Малюк *Страшно, бо будь-які протистояння беззаконню закінчуються нічим. Ось навіть останнє обрання недокомісією директорів шкіл;* Ками Сафаров *Хіт усіх часів і народів!!!))) молодці. А у недоросів від такої пісні пукани вздулись і почалась кононада;* Олександр Кононенко *Далась вам ця недокраїна. Невже так важко з нею розпрощатись?**

Значення невідповідності загальним стандартам, визначеним в уявленні соціуму, що є до певної міри близьким до того, яке отримують похідні утворення попереднього типу, несе дериват із препозвнм форманом *нів-*: **Богдан Куцик** *Подавайте гарний приклад, може колись із коміка хоч **нівпрезидента** виросте.*

Результатом використання питомого слов'янського префіксоїда *лже-* є деривати зі значенням несправжності, неістинності, фіктивності: **Віталій Філь** *Референдум від зеленої плісняви-це ще одне кримінальне впровадження проти **лжепрезидента**.* Цей префіксоїд «виступає переважно у складі слов'янських імен, хоча має широкі можливості у сполучуваності з іншими основами: *лжевиборець, лжеприсяга, лжесвідок, лжесвідчений, лжесвідчення*» [151, с. 326].

В аналізованій мережі засвідчено що префіксальне словотворення неологізмів-прикметників є малопродуктивним. Деривація названого лексико-граматичного класу слів відбувається за допомогою таких префіксів, як: *гіпер-* (**Ostap Drozdov** *Позаяк тиждень видався **гіпергарячим**, пропоную сьогодні о 20.00 провести п'ятничні посиденьки*), *мега-* (**Сергій Смальчук** *Х..ло виглядало **мега-новим** ліберально-демократичним лицом*), *під-* (**Яків Бриль** *Хоч в чомусь я із Зеленським солідарний. А **підрашистським** гнідам — напалм та карболка.*), а також префіксоїда *пост-* (**Національна академія медичних наук України** *В ДУ «Національний Інститут терапії імені Л. Т. Малої НАМН України» створено робочу групу для лікування **постковідних ускладнень***); **Брати Капранови** *Ми самі з чумацької столиці Очакова і перші оповідання писали про **пост апокаліптичних** чумаків.*

У процесі дослідження зафіксовано єдине дієслово, утворене за допомогою префікса *на-*: **Денис Емельянов** *Тааак, хто тут **налайкав**?*

Неординарним оказіональним новотвором за допомогою префікса *мега-* є займенник *мегахтось*, який має потужну негативнооцінну маркованість: **Ostap Drozdov** *Це коли ніщо стає **мегакимось**.*

Отже, загалом, порівняно із суфіксальним способом, префіксація поступається продуктивністю й охопленням сфер номінованих об'єктів.

2.1.1.3. Творення складних неологізмів

Закон мовної економії, наявний і дієвий в українській лінгвальній системі, є важливим внутрішнім стимулом розвитку її лексико-семантичного рівня (особливої ваги він набирає на етапі значного розширення інформаційного пласту). Роль цього закону «виявляється в тому, що в процесі мовленнєвої практики відбувається добір найбільш раціональних для цілей спілкування лінгвальних засобів. Розширення словника української мови на основі дії цього закону є закономірним процесом, що досить активно стимулює розвиток мовної системи. У результаті цього з'являються новоутворені складні слова – аббревіатури, юкстапозити, композити, що є зручними та ефективними засобами номінації [263].

Вагомий шар у системі неологізмів українськомовного сегменту соцмережі Facebook становлять складні іменники. Досліджуючи творення нових іменників багатоосновними способами, дериватолог Г. Віняр констатує, що «найбільшу групу новотворів серед іменників складають слова, що мають у своїй структурі дві і більше твірні основи. Такі деривати об'єднують кілька класів структурних одиниць, які різняться способом творення. До цієї групи способів словотворення належать основоскладання (композиція), словоскладання (юкстапозиція) та скорочення (аббревіація)» [46, с. 14].

У процесах творення неологізмів в українськомовному сегменті соцмережі Facebook, що зі структурного погляду є складними словами, простежується дві тенденції. Перша – це використання традиційних способів формування композитів і юкстапозитів, друга – пошук способів нових, неузвальних.

Юкстапозити. Сучасне мовознавство обсяг поняття «юкстапозит» визначає, «ураховуючи наявність двох чи більше окремих слів у складі лексеми, відсутність сполучного голосного та дефісний правопис. Для відмежування іменників-юкстапозитів від подібних за формальним вираженням утворень із дефісним правописом варто зважати на уживання компонентів як самостійних

слів в українській мові, наявність предметного значення в компонентів, наявність скороченої прикметникової основи у складі іменника» [229].

Наявний матеріал із досліджуваної соціальної мережі виразно демонструє традиційні процеси творення юкстапозитів. Найчастіше це – неологізми-іменники на позначення як осіб, так і неосіб: **Сергій Тищенко** *на що вже навіть регочуть його колега-напарник, та п'ятеро строковиків-нацгвардійців; Радіо Свобода* *Оскільки патріарх служив багато з ким з єпископату РПЦ, то можна з упевненістю сказати, що у Росії більше немає єпископів-нерозкольників; Denis Orelsky* *«Ми живемо у фітнес-країні...»;* **Сергій Жадан** *[офіційна сторінка]* *Вийшла диско-бомба: ніжно, космічно й ритмічно; Лора Підгірна* *Неймовірно приємний презент а тим більше, що серед усіх цих неймовірних, чудових і корисних ретро-дрібничок ще й твоя книжечка; Olena Stepanenko* *Але поїхати презентувати книжку іншою мовою в країну-грантодавицю і навіть не повідомити перекладачку - це поза межами... Зрідка до творення юкстапозитів-субстантивів як один із компонентів залучаються інші частини мови: Ostap Drozdov* *говорить потужні мудрі речі, несумісні з двічі-виборцем Льоні-космоса та двічі-виборців боксера.*

Активно творяться нові юкстапозитиви-прикметники: **Наталія Янкова** *Таке гарне казково-козацьке прізвище! Знайоме тільки тим, хто читав в дитинстві (як і Котигорошко), а решті - привід для тролінгу; Наталія Олійник* *Тому сміливо можна сказати, що наша народна аматорська хорова капела - справа цілих династій, бо не одні ми тут такі сімейно-співучі. Нехай так буде і надалі; Андрій Гвоздинський* *А не тут свою убого-тестостеронову думку, змішану на ендорфінах та катехоламінах, озвучував; Ostap Drozdov* *сьогоднішній прямиї етер о 20:00 (тут і на 4 КАНАЛ) буде пронизаний пекельно-вурдалаковою тематикою; Артем Лобанов* *Дивлюся, а це Барса барабанить у скло дверей лапами, а Віскас сидить поруч із величезно-змерзлими очима:); Miško Brolis* *Я б не сказав, що душі цих «громадян» наївні чи інфантильні. Радше, совково-хитрувати.*

У процесі дослідження виявлено випадки об'єднання в межах одного складного слова трьох і більше компонентів для позначення шляхом нанизування кількох близьких у логічному плані понять одного, більшого, родового, для якого немає назви, або ж для образного його уявлення. Це можуть бути:

а) іменники: **Alla Paliј** *Більшість рішень нинішньої влади-на межі маразм/цинізм/ідіотизм*; **Lesia Mudrak** *Обов'язково напишу історію свого розлогого хворання-ковідування-лікування*; **Дмитро Левінський** *Тікай з хати/міста/країни*; **Lesia Mudrak** *Друзі-філологи,агов! Особливо ті, хто мешкає на Позняках-Харківській-Вирлиці-Бориспільській*;

б) дієслова: **Olena Stepanenko** *останні два тижні комунальники щось пиляють-довбуть-фарбують-кладуть, і спасу немає*;

в) прикметники: **Ostap Drozdov** *Житлово-комунально-тарифний фахівець мочить Віталія потужно і предметно*.

Водночас можна констатувати появу нового різновиду складних слів, компонування яких відбувається на основі спільнокореневості компонентів, або їх семантичної спорідненості: **В'ячеслав Васильченко** *Головне – не заважати студентам писати/списувати (ненужное зачеркнуть))*); **Mykhailo Reutskyi** *Так що нашому ютубному футбольному/спортивному середовищу є куди рухатися.);* **Ірина Костюк** *Якщо хтось/щось, пишіть*; **Наталья Шевченко** *саме ця військова база стала плацдармом для захоплення/окупації Криму.* **Oleksandr Ratsa** *Мабуть, навпаки: днр/лнр стались через те, що США були хворі вже тоді. Ми – як наслідок. Поряд із традиційним дефісом у таких юкстапозитах застосовується скісна риска. Утворення нових слів із використанням скісної риски Т. Попова називає *слешинг* (пор. англ. Slash – «скісна риска») [222, с. 2].*

Зазначена тенденція має різнопланові вияви. Крім компонентів, що входять до складного деривата як незалежні один від одного (сурядність), виявлено випадки, коли такі компоненти поєднуються як граматично залежні: **Юрій Гресько** *Наддвірнянщина це досить токсичний стосовно Порошенка*

район. *Вотчина бєні-шевченка-буковельського; Lesia Mudrak Аби цього не сталося- завчасно запрошую на театралізоване-дійство-презентацію!!!*
Такий залежний компонент має атрибутивну семантику.

Тенденція до графічного закріплення (із відповідним граматичним оформленням) номінування складних понять діє і щодо власних назв: Ostap Drozdov *Лічно хочу подякувати проросійському діятелю бужанському-максіму-аркадійовичу не лише за те, що він безкоштовно пропіарив.*

Аналізовані процеси поширюються й на випадки злиття в одне графічне слово структур, що імітують речення: Сергій Батурич *Секрет сталої якості кави у тій «точці» був дуже простий: поряд були інститути ядерної фізики, якоїсь-там-хімії та електроніки; Український Харків Можливо Зеленський заїде на велосипеді в Адміністрацію Президента і у-у-у-х, як ухне рускім-яким-там-в-нього-є духом і як почне реформи, аж пір'я полетить.* Словотвірне значення у зрощеннях такого типу (утворених у такий специфічний лексико-синтаксичний спосіб) «виявляється через втрату синтаксичних ознак словосполучення і появу граматично оформленого слова, що належить до певної частини мови» [267, с. 54-55]. На позначення окресленого способу неuzuального написання смислово-граматичної єдності слів або цілого речення без пропусків Т. Попова пропонує термін **злиття**, або **голофразис** [222, с. 3].

Низка юкстапозитів-неологізмів має перифрастичний характер. Такі одиниці активно творяться для іронічно-негативного переназивання Президента України В. Зеленського його політичними опонентами, свідомо поширюються в мережі ботами або пересічними користувачами: Iryna Myshchenko *Президента-експедитора у нас де не було; Людмила Котигорошко Президент-відосик ще й погрожує; Bogdan Hmelnyzky стаття «ЗЕ» перетворився в пустишку-лохограму, прям як карета в гарбуз; Ostap Drozdov Не варто нинішньому уродиннику-лижнику дивитися його, бо то й забухати можна від того, що ми будемо говорити про ювіляра.*

Низка виявлених юкстапозитів-неологізмів є оказіональними: Olena Stepanenko *День-кабздень; Vladimir Shtolcman Яся секс-бімба.*

Як неологізм варто трактувати випадки перестановки компонентів юкстапозита: **Ostap Drozdov** *Lviv Music Room* мав честь стати місцем святкування 25-річчя луцького гурту Флайзза, а також шаленого **драйв-тесту** від **флагманів українського рокабілі OT VINTA**.

Виявлено тенденцію до бездефісного написання юкстапозитів, що є властивим для інтернет-дискурсу: **Юрій Манжелій** *За версією 95 кагала Ющенко «сеньйор Голодомор»*. *Підкажіть, будь ласка, хто такий «кретин карантин» і «відосік гундосік»?;* **Iréne Saprankova** *Як воно живеться, нелюдом з кумом людоджером?*

Композити. Композити, що постали як наслідок морфологічного поєднання двох чи кількох основ, становлять значну за обсягом частину лексичного складу мови (близько 12 %). Цей дериваційний спосіб посідає проміжну позицію між морфологічним і синтаксичним способами сполучення лексичних одиниць мови [194, с. 38].

Лексичні значення неологізмів, сформованих у результаті «складання основ, не є механічною сумою значень тих основ, від яких ці слова утворені. Складне слово виражає нове поняття, яке відрізняється від кожного з понять, виражених окремим словом» [70, с. 41].

Творення композитів, зафіксованих в українськомовному сегменті соцмережі Facebook, відбувається за усталеними словотвірними типами, що використовуються для формування складних неологізмів цього виду.

Фактичний матеріал засвідчив, що чисте основоскладання в аналізованій мережі є малопродуктивним: **Taras Malanyuk** *Коли Путіну потрібно зробити якусь чергову мерзоту він посилається на більшість населення, яке до цього довго обробляли через зомбоящики;* **Ostap Drozdov** *Ну й інші чудернацькості нашого політичного буття стануть мішенню обговорення в студії з наміром вивести формулу здорової ідіотостійкості;* **Iryna Udovychenko** *А от щоб не заражатися тим «бридковірусом» антиестетики, думаю, потрібно розвивати критичне мислення.*

Найбільшою продуктивністю відзначається основокладання з матеріально вираженою суфіксацією. Частішими серед таких дериватів є прикметники-неологізми: **Ostap Drozdov** *А вона, понеділкова **прямоетерна** програма, мала би вивести всі ці дрібні ілюзії про «сильні рішення президента» на поверх вище; **Сакрал Скрепович** поміняти під час війни головнокомандувача на зелений тріпер, могли тільки дауни. Так, **говяжеязикий?**; **Vitaliy Riabcheniuk** *Ти, манкурт **лігосміховський**, влупив в оце т.з «привітання» жертв пожежі, але вкотре ігноруєш смерть українського Воїна!!!; **Olexandr Burda** Все буде добре. Але лише після того, як **ЖОпоЗЖ** і **зененонікі** самі себе закопають. Засвідчено також приклади іменникових неолексем: **Олександр Костюк** *Таким чином, «патріоти» Свободи, в одних рядах з когортою **білопальтошників** та медіановіями Фірташа з Коломойським, реалізують тактику кремля; **RostysLove Lieshchuk** *полюбому якась **багатоходовочка**. Виявлено поодинокий випадок участі у дериваційному процесі постфікса: **Diana Makarova** і **самозабанився...** *рвонувши сорочку на грудях;*****

Основокладання з нульовою суфіксацією є малопродуктивним: **Ostap Drozdov** *Це не про расу, не про тендер, не про нацменшини, не про мігрантів, не про **іншівірів**; **Yury Bredak** *Дешевий популізм в кращому випадку, в гіршому задача національних інтересів **путінососам**.**

Відношення між складниками твірних словосполучень можуть бути:

а) атрибутивні: **Юрій Пилипчук** *Мудак вадим тобі один напрям-«чємодан, вокзал,раісія»,козел **москворотий**; **Oksana Angel** *я, теж, колись, часто на **москвомовну** перетворювалася; **Oleksii Kuzmenko** *Зеленориги, виявляється, навіть не питали нормальних виробників вакцин про ціну; **Oleksii Kuzmenko** *Чи це Порошенко виконав ту роботу, за яку імбецильні **зеленориги** при владі зарплатню отримують?; **Лікар Дубровський** *Ковідоістерія, паніка та заміщення ковідом всіх інших захворювань дуже швидко призвели до негативних наслідків; **Натальок Нечепуренко** *На них,короткоспідничкових, майже весь заробіток тримається;******

б) об'єктні: Олександр Коваленко в Криму ми пережили *лохореферендум*; Olena Stepanenko видирання зі стіни обігрівача виглядає, ніби тут намагалися *самовбитися* шестеро китаїців; Ostap Drozdov *супрунореформи*, *степановщина*; Ostap Drozdov Ну й інші чудернацькості нашого політичного буття стануть мішенню обговорення в студії з наміром вивести формулу здорової *ідіотостійкості*.

Зрідка в один складний неологізм об'єднуються кілька основ: Oleg Lvivskij А щодо будівництв, то за 7 років «єврогіднореформатори» не побудували і собачої будки в масштабах держави; Leonid Veselkov Трава. В Ковалівці трава - це *градобюджетоголовне джерело*? Адель Станіславська дійсність без того всього переліченого і буде *життємарнотратством*; Віталій Рожко *Sergiusz Svitelskij* він затятий українофоб й *руссомірофіл*.

Варто акцентувати, що деякі компоненти композитів є словами доби, які формують різноманітні дериваційні моделі й типи. До таких компонентів у досліджуваній мережі належать такі:

а) *-бот*: Elena Kravchenko дуже сумніваюся, що локації правильні, швидше за все це *моксибот*, рублі відробляє; Mykola Stepanenko Є такі люди. Їх сьогодні чомусь називають *порохоботами*. Та це не так, бо іще позавчора вони були *куЧМОботами*, учора *ющеботами*, чи *юлеботами*, а завтра можуть бути уже *зеленоботами*. Водночас дериваційний компонент *бот* може бути, крім фінальної позиції, також і в ініціальной: Natalya Olyanishyna Бо дійсно проект «*ботоферми*» такий самий, як і російський; Наталя Черняєва *Ботоферма* мабуть і не відпочиває – не встиг президент привітання скинути, а *ботошакали* тут як тут.

б) *порох-*: Тетяна Галайко-Ткачук А палкозакохані в олігархічне тіло *порохозомбі* будуть за нього голосувати; Андрій Ігнатов Я на відміну від *пороховати* не заробляю в інтернеті). Поряд із цим виявлено випадки поєднання обох наведених вище продуктивних компонентів у межах одного неологізму: Віталій Петришин *Успіхів. На порохоботів хай підгорає*;

в) лайно-: **Viktor Dombrovskiy** Як казав Шаріков : « ... пропітанія лішають!» Пора перебиратись на інші лайноканали?; **Олександр Костюк** Включені всі можливі лайномети, традиційні Леценкі, Арестовічі, Свободи, Гордони, Шустери, Наталі Мосейчук; **Андрій Ігнатов** Підозрюю і сторінка наповнена лайнорепостами на відповідну тематику;

г) -терапія: **Леся Мовчун** Когось мучило жорстке безсоння. На снігопад, мабуть. Отож трохи лопатотерапії, хуртовинотерапії і білкоотерапії; **Alex Zakletsky** Навздогін чудовому сюжету Телебачення Торонто про дельфінотерапію;

г) -челендж: **Andrey Permyakov** Пантюковська безмежна велич Надихнула на такий Пантючелендж; **Вікторія Мірошніченко** Морпіхи ЗСУ оголосили фронтчелендж «ХТКВ»;

д) бидло: **Ostap Drozdov** За все те совкобидло, яке обнуляє тримання зовнішнього фронту; **Miško Brolis** А от блаЗЄнський для цієї бидломаси -- досвід має.

е) медіа-: **Тетяна Іваневич** Та й скорше то демарш не проти московського медіавпливу тут, скільки реакція на провальні рейтинги; **Олександр Костюк** Таким чином, «патріоти» Свободи, в одних рядах з когортою білопальтошників та медіановіями Фірташа;

є) відео-: **Телебачення Торонто** Наявність українськомовного каналу з відеоконтентом; **Андрій Карпенко** добре що я не відеоблогер, а то б довелося писати заявку; **Slava Myronchuk** пошукайте. Відеонародії на Нелоха з початку минулого року. Лексичні одиниці «з початковим компонентом відео- є результатом лінгвістичних запитів суспільства й становлять продуктивний словотвірний тип» [140, с. 25];

ж) онлайн: **Lesia Mudrak** Шкода, що не змогла привітати на онлайн-церемонії, але тепер вітаю щиро, як літератор і багаторічний член журі; **Ostap Drozdov** цікаво стати партнером такого унікального українського онлайн-музпроєкту, яким є Lviv Music Room;

з) **топ-** (може писатися через дефіс, окремо чи передаватися оригінальною графікою): **Брати Капранови** Якби ще знати, хто такий Мосійчук, можна було б стати *топ-блоггером*; **Яков Козярчук** Для УПЛ на даний момент це **ТОП-нападник** в Динамо так не має!: **Вячеслав Мельник** Почався **ТОР контент** про Зеленського. Вже скоро визнаємо про брата близнюка з Румунії.

Будівельним матеріалом для композитів також можуть слугувати оніми: **Andrey Permyakov** Пантюковська безмежна велич Надихнула на такий **Пантюкочелендж**; **Andrey Permyakov** майстер **Пантюкоформ!**

Цікаво, що деякі композити утворюються на основі сурядного поєднання слів: **Марсель Прекрасний** Привіт, друзі! цей **сніго-дощ** особисто мене демотивує, а вас; **Zinoviū Huzar** Коли ці європейські висловлювачі стурбованості – Боррелі, та інші Макрони – зрозуміють, нарешті, що Путлер зі своїм **Лавроворіббентропом** запрошують їх до Москви з однією метою; **Віталій Рожко** Так ти вже й **свинопсячу** мантру повторюєш?

Абревіатури. Поява абревіатур у мові детермінована низкою причин. Зокрема, до них можна зарахувати: «пришвидшування темпу життя, зміни в галузях політичного, наукового та культурного життя, інтенсифікацію розвитку масової комунікації, а також збільшення потоку інформації. Тенденції щодо економії комунікації торкаються усіх мовних підсистем. Також прагнення обійтися без громіздких словосполучень, використовувати частовживані словосполучення із закріпленим порядком слів» [269, с. 153].

Наявний матеріал засвідчує, що найчастіше абревіатури-неологізми виникають за трьома моделями: а) поєднання ініціальної частини слова та цілого слова; б) поєднання початкових компонентів багаточленної номінації; в) телескопізми.

Значна частина виявлених неологізмів-абревіатур є комбінацією початкової частини слова та цілого слова. Найчастіше усічення зазнають компоненти твірного словосполучення, які після скорочення легко впізнаються: **Українська правда** Підозрюваний у **держзраді** депутат від ОПЗЖ Віктор Медведчук заявив, що у нього немає іншого громадянства, крім українського;

Albi Shudria Це болото, яке дуже сумує за *роснонсою*; **Ostap Drozdov** давно треба пальнути по всіх *росорієнтованих* стереотипах; **Oksana Moroz** Чекаємо нових *інфовірусів*; **Oleg Lvivskij** Суть що в вати що в *вишивати* однакова; **Ivan Starostenko** В ній не було *укргромадянина*. Щоправда, початкові компоненти можуть відділятися від стрижневого слова:

а) крапкою (**Ostap Drozdov** звичною для *укр.політики*; **Ostap Drozdov** адресований *метафізичному укр.революціонерові*; **Oksana Zabuzhko** (Оксана Забужко)... як на мене, там бракує принаймні кількох визнаних шедеврів, які мали б давно стати хрестоматійними, бракує низки авторів, що ввійшли в *укр.літературу* саме як майстри оповідання...; **Liudmyla Suprunovska** Погано, що немає цензури: не те, що *літерат. мови* не знають, суржик став квіточкою; **Ostap Drozdov** пронизаний *пекельно-вурдалаковою тематикою*, такою звичною для *укр.політики*; **Boris Polonski** Тоді й від *укр. ЗМІ* теж можна бути в захваті;

б) дефісом (**Микола Савка** Вони б підтримали напевно ... *закупівлю рос-вакцини*; **Олександр Томнюк** *звробляхи штрафують телеканали заблокували за електроенергію доведеться платити більше ... наш потяг мчить на всі парах з Європи з величезним держ-боргом*);

в) пробілом (**Vitaliy Nika** Дуже чекав на *офіц комент*). Це може бути пояснено різними причинами, адже комунікація у Facebook здійснюється письмово, у якому не завжди дотримуються мовних норм, водночас не кожен користувач цієї соцмережі перечитує повідомлення з метою відредагувати й усунути недоліки в письмовому оформленні висловленої думки. Окрім того, правила оформлення аббревіатур такого типу знають не всі, хто їх використовує.

Серед виявлених неологізмів – ініціальних аббревіатур засвідчено: а) назви партій: **Irina Shinkun** Судячі з дописів ботів *юліпети і опзж.*, дійсно необхідний закон; **Volodymyr Korolchuk** *ОПЗЖ заборонити в Україні*; **Олексій Дручок** чому б такі тренінги не робити для очільників і депутатів від *ЄС з периферії* (ЄС – партія Європейська солідарність); б) ініціали медійних персон: **Віталій Петришин** *Колись така ж клініка була у виборців ювт* (Юлія Володимирівна

Тимошенко), *тепер в у **нопа** – з цим нічого не зробиш* (Петро Олексійович Порошенко); в) назви гіпотетичних сепаратистських псевдодержавних утворень: **Вікторія Чумак** *Я не хочу жити в ХНР!!!!* г) назви установ: **Vitaliy Bocharov** *Бред якісь! Смысл цієї творчості? І хтось з ОП за цю маячню отримує гроші і не малі і це наші податки!*; **Carp Vadim** *ОПУ та президент щось мовчить*; **Kushnirchuk Anatoliy** *Треба виправляти цю помилку, бо героїчна оборона ДАП була саме 244 дні*; **Valentina Soltanova** *Для чого були ці смерті, коли вже була домовленість про здачу ДАПу??* г) назви військових операцій: **Va Sla** *чому сидять в тюрмах бійці АТО*; **Olexandra Sasha** *В нас немає війни, є АТО-ООС*; е) назви засобів масової інформації: **Українська правда** *Фільм «Треба ще вижити» режисера В'ячеслава Гармаша розповідає про молодого лікаря Івана Черненка... Стрічка знята у тому числі за фінансової підтримки Клубу УП (Української правди). Значного поширення набули абревіатури на позначення соцмережі Facebook: **Liubov Turchyn** *Інстаграмна кольорова вулиця вийшла в нас не надто яскравою...але і фб не інстаграм* 😊 *то вже най буде...; **Брати Капранови** *Що робить захисник? Важку, нудну, брудну, одноманітну роботу із захисту нас, тилових шурів. Щоб ми могли сваритися у ФБ, вигадувати фемінітиви, заробляти гроші, лаяти владу***

У процесі дослідження серед абревіатур виявлено низку телескопізмів. **Телескопія** – це один зі способів появи нових слів. Телескопією називають словотвірний процес, результатом якого є неологізм, утворений після «злиття повної основи одного слова зі скороченою основою іншого або ж злиття скорочених основ двох слів. Значення такого нового слова в більшості випадків містить сумарне значення обох своїх складових. Іноді це сумарне значення складається з суми повного лексичного значення першого або другого компонента і граматичного значення іншого. Однак такі випадки не дуже поширені, а тому не викликають особливого інтересу... Багато телескопізмів носять тільки ситуативний характер і тому не фіксуються в словниках. Особливістю телескопізмів є їхня залежність від контексту, так як значення

більшості з цих слів неможливо визначити поза того чи іншого контексту» [243, с. 15].

Деякі вчені не визнають телескопії як способу словотворення. Так, на думку А. Тепшич, виникнення неологізму в результаті «телескопії» це – контамінація [267, с. 57].

Серед виявлених телескопізмів – лексичні одиниці, що виникли в результаті дериваційного поєднання ініціальної та фінальної частин твірних основ: **Maxim Gutsalyuk** *Аби генерали зайшли до Зерховного та поставили питання руба;* **Anatoliy Dzyuba** *Українські громадяни обурені поведінкою Зеленя в цій ситуації!*

У мережевих комунікативних процесах користувачі українськомовного сегменту Facebook уживають транслітеровані аббревіатури. Так акронім **ІМХО**, що має значення «на мою скромну думку», утворений від англійського **ІМНО** («In My Humble Opinion»): **Олександр Зарайський** *Питання не в Марусі, а в тому, що своїм постом ви фактично підтримали кандидатуру від слуг народу. З цього моменту між вами та ними, зокрема потерпілим приниженням знак = От і все. ІМХО;* **Вадим Мурачов** *Від появи слуг, імхо, Разумков був білою вороною, точніші образи – білою ширмою, тюллю реальної команди, вуаллю Зеленського. Водночас у дискурсі українськомовного сегменту Facebook функціонує й синонімічна аббревіатура, сформована на базі українського вислову «на мою думку»:* **Natalka Malynovska** *але текст диктанту так собі, (нмд).*

Абревіатура **СММ**, якою називають один з інструментів інтернет-маркетингу, завдання якого – залучення клієнтів із соціальних мереж, транслітерована з англійського складноскорочення **SMM** («Social media marketing»): **Сергій Сарафанюк** *Президента повинні вражати перемоги та успіхи! А не тролінг, дебіли та реакція. Це тема не Президента, а піарників, СММ.*

Зібраний матеріал дає підстави для констатації появи нової аброморфеми **Зе-**, яка демонструє високий рівень продуктивності у сфері формування неологізмів. Аброморфеми характеризуються утворенням низки однотипних

слів. Самостійність аброморфем прямопропорційна кількості утворених з їхньою участю дериватів. Однак компоненти складноскороченого слова безпосередньо співвідносяться з мотивувальним словосполученням лише в разі первинного вживання. У процесах подальшого функціонування, коли аброморфеми набувають регулярності, вони приєднуються одразу до цілого слова. Значення аброморфем характеризується відносною самостійністю, розвиток якого відбувається внаслідок регулярності. Сприйняття аброутворення здійснюється не від повної назви до складноскороченого слова, а навпаки: від компонентів аббревіатури до розгорнутого найменування. Межі аброморфем, коли вони утворюють складноскорочені слова, не збігаються зі звичними морфемами, але «вони мають ознаки, притаманні морфемам як мінімальним значущим частинам слова. Аброморфеми повною мірою відповідають вимогам, які висувають до морфем, але мають і свої особливості. Аброморфеми й аброоснови формують фонд нових слів в українській мові. Вони настільки частотні в текстах, що змінюють морфемний образ складного слова в українській мові, для якого характерне поєднання основ за допомогою сполучних голосних» [150, с. 552].

Поява аброморфеми **Зе-** й активна її дериваційна експансія пов'язана з початком виборчої кампанії В. Зеленського. «За задумом політтехнологів, у передвиборчий період (президентські й парламентські вибори) разом зі знаком оклику («Зе!») таке скорочення мало перетворитися (і перетворилося) на маркер, за допомогою якого здійснюється позначення факту прихильності до кандидата в Президенти (а далі – й до Президента) чи належності до його команди або політичної сили. Тоді виникла низка неологізмів, на кшталт: «Зе!команда», «Зе!офіс», «зе!депутат», «зе!програма», «зе!фракція» [6, с. 129].

Зафіксовано приклади, коли усічення прізвища В. Зеленського до складу **Зе** в інтернет-комунікації може фігурувати і як окреме слово: **Ivan Svarychevskiy** **ЗЕ** добуде до кінця свого терміну; **Vitalii Kulyk** Спочатку в **ЗЕ** було Слово і Слово було Мендель... **Владислав Бондарь** **Зе**, сьогодні перший день від твоєї інаугурації, коли я не назву тебе ідіотом; **Александр Слюсарь** Брехло пане **Зе!**; **Саня Котович** ви їх не чуєте хочете підкорити всю країну так не буде пане **Зе**.

Однак набагато частіше ініціальний компонент прізвища **Зе** функціонує як аброморфема. Найбільшу кількість таких складноскорочених дериватів становлять іменники: **Oleksandr Baidak** *На жаль у вас немає ніяких дій, як для політика. А от відеозвернення все більше нагадує **ЗЕшоу...**; **Вікторія Мірошніченко** *І хай тільки той **ЗЕінцидент** вкне!;*; **Віталій Бильський** *Ми **ЗЕкоманда!**; **Анатолій Штефан Штирлиц** *Ау...**Зеприхильники**.***

Аброморфема **Зе-** може приєднуватися до твірних слів різнопланової конотації, переважно негативнооцінної: **Nadezhda Zheleznyak** *Alexey Sila* *Читають. Але злорадствують,- нам, порохоботам, Бог допоможе, а **ЗЕПенси** хай насолодяться результатом свого вибору;* **Svitlana Oliynyk** *А зелох каже опозиції : «не плутайтесь під ногами».*

Творення деяких дериватів реалізує образну настанову авторів: **Юрій Булатов** ***ЗЕОман** готує шлях до літака?;* **Тамара Баришнікова** ***ЗЕЛенін** збрехав як завжди.*

На міжморфемному шві в деяких похідних словах відбувається усічення твірного слова: **Євген Магда** ***ЗЕйфорія** мине - життя триватиме;* **Igor Zhygulin** *Куди не поглянь - суцільний **ЗЕшквар!***

Деривати з аброморфемою **Зе-**, що належать до інших частин мови, – явище рідкісне: **Юрій Булатов** *Расеяне ригочут з українців за такий **ЗЕОманливий** вирок Україні та погрожуючи повним поглинанням.*

Аброморфема **Зе-** може відділятися від твірного слова відповідним графічним засобом: **Inna Turenko** *Хтось перелік **Зе-поганял** веде?;* **Nataly Lev** *Щоб підвезти одну гівняну тушку до офісу **ЗЕ_холопи** витрачають десятки тисяч гривень.*

Виявлено унікальний випадок, коли дериват утворено шляхом використання двох нових аброморфем: за аналогією до **Зе-** від прізвища П.Порошенка утворено аброморфему **По-**: **Тетяна Галайко-Ткачук** *Це **ЗЕПозомбі** потрібно розуміти, що відбувається в Україні.*

Нижчу продуктивність демонструє аброморфема **зеле-**, теж утворена як результат скорочення прізвища Президента України В. Зеленського: **Світлана**

Боровик *Що зелэхолопи позатикалися, соромно за свій вибір???*; **Оленка Лебедева** *О, зелелиз Віталька нарисувався; Mori Meta* *Скільки ж зелебобіків набігло одразу... Чи зелеботіків?;* **Рік Декарт** *Праві, порохоботи, патріоти, зелебоби та просто джентельмени яким не сидиться вдома.* Т. Андреева, досліджуючи оніми як ресурс для неологізації у ФБ-коментарях, припускає, що свою роль у виокремленні початкового компонента прізвища **Зеле-** та оформленні в аброморфему, який порівняно із **Зе** має обнижене звучання, «відіграло й побутування народнорозмовного (жаргонного) варіанта президентського прізвища: **Тетяна Кучай зеля** *ваш «керіник»;* **Sava Bezpaluy** *А Зеля поїде чергового чинушу чмирити;* **Микола Біроваш** *в зелі будут тьорки з Израїлем»* [6, с. 136].

Виявлено випадки, коли аналізований варіант скорочення прізвища перетворюється на корінь, до якого додають суфікси: **Vlad Ivanov** *Так, державник, освічена, вихована людина. Зеліку далеко ще.. вчитьсє нехай;* **Lit Klub** *Звіробій, була така ж брудна лайка, як буває від прихильників Зельки, чи Опзеже.*

Складні слова-неологізми засвідчують різнопланове оперування твірним матеріалом з боку користувачів українськомовного сегменту Facebook.

2.1.1.4. Неологізми-усічення

Одним зі способів творення неолексем в українськомовному сегменті соцмережі Facebook є *усічення*. На словотвірному рівні мови *усічення* визначають як окремий спосіб творення номенів, в основі якого – механізм відтинання компонентів твірної основи (суфіксів, префіксів, коренів, складів, частин складного слова), який є наслідком дії процесів формальної економії в мові [149, с. 114].

Усічення належить до продуктивних способів творення неологізмів мови соцмережі Facebook як специфічного писемного варіанту розмовного мовлення. «Можливо, зручність вимови, економія мовних засобів і значеннева ємність є

причинами популярності цього способу. Закон економії мовних зусиль – універсальна закономірність усної мови, яка посилюється у жаргоновживанні, усічена форма слова заощаджує час і дозволяє (іноді на шкоду ясності) передати більше інформації» [171].

Серед неологізмів-усічень можна виділити істоти й неістоти. В усічених назвах істот можна виокремити оніми й апелятиви. Серед усічень-онімів у соціальній мережі Facebook значного поширення набувають назви осіб медійних персон: **Михаил Гецко** *Щоб грати у такому віці, треба Бути дуже відповідальним. Він мабуть награвся. Селя дякуєме за Дніпро;* **Тетяна Іваневич** *Я боюсь навіть уявити - в обмін на що ЗЕЛЕ дозволили трошки притиснути Ведмедчуковські канали і які насправді зараз обставини. У деяких випадках усічення супроводжується фонетичними перетвореннями:* **Natalie Nyshta** *22,7 млрд долларів у борг за рік – рекордна сума за усю історію України. Так навіть Яник і Тимошенко борги не брали (у наведених цитатах ідеться про відомого футболіста Євгена Селезньова, Президента України Володимира Зеленського, експрезидента Віктора Януковича).*

Наявний матеріал дає підстави для констатації, що усіченню підлягають лексичні одиниці найрізноманітнішої семантики. Зокрема, це назви осіб за: а) професійною діяльністю: **Lili Kravchenko** *Яким боком адміні до бойових?;* **Ольга Телешева** *Красавчега, який у нас зараз презом, вибрали саме так;* б) державною належністю: **Владислав Бондарь** *Хоча й розумію, що це, скоріше за все, амери тобі хвоста накрутили;* в) членством у партії: **Валерій Юхимака** *Ми вже бачили акт злуки Зеленського з Аваковим Татаровим Портновим Дубінським та Бужанським, братом Єрмака І далі повзуче призначення ригів всіх мастей в правоохоронних органах.*

Виявлено випадок, коли деякі неологізми-усічення демонструють подвійну мотивованість: а) *неадекват* < *неадекватний* (**Paraskoviya Petriv Bobyak** *Ці неадеквати керують нашою країною, тут не до сміху!);* б) *неадекват* < *неадекватність* (**Ostap Drozdov** *я цілий блок присвятив терміну, який вичерпно пояснює убогість, ущербність, кадрову катастрофу,*

дилетантство, самозакоханість, патологічний *неадекват*, фатальну непрофесійність, малограмотність, трешевість, маргінальність зеленки).

Наявні усічені назви неістот більшою мірою використовують для називання реалій інформаційної сфери діяльності соціуму: **Dmitry Dubyaga** на сайті *інфа*, що це не перше порушення і лопнуло терпіння у керівництва)); **Юрій Григорян** Переглянувши *коменти* , впливає висновок; **Любов Білоножко** Залік! 12! *Комент року!*; **Denys Sekin** Доброго дня, Сергій, *перепрошую що не по темі... Прийди у Хард до Наташи Влащенко* (ідеться про програму «Хард з Влащенко» на телеканалі «Україна 24»). Хоч трапляються й інші: **Богдан Кривеха** *Ти собі боте на бояру поміняй.*

На тлі іменників-усічень поодинокими є одиниці іншої частиномовної належності: **Inna Derevianko** *Дяк, моя чарівна Лесю*)) (дієслово від дякую).

Наявність усічень у сучасній соціальній мережі Facebook – ознака розмовності тексту, обниження його звучання, а також економії мовних засобів.

2.1.2. Лексико-синтаксичний спосіб виникнення неологізмів

У текстах українськомовного сегменту Facebook виявлено неологізми, утворені лексико-синтаксичним способом. Як відомо, лексико-синтаксичний спосіб словотвору пов'язаний із процесами виникнення нового слова, що постає як результат об'єднання двох або більше слів [279, с. 248].

У системі композитів сучасних слов'янських мов, зазначає І. Кононенко, «виокремлюють одиниці, що утворені шляхом зрощення – лексико-синтаксичного способу словотвору, наслідком якого є номінації, тотожні словосполученню. Синтаксичний зв'язок і послідовність компонентів при цьому зберігаються, проте утворена одиниця має граматичне оформлення і лексичне значення слова» [135, с. 53].

Серед наявних одиниць можна виокремити зрощення, структура яких тотожна:

а) складеній морфологічній формі: **Ольга Барановская** *Хто ці тристанісяттищ ідіотів?*;

б) комбінації службової морфеми й повнозначного слова: **Constantin Zaliznyak** *Цей допис і дії УЗеленських повністю протирічать один одному;* **Ірина Суліковська** *пані з компанії абинепорошенко;* **Lesia Mudrak** *тіна того щось)) Я взагалі в дитинстві не усміхалась...якшошо))*);

б) сурядному словосполученню: **Єва Белаш** *яснапанятна якою буде коаліція після розпаду монобільшості;* **Irina Shinkun** *Судячі з дописів ботів юліпелі і опзж., дійсно необхідний закон;*

в) підрядному словосполученню: **Сергій Тищенко** *«суперновийреформованийполіцейський» Єсипенко Микола Вікторович ...;*

г) реченню: **Diana Makarova** *янебот – в нас вже мем;* **Юрій Луканов** *А спантеличився, тому, що пишуть це автору книжки «Янелох», яка цілковито присвячена цьому персонажу;* **Lesia Mudrak** *За гучними тусовками і позірним «всепрекрасно»– велика порожнеча;* **Антон Санченко** *Хуженебудьки. А що? Звучить;* **Ihor Senyshyn** *Люди будьте людьми ібудеУКРАЇНА!!!;* **Gleb Miroshnichenko** *Шовінхоче.....?.....;*

Неологізми цього типу можуть бути деривовані від запозичених із російської мови одиниць і подаватися як оригінальною графікою, так і транслітеровано: **Антон Санченко** *Ну що, ваші прогнози, хакнуть Тожеукраїнці УКФ, чи вже хакнули?;* **Павло Скоропадський** *господи, звідки ото такі люди беруться.... вони останні 7 років жили в іншій Україні ніж я? чи то така паніка, що «акакжеябезцаря»;* **Igor Abramovych** *у нього ще є з 20 квартир і стільки же мамалюбітскорасть автомобілів.*

Окремо варто згадати випадки злиття в одне слово імені та по батькові: **Katya Fesechko** *ВладімірСаніч, 70% населення – ідіоти.*

Як бачимо, неологізми такого типу мають переважно оказіональний характер і втілюють авторську інтенцію, спрямовану на позиціонування названого як одного поняття, цілого й об'єднаного в межах однієї формальної та

сміслової структури. Нерідко названі одиниці мають певну стилістичну маркованість.

2.1.3. Морфолого-синтаксичний спосіб деривації

У студійованій соціальній мережі засвідчено невелику кількість неологізмів, утворених морфолого-синтаксичним способом словотворення, або конверсією. Це деякі композити-неологізми оказіонального характеру. У текстах Facebook зафіксовано лише субстантивацію прикметників: **Amy Pond** *Скрепоцеленні не в курсі, що таке книжки?* **Руслан М.** *для зняття ломки у ньюзванозалежних;* **Телебачення Торонто** *Величнолідерське! Минулого тижня у Володимира Зеленського був день народження і на честь цього його оточення запустило лизоблюдську естафету;* **Телебачення Торонто** *Владоповалювальне! Пам'ятаєте, був такий фільм про колишнього шкільного вчителя, який розстріляв депутатів? А тепер забудьте. Бо в Україні є справжній колишній вчитель, якого судять за заклики до того самого;* **Misha Tkachuk** *Парадоксальна ситуація виходить.... «лаптєногі», які стверджують що вони старший брат усіх слов'ян, навіть на елементарному рівні не розуміють жодної слов'янської мови.*

Новотвори, що постали в соціальній мережі Facebook, завдячують своєю появою дериваційній мовотворчості її авторів і спрямовані на влучну й дотепну характеристику певних осіб і явищ української спільноти.

2.1.4. Неузуальні способи словотвору оказіоналізмів українськомовного сегменту Facebook

2.1.4.1. Графічні неологізми

Поява графічних неологізмів – виразна ознака мовного оформлення процесів інтернет-комунікації. Якщо говорити про соціальну мережу у зв'язку з її жанровою належністю до згаданого типу комунікації, то тут варто зауважити,

що вона «володіє певною тематикою, комунікативними цілями, стилістичними особливостями, а вираз усного мовлення за допомогою письмової проявляється на всіх рівнях структурної організації даного жанру: фонетичному, граматичному, лексичному, синтаксичному і графічному» [74, с. 74].

Водночас згадані тенденції перебувають у руслі загального розвитку комунікативних процесів, що відбуваються з використанням писемної мови. Так С. Мельник, досліджуючи українську постмодерністську прозу в лінгвальному аспекті, відзначає «розширення використання графічних засобів різних знакових систем, що є семантично вагомими для розкриття змісту тексту, актуалізації певної інформації тощо. Такі графічні елементи поки належать до нетрадиційних засобів творення мовної гри, помітно підвищують експресивність тексту і формують нові смисли. Лінгвістичні ігри стають «стихією українських сучасних авторів», дають змогу митцям вислизнути з-під влади офіційної культури й звільнитися від ідолів і масок тоталітарного минулого. Завдяки цьому література водночас стає діалогічною і навіть полілогічною, а «мовний потік набуває форми тілесності». Відтак у мові сучасних письменників фіксуємо лексеми, до складу яких входять, окрім букв кирилиці, графічні знаки, цифри, символи чи виділені графічно (за допомогою шрифту, латини) сегменти – слова і частини слів» [178, с. 121].

2.1.4.2. Субституція компонентів слова

Нові слова у Facebook можуть утворюватися шляхом субституції компонентів слова: у твірній лексичній одиниці відбувається заміна відповідного структурного компонента. А. Тепшич кваліфікує субституцію як заміну місцями морфем або елементів слів та вважає її продуктивним прийомом мовної гри на рівні словотвору [267, с. 57].

В. Замальдінов кваліфікує такі процеси як «замінну деривацію». Така «ігрова okazіональна номінація», як зазначає дослідник, виникає в результаті заміни у вихідному слові кореневої або іншої неформантної частини. Новоутворення, сформовані у такий спосіб, ґрунтуються на ефекті обманутого

очікування, вони є засобом іронічного оцінювання, демонстрації креативності та відходу від клішованості [95, с. 85-86].

У процесі такої «замінної деривації» похідне слово «паронімізується» з твірним, перетворюючись на нову (оказіональну) мовну одиницю з новим лексичним значенням.

Цей компонент-субститут може дорівнювати:

а) одній літері: **Oksana Remeniaka** *а я гадю чомусь відразу згадала; **Володимир Романюк** жулині берети обізвались!; **Андрій Сур** Терміново робить спецвипуск «Троє Соросят»; **Maxim Aleksandrov** Мистер ***Kivi*** був на грані аля «мокри штанці»; **Андрій Нечитайло** Так чи інакше уся та пожадлива твань, нікчемні діани давно вже підставили волохаті ***пiКовшики*** під валютний дощ; **Дмитрій Штанько** Краще вже бандитська влада – заміст такого зеленського та його команда йолопів – продайте собаку – люди різних сортів – введи лохДаун; **Руслан Русин** Ви мали на увазі що ми вийшли з ЛОХдауну так?; **Энбулатов Эдуард** *А нарiт хай з себе дурнів сміється;**

б) кільком літерам, що не мають смислової єдності: **Ron Lov** *а хто сказав що той кізяк з мертвечуком не є агентами ворожих спецслужб; **Mykola Kozak Швабода** у своєму дусі. Провокатори кремлівські; **Roman Kolomiiets** Все сталося так, як і мало бути: всі погані, Сергій Притула – канхветка;*

в) кільком літерам, що утворюють смислову єдність: **Лариса Луценко** *я бачу, скільки податків сплачують заводи Порошенка, а скільки російські кампанії вашого гівнокомандувача; **Victor Mogull** Наші поцріоти тупі як бультерьер...)) ФСБ їм кинуло в писок через Бігуса плюшеву Свинку свинарчука...; **Serhii Bryhar** Ці пропагандони нанесли Україні забагато шкоди; **Sergey Pasichnik** Хай в одноглазнікі переходить. Там його аудиторія; **Олександр Черешнюк** Хай закидує відосікі в одноглазікі; **Олена Мібчуані** Ти взагалі у в'язниці маєш сидіти, разом з твоїм господарем мертвечуком; **Вова Щука** Тобіж сказано було,це непорозуміння селя,гравець рівня ліги дирляндії.*

Як вияв субституції можемо трактувати й заміну великих літер в онімах на відповідні малі: **Олександр Костюк** Таким чином, «патріоти» Свободи ...

реалізують тактику кремля: звести електоральне поле України до вибору між проолігархічними колаборантами та партією *москви*; **Miško Brolis** В даному разі *росія* заслуговує на повагу; **Victoriya Shevchuk** в рашці є ботоферма *пригожина* а в Україні ботоферма *зелебобіків*; **Тарас Корнієнко** а чому сбу не зацікавила явна сепарша, професорка *більченко*, яка співпрацює з ворогами. Це саме також стосується і запозичених власних назв: **Владимир Полонский** В *рашку* його лікувати; **Serhiy Sedlovsky**; А якщо підтримуєш *рашку*... тоді що ти ще робиш в Україні? Наведеному способу неологізації протиставляється написання загальних назв із великої літери як демонстрація поваги до певних осіб: **Michail Chartschenko** Ви пане *Генерал* маєте стати символом об'єднання усіх українців і українських земель!!!; **Lesia Mudrak** Щасливію від того, що живу з цією *Жінкою* в одному часі.

Ще один різновид графічної субституції – заміна малих літер великими (капслокізація). Зважаючи на той факт, що письмовий текст у комунікації, яка відбувається в соціальних мережах, значно переважає інші засоби подання інформації, «учасники інтернет-спілкування вишукують засоби втілення своїх різнопланових інтенцій. Одним із таких засобів виступає «капслокізація». Походить це слово від лексеми «капслок», утвореної на ґрунті англійського скорочення Caps Lock, яке виводиться з Capitals lock («фіксація великих літер»). Caps Lock називають клавішу комп'ютерної клавіатури, за допомогою якої здійснюється фіксація зміни регістра літер (із маленьких на великі й назад)» [4, с. 8].

Капслокізація має на меті зробити смисловий чи логічний наголос на певному компоненті слова чи речення. Вона представлена такими способами:

а) одна літера (так позначається межа нового формально-смислового фрагмента) **Oleg Kyi** Дід *наКивав* п'ятами зі Львова ?То неправда, трохи *пожирував*, *переїхав* в Полтаву і *дожив* до 1992 року; **Lit Klub** я *теж* з 25%. І це аж ніяк не підстава *вірити* на слово *ЄвСол*;

б) позначення певної морфеми: **Ostap Drozdov** *Лідером опозиції самопроголошує себе людина з найбільшим відсотком НЕДОвіри та АНТИрейтингу;*

в) написання з великої літери слів у реченні (кількох або всіх): **Stefaniya Vasylchyshyn** *Великі Дипломати і Люди із Великої Літери;* **Pavlo Dumashchin** *Сильно аж за Душу Бере зі сльозами на очах;* **Ірина Галавін** *Сергійчику Ви Найкращий Прюдосер Я завжди Вашу Передачу Дивлюся Хто З Верху Ми Любимо Вас І Божого Здоров'я Увашій Сім'ї !;*

г) «слово в слові» (капслоком позначають увесь відповідний формально-смісловий фрагмент): **Zinoviyy Huzar** *Маруся Звіробій-Біленька висунута Європейською Солідарністю, від бєнєблаЗЕнів буковельський Шевченко;* **Zinoviyy Huzar** *пнх хамоблаЗЕнь;* **Miško Brolis** *А от блаЗЄнський для цієї бидломаси – досвід має;* **Yura Kachak** *то ж звичайні жОПівські ботяри! (ОП – Офіс Президента);* **Oxana Dumych** *ох і чоловіки пішли...ганьбище одне, що презЕдент, що його ЛОХторат;* **Завязун Олександр** *то певно якесь БОТОподібне;* **Володимир Стешенко** *Розвивайтеся Духовно!!! Бо... Творець Нам ДАРУвав Життя не для того щоби Ми його занедбали та витрачали на нісенітниці!!!* Іноді для виокремлення певної морфеми, що надає додаткового значення слову використовують латинський шрифт: **John Bogun** *сьогодні також загинув український військовий на сході, стримуючи навалу «руського мира».*

г) одне або кілька слів у реченні повністю написані капслоком: **Oksana Zabuzhko** **(Оксана Забужко)** *Колись юний Льоня Кисельов (про якого я знов не встигла написати давно задуманої статті, а хотіла ж до 75-ліття!) виразив це почуття словами – «все на світе тільки песня /на українском языке»: його ліричний герой плакав од української пісні, бо слухав її тоді, в 1960-ті, як зникаючу мову зникаючого народу: од приречености, ЗНИКОМОСТИ цієї краси плакав (передчасно, як виявилось, але він того вже не побачив);* **Tatiana Terdal** *Стосовно голосування поштою - в моєму штаті голосування ТІЛЬКИ поштою вже 20 років;* **Наталя Марченко** *Україна - ДИВО та ЧУДО караїна 😊 Країна -*

КАЗКА! Лікар Дубровський Висновок, який є все більш очевидним – **КОВІД НЕБЕЗПЕЧНИЙ ДЛЯ ТИХ, У КОГО Є НЕЛІКОВАНІ, ЗАПУЩЕНІ ВАЖКІ СУПУТНІ ХВОРОБИ**. Особливо, ендокринологічні та серцево-судинні. Тому лікування, догляд та профілактика цих груп ризику і є головним ключем подолання важких наслідків на майбутнє. А **ПОЗА КОВІДОМ**, ті ж самі групи ризику і є **ГОЛОВНИМИ** по структурі загальної смертності. Тому категорично не можна залишати ці групи населення без належної підтримки.

Водночас велика літера може використовуватися і для позначення словесного наголосу: **Boris Polonski** наприклад медвечуківсько-мураєвські канали з одного боку й прошенківські й пінчуківські з другого **запЕкло** змагаються в тенденційності й пропаганді завдань своїх власників; **Кафедра мови засобів масової інформації ЛНУ ім. Івана Франка** Наголошуймо правильно! УхвАлений, запитАння, пізнАння, експЕрт, громАдський, шаноблИвість, глядАч, помОвчати, крЕслити, кИдати, дЕшево, вимОва, вимОга.

До графічних неологізмів, що виникли в результаті графічної деформації, відносимо й «фонетичні» написання: **Yuliya Lytkina** Це про «правду» і про совецькій сойус, за котрим так сумують...; **Ruslan Biedov** В емвеефі сказали, що грошей не дадуть, бо зелені забагато крадуть.

Графічна деформація як спосіб творення неологізмів перебуває цілковито у царині нових стилістичних прийомів.

2.1.4.3. Графічна деформація слова

Сучасний етап розвитку інтернет-комунікації (а він, як уже було акцентовано, найчастіше має писемний характер) відзначається тим, що «її учасники шукають способи адаптувати засоби розмовної мови до потреб писемної. Оскільки основною формою цього різновиду комунікації є писаний текст, її учасники для втілення своїх інтенцій намагаються якомога ширше використовувати можливості графічної системи, часто виходячи за межі норми» [4, с. 8-9]. Показовим у цьому аспекті є такий поширений у Facebook прийом, як

графічна деформація слова. Мотиваційною базою у цих процесах виступає наявне у лексичній системі української мови слово. Дериваційна дія полягає у його графічній деформації. Дослідниця мови інтернет-комунікації Т. Андреева вважає, що внесення до графічного образу слова відповідних змін відбувається для того, щоб пом'якшити ефект від сприйняття лайливого чи образливого слова або приховати його (адже через порушення правил спілкування в Мережі для користувача існує загроза бути заблокован), і називає цей прийом «графічною евфемізацією» [4, с. 14].

Графічна деформація слова відбувається шляхом зміни графічного складу лексичної одиниці: автори таких неологізмів замінюють відповідні літери іншими літерами чи графічними знаками нелітерної природи. Останній різновид графічної деформації здійснюється із залученням значної кількості різнопланових засобів. Зокрема це:

а) крапки: **Roman Vodvud** *Заходжу на сторінку зелі, щоб подивитись як горять ватні п...рдаки*; **Oleg Kozlov** *Я то думав, що ти простий дурень, а ти виявляється каца..ська гнізда*; **Дмитро Буяло** *Вадіку заткнись вже, ватне ти р..ло*; **Maria Shpak** *Ватників і жо...лизів є до хрена*; **Любовь Троницкая** *Борисюк а цей debil був і залишається ж...м*; **Петро Мончаківський** *сьогодні ж російський злочинний ...андон, экс-призидент РФ Медведєв в розмові з г-ном Медведчуком висловив підтримку ОПЗЖ*; **Людмила Глебова** *Доказів нема - одне гі...о! Пуля проти Пороха, зелене гв..о проти*; **Сергій Притула** *Чим спровокував груповий підриг перд...ка цілої фракції опзж*; **Андрій Ігнатов** *Для тих, хто намагається прикинутись дур... поясню*; **Дмитрий Чекалкин** *Фільм, завдяки якому сформувався і зацементувався сталінський образ «дружнього х..хла»*; **Євген Юджин** *То оті , що мстять за гомофобію, як там їх називають ? Пі ...и ...*; **Vologymyr Vologymyr** *Скоро будемо виносити янело..а*;

б) зірочки (asterisk): **Сергій Гаєвський** *Ця нас**да ще хотіла вакцинувати українців расейською вакциною, хай сам нею лікується!*; **Орест Каракевич** *хто підтримує Порошенка – всі «ск*ти», антимайданівці і т.д.*; **Boris Polonski** *розсадник сінекурного непотизму й сор*сячої агентури*; **Маруся Звіробій** *Ви, як*

останні **лош*ри**, дали розвести себе історіями про баригу; **Miško Brolis** Нехай жеруть своє **ла*но**; **Олена Матушек** Рушак ...абсолютно погоджуюсь!!!.. Але таке **г***о** на чолі організації усю її функцію перетворює на токсичну;

в) символ @ (ет): **Любов Калитчук** ви маєте особливий талант вляпатися і нас решту затягнути в **д@лу**; **Галина Гуськова** Смерть окупантам - **м@скалям**; **Руслан Чернобров** це вже справжні бойові **пі@раси!!!**; **Яна Сте** Так правильно зробив! Шарія б ще. Всіх їх у **ср@ку!**; **Григорій Мракобес** Будемо сподіватись, за те що Зеленського прямо називають **ганд@ном** конченим- нічого не буде;

г) хеш (*hash* – «знак решітки»): **Igor Demchenko** Сука, **прокац#пська**. Через таких гнид, в Україні досі війна; **Volodymyr Biriukov** Незважаючи на максимально **прині#аний** минулий рік, емоції залишилися щирими; **Александр Голуб** Шо я вам можу сказати, тупі **під#раси!**;

г) дефіс: **Boris Polonski** Але ж і розмалював тут Остап Зюзю, як **Б-г черепах**; **Володимир Михайленко** Он Грач, кримський **кому-їст**, донюхався - Аксьонов його навіть на поріг не пускає; **Margareta Poustovit** Вова, ти стаєш **х-лом**; **Mariya Gorodetskaya** Кожного разу сподіваюся - дно, але **преЗЕ-нт** падає ще нижче; **Ірина Ірина** Шкода тих, хто оплачує цим **п-ам** свято живота((; **Pavlo Belov** там всі **п_си**;

д) апостроф: **Орест Каракевич** І вам абсолютно **поф'г**, що робив Маршал в ДАПі Добре, що не вороги Єрмаки, в яких бізнес в РФ, **р"ги** та українофоби у ВР;

е) символ & (ampersand): **Olha Moroz** Ця **п&дла московита**, говорила що вони їхали в Україну, хахлов паднімать.

Рідше застосовуються інші графічні знаки (включно з цифрами): **Руслан Т.Р.В.** ПолЎдурок!!! Ти кажеш про ввезену партію?; **Wlodek Rudnicku** 112-це-**ХУ&ЛОБРЕХЛО НЬЮС** в Україні.

Замість літери може використовуватися цифри, яка нагадує її конфігурацію: **Nina Osmak** **8имаю!** Водночас дериваційна заміна може бути пов'язана й із семіотичним навантаженням групи цифр: **Ievgen Gladchenko**

Будьте обережні ті **3,14дераси** набагато що здатні коли їм в поперек горла стати (3,14 – число пі).

Водночас виявлено випадки, коли до процесів графічної деформації залучено кілька різних графічних знаків: **Олексій Сталкеров** *Чи тобі нагадати, як обвинуваченого Цемаха, якого наша розвідка витягла на підконтрольну територію ціною життя О. Колодяжного ти обміняв к@ц*п@м!;* **Олександр Костюк** *Оселедцем на сьогоднішньому асфальто-сніжному тортіку вважаю цих пі@#?&сів.*

Навмисне розривання слова теж є виявом графічної деформації: **Sergy Zahranuchnyi** *Оце лиз.нув, так лиз.нув)))));* **Ihor Zhoutyak** *Верніть Пороха, кур..ву!;* **Nona Zirka** *тьотя в дзеркало пялься. Там таке ж гівно як і на тих к'аналах;* **Анатолій Гончаренко** *залишиться від того бородатого куска лай.на лише «мама...» і «скорость..»)))));* **Lesia Mudrak** *Вищі сили тебе бережуть і підтримують! хай буде завжди затишно в своєму над...свідомому, під...свідомому...і-реальному світі!*

Графічна деформація може відбуватися і шляхом скорочення базового слова. У процесі проведення цього дериваційного акту звичайно опускаються літери, що позначають голосні звуки. Водночас таке скорочення здійснюється до тієї межі, перехід якої не призводить до втрати впізнаваності плану вираження похідної одиниці: **Stas Kozljuk** *Тому, крва, майте до цієї роботи повагу!;* **Denys Sergiyenko** *Ага... і ми пам'ятаємо як влада мовчала дві доби засунувши язик в ону;* **Amy Pond** *... ну й дбл, саме поняло що наригало?*

Ще один спосіб графічної деформації – перестановка літер (букви похідного слова чи його значущого фрагмента розташовують у зворотному порядку): **Serj Ostr** *Голосніше за всіх висловлюють незадоволення зовнішнім управлінням з боку Заходу емісари і агенти зовнішнього управління з боку пацаків.*

Графічна деформація може здійснюватися також і шляхом заміни літер іншими літерами. Від субституції ця словотвірна операція відрізняється дериваційною метою: автор прагне не створити новий сенс, а «замаскувати» слово, певним чином його евфемізувати. Це досягається використанням двох

типів літер: а) кириличних: **Маріша Воснова** *експерди мамкіни підтягнулись*); **Міша Малишевський** *Тай така собі теорія, так можна стверджувати що жителі доМбасу постраждали від нашої армії коли їх звільняли від окупантів*; **Anna Sovyak** *Об'єднайтеся навколо ЄС, щоб побороти Пуціна і 5 колону*; б) латиничних: **Lesya Grebenyuk** *натрапила на Вашу сторінку після згадування Вашого прізвища у контексті **обсупання** Марусі Звіробій*; **Анатолій Штефан Штирлиц** *Ау...Зеприхильники? Де **fauustu**? Де один фронт?*; **Штирлиц - инфо / shtirlitz.info** *Vatoцефали вже і до цього акаунту добралися. Цікаво за що ФБ видалив цей пост? Які ворожі вислови? Весь світ знає що неможна вірити **москалям***. Використання у межах одного слова як кириличної, так і латиничної графіки Т.Андрєєва називає «графічною гібридизацією» [4, с. 13-14].

Графічна деформація слова може зміювати його літерний образ, хоч ці модифікації не переходять межу, за якою втрачається ідентифікація плану змісту і – відповідно – плану вираження: **Юрій Пилипчук** *Мудак вадим тобі один напрям –«**чємодан, вокзал, раісія**» (< Росія).*

Як графічну деформацію можна кваліфікувати також і випадки нарощення слова, коли дериват створюється шляхом додавання літери: **Rostyslav Markovych** *Наступним кроком має бути повна заборона **жопоблоку** та інших партій, які виступають проти територіальної цілісності України!*; **Валентина Сергачова** *Кандидати в депутати заповнюють декларації. Що там у **шмарусі**?? Хтось бачив?*; **Nelya Shilina** *Та ні, її (Тетяни Масло) кумир, **помпрох***. Нарощення може поєднуватися із субституцією: **Serhii Bublyk** *А ще **Какаштра** Боруссію виніс вперед ногами.* (< Луїш Каштру – португальський тренер (2019–2021) футбольного клубу «Шахтар» (Донецьк).

Як видно, графічні маніпуляції з формою слова мають різноплановий характер. Вони демонструють багатий потенціал, наявний у графічній системі мови. Такі дериваційні перетворення трапляються здебільшого у сфері інтернет-комунікації.

2.1.4.4. Багаторазове повторення певної літери в слові

До такого явища, як графічна деформація слова, можна віднести і випадки грамаредуплікації – багаторазового повторення певної літери в слові. Цей прийом пов'язаний із тим фактом, що спілкування в соціальних мережах найчастіше відбувається шляхом продукування писемних текстів. План вираження такого способу комунікації нагадує усний різновид розмовного стилю. «Використання «знаків-символів», не властивих традиційній писемній мові, створення ефекту звукової мови, послугування певними словесними формулами тощо наближають писемний різновид комунікації до його усного варіанта» [74, с. 77-78].

Т. Андреева кваліфікує такі «деформовані слова» як репрезентанти «емфатичного наголошування», яке відбувається у результаті повторення відповідних літер [4, с. 14]. Емфатичний наголос підсилює емоційний бік слова, виражає афективний стан мовця, робить відповідне слово емоційно насиченим [173, с. 148].

До зазначених процесів можуть залучатися:

а) літери, що позначають голосні звуки: **Любов Калитчук** *Мдаааа, зеотаро, ви маєте особливий талант вляпатися; Діана Царук Вітааалік, я досі не можу відійти)); Orysia Khimiak каайф! і персоналія і стільок; Євген Постолатій Наркомаааани; Rostislav Gerashchenko Мляяя, капец; Lesia Mudrak Але я тебе дуууже відчуваю; Володимир Губенко Тестостероооооон !!!; Марія Децик Петльована Я проти референдумів!А те що канали тих чмиріків сепаратистських і колаборандських закрили , вперше скажу, **БРАВОООО!!!**; Людмила Гриценко Люблююююююююююю!!!; Lesia Mudrak А це все-миииии!;*

б) літери, що позначають приголосні звуки: **Konstantin Yevdokymenko** І взагалі, ну що такого, коли танчики уіу-уіу, і міни **пцццц**, це ж не під смерчем.; **Ostap Drozdov** А ось коли інтереси держави здавати, то в них усе виходить **ухххх** як хутко; **Lesia Mudrak** Уфффф ... Як цього разу складно; **Андрей Горбунов** Тому що, Петя сцикуннннн!!!!

Поява семантичних неологізмів в українськомовному сегменті Facebook є цілком закономірним явищем із огляду на специфіку використання мови в згаданій сфері, з одного боку, і закономірності функціонування, потенціалу та динаміки лексико-семантичної системи української мови. Слушно щодо цього констатує О. Стишов: «Семантична деривація – це досить складний і багатогранний номінативний процес у продукуванні нових слів і їх значень, що спричинює перебудову їх семантичної структури і впливає на всю лексико-семантичну систему мови загалом» [256, с. 365].

Семантична деривація належить до продуктивних і активних шляхів удосконалення лексичного складу мови та її прогресу взагалі. Цей різновид слововорення традиційно розуміють як такий семантичний розвиток слова, результатом якого є утворення нових значень. Логічні відношення, наявні між старими й новими значеннями, детермінують кілька типів семантичної деривації. Зокрема це: «1) перенесення значення на основі суміжності, причиново-наслідкових відношень або асоціативних зв'язків; 2) розширення семантики як наслідок збільшення обсягу значення й збіднення змісту понять; 3) звуження значення як наслідок зменшення семантичного обсягу слова й збагачення змісту понять; 4) зміщення, або зсув, значення, що полягає у зміні значення без зрушень у його обсязі (енантиосемія). Інколи до основних типів змін значення зараховують і десемантизацію, тобто поступову втрату словом лексичного значення. Оскільки розширення і звуження значення ґрунтуються на зміні семантичного обсягу слова, розвиваються на парадигматичному рівні та стосуються членів однієї парадигми, вони є явищами одного рівня, що взаємовиключають одне одного» [218, с. 92-93].

Процес розширення семантичного обсягу слова на початковому етапі приводить формування семантичного синкретизму, зникнення якого відбувається в результаті збільшення частотності вживання слова з новим похідним значенням [53, с. 18].

Семантичні неологізми українськомовної соціальної мережі Facebook – явище досить поширене. У них відбивається суспільно-політична та міжнародна

ситуація існування Української держави та бачення й сприймання її соціумом. Насамперед аналізовані процеси зачепили ставлення мовців до Російської Федерації та її агресивних дій щодо України. Наслідком цього стала поява лексичних одиниць, що здійснюють образне переназивання Росії та її громадян: **Zlatko Milanić** *не розумію, що ця удмуртиха тут меле, але на всяк випадок скажу – пішло на ... в свою удмуртію; ХЕРняЯкась <> ...а можеш «стихнуть» свою дупу у Мордовію!; **Elena Kravchenko** *Воно сюда хоче те лайно тягнути, бо вочевидь дуже бажає, щоб тут мокші керували; **Ігор Карасьов** *До його "приходу" ніхто не займався війною з мокшами – він зайнявся і наші почали відступати. Як відомо, Удмуртська Республіка і Республіка Мордовія є суб'єктами Російської Федерації, вони входять до складу Приволзького федерального округу, а корінним населенням Середньої Волги, зокрема Мордовії, є фіно-угорський народ «мокша» (або «мокшани»). У наведених випадках простежується синекдохізація: замість назви «Росія» і «росіяни» користувачі Facebook уживають назви складників цих понять. Згаданий номінативний процес відображає тенденцію до позиціонування Росії як неслов'янського етнодержавного утворення. Мотивуються аналізовані процеси переназивання тим фактом, що «в сучасній Україні версія про походження російського народу від фіно-угорського племені мокшан стала популярною з подачі історика-любителя, автора бестселера «Країна Моксель, або Московія» (2006) Володимира Білінського» [224].***

Ще одна група семантичних неологізмів – це назви «орки» та «Мордор»: **Roman Kostyk** *Зелена влада поступово та повільними кроками здає нашу країну назад у мордор; **Valery Bogatyr** *Лёха Бутерброд таке ж шовіністичке лайно як ... і всі ці орки з Мордора.* Така ситуація, як констатує Т.Андрєєва, зумовлена тим, що «2016 року Google Translate переклав російською український варіант офіційної назви «Російська Федерація» як «Мордор» – тобто назвав Росію ім'ям вигаданої країни в Середзем'ї з легендаріуму Дж.Р.Р.Толкіна. Це саме в Мордорі перебувають головні сили Темряви та Зла. У результаті семантичної деривації назву «Мордор» коментатори перенесли на Росію» [8, с. 19].*

Іншим семантичним неологізмом, що здійснює переназивання Росії, є запозичена лексема «поребрик»: **Максим Венедиктович** *Не треба дрочить поребрик, а треба звернути увагу на місці.* У процесі семантичної деривації це слово вступило після того, як його запозичили. Фразу російською мовою «за поребрик отойдите» ужив один із терористів під час захоплення адмінбудівлі у Краматорську. Це слово для українців незвичне. Воно однозначно підказало, що той, хто його використав, явно людина нетутешня. Зате слово «поребрик» уживається в Росії, причому має в російській мові два значення. Як архітектурний термін воно позначає орнаментальну цегляну кладку. Друге значення має регіональне застосування (із цим значенням слово «поребрик» функціонує у м. Санкт-Петербург). Ним називають міцні блоки (бортові камені, плити тощо), які укладають смугами, що облямовують край (борт) тротуару, дороги, газону тощо. За однією з гіпотез, у Москві бортовий камінь позначають лексемою «бордюр», а в Петербурзі за цим денотатом закріплено слово «поребрик». Однак є припущення, що в Донецьку лексичну одиницю «поребрик» теж уживають [8, с. 19]. Проте в українському сегменті Facebook за семантичним дериватом «поребрик» закріпилося поняття «Росія».

Росіян і прихильників Росії в комунікативному просторі Facebook номінує ще один семантичний неологізм – *кокошник* «росіянин»: **Марина Візор** *не стидаюсь оцінювати розумові здібності, ну а **кокошників** взагалі просто посилаю... без дискусій.* Тут теж наявна синекдохізація, оскільки «кокошником» називається виразний символ традиційного російського костюма – старовинний головний убір, що закриває волосся і має форму гребеня. Носили його жінки у свято. Старослов'янське слово «кокош» має значення «курка» або «півень». Звідси й пішла назва цього головного убору, оскільки кокошник за конфігурацією нагадує півнячий гребінь [История кокошника].

Поява значної кількості зафіксованих семантичних неологізмів зумовлена потребою шляхом асоціативного зближення понять здійснити переназивання Президента України Володимира Зеленського. Тут можна виокремити кілька мотиваційних зон (далі МЗ):

1) МЗ «артистична діяльність» (ці одиниці переважають): Джон Сміт *В брехнях клоуна перед виборами МВФ хотів продати нашу землю;* Андрій Заріченко *дехто по московських саунах голий виступав, хто вгадає паяца?;* Євген Кириченко *голобородька ви чого без маски і на спортивному майданчку аваков вже штаф виписав?;* Назар Назарович Дешевий *популіст Голобородько!;* Аля Паненко *Чекаємо на новий відосік від «Голобородько»;* Олег Васильєв *Посеред із Піаністом останнім часом навіть Порох виглядає ватніком.* Поряд з назвами істот параметри семантичної неологізації демонструють і неістоти: Ostap Drozdov *Єрмак грає першу скрипку, а рояль - на акомпанементі;*

2) МЗ «керівник найвищого рівня» (деривати, спродуковані на основі твірних баз цієї зони, мають іронічну конотацію). Це можуть бути як загальні назви (Дмитро Хомич *Не смійте ображати нашого гетьмана, в нього днюшка всьотакі!*), так і власні (Віталій Кодря *Ну й що нашому Бонапартові тепер робити?!).* Для підкреслення факту іронічності автор використовує лапки: Антон Антонов *і в якості підтвердження цей «гетьман» щойно продав франшизу «Ліги Сміху» російському телеканалу;*

3) оцінка діяльності, характеристика зовнішності або внутрішніх рис: Grygorii Kolomytsev *Запитання до Зеро від небайдужих громадян;* Колян Єременко *Поясніть хлопцю, що дані, якими він оперує, не мають нічого спільного з реальністю;* Taras Yurchyshyn *Найбільше вразило як сопля досі счить вийти до журналістів чи прийти у ВР;*

4) особливості прізвища: Маруся Звіробій *Ви репетували “раптом що – знімемо зеленого так як Януковича!”;* Anna Mykolayivna *Люди гинуть вже від голоду, геноцид повний. Очнись зелений;*

5) зменшувально-пестливі звертання, компліменти іронічного характеру: Lesya Kinach *Viktoria Poda а можеш хоч одне назвати,що найкращий зробив за рік доброго;* Veronika Jarvinen *«Ми забезпечили доставку вантажів...» Ми це хто? Епіцентр? Сонцесяйний вже на півставочки? Що ж розуміємо, криза. Як*

бачимо з наведених прикладів, до процесів семантичної неологізації залучено не тільки іменники, а й субстантивовані слова;

б) неологізми, пов'язані з подіями, у яких брав участь В. Зеленський: **Наталія Гура** *Дуже важливо, щоб Маруся пройшла в Раду... Бо це гроза для «п'ятої колони» і для «потерпілого»!*; **Едуард Плечистий** *дезертир*; **Николай Прокопчук** *Армію і ветеранів воно боїться як порошенка тому парадом командує Бадоев а інцидент бурштин саджає*;

7) перенесення, що ґрунтуються на мовній грі: **Лиля Кай** *15год.30хв. Гідрант приступив до виконання своїх обов'язків!* (у значенні «Гарант Конституції, тобто Президент України»).

Меншу продуктивність у плані появи семантичних неологізмів демонструють процеси, що мають на меті образне переназивання Петра Порошенка. Сюди залучається перенесення назви на основі близькозвучності: **Danulchuk Aleksandr** *Мертветчук і порошок розділяють суспільство щоб лоханути Зе як янека*; **Мила Град** *Нехай порох розкаже за Іловайск, де полягло 360 бійців*; **Тарас Топорович Порох** *допоміг медведчуку придбати ці телеАнали*. Практика такого перенесення на основі близькозвучності охоплює не тільки медійних персон гатунку В. Зеленського чи П. Порошенка: **Ирина Щербина** *Светлана Карамелькина З глузду зіхала, карамелька, яка ще русская речь в Києві?*

Також неологізми семантичного типу формуються в результаті закріплення за арготизмами, що проникають до жаргону, нового значення: **Irina Levxina** *Це ж при Баризі закривати пропагандистські канали було утиском свободи слова, а при Бубочці - державницький крок*); **Юрій Іванович** *так але барига не прийняв постанову*. У кримінальній сфері лексема *барига* має значення «перекупник краденого», а в молодіжному жаргоні й у живому розмовному мовленні (із несхвальною конотацією) вона позначає продавця, торговця, бізнес якого сприймають як недостойний [248, с. 48].

Не залишається поза увагою користувачів така колоритна постать українського політикуму, як В. Янукович. Для його характеристики користувачі

Facebook теж утворили семантичний неологізм: **Igor Nesterenko** *Колись точно так казав «губернатор» Житомирщини. Але то при **Овочі**.*

Під впливом звукового оформлення прізвища ректора Київського національного університету культури і мистецтв М. Поплавського слово **поплавок** використали для перефрастичного називання цієї медійної особи: **Anton Kozharin** *О! Заспівав рантом)))) лаври **поплавка** розум помутили!))))*
Так само прізвище відомого українського футболіста Є. Селезньова стало твірною базою для надання слову *селезень* відповідних семантичних властивостей: **Владимир Олейников** *можете назвати в соціальній мережі джерело Вашої інформації щодо причини (забухав) відрахування **Селезня** (Тунця, Царя, Селі і таке інше) з «Колосу»?*

Такі семантичні деривати, як «порошок», «поплавок», «карамелька», «селезень», неосемантика яких реалізується, зрозуміло, тільки у відповідному контексті, тяжіють до жаргонізації, втілюючи вже в мережевій комунікації модель творення прізвицьк, похідних від плану вираження прізвищ, функціонування яких відбувається найчастіше у неформальних колективах і має розмовний характер.

У межах групи семантичних неологізмів виявлено деривати, спродуковані онімною метонімією, використовуючи прізвища відомих персонажів, політиків, урядовців, депутатів та ін.: **Тетяна Череп-Пероганич** *Прикро, що ніяк не позбудеться Україна «мазайлів», які цураються й досі всього прадідівського;*
Іванів Оксана *тихо тихо, транслюється картина як поводять себе **шарікови** на ділі;*
Zinoviū Huzar *Мудрий нарід не дивує велика кількість мудаків, нацжон, серляців, вНаєм, бігусів, ляшків, поросюків, самопомічних ... і інших **арестовичів**;*
Mykhailo Dyrenko *ти ще жалюгідніший за свого попередника з його луценками.*

Реалізація згаданого явища відбувається насамперед у формі множини конкретного оніма. Ґрунтується така конструкція на порівнянні кількох осіб, географічних об'єктів чи понять. Надання власним назвам форми множини апелятивує пропріальну лексику, відбувається її перехід до класу загальних назв.

Такі маркери, як експресивне й емоційне забарвлення, найчастіше несуть негативну конотацію, що виявляється також і в написанні подібних онімів із маленької літери, а це є свідченням позбавлення таких одиниць функції індивідуалізації, номінування ними класу однотипних об'єктів та поступовий і їхній перехід до розряду апелятивних одиниць [71, с. 37].

Мотивувальною основою для творення семантичних дериватів можуть виступати також імена: **Наталя-Микола Шуль** *Знову «леді ді»*; **Наталя-Микола Шуль** *сонце, «леді ді» має бути в кавичках))))*. *З неї леді, як з гівна куля*). Таке перенесення назви у Facebook зафіксоване щодо волонтера й керівника «Благодійного фонду Діани Макарової» Діани Макарової, яка має позивний «Леді». «Принцеса Діана», «леді Діана», «Леді Ді» – цими перифразами у медійному просторі називали Діану, принцесу Вельську, яка була першою дружиною принца Вельського Чарльза.

Результатом виникнення у політичній системі України партії «Слуга народу», яка позиціонується як «пропрезидентська сила» і яка перемогла на парламентських виборах 2019 року та сформувала парламентську монобільшість, стало закріплення за словом *слуга* («2. людина, яка служить кому-, чому-небудь, захищає чийсь інтереси» [270]) значення «член партії “Слуга народу”»: **Ostap Drozdov** *сьогоднішня ширка в парламенті між слугами і опезежистами є передостаннім кроком до фіксації безповоротного російського протекторату*. Загалом, характеристика влади, зазвичай негативна, що прийшла після виборів Президента 2019 року, найчастіше пов'язана з особою В. Зеленського як виразного її символу: **Rostik Kucherenko** *Соромно буде розповідати своїм внукам про правління клоунів*; **Віктор Лютий** *Читаю я оце все і думаю - 95 квартал ... якийсь*; **Наталія Черненко** *згодна, але чомусь слабо віриться, що це з власної ініціативи зелених, якщо чесно*. Водночас політична й економічна ситуація в країні, для характеристики якої користувачі Facebook використали семантичний неологізм, теж фактично пов'язана зі сферою шоу, розваг: **Надежда Брояк** *як остогидло оце шаніто з цими виборцями, у яких мізки*

на рівні інфузорій(((. Таку назву, як відомо, має велика брезентовий намет, у якому проводяться циркові вистави пересувного цирку, а також – і сам цей цирк.

Виразна оцінка постаті депутатки від «Слуги народу» І.Аллахвердієвої, зроблена керівниками її фракції, знайшла відображення в семантичному неологізмі *сосна*: **Василь Онупрійчук** *А як що до «сосен» щось буде у «вас» а то кільцева теж за вас голосувала!!*

До семантичної деривації залучаються концепти зі сфери сучасної літератури: **Vladimir Vinyukov** *Гублюся у здогадках, що це за конкретний зовнішній ворог, якого вже два роки не можна назвати вголос. **Волдеморт** якийсь. Ім'я **Волдеморт** належить одному з літературних персонажів Поттеріани, ворогу Гаррі Поттера, темному чарівникові, наділеному потужною магічною силою, і саме за допомогою використання чорної магії йому вдалося практично стати безсмертним. Із його ім'ям пов'язаний такий страх серед інших чарівників, що навіть його ім'я зазвичай уникають вимовляти.*

Ознака «понад людські можливості» лежить в основі перенесення назви *кіборг* (біоорганізм, у структурі якого наявні механічні або електронні компоненти) на українських воїнів, що захищали Донецький аеропорт: **Ингеборга Ши** *УВАГА! Пане Президенте! в День пам'яті кіборгів допоможіть врятувати життя одного з тих, хто вижив у пеклі!;* **Valentina Soltanova I**, *верх цинізму, - меми «кіборги».*

Абсолютно логічним є перенесення назви *корона* на COVID-19 (коронавірус): **Максим Степанюк** *МОЗ України не зробив заявки на реєстрацію вакцини проти **Корони** у фірми Файзер! Це мотивовано спільнокореневістю одиниць, залучених до дериваційного процесу: «коронавірус → корона». Так само спільнокореневість лежить в основі семантичного переосмислення багатьох інших неологізмів: **Натали Таласкаєва** *Чергова бредова маячня **презіка...** давайте зкинемось йому на якісь ліки... (Президент); **Наталія Григорчук** *О, **вата** як горить... Прям палає і завиває (**ватник, вата** «малоосвічений, люмпенізований і здебільшого проросійськи налаштований громадянин, чия соціально-політична позиція суттєво спотворена внаслідок перманентного***

впливу спочатку радянської, а згодом російської пропаганди»); **Андрій Нечитайло** *Бачимо, що зачіпає за живе й окремих «колорадів» в Україні, які взялися верещати про «незаконність...» (колорад «проросійський сепаратист в Україні, колаборант, бойовик або найманець, який під час російської інтервенції в Україну 2014 та після неї позначає себе чорно-жовтою (чорно-помаранчевою) смугастою "георгіївською стрічкою"».*

Отже, фактичний матеріал і проведений аналіз переконливо засвідчує, що процеси семантичної деривації в дискурсі соціальної мережі Facebook діють досить активно, збагачуючи лексико-семантичну систему української мови. Продуктивними є процеси розширення семантичного обсягу як у питомих, так і запозичених словах, зокрема не лише літературних, а й субстандартних.

2.2. Збагачення лексичного складу українськомовного сегменту соцмережі Facebook шляхом запозичень

Загальновідомим є факт безперервного розвитку й оновлення лексичної системи мови, і запозичення тут є одним зі важливих джерел поповнення лексичного складу [212, с. 45]. Цей шлях належить до «продуктивних способів поповнення лексичного складу кожної мови в сучасному світі. Поява іншомовних слів у лексичному складі мови зумовлена передусім економічними, політичними і культурними контактами, які існували чи існують між окремими народностями і націями в процесі їх історичного розвитку. Економічні, культурні й політичні взаємозв'язки знаходять своє відображення в лексичному складі тієї чи іншої мови» [203, с. 236].

Лексична система першою реагує на контакт з іншою мовою, хоч цей контакт може бути навіть короткочасним і поверховим. Поява в ній елементів чужої мови відбувається майже без перешкод (окрім тих випадків, коли інтралінгвальні фактори чинять опір). Через це лексикон сучасної української літературної мови виступає найбільш проникливою ділянкою мови. Саме

лексика відображає всі великі, а інколи – й незначні події історії носіїв мови [66, с. 150].

Початок ХХІ століття (як і кінець ХХ) для української мови характерний тим, що в ній наявна активна тенденція, яку більша частина лінгвістів називає «глобалізацією». З нею пов'язані процеси, які знаходять свій найбільш виразний вияв на лексичному, фразеологічному й словотвірному рівнях. Істотний вплив на ці процеси насамперед здійснюють «демократичні перетворення, лібералізація, відкритість сучасного суспільства для міжнародних зв'язків, економічні й політичні важелі, різноманітні спортивні форуми, міграція населення і робочої сили, розвиток туризму, поширення світової моди тощо. Передусім, це входження значного корпусу нових іншомовних слів, тобто активне запозичення багатьох інтернаціоналізмів і європеїзмів переважно для заповнення лакун у терміносистемах на позначення нових понять, а також інших важливих реалій. Серед них істотно домінують нові входження з англійської мови (переважно її американського варіанта), оскільки остання дедалі більше набуває ознак і статусу всесвітньої» [255, с. 409].

Важливість такого засобу номінації, як запозичення, полягає в тому, що ці нові лексичні одиниці сприяють певній економії мовних зусиль, адже для того, щоб заповнити номінативні лакуни, наявні в лексико-семантичній системі, також використовують і слова чужої мови. Водночас «утрата попередніх асоціативних зв'язків, які існували в мові-джерелі, спричиняє втрату можливо властивої запозиченим словам мотивованості, що відповідно створює певні труднощі для розпізнавання їхнього смислу в процесі мовлення. Загалом запозичення як процес використання іншомовних елементів зумовлені лінгвістично суперечливою природою мовного знака: його довільністю як силою, що дозволяє запозичення, й недовільністю як чинником, що стоїть їм на перепоні» [276, с. 136].

Особливо зростає актуальність іншомовних запозичень сьогодні, коли технологізація й інформатизація життя, з одного боку, та розмивання (чи й

зникнення) кордонів між комунікантами, з іншого, створює передумови для творчої взаємодії мов.

2.2.1. Запозичення з англійської мови

Найчастіше неологізми-запозичення, що функціонують у соціальній системі Facebook, походять із англійської мови. Цей процес відбувається в загальному руслі постійного поповнення української лексичної системи новими одиницями англо-американського походження [108, с. 29].

У результаті появи та поширення епідемії інфекційної хвороби COVID-19 у стилі життя, поведінці та навіть способах комунікації між людьми у всьому світі відбулися суттєвої зміни. «Безперечно мовна система не могла не відреагувати на нові виклики, оскільки низка явищ і дій потребують чітких та конкретних назв, щоб повідомлення про важливі події, речі або дії не були двозначними. Пошук найкращих номінацій забирає певний час як у середовищі фахівців, які мають перекласти свої висловлення на більше зрозумілу повсякденну мову, так і серед пересічних громадян, яким бракує слів для опису нових реалій» [268, с. 253]. Виникнення і розвиток коронавірусної хвороби («інфекційна хвороба людей і тварин (ссавців і птахів), яку спричиняють віруси з родини коронавірусів» [5]), що має також назву «коронавірусна інфекція», спричинила появу в українській мові запозичення *COVID-19*, яке позначає це явище: **Марк Лівін** *COVID-19 не лікують, лише наслідки*. Виявлено випадки, коли ця номема вживається без цифрового компонента (**Марк Лівін** *Можу сказати, що переносу COVID в легкій формі*) та подається малими літерами (**Ірина Ущапівська** *В Єгипті уже вакцинуються від covid, В європейські країнах вакцинуються; Ірина Ущапівська* *Де якісна вакцина від covid???*). Цікаво, що в просторі Facebook ця одиниця функціонує також у кириличному варіанті (причому літери можуть бути як великими, так і малими): **Лікар Дубровський** *КОВІД не є єдиним захворюванням. КОВІД не є головною причиною смертності. КОВІД не є самим небезпечним захворюванням; Лікар Дубровський*

*Ковідоістерія, паніка та заміщення **ковідом** всіх інших захворювань дуже швидко призвели до негативних наслідків; Водночас зафіксовано і варіант «коронавірус»: **Марк Лівін** Ну що ж, товариство. У мене **коронавірус**, сьомий день.*

Наведена вище ситуація перебуває, так би мовити, у світовому тренді. Так досліджуючи морфологічний аспект неологізмів на позначення явищ covid-19, Н. Тимошук зазначає: «Сучасний світ перебуває у жахливій реальності, пов'язаній із пандемією нового небезпечного коронавірусу (COVID-19). Наукові терміни обмеженого фахового використання опинилися у центрі міжнародної суспільної свідомості, заповнивши сучасний медіа-простір. За короткий проміжок часу медична лексика стала загальноживаною. Водночас сучасна англійська мова збагачується значною кількістю неологізмів на позначення явищ COVID-19» [271, с. 169].

Засвідчено, що переважна частина запозичень-англізмів передається кирилицею і має українське граматичне оформлення: **Андрій Сур** ...вона зменшила їх хірургічно до 1 з переляку - бо шкільний **булінг**; **Solomiia Bobrovska** в Одесі досі яскраво існують випадки дискримінації за мовною ознакою. Поряд з жорстким **булінгом** (булінг (від англ. *bully* — залякувати, цькувати, задирати) «агресивна і вкрай неприємна поведінка однієї особи або групи осіб щодо іншої особи, що супроводжується цькуванням, постійними нападками і знущаннями, які можуть бути дуже різні по формі: від фізичного насильства і насмішок до ігнорування, виключення зі спілкування»); **Nastia Kartasheva** а я жирна 😞 тому зараз домию кухню – і знову на **орбітрек** (орбітрек (з англ. *orbitrek*) – «кардіотренажер, який поєднує в собі якості бігової доріжки, степпера і велотренажера»); **Sergiy Yedynchuk** Так так у Англії стартує **боксінг-дей**, але у вас тільки один канал **Сетанти**))(боксінг дей (англ. *Boxing Day*) – день подарунків, наступний день після Різдва, що святкують в Англії); **Lesia Mudrak** Нагадую, що кілька день минуло з того часу, як чудові українські дизайнерки «**DVVI kapranova&kapranova**» вирішили влаштувати різдвяний **фотосет** для яскравих жінок сучасності в **Просторі28** (фотосет (англ. *photoset*) «низка

фотографій, зроблених в межах однієї фотосесії»); **Vesta Gunchenko** *Діти переступу* – одна з найнезвичніших книг, які я читала. Надзвичайно тонко продуманий **сетінг**, аналогів якому я не зустрічала. ... Незрівнянна, соковита, сповнена «філологічних **інсайтів**» (а деінде, думаю, фантазій) про корені слів, походження сталих виразів та інше (сетинг (англ. setting – приміщення, обстановка) «середовище, в якому відбувається дія»; інсайт (англ. insight – проникнення в суть) «несподіване вдале рішення»); **Oksana Zabuzhko (Оксана Забужко)** чекаю на продовження їхніх моряцьких пригод - автор обіцяв **сиквел!** (сиквел (англ. sequel, «наслідок») «художній твір – продовження іншого відомого художнього твору»); **Іван Семесюк** Оскільки у нас, принаймні в Києві, один за одним поперли **солд-аути**, то на 28 лютого Пирятин об'являє третій додатковий концерт в Докері (солд-аут (з англ. Sold Out – «розпродано») «подія, на яку розпродано всі квитки»); **Марта Пилипів** не годен відволіктись - справжній динамічний **екшн** (екшн (з англ. action movie – «фільм дії») інша поширена назва жанру «бойовик»); **Olena Yashchuk Codet** Не знаю, що робити, як знайти нове місце роботи... п'ять років поспіль я ходила працювати в **коворкінг**, що знаходиться за 5 хвилин від дому. ... Вже рік, як мій найдешевший і найрідніший **коворкінг** закритий... (коворкінг (з англ. co-working – спільно працювати) «колективний офіс, як правило з погодинною оплатою, у якому можна будь-кому прийти і працювати»); **Iryna Udovychenko** Четвертий **пост** про виставку Future Generation Art Prize в PinchukArtCentre додам в коментарях (а також перші три **пости**) (пост (англ. post) «публікація, допис на сторінці Facebook»). Нерідко під впливом поширення англомовного медіаконтенту запозичуються англійськомовні вигукі: **Oksana Zabuzhko (Оксана Забужко)** Аааааах, яка новина з Вроцлава: Антелус-2021 - у Катерини Бабкіної!!! «Мій дід танцював краще за всіх» (ось ця, хто не в курсі, сумна і ніжна повість в новелах про покоління наших 30-літніх, яке воднодень мусило вчитись ставати дорослими: <https://kotorabooks.com/.../mij-did-tantsyuvav-krashhe.../>) - визнано найкращим центральноєвропейським романом, перекладеним у Польщі минулого року, ю-хуууууу!!!

Водночас трапляються запозичення, які не отримали відповідного граматичного оформлення: **Антон Санченко** *В 14 році Діта фон Тіз одягнула вишиванку, щоб нас підтримати, і я на неї підписався. Це була моя найкраща підписка евер;* **Наталія Макодрай** *Я не соромлюся, що спілкуюсь українською, що з малого містечка, що маю дивне прізвище)і також не приховую, що знаю російську)) Тому все кул);* **Ірина Костюк** *Якщо ви знаєте людей, які не користуються соцмережами (або хоча б однією з основних - фб, інста, твіттер), поділіться, **пліз**, контактами!;* **Леонід Нерослик** *Щей носа притисніть, хвилинки на дві-три, тай гуд;* **Dmytro Lazutkin** *Називати його в пості «подонком, мразью, подлецом» це в будь-якому випадку **ту мач**.*

2.2.2. Запозичення з російської мови

Доволі широко у мові українського сегменту Facebook побутує практика запозичень із російської мови. До певної міри такі нові входження можна трактувати як квазінеологізми, оскільки вони функціонують як сегменти комунікативного процесу, здійснюваного російською мовою, у переважно білінгвальному українському соціумі.

Незначна частина таких одиниць потрапляє в українську мову, маючи потенціал перетворитися на повноцінну загальноживану лексему: **Ольга Педченко** *Треба було ці **помийки** заліпити 7 років тому!;* **Євген Шевченко** *ти би краще розповів героям війни, чому **кришуєш** корупціонера Татарова.* Щодо першого неологізму можна зауважити, що він несвідомо «продавлюється» журналістами та користувачами Facebook під впливом російського **помойка** – «місце для викидання сміття, для виливання помийв» [Сборник словарей: Ефремовой, Ожегова, Шведовой]. Водночас у його використанні з погляду лексичної системи немає жодної потреби, оскільки в українській мові наявне слово **смітник** – «місце, куди скидають, звозять сміття, непотріб; звалище» [270] і **помийниця** – «кругла чи довгаста посудина для зливання помийв» [270]. Як бачимо, українська мова пропонує і близький смисловий аналог, і фонетичний.

Деякі російські жаргонізми легко запозичуються й органічно входять у лексичну систему Facebook, а також і в українську розмовну мову: **Політком ПРО ЗАГРОЗУ ДЕРИБАНУ ОБОРОНКИ; Vitalii Kulyk** Я не підтримую Семенченка, Єгора Соболева і Ко та всю цю «*двіжуху*» з «блокуванням Банкової».

У Facebook можуть використовуватися й запозичені з російської неологізми-аббревіатури: **Катерина Вігільова** *А свою думку від себе залишу при собі. Я ж не лом.* Водночас в українському інфопросторі найчастіше використовується власномовна полілексемна номінація цього поняття: *На Львівщині 260 «лідерів громадської думки» хочуть вакцинуватися від COVID-19 поза чергою* [Садловська]. Хоча наявні спроби й паралельного запровадження аббревіатури: *Більшість лідерів громадської думки (ЛГД) – точно не входять до складу цих груп* [Бигдан].

Значна частина неологізмів, запозичених із російської, має стилістичний характер. Призначення таких одиниць – створення відповідного контекстуального колориту. Активізація цього процесу відбулася з початком Російсько-української війни та посиленням російського інформаційного тиску на український соціум. Зрозуміло, що більшою мірою це відбувається шляхом використання саме російської мови.

Досить поширеним способом залучення до комунікативних процесів у Facebook російських лексем є їхня транслітерація: **Yaroslav Spodoba** *Тепер кармілець рекорди хай б'є по картах;* **Victor Skyba** *громадяни яких скрепних територій були провокаторами;* **Yaroslava Kobal** *може він з тих? (🤔) З отсідєвших?;* **Володимир Стахів** *лишьохромосомний, а ну розкажи про статистику;* **Alexandr Kupaev** *Олександрович не займайся очковтірательством;* **Lora Dudnek** *тре щось робити з цими золотими вензелями;* **Владислав Недашківський** *Пане Юрію, ви афігенний;* **Роман Лисенко** *не з тої ноги встав, бред;* **Софія Трояновская** *я пишу про «равноправіє» мов;* **Інна Щербиніна** *вколить цей «новічок» вакцину;* **Tim Deo** *останнє слово буде не за вами, а за суспільством. - а ВовАчка вже звук? Цей*

спосіб запозичення чужих слів детермінований білінгвальністю українського соціуму, глибоким проникненням до українського інфопростору російської мови, а також виразною емоційністю й іронічністю.

Транслітераційній неологізації піддаються також особові імена: **Віталій Портников** *Президент Росії **Владімір Путін** дуже дегко може дестабілізувати ситуацію в Україні;* **Serhii Marchenko** *Про щирість і чесність варто було б подумати вам, **Владімір**;* **Vasily Kulakevich** *Для цього обирають політиків чи не, **Владімір Александровіч**?*

Запозичуватися з російської мови та неологізуватися можуть сталі словосполучення. Їх можна поділити на кілька груп. До першої входять варваричні структури (вони повністю взяті з мови-донора і подані в оригінальному графічному оформленні): **Denis Kirov** *У Вас не вийде «перевести стрелки» на народ;* **Алексей Голобуцкий** *Хоча, звісно, «Разруха не в клозетах, а в головах»;* **Елена Слюсар** *ваші «минские соглашения» - це клоунада для дурнів;* **Holobok Jurii** *До речі, «мой юный друг» мені треба зробити в домі ремонт.* До другої групи належать транслітеровані стійкі словосполучення: **Roman Plakhotnyk** *так ви любитель расіюшки, і її «вставанія с калєн»;* **Андрій Нечитайло** *А те «живе» виявляється «длинним рубльом»;* **Vitalii Kulyk** *не читайте советскіх газет.* До третьої зараховуємо «свіжі» одиниці, які щойно почали залучати до процесу фразеологізації – перетворення на крилаті фрази: **Ольга Кирилюк** *Ну і, звісно, Вова проходить посередині, як «міратворец» зі своїм перестать стрелять;* **Татьяна Гнилицкая** *А ще не казали, що ми «атадвігаєм границу» і треба просто перестати стріляти;* **Maksym Butkevych** *Це було дуже передбачувано та очікувано. Але чомусь настрій «ми не празнували».*

Виявлено випадки, коли сталі словосполучення зазнають універбації: **Юлія Галига** *покажу тобі твоїх «ихтамнетов»;* **Татьяна Гнилицкая** *До них, мабуть, не приїжджав головнокомандувач зі словами «я нормальний пасажир» і «нєлохкакойто»;* **Yana Dzyga** *все одно давай досвіданья, ворог України);* **Liudmyla Isachenko** *Ваш референдум – це ніби здавати важливий іспит, не*

вивчаючи теорії. Чи «какаяразниця»? Хоча можливе й паралельне використання: Леся Чаплинська воно вибрало *какаяразницю* президентом // Jenya Kovalchuk *Какаяразниця* про соборність розповідає.

Транслітераційна неологізація може поєднуватися з лексико-синтаксичним способом словотворення: Жан Дніпровський ось до чого призводить «*простонадопєрєстатьстрелять*»!!!; Andriy Mykolayovych *прічьомтутпорошенко?*

Як реалізацію процесів неологізації можна трактувати і запозичення в українську мову лексичних елементів із «жаргону падонков»: Алла Діденко *Аффтар, жги исчо!*); *Ми, на ваш жаль, добре пам'ятаємо*, Kostyantyn Patlatyuk *Жгі Джо*. Таку назву має поширений у Рунеті на початку минулого століття «стиль використання російської мови з фонетично адекватним, але навмисне помилковим написанням слів (так би мовити еративом), частим використанням обценної лексики і певних штампів, характерних для сленгів. Розрізняють ще й два його види: 1) власне «язык падонкаф» (виник і розвивався у середовищі із сильним впливом табуьованої лексики і фактично зародився як спроба замаскувати інвективи на сайтах, що вимагали більшої відповідності до літературних норм); 2) лексика в стилі «превед» (передусім, це декоративна обробка фонетики; виник на розважальних сайтах, на які впливала мова «падонкаф»)» [126, с. 46].

З огляду на це можна констатувати наявність впливу цього різновиду жаргону на інший тип запозичених неологізмів із російської мови, що зазнають навмисного спотворення: Лора Підгірна *добиралися через блок-пости «павстанцев Дамбаса»*; Lyudmila Khusid *Видно припікає непадецьки*; Дмитро Тищенко *Хороше рішення, Бубочка малацца*; Олег Олег *можна було би зрівняти з заборною вконтактє, мейл.ру, алнакласніков*; Yulia Radchenko *Агонь, Юрій Санич!*; Lesia Mudrak *А нафтаріть?*); Kot Sieradzki - *Таваріць Рабіновичь, чьто Ви скажете об уцємленіях рускіх євреєв на Україне? - Фффф...Фффффф... Фаааатіт!*; Александр Цыбин *Коли там врэмэнного уже уберуть.*

Деякі такі неологізми-спотворення перетворилися на мовні меми: **Дмитро Анатолійович Поліщук** *вова досить АСТАНАВИСЬ*; **Roman Vodvud** *Чувак що ти ліпши? Астановитес.*

Графічне оформлення деяких запозичень аналізованого типу демонструє варіативність: **Володимир Сладкий** *я хоч і не з Західної але підтримую ідеї, а ви бачу пропитані руцкім міром*; **Alla Temchenko** *Ой скільки у нас ще рабіновічей рускага міра бігає!*; **Volodymyr Lytvynenko** *Ще один представник руського міра...*

Щодо двох типів проаналізованих запозичень (провівши дослідження неологізмів у заголовках інтернет-ЗМІ) М. Бойчук зауважує: «Причому якщо англійські етранжизми є загальномовними неологізмами, то росіянізми – виступають okazіоналізмами. Інакше кажучи, запозичення англізмів – задоволення номінативних потреб, запозичення з російської – реакція на потреби зображальні» [32, с. 98].

2.2.3. Вхідження з інших мов

На тлі експансії англійських запозичень зрідка трапляються вхідження з інших мов, зокрема з італійської:

Валерій Лапікура *бариста варив каву, яку називали «удар по серцю»* (бариста (від італ. barista) «фахівець з приготування кави, кав'ярник»). **De'Longhi Україна** *Еспресо, ристрето і лунго: в чому різниця? Еспресо - щільний кавовий напій, при правильному приготуванні якого на його поверхні утворюється крема, схожа на пінку. Вона з'являється з ефірних масел, що містяться в зернах. Ристрето і лунго - варіації класичного еспресо. Головним чином, вони відрізняються за співвідношенням кави і води: Еспресо - співвідношення від 1: 1,6 до 2,5; Ристрето - співвідношення до 1: 1,5. концентрованіший напій, який має солодкі нотки і містить менше кофеїну. Лунго - співвідношення від 1: 2,6 і вище. Він виходить менш концентрованим. Часто має гіркуватий смак.* (ристрето (від італ. ristretto – обмежений) «дуже концентрована, міцна кава,

зварена в меншому, ніж еспресо, об'ємі: 7-10 г кави на 15-20 мл води»; лунго (віл італ. Lungo – довгий) «кавовий напій, зроблений за допомогою еспресо-машини за аналогією з еспресо, але з набагато більшою кількістю води»). **Галереї бутиків ТЦ АШАН Мокачино** – це традиційна кава лате з гарячим шоколадом. Напій з яскраво вираженим шоколадним смаком набув особливої популярності на північноамериканському континенті (мокачино (від італ. caffè mosca, у Північній Америці має назву «мокко») «кавовий напій, різновид лате з додаванням шоколаду»). **НаРазі про м'ясо Прошутто** – це в'ялений свинячий окіст. У світі існує два види прошутто: крудо і котто. Їх відмінність у способі приготування. Щоб приготувати **прошутто-крудо**, м'ясо засипають великою кількістю морської солі, а потім висушують за допомогою сонця і вітру. **Прошутто-кото** більше схоже на звичайну шинку (прошутто (від італ. prosciutto – «окіст») «виготовлена з окосту, натерта сіллю й прянощами італійська шинка»). **Very Well Cafe Карпачо** із лосося з міксом салату, пармезаном та соусом песто (карпачо (від італ. carpaccio) – «страва, що являє собою тонко нарізані шматочки сирого м'яса, як приправу до якого використовують оливкову олію з оцтом і (або) лимоновим соком»). **ФС Динамо Київ** СІДКЛЕЙ: «Моя позиція – лівий латераль» (латераль (італ. та португ., з лат. lateralis – бічний) «лівий або правий крайній захисник, завдання якого не тільки прикривати бровку зі свого боку, а й брати участь в атакувальних діях»). **Максим Токар** Не такого вайлуватого **ліберо** ми ждали в команді (ліберо (від італ. libero – вільний) «захисник, який не має визначеної позиції на полі, а вільно переміщується і грає підстраховуючи»). **Владислав Лычко** Ота третя самбука була зайвою))) (самбука (від італ. sambuca) «італійський лікер з ароматом ганусу»). **Брускета** разом з **Olga Kryvoruchko** Сімейне кафе **Брускета** вже стало улюбленим місцем відпочинку багатьох жителів району Нивки. (брускета (італ. bruschetta від bruscare – запікати на вугіллі) «традиційна італійська закуска, для приготування якої скибочки хліба попередньо обсмажують на грилі чи на сковорідці без олії»).

Французької:

Школа сомельє Віталія Ковача Розмірковуючи над сприйняттям жінки у світі *сомельє*, Сунайна переконує: «Колись були часи, що потрібно було доводити своє місце в індустрії, але вони вже минули. Зараз у винній сфері комфортно можуть розвиватись і жінки, і чоловіки» (сомельє (від фр. *sommelier*) «працівник ресторану і подібних закладів, відповідальний за придбання, зберігання вин і надання рекомендацій щодо вибору вина та інших алкогольних напоїв для клієнтів»). **Львівська майстерня шоколаду (Вишневе)** Зробити цукерочки своїми руками, відчутти себе справжнім *шоколатьє* та просто весело провести час можна на наших майстер-класах! (шоколатьє (від фр. *Chocolatier*) «людина, яка розробляє унікальну рецептуру шоколадних солодошів і виготовляє їх власноруч»). **Морквяна Мар'яна** Смачнучі *тарталетки* на сезон «Весна-Літо 2018» для тих, хто любить модні *красивості* (тарталетка (рідше тарталета (фр. *tartelette*, зменшена форма від фр. *tarte*) «маленький тарт, невеликий горщик діаметром до 10 см зазвичай з пісочного тіста, який заповнюється солодкою чи пікантною начинкою»). **Ua.petank** У Франції ця гра називається *Петанк* (*pétanque*) (петанк (фр. *pétanque*) «гра (різновид боулзу), завданням у якій є, стоячи всередині кола (обома ногами торкаючись землі), кинути порожнисті металеві кулі якомога ближче до маленької дерев'яної кулі»).

Іспанської:

Школа bachata бачата, salsa сальса Позняки Що таке *Бачата*, це танець в першу чергу Вашої душі, а вже в другу чергу тіла (бачата (ісп. *bachata*) «музичний стиль і парний танець домініканського походження, поширений у країнах Карибського басейну»). **Сільпо** Друзі, а що ви любите найбільше – *хамон* чи *прошутто*? (хамон (ісп. *jamón* – окіст) – «іспанський національний делікатес, сиров'ялене свиняче стегно»). **АТБ-Маркет** *Паелья* з морепродуктами, Суміш овочева з грибами, Суміш овочева «гриль» та Манго шматочками ТМ «De Luxe Foods&Goods Selected» вже чекають знайомства з тобою в АТБ (паелья або паея (ісп., кат. *paella*, від лат. *patella* – пательня,

сковорода) «іспанська страва (найчастіше з рису, або маленьких макаронних ріжків), з доданням шафрану та оливкової олії»). **FC SHAKHTAR** *Українське класико в юнацькому чемпіонаті* (Ель Класіко (ісп. El Clasico, кат. El Classic), або Дербі Іспанії (ісп. El derbi Español, кат. El derbi espanyol), або Суперкласіко (ісп. El Superclasico, кат. El Superclàssic) «матч між футбольними командами «Реал» (Мадрид) і «Барселона» (Каталонія)»).

Японської:

Олів'єzz *А зі смачного сьогодні ми розглянемо рецепт улюбленої страви японців – домашній кацудон* (кацудон (яп. カツ丼) – «японські свинячі відбивні з хрусткою скоринкою і яйцем»); **JSKA-Україна. Всеукраїнська Федерація Японського Сьотокан Карате-До** *Це сторінка Українського підрозділу Японської Асоціації Сьотокан* (сьотокан, або шотокан (яп. 松濤館) – «один з основних стилів карате, розроблений видатним популяризатором і викладачем карате Гітін Фунакосі»); **Телебачення Торонто** *Офіційно заявляємо: міськради, райради, районні та обласні державні адміністрації – не місце для шибарі!* (шибарі (від японськ. 縛り, 縛る - «зв'язувати, прив'язувати; хапати») «японське мистецтво обмеження рухливості тіла людини за допомогою мотузок»).

Переконливим свідченням швидкої адаптації неологізмів-запозичень є дериваційні процеси, тобто наявність похідних, утворених від цих одиниць. Серед виявлених дериватів такого типу найбільше дієслів: **Andrey Permyakov** *тегнув!;* **Dmytro Horshkov** *виборці Тимошенко, всяких Смешків та інших - то все сиділо на ньюзванівських фейках;* **Alexius Taran** *ви хоч би лопату поюзану уживали як реквізит а не там що познімали, та повернули у «Епіцентр» якийсь там смердючий!;* **Alexander Shevchenko** *де там вас фолловити?);* **Leo Ovcharenko** *Ту, на якій я шоплю собі стильний лук аби ганяти понти;* **Максим Красільников** *Можна подумати, мало иеконструкторів воює на нашому боці. Чи волонтерить. Я таких знаю десятки. І так, рчса вони теж косплеїли;* **Наталія Глазунова** *Прикол в тому, що репостнув, коли президентом був*

*Порошенко, а справу завели при... Зеленському; **Олександр Горбань** Клас! Добре ж ти **тюнінгнув** ІЖ Ю-3!*

Зрідка це можуть бути: а) іменники: **Нікта Хаосівна** ... *ці мемчики* (пор.: **Роман Чиж** *Заготовочка під мему?*); **Svitlana Bogomolova** *Це просто топчик* (пор.: **Ігор Цвяк** *Ок, це новий топ в цій категорії*); **Ірен Роздобудько** *Дякую, дорогі друзі, що ви не байдужі до наших героїв. Вони поруч... Не очікувала стільки перепостів і уподобань* (пор.: **Олександр Зарайський** *Питання не в Марусі, а в тому, що своїм постом ви фактично підтримали кандидатуру від слуг народу*); б) прислівники: **Lesia Mudrak** *Віртуально Вас обіймаю і дякую за те, що Ви є.*

Частина неологізмів з'являється як синоніми до вже наявних загальноживаних слів, що свідчить про намагання зробити своє мовлення оригінальним, «модним», сучасним: **Olena Stepanenko** *А в мене хаєр чорний до пліч, і кучерявиться трохи; **Садиба Барбана.Врятуймо Обсерваторну 6.** Участь безкоштовна, проте можна зробити донейт на підтримку Музею на Поштовій.*

Деякі нові слова виникають для однослівної номінації, згортання розгорнутої назви. Так, англійське слово **дедлайн** запозичене для називання поняття «крайня дата (або час), до якої треба виконати щось»: **Oksana Artemenko** *Пост до того, що раптом комусь треба сценарій - звертайтеся! Бо боюсь, що знову хтось напише раніше і з'являться нові дедлайни!* Водночас для позначення цього самого поняття в інфопросторі намагаються ревіталізувати слово **реченець**, за яким у Словник української мови в 11 томах закріплене узагальнене значення «строк» із позначкою *застаріле* [270, с. 522]. Як видно, відбувається конкуренція двох мовних тенденцій.

Деякі неологізми-запозичення виникають для називання видового, вужчого поняття, конкретизації родового: **Орест Каракевич** *Спочатку я бачу пост Нойнеця про хейт пані Diana Makarova Марусі Звіробій; **Alexander Shevchenko** І що жодного хейту?*; На тлі слів **допис** («стаття, повідомлення про що-небудь, написані для газети, журналу і т. ін. кореспондентом або читачем»

[270, с. 370] і **публікація** («1. Друкування, видання якого-небудь твору, тексту. 2. Те, що надруковано, видано» [270, с. 382]) слово **пост** позначає саме публікацію в інтернеті (зазвичай це форум, соціальна мережа, блог або мікроблог тощо). Походить воно від багатозначного англійського слова *post*. Серед його «дієслівних» значень є «вивішувати», «оголошувати», «сповіщати». Англіцизм **хейт** (від англ. *to hate, hate* – «ненависть, ненавидіти», похідні «хейтер» «хейтерство») називає не просто «ненависть», а саме «ненависть до чиеїсь діяльності (зокрема творчої)». Презирливе ставлення хейтери найчастіше демонструють у Мережі негативними коментарями чи дизлайками.

Серед запозичень наявні й аббревіатури, оформлені як варваризми в латинській графіці: **Jessica Pearson OMG**, *що ті ватоголові вівці тепер робитимуть, хто буде їх пастором у світі фейк-ньос!!*; **Микола Фесенко OMG!** *Як це розгледіти...*

Мережа Facebook також є зручним середовищем для використання іншомовних сталих висловів. Найчастіше вони передаються з використанням оригінальної графіки: **Julie Makarova** *До цього закону додати закон про подвійне громадянство і все... The end*; **Denys Sergiyenko** *Ага... доки Іран під тиском Канади сам не визнав факт friendly fire*; **Анастасія Дмитрук** *Всі, хто захоче підсолодити мені мою тридцятку, you're welcome*; **Телебачення Торонто** *використовує продукти чужого авторського права лише на умовах fair use*. Водночас користувачі Facebook вдаються і до застосування в таких ситуаціях кириличної графіки: **Вячеслав Лакомкин** *Лав сторі від Лакомкіна*; **Kateryna Ozerova** *Бразерз енд сістерз! Невеличке соціопитування*; **Уявний Друг** *є окрема свіжа група, де немає модерації. в коменті посилання, ю а велкам!*

Усталені вислови можуть зазнавати трансформації: **Olena Stepanenko** *Дорога сестричка привітала сьогодні з Днем сина. І що я зробила? Вигнала сина своєї доброї свекруні зі своєю кровіночкой мужеського полу гуляти і покрасилася в рожеве. Дас іст мать!*

Запозичені лексеми можуть передаватися оригінальною графікою: **Ірина Костюк** *Друзі, шукаю героїв для **The Village**; **Ostap Drozdov** О 20.00 дамо в етер 2015 рік, різдвяний **unplugged** із групою Патриція; **Ostap Drozdov** Цей перелік ресурсів, які методом **copy/paste** дзеркалять усі ворожі вкиди й наративи; **Nadiya Hadzhiyska** **Respect**. У Вас завжди на першому місці гідність; **Vadym Radetskyu** **Respect** старікам, дорогу молодим; **Nastia Kartasheva** Зараз тільки **backstage**; **Аліна Шевченко** Настільки він **happy**, не можу сказати; **Сергій Сакун** Вийди, свіжим повітрям, і кави з **cuasto** зкуштууй!*

Виявлено випадки, коли автор повідомлення тлумачить іншомовний неологізм прямо в тексті: **Ostap Drozdov** *Нація, хвора на **ресентимент** (відтермінування справедливої помсти в ніколи, яке ніколи не настає), не спроможна на чин...; **Maria Plisak** **Кібербулінг** – це булінг із застосуванням цифрових технологій; **Maria Plisak** **Фішинг** – виловлювання інформації.*

2.2.4. Тематичні групи запозичень

Неологізми-запозичення найчастіше покривають певні сфери функціонування денотатів, за якими закріплюють відповідні номінації. Отже, у семантичному плані аналізовані одиниці поділяються на такі групи:

а) назви осіб: **Антон Санченко** *Невдячні хейтери*; **Ірина Костюк** *Котики, тут дуже хороша людина і крутий райтер шукає роботу*; **Всеволод Поліщук** *Та то не меншовартість, то викривлена освіта. Я регулярно перевчаю всіляких есемемників і копірайтерів*; **Serhii Skliar** *Блогери з залісся*; **Ольга Кирилюк** *прям як хедлайнеру на концерті*; **Yaroslava Biruk** *«аватари модних юзерів»*; **Ольга Кирилюк** *І посиділи так усі Вовкині бенефіціари*; **Tanya Maryshko** *І, ні, я абсолютно не проти інфлуенсерів, блогерів, стартаперів і людей з креативними професіями*; **Телебачення Торонто** *Барбери не стрижуть, вони крадуть нашу лупу*; **Arsen Kazydub** *хакер із Москви зможе натиском кількох клавіш нас і федералізувати*; **Vitaliy Rudenky** *Цей стендапер зламався*;

Всеволод Поліщук простіше читати навіть ютюберам; **Андрій Гвоздинський** а вона таки класичний фрік;

б) назви мережевих понять: **Телебачення Торонто** Робите крутий українськомовний контент у *Youtube, Tik-Tok* чи *Instagram*?; **Officer Ukr** Та не так все просто, у *тік тоці*, гуртуються блогери за Український контент; **Антон Санченко** доведеться обирати між *Тік-Током* і подкастом; **Алла Брусник** Давати людині, яка не в домені; **Андрій Парубій** тролі це ті хто ховається за фейк акаунти; **Володимир Хоменко** Це ж дуже просто, якісь робітник в *Твіттері* ... взагалі не знає що таке Крим; **Svitlana Zaiets** суть челенджу: заповнити стрічку красою та позитивом; **Mykhailo Reutskyi** Найуспішніші канали надають ... челенджи; **Андрій Нечитайло** Андрію, я уважно переглянув твій акаунт; **Сергій Сарафанюк** Президента повинні вражати перемоги та успіхи! А не тролінг, дебіли та реакція; **Іроденко Тарас** скільки платять за коментарі, бот?; **Лариса Полулях** Саме відчуття кремлівських ботів ще з часу боротьби з Міхо не полишають; **Катерина Вігільова** я прокоментувала скріншотом не для дискутування чи обговорення; **Олександр Поліщук** Може воно чіповане втратило зв'язок з сервером??)); **Тірт Рошенків** не встигла логін змінити або лінки було))))); **Diana Makarova** я зупиняла скролінг і дивилась на обличчя; **Віктор Цвіліховський** Меседж не зовсім зрозумілий, очевидно, не було куди діти списані моцики; **Kostyantyn Patlatyuk** Красава Джо. 😊 Дійсно державна людина. І державні месенжі; **Телебачення Торонто** А ще, суд за репост, спробу забрати у нас «проекти» та «Атени»; **Андрій Парубій** тролі це ті хто ховається за фейк акаунти і перепощують московські побрехеньки; **Жека Lifer** Це або фейк або я буду святкувати; **Roman Kabachiy** Віталію, дуже дякую за слова у фільмі про широту і європейський стиль мислення Осадчука. І за поширення лінку теж; **Брати Капранови** Лайк і репост на користь українського ютубу; **Українська правда** Ось ти провів в ньому зум, а потім накинув пальто та пішов в крамницю.

в) назви понять інформаційного простору: **Оксана Бондаренко** Він би ще на *Рашутудей* пішов би боротися з забудовниками; **Diana Makarova** інсайди...

розумію; **Наталя Гурницька** Вже знайома по тизеру локація, другий етап зйомок кіносеріалу «Кава з кардамоном»; **Mykhailo Reutskyi** надають глядачам всілякі рейтинги, **пранк**;

г) назви суспільних понять: **Oleg Savchuk** Норм камін-аут); **Володимир Хоменко** робітник в Твіттері (скоріше всього на аутсорсі в Індії); **Zinoviiv Huzar** «мудрий нарід» отримав Асоціацію, Безвіз і Томос; **Теодора Пабст** Це не офіціоз, це дружні відносини, зблизилися при роботі над одержанням Томоса; **Телебачення Торонто** штучного інтелекту та слем у Fortnite; **Viktoriia Voloshyn** Брексіт нікого нічого не навчив???: **Володимир Зеленський** Сьогодні ми вийшли з локдауну, і я хотів би подякувати кожному; **Тетяна Череп-Пероганич** Щоб після перфомансу обійняти саму авторку, треба було постояти в черзі; **Крістіна Панковецька** Пишу не за для жалю чи хайпу;

г) назви, пов'язані із зовнішнім виглядом: **Українська правда** Коли всі засіли вдома, виявилось, що краще за худі нічого не придумати;

д) інтернет-жаргонізми: **Ігор Воропай** Підтримую на усі 100%! Ті, хто розхитує країну усередині - це представники нинішньої влади, а відтак - потенційній колаборанти, та агенти впливу Кремля! Хто поставить злобний смайл та насмілиться обляяти Порошенка або мене у стилі московської пропаганди - негайно буде у бані! Потім не скаржіться, що я вас не попереджував!;

е) номінації часових понять: **Oksana Artemenko** Бо боюсь, що знову хтось напише раніше і з'являться нові дедлайни!;

є) назви технічних понять: **Максим Беркаль** ... похід на вибори ось у такий бюрократичний спосіб і тицяння кнопки на гаджеті – два ментально відмінні способи ставлення до виборів взагалі?; **Максим Беркаль** А у тицянні кнопки на смартфоні жодного ритуалу немає; **Volodymyr Vasylenko** Це все айкоси та інша хімія вдарили в голову; **Oksana Lutsyshyna** Це мав бути тег

*«красуні читають Лисянського» Антона Санченка, хоча я тут конечно красуня хоч куди ... ну і книжки у мене в матеріальному сенсі нема, тіки **пдф** і **ворд**.*

ж) номінації економічних понять: **Ostap Drozdov** *Оскільки **донати** не покривають навіть витрат на піцу артистам, тому ми прийняли рішення публічно звернутися із закликом до потенційних спонсорів чи генеральних партнерів.*

Отже, специфіка виникнення неологізмів-запозичень у комунікативній сфері Facebook перебуває у матриці, яка діє й щодо інших сфер комунікації.

2.2.5. Внутрішні запозичення

Процеси подальшої демократизації українського суспільства, зміна формату функціонування інформаційного простору, вільний характер комунікації в соціальних мережах відбиваються також і в тенденціях збагачення того різновиду української літературної мови, що обслуговує спілкування користувачів українськомовного сегменту Facebook, шляхом використання внутрішніх ресурсів. Ідеться про так зване «олітературнення» некодифікованих лексичних одиниць (розмовні слова жаргонізми, діалектизми тощо).

Значна частина «внутрішньозапозичених» **розмовних одиниць** мають суфіксальну дериваційну природу. Традиційно домінують іменники жіночого роду (як назви істот, так і назви неістот), створені з використанням продуктивного суфікса **-к(а)**: **Лета Сергій** *Одесити завжди люблять свою Одесу і завжди до неї повертаються, чи літаком, чи потягом, чи лайнером, чи **автівкою** чи, навіть, пішки;* **Milan Zlatić** *Коли вмирав сержант Журавель, ти постив **фоточки**, як жереш шашлик;* **Радіо Свобода** *Якщо до матчу з Казахстаном зміни у збірній при новому тренерові викликали гучні оплески та купу приємних **гіфок** у Фейсбуці, то після – обурливі відгуки;* **Максим Красільников** *Хоча, Маруся та ще **зрадофілка** була свого часу;* **Daleksj Daleksj** *тому що для нього вона своя рідна **сепарка**;* **Mykhailo Reutskyi** *Найуспішніші канали надають глядачам всілякі **рейтинги**, ... **документалку**;* **Tetyana Marucsh**

Але головне щоб Вам було затишно, а що ви вчите з тієї *дистанційки* – так то фігня; **Анжела Петровська** *Не президент, а говорілка якась.*

Дещо меншу продуктивність демонструють іменники чоловічого роду: **Владимир Ковалевич** *Але ср..в він на правила та закони, ухилянець, обіср..шийся служити в українському війську;* **Tamara Shvets** *Тримальщик. Йшов би ти зеля куди подалі, одні проблеми від тебе;* **Nadin Edieva** *А чому це справа президента ????? Заслуховувач ...! Ти на сході «заслухай», як головнокомандувач;* **Світлана Лозенко** *а мені пох на простирадла ватана якому поперек горла вишиванка стоїть;* **Наталья Роганова** *Можна тепер виправляти чи виправдовуватися поганим зв'язком або інтернетом, але у нас з'явилося саме точне визначення для нашого **призендона**;* **Віра Коваль Баньдюки** *90-х стали політиками і тепер вже вони не просто баньдюки, а баньдюки в законі.*

Рідше такі іменники творяться безафікським способом: **Катя Сосна** *Колись запитала одну пані що вона буде робити коли до нашого села зайдуть декілька **сепарів**, відповіла а що я можу зробити, сидітиму в хаті (від сепаратист).*

Згаданим процесам «олітературнення» піддаються і збірні розмовні іменники: **Игорь Сутовский** *Тітушня насвинячила плакатами, навіть біля поліцейської машини кинули кульок із фаєрами.*

Показовими є випадки, коли в одному тексті фігурує і сам дериват, і його мотиваційна база: **Антоніна Чайка** *Ми не хочемо залежати від **сімейного лікаря**. Не робіть таку різницю між лікарями і дайте людям можливість врятувати себе в час пандемії! **Сімейники**, як ніколи нічого не робили, так і продовжують те саме, і поки їм нічого в карман не засунеш, то нічого не отримаєш.*

Крім іменників, піддаються внутрішньому запозиченню і дієслова: **Юрій Луценко** *Вони **дуркують** для вас, висуваючи абсолютно маразматичні ідеї, аби прикрити те, як вони крадуть і нищать державу;* **Валентина Мишлявцева** ***Підзабембали** ці слуги ...;* **Oleksiy Dekan** *Щойно вам продемонстрували як треба боротися з корупцією... А ні, це просто чергове відео від людини, яка не **вдупляє**, що навколо неї відбувається;* **Nadezhda Levchenko** *Чомусь першого дня не було*

опіків, *рисачив* по Києву як жеребець!; Ярина Каторож *Сфоткайте, тину дизайнер))*

На початку ХХІ століття однією з потужних донорських зон для внутрішніх запозичень є **жаргонна лексика**. Значна частина з виявлених одиниць такого типу походить із молодіжного комунікаційного середовища: Irina Pugachova *Як би мені показали фото, та спитали хто це? навіть не треба думати – Юрій Луценко. Оченята особливо. Такий ботан наче, а як щось скаже; Nataliya Kucher* *Інколи гопоту треба провчити; Олександр Хлябич* *Просити вибачення у Малиновського? Це вже зашквар; Андрій Миколайович* *Вражений, тим що ви не особливо відрізняєтесь від ботви котра так недолуго тягне вас на дно; Степан Хороз* *Пенсію проти Франції не випускати, особливо Короваєва; Andrei Zhavoronkov* *Паливо, а дома чоловік і двоє дітей; Дар'я Квітка* *Та триндець; Андрей Кицюк* *Пане президент. Вы кажіть що треба робити, а там мы підтягнемся; Katerina Yevenko* *Шо ви ото тих слуг народу підкалуєте.. працювати люди йдуть; Svyatik Radchuk* *що ж вас так тей манікюр гребе ?*

В аналізованій мережі виявлено низку неологізмів запозичених із різних субмов: а) комп'ютерна сфера (Артемій Кірсанов *Хочу побачити милі мені аватарки)); Олександр Костюк* *Не гребують ніякими маніпуляціями, тягають скрин з 5-го каналу, де в новинній стрічці показали Медведчука; б) медіасфера* Таша Кам *геям слово на праймі дадуть; в) військова галузь (Alexandra Melnik* *Переживайте за події на передку і бездіяльність влади! А футбол - то діло мирне!); г) економічна діяльність (Amy Pond* *Коли повернете вкладникам приватбанку хоча б свій відкат, за який купили віллу в Іспанії?); г) музична сфера (Ostap Panchyshyn* *зробив декілька ексклюзивних аранжів колядок + авторські пісні = вийшов напрочуд атмосферний затишний концерт з дуже стильним монтажем); д) спелестологія (спелестологи вивчають закинуті підземні комунікації: шахти, різні види каналізацій, промислові та фортифікаційні об'єкти тощо): Олена Рижко* *Треба йти на «залаз». Тобто спускатись у дренажні системи) та ін.*

Сюди ж відносимо і жаргонізовані власні назви: **Amy Pond** як там *коломойша*? Чекає на чергові 4,7 млрд від платників податків?; **Iryna Jaeger** І якщо слідувати логіці, то якраз цей канал був рупором для Дубінського власністю *колomoя*, проти яких порушені справи в Америці; **Андрій Добродій Вован**, ти став на доріжку яка лиш підсилює розбрат між громадянами України; **Вадим Гонтаренко** що ти мелеш, *вованчику*? як вони боронять від вірусів? воно й видно, як боронять, що в країні вже 10000 захворілих; **Aleksiey Ykropovich** *Вовік* пораду тобі дам, безкоштовно, тікай доки є шанс бо нічим гарним твоя афера «япрезидент янелох» не **СКІНЬЧИТЬСЯ**.

До процесів внутрішнього запозичення залучаються й деякі діалектизми: **Ольга Туниковская** *Руслана Полтавець а якби підтримував чоколядних або зажопівців,то був би паном?*; **Світлана Довбня** *А коли воїнів з українських буцегарень випустите?* **Кокотюха Андрій** *Одну з них ви бачите на знімці;* **Володимир Козачинський** *Тре брати... Але тільки з килимом;* **Дагні Таггарт** *Ні, від мамі **мешти** лишились.*

Неологізми аналізованого типу демонструють одну з важливих для української лексики тенденцій, характерних для мови ЗМІ кінця ХХ ст., яку відзначив та описав О. Стишов: «У досліджуваній період зміна лінгвокультурної орієнтації споживача інформації спричиняє використання в мові сучасних мас-медіа некодифікованої лексики, яка під впливом демократичних процесів в українському соціумі поступово пересувається з периферії мовної системи до її центру» [257]. Цей факт сприймається як цілком закономірний, оскільки соціальні мережі на сучасному етапі розглядають як *нові медіа*: «Сьогодні поняття нових медіа не рідко ототожнюється з діяльністю соціальних мереж (Facebook, Livejournal, Twitter, YouTube), які можуть використовуватися не лише для розваг, але і для професійного розвитку, спілкування, отримання новин та обміну інформацією» [144, с. 30]. Засвідчено, що ця тенденція і далі набирає обертів.

2.3. Неологізми фразеологічної природи

2.3.1. Неоперифрази

Особливістю таких виразних, зручних і ефективних засобів створення експресії, як перифрази, є те, що в їх основі «лежить підкреслення якоїсь характерної риси, яскравої видільної ознаки особи, явища, предмета, що сприяє їх легкому розумінню й актуалізації. Важливу роль при цьому відіграє контекст, який також допомагає розкрити зміст сказаного або написаного» [124, с. 12]. Зasadничою ознакою перифразів є образне переназивання. Отже, вони – одиниці вторинного семіозису, у процесі якого відбувається залучення до номінативних процесів найрізноманітніших фрагментів картини світу, яке демонструє високий рівень інтертекстуальності [9, с. 32.38].

Перифрази як один із найскладніших лінгвістичних феноменів відображають «факт мови, що підлягає дії загальних законів діалектики, оскільки в перифразі поєднуються відразу кілька категоріальних опозицій (форма / зміст, старе / нове, тотожність / відмінність). Наявність таких універсальних категорій позиціонує перифразування як глобальний механізм, що функціонує як засіб перетворення старого в нове» [32, с. 115-116].

Процеси вторинного семіозису, результатом яких стала поява перифрастичних найменувань, охоплюють денотати, що мають високий індекс медійності. Наявний матеріал засвідчив той факт, що користувачі українського сегмента Facebook досить активно створюють перифрастичні комплекси для переназивання Володимира Зеленського. Мотиваційною основою стають найрізноманітніші ознаки, які творці таких одиниць можуть виявити в інформаційному просторі.

Серед перифразів, виявлених в українськомовному сегменті соціальної мережі Facebook, досить продуктивною є модель, у якій використовують прізвище В. Зеленського. У звичайному вигляді воно бере участь у творенні нових перифразів порівняно мало: **Павло Демченко *Товарісь Зеленській, якщо***

сам знаєш різницю між «автономія» і «децентралізація» то **НИКОЛИ** ці терміни не вживаєш у порівнянні; **Юрій Васильківський Шинкар** зеленський. Дай відповідь на поставлене запитання; **Nataly Lev Велокортеж** Зеленського.

Значно частіше використовується трансформація прізвища, омонімічна назві відповідного кольору. Цей дериваційний компонент функціонує у перифрастичних сполученнях, вступаючи в найрізноманітніші комбінації. Він є номінативним маркером для позначення назви як належної до відповідного денотата: **Mykhaylo Pishchak Зелений термос** ніяк не злізе зі сцени; **Олександр Сергійович Семакін Зелений барига** кришує московську церкву; **Olga Ivolga Чуєш, чмошник зелений!**; **Lykhota Ivan Зелене чудо**, кожного дня більше і більше, докоряю собі за обраний варіант; **Валентина Монастырская** а ви його рівняєте з діючим зеленим непорозумінням?; **Віталій Філь** Референдум від зеленої плісняви; **Людмила Сугрובה** людей, які помруть через неможливість надати їм медичну допомогу з особистої вини **зеленого злочинця**; **Николай Свирский Зеленого кекса** після його так би мовити «президенства» теж це чекає!; **Александр Котурга** Ця зелена пліснява обіцяла піти в сраку; **Vitalii Slynko** Так давай проведемо референдум: чи довіряє народ **зеленому клоуну**?; **Олег Буняєв** організоване злочинне угруповання **зеленого наркомана** отримані від країн-партнерів засоби індивідуального захисту і медичну допомогу продає; **Евгеній Володимирович** до цього **ЗЕлений ухлянт** немає ніякого стосунку.

Водночас стилістичну функцію виконує й усічене до початкового складу прізвище Президента: **Bogdan Hmelnyzky** і це ж не минуло й двох років, коротше **артикуль «ЗЕ»** перетворився в пустишку-лохограму; **Aleksandr Khlyan** **Зе клоун**, привіт свій передай Ермакам і Тищенко.

Слово «зелений» функціонує як компонент продуктивної моделі творення неоперифразів, що називає оточення Президента В. Зеленського чи його адептів: **Ruslan Kaniuk** заборонив продаж закордон масок і не тільки твоїми **зеленими баригами**?; **Валентина Ткачук** Уявляю як же Вам, Порошенку, Турчинову боляче спостерігати за тим, куди веде нас **зелена влада**; **Михайло Урман** я бачу **зелені боти**, всякі викидні суспільства вперто стоять за свого «недовождя»!;

Ivan Mazepa 3 Днем Тетяни тебе, тупа зелена віця; **Isikov Sergey** Референдум - це інструмент, в руках порядних людей - добро, в руках «зелених» шахраїв - зашморг на шиї українського народу; **Орися Темна** Загалом згодна. Але особливо з «слідкую за руками». Бо щось воно дуже не відповідає загальній зеленій лінії; **Джон Сміт** 638 МІЛЬЯРДІВ ГРИВЕНЬ банда зелених мародерів повісила боргів на Україну за минулий рік; **Ievgen Podlasov** Пропоную провести референдум про усунення від влади В.Зеленського та всієї його зеленої шобли; **Ольга Когнітенко** так, хтось же має обов'язково бути таким зеленим збоченцем; **Оксана Матусяк** зелена влада бореться з тими хто підтримував Майдан; **Zinoviū Huzar** Зелене перемир"я накрилось мідним тазом !!! Луснула мильна булька.

У перифразах іншого компонентного складу активуються найрізноманітніші ознаки денотата. У цій багатогранності втіюються оцінки та характеристики, які мовці дають постаті очільника держави і які пов'язані з відповідними ситуаціями, подіями чи діями та мотивовані ними: **Vitalii Slynko** Так давай проведемо референдум: чи довіряє народ зеленому клоуну, слугі олігархів?; **Andrii Dzhaga** Сонцесяйний і непогрішний, колосс української моральності!!! **Андрій Шевченко** Напівшостий брауні, що там твої «тупі хохли» з номерів 95 @нала?; **Леонид Перетяжко** Це ж твій термосовий гецьман.

Низка нових перифразів мотивована попередньою артистичною діяльністю В. Зеленського: **Zinoviū Huzar** блаЗЕнь кварталний, присвятив Петру Порошенку цілий спіч; **Tatyana Shabalina** Що ж ти до людей боїшся вийти ??? ... велосипедист потерпілий!; **Dmitry Shevchuk** Клован нікчемний, ще й шолома начепив, тактікульний ти наш; **Павло Максименко** Але за Єрмака перепитаю – де одрубані руки, паяц брехливий?!; **Oleksii Oleksi** Чи то лікарня для простого бідного люду, що ти зробив? Лузер кварталовський.

Деякі контексти просто демонструють механізми творення перифразів: **Максим Максимум** Казочки діда Панаса)) видно ви з ролі не виходите – це вже діагноз як у Льоні Космоса))) те теж ...ло, як всі гарно живуть під його керівництвом, а реально шикував тільки його клан...продають маски в

Епіцентрах в три дорого от все що ми бачимо, а не ваші гуманітарні вантажі)))Вова Космос))) (на В. Зеленського).

Виявлено групу перифразів, мотивованих висловленнями В.Зеленського та фразами про нього. Так крилатою стала характеристика шостого Президента України, яку дав його помічник Андрій Єрмак заявивши, що «нинішній глава України є “одним з найвеличніших лідерів світу”» [Помічник Зеленського назвав його...]. Як в оригінальному вигляді, так і в різних варіаціях (звичайно – із гумористичною конотацією) вона досить активно використовується як мотиваційна база для багатьох неоперифразів: **Viktor Yurchenko** *Ти ж «найвеличніший лідер сучасності»; Alexandr Khaladzy Коли війну закінчить наш найвеличніший лідер сучасності; Zinoviy Huzar А що наш найвеличніший «закривалкін» мовчить; Alf Orionis Найвеличніший лідер Всесвіту заслужив їх; Zinoviy Huzar Найвеличніший уклоніст кримський в останньому відосіку вчергове в порушення Конституції і законів України, на мові окупантів, блаЗень кварталний, присвятив Петру Порошенку цілий спіч; Оксана Полуян А то всі почнуть тут дифірамби найвеличнішому зе писати!; Іван Данилюк да найделичніша невдача сьогодення транслює московську програму і дивується; Петро Чайка Чувак, ти шо, вбивати нас будеш? Пральна! Тільки 120 тищ, це мало, ти замочи мільйонів так 30. Оце буде діло. Менше народу – більше кислороду. Какой ти жорстокосердечносправедливий та найвеличніший слуга Янелох!*

Залучена до творення неоперифразів користувачами українськомовного сегменту Facebook і фраза В. Зеленського «Мені 42-й рік. Я ж не лох», сказана під час поїздки на Луганщину [98]: **Роман Яловой** *Пане нелох 42, це не ваша заслуга; Сергій Олександрович Лозко «Шановний» пане #нелох42, ви плануєте покидати пост президента?; Владислав Хлисту Скоро потерпілий нелох боятиметься приходити у ВР; Ruslan Shpak Ляльководи нелоха добре знають, що роблять.*

Ця ж сама мотиваційна ідея лежить в основі появи неоперифраза **Valery Malinovsky** *Пан Явашвирок, Вы когда наших детей кормить начнете едой, а не*

масками и халатами? 19 квітня 2019 року кандидат у президенти В.Зеленський під час дебатів між кандидатами на НСК «Олімпійський» заявив, що П. Порошенко для нього не опонент, а радше вирок його президентській діяльності з 2014 року: «Я не ваш опонент, я ваш вирок» [100].

Низка виявлених неоперифразів стосується як постаті В.Зеленського, так і його діяльності на найвищій державній посаді: **Артем Терентьев** *Огідно читати так званого президента моєї країни;* **Інна Закалюжна** *Любе «ваше», пан тимчасовий презедент, рішення це ганьба і бульки на воді;* **Slavek Bohdan** *непрезидент...ти не мій президент...ти президент злочинців;* **Svitlana Sovhyra** *А цьому президентському туристу окрім іноземної під час карантину варто ПРОКАЧАТИ ще й українську мову, основи економіки, правознавства;* **Inna Yankovskaya** *Коли пересядеш на велосипед, чотирижди уклоніст?;* **Andriy Klymyshyn** *«Смішний юрист» руйнує країну – це таки страшно!;* **Vasyl Chalapko** *Він не debil! Він Трускавецький проффессор;* **Pavel Sirenko** *Невже ми будемо терпіти ще 4 роки цього стрибуну між крапельками? Слабка жалюгідна нікчема;* **Дмитро Васильєв** *Огідний совковий персонаж, а не президент;* **Дмитро Васильєв** *Гидко дивитися на тебе, дилетант ватний; ?!;* **Николай Омайник** *При згадці Порошенко у наркоші з комплексом Наполеона дах їде;*

Частина новоутворених перифразів характеризує фізіологічні особливості денотата: **Ruslan Stepanov** *але ж йому так хотілося побути маленьким диктатором хоч трошички, що українці тепер заплатять за це.*

Низка неоперифразів на В. Зеленського активує мотиваційну ознаку «несамостійний політичний гравець»: **Lesya Kinach** *Назви, що буратіно Коломойського зробив доброго, хоч одне;* **Dmitry Shevchuk** *Брехун та державний зрадник, ставленник олігархату;* **Павло Попович** *«Слуга Олігарха» в своєму репертуарі.*

Поза увагою користувачів українськомовного сегменту соціальної мережі Facebook у процесах творення неоперифразів не залишаються й інші відомі особи:

а) П. Порошенко: **Ліна Іннерс** дивно що муляєте ви ... саме армії *сивочолого гетьмана*, бо мессія ж в країні має бути лише один; **Valentina Khomutovskaya** Якщо не за «Сивого криголама», то запроданець зеленій наволочі; **Valentine Obolonskii** Вже не в перший раз таке. Закликав скидати «кривавого баригу-мародера», а судять світлі та прекрасні «новіє ліца»; **Юрій Іванович** бачите що зробив ваш *потрох хетман*; **Евгеній Исаев** Ви єднаєте так, що тільки *хетман сивочолий* так єднав; **Володя Камрад** та ні... *вождь це ваш шоколадний бог Порошенко* моліться на нього; **Володя Камрад** з дебілів *ржав шоколадний король..і зараз рже*;

б) В. Ющенко: **Віктор Грицюк** Головне, то вдалося зрушити. І те, що процес, хоч і повільний, але незворотній, додає позитиву в життя. І можна подякувати *великому Бджоляру українського народу* за прискорення цього процесу, хоча, зазвичай, ми звикли його лиш сварити;

в) І. Коломойський: **Джон Сміт** При чому в останньому листі МВФ повідомив клоуна, що не бажає спонсорувати грошима західних платників податків його *бородату бабушку*;

г) В. Медведчук: **Віра Парій** Медведчук, яке ти маєш право щось говорити від імені українського народу, який ти зневажаєш і продаєш. Подивіться в ці холодні і байдужі очі! Ми маємо *персонального Юду України*; **Максим Ковач** Медведчук погань рідкісна, як і його батько, котрий служив гітлерівським нацистам та відсилав українців до німеччини, після співпрацював з кбешниками такий і син його, *маріонетка фсб і пуцькіна* персонально, питання до СБУ, що та істота робить на території України?; **Wesyl Blatt** Кум лідера РФ відправив би всіх до Сибіру;

г) В. Рабинович: **Андрій Потопальський** Назвати бранного президента «фашистом» це навіть покидькам, таким як людина з анекдоту — *недозволено!*

д) О. Бондаренко: **Юрій Андреєв** *VIP-агітатор* Партії регіонів за часів Віктора Януковича;

е) І. Ківа: **Сергій Пригула** Ці рядки мені пригадалися, коли я спостерігав за стрімким рейдом Іллі Киви зі свого місця (яке за дивним збігом обставин

співпадає з одним місцем медведчука) до трибуни. *Улюблений австралонітек Авакова рухався з наміром перешкодити Лозинському доносити людям мудрі ідеї;*

є) інші відомі постаті: **Неля Шевчук** *А це є такий великий ведучий Піховшек – гідра януковицька* (В.Піховшек); **Andrew Goncharenko** *Щур тепер - Доктор Соросятське Зло* (Р.Вінтонів); **Джон Джонович Дир Болонка Коломойського** (О. Дубінський); **Zinoviï Huzar** *Маруся Звіробій-Біленька висунута Європейською Солідарністю, від бєнєблаЗЕнів буковельський Шевченко* (О. Шевченко); **Viktor Pushkar** *Галкін це внучатий чоловік Пугачьовой* (М. Галкін).

Низка перифразів створена для образного переназивання прихильників і оточення президента В. Зеленського: **Людмила Котигорошко** *Виявляється у нас можуть працювати тільки Епіцентри та ресторани, які обслуговують Слуг олігархів, а іншим зась;* **Zinoviï Huzar** *Після бєнєпроекту «Слуга народу», мудрий нарід обирає «За майбутнє» бєні;* **Victoriya Shevchuk** *в рашиці є ботоферма пригожсина а в Україні ботоферма зелебобіків;* **Сергій Стрілець** *Давайте зробимо референдум на тему «чи потрібен 95 квартал в Україні і всі їхні клоуни трускавецького пту»;* **Лора Підгірна** *А у цей час «установіє от войни» тилові покручі і ЗЕ-манкурти пішли «зливати» Україну.*

Не залишилися поза номінативними процесами перифрастичної природи й такі об'єкти переназивання, як політики й політичні структури: **Sternenko** *Шобла з партії путіна щоденно несе ахінею та працює на агресора;* **Ольга Кирилюк** *Технологія, яка допомогла Зе перемогти на виборах, полягала в тому, щоб накинути на Порошенка російський маркер «партія війни», а за ОПЗЖ – зберегти їх законний маркер «партія капітулянтів»;* **Олександр Костюк** *Таким чином, «патріоти» Свободи, в одних рядах з когортою білопальтошників та медіановіями Фірташа з Коломойським, реалізують тактику кремля: звести електоральне поле України до вибору між проолігархічними колаборантами та партією москви;* **Ольга Кирилюк** *При цьому образ гуру створено Кравчуку, який з'являється зі своєї пенсіонерської барлоги в кожній*

програмі і розказує, як нада жити і блокувати канали медведчука, хоча сам все життя був у його **колаборантських партіях**.

Глибоку інтегрованість українськомовного сегменту Facebook в національний інформаційний простір засвідчують перифрази, що характеризують діяльність журналістів і ЗМІ: **Людмила Лагута** *Це ті, хто готовий продаватись за гроші. Інформаційні новії;* **Andriy Volyniuk** *Заспокойтеся ОПЗЖисти. Вашим помийним каналам туди і дорога;* **Валентина Хошенко** *Цікаво, електроенергія від моки пішла, а мокшанські канали закрили?;* **Ольга Кирилюк** *От і отримайте – блокування пунінських помийок!;* **Володимир Сладкий** *Рупори Кремля були, відверто не боячись плодили колобораціонізм, а СБУ очі на це закривали!* **Юрій Купчишин** *Краще б з зашморгом на шиї вийшли...довбодятли сімони марготян!*

До структури неоперифразів можуть включатися запозичені одиниці: **Ostap Drozdov** *Спробую, бо кожний тиждень підкидає нам таку кількість членограйних факанів, що доводиться з-поміж них вибрати найбільш ілюстративні, а по суті всі вони однаково виразно ілюструють банановість нашої республіки*

Також можна виділити групу неоперифразів, що позначають концепти і факти з життя «російського світу»: **Костянтин Степовий** *Використання московського язика у публічному просторі має розглядатися як колаборантство;* **Андрій Хома** *Ківа себе вже вколов пунінською вакциною!* **Oleksandr Pylypchak** *Методи нав'язно триколонними сусідами. Заважає активіст незаконному будівництву — почни розслідування за якусь чухню;* **Андрій Нечитайло** *Голова твоя повернута на північ, до залішанської московії;* **Serhii Skliar** *«Монгол» & його команда. Блогери з залісся;* **Ігор Мураха** *Моцкальська двоголова курка;* **Леся Тесик** *Черговий гуманіст шукав «мір» у «поїхавшій» бензоколонки;* **Ostap Drozdov** *Говорити є про що, і не лише про навальні коливання в мордорі, а більшою мірою про наших дома роцених профанів, які корчать із себе значимих.*

Виявлено групу неоперифразів, що дають оцінку, транслюючи думку їхніх авторів, певним членам соціуму, хто має іншу позицію, відмінну від тих, хто цю оцінку виставляє: **Nastka Fedchenko** *а ви, я перепрошую, хто такий? Командувач військами? Чи диванний експерт?*; **Ярослав Пюрик** *По-моєму найгірша секта - це адепти совка і ковбаси по 2.20.*; **Oxana Kozlova** *А от фразочка «...самі бійці не дуже вірять в справедливість своєї справи», приправлена згадкою про прокльони - характеристика певного типу коментаторів - це така собі сепарська ботиха*; **Ostap Drozdov** *Вороги свідомо підтягують мову ворожнечі під будь-які висловлювання, які гіпотетично можуть образити **одноклітинних тилових щурів**.*

Низка перифразів переназиває різнопланові об'єкти і явища сучасного життя, концепти інфопростору: **Ostap Drozdov** *Вагнергейт, якщо такий і буде, варто спрямовувати не на когось одного із **солодкої промосковської парочки твікс**, а власне на парочку, в якій Єрмак грає першу скрипку*; **Телебачення Торонто** *Хоча ми припускаємо, що СБУ просто вбиває прагнення пенсіонерів до розвитку і підтверджує їхні побоювання, що комп'ютер — це машина сатани*; **Телебачення Торонто** *Світу не існує, є лише твоя **однокімнатна матриця***; **Мар'яна Попадинець** *Сепаратизм головного мозку*; **Alla Temchenko** *Йолопи, рабінович свою **їудину порцію** підробляє!!!!*; **Александр Луговой** *Хлопці,, зупиніться. Ваш максимальний рівень, це лише реформа **корабельних сосен***; **Пирковський Андрій** *Думаєш, що тебе винесе твоя **криворізько-донецька мантра**: «нахабство, це друге щастя»?*; **Ярослав Зелінський** *В нього синдром **Януковича**, або колишніх СРСР вождів є моя думка другої немає*; **Irina Andriiashchenko** *Вже не цікаво читати ці **веселкові радуги***; **Oleg Kozlov** *Бакановська СБУ сповістила, що затримала **бакановського полковника СБУ***; **Ruslan Olkhovsky** *це просто якась **пафосне поплавсько-шароварне лайно***; **Олексій Аяхов** *Пропоную всіх українців називати Героями. Ми ж героїчно долаємо ваш **тарифний терор**, так?*

У такому демократичному з погляду канонів і засобів спілкування українськомовному сегменті Facebook неоперифрази є продуктивним засобом образотворчості та експресивності.

2.3.2. Сталі вислови

Активні комунікативні процеси у Facebook генерують появу нових сталих висловів або спричиняють трансформацію наявних. Поява нових фразеологізованих словосполучень стосується етикетних ситуацій, зокрема побажань: **Дмитро Лінартович** *Друзі, режисер Михайло Ілленко. Робочий момент фільму «Толока». **Всім добра; Aleksander Dmytruk** буду вдячний за лайк і поширення. **всім любов; Oleh Navratiuk** він же все одно не зрозумів, що я сказав!))))))))) **Все буде Україна!** Хоч є й інші одиниці: **Кіндрат Дармограєнко** Сума цих двох факторів (служба на «Варягу» + наявність Георгіївського хреста) й досі, подекуди, викликає надто бурхливі реакції в **прихильників хрусту французької булки; Николай Свирский** У зеленої кодли все навпаки-коллаборанти і відверті сепари хороші, а волонтери і проукраїнські активісти вороги! **«Королєство кривих зеркал»; Valentina Soltanova** Нізащо загубили хлопців! І, верх цинізму, - мєми «кіборги», **«люди вистояли – бетон не встояв»** придумали.*

Трансформації фразеологічних одиниць сприяють їхньому оновленню. «Усі різновиди трансформації (структурні та семантичні) відбуваються в умовах певного контексту і є суто індивідуальними. У цьому випадку ми й говоримо про оказіональне використання фразеологізму» [57, с. 84]. Трансформація наявних сталих мовних структур поширюється на одиниці різного походження. Це можуть бути: а) стійкі вислови народного походження: **Ostap Drozdov** *Чільне місце в нашій розмові посідали **традиційні національні блукання між 3-ма соснами***; б) фраземи літературної сфери: **Denys Myndresku** *Любіть Україну як **Байден любить***; **Shevchuk Viktoria** *Я хочу бачити засідання уряду і **антимонопольного комітету з приводу неадекватного зростання цін на***

продукти харчування. Залиште **Венедиктовій венедиктове; Olena Stepanenko** *Що попрямав глухий пінгвін – то Дживсяточко дістав*); в) одиниці спортивної етимології: **Kostyantyn Danilov** *Байден провів гарну передвиборчу кампанію, як в шахах «чорні розпочинають – і Байден виграв»*; г) сталі словосполучення офіційно-ділової семантики: **Olena Stepanenko** *«оплакати при отриманні»*. *Добре, я хоч Санті ніколи не писала*; г) одиниці гібридної графічної (мовної) природи: **Ostap Drozdov** *агресивне політичне православ'я made in Кремль*. Заміна одного з лексичних компонентів у мовній одиниці сталої структури дає змогу доволі легко «вплітати» дериваційний оказіональний компонент у загальну смислову, образну та інтенційну канву [32, с. 113].

Наявний матеріал дає підстави для твердження, що мовне вираження інтернет-мемів теж слугує матеріалом для появи трансформованих сталих сполучень. Так, для виявлених у процесі дослідження конструктив **Анатолій Гончаренко** *лише «мама...» і «скорость...»*); **Sergiy Dzhun** *Мама любить тормоз.*; **Galytskyi Igor** *Мама любить аднакласнікі* як мотиваційну базу використано інтернет-мем та новий фразеологізм «Мама любить швидкість». Саме цими словами депутат від фракції «Слуга народу» Олександр Дубінський прокоментував той факт, що його дружина та мати є власниками 24 квартир, двох будинків, 70 соток землі, а також 17 автівок преміум-класу. Наведений коментар одразу закріпився як сталий вислів і почав використовуватися як фрагмент заголовків у ЗМІ [166].

Алюзія на фразу лідера партії «Слуга народу» Олександра Корнієнка «Баба – да!» лежить в основі творення трансформованого сталого вислову **Андрій Мисик** *Ніцше да... Ніцше да...* Цю фразу політичний діяч висловив під час спілкування з головою фракції монобільшості у ВР Давидом Арахамією, коли вони були з візитом у Миколаєві. «Очікуючи початку засідання з приводу формування регіонального виборчого штабу, нардепи не звернули уваги на ввімкнені мікрофони за їхнім столом та в сороміцькому стилі обговорювали депутатку від Миколаївщини Ірину Аллахвердієву. Ішлося також про ймовірне фривольне ставлення президента В.Зеленського до цієї регіональної діячки, яка

має забезпечити “СН” результат у регіоні на місцевих виборах» [16]. Наведені факти свідчать про спроби вироблення в мережевій комунікації своїх фразеологічних одиниць, креативний підхід до оформлення постів і коментарів користувачами Facebook, а також про інтегрованість цього типу комунікації з інформаційним простором, продукованим ЗМІ.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

У процесі проведеного аналізу виявлено, що найбільш потужним джерелом збагачення лексичної підсистеми українськомовного сегменту Facebook на початку XXI століття є неологізми. Найактивнішим способом поповнення нових слів є словотворення. Було з'ясовано, що для творення неологізмів у досліджуваній царині використовуються такі способи: 1) морфологічний (представлений суфіксацією, префіксацією, юстапозицією, композицією, абрєвіацією та усіченням); 2) лексико-синтаксичний спосіб; 3) семантична деривація; 4) творення структур фразеологічної природи (неоперифрази та сталі вислови).

Значний пласт новацій утворено неузвальноними способами. Зокрема, це: субституція компонентів слова, графічна деформація слова та багаторазове повторення певної літери в слові.

Серед тенденцій неологізації в українськомовному сегменті Facebook виявлено: 1) істотна перевага іменників порівняно з іншими частинми мови; 2) наростання продуктивності у творенні фемінітивів із доволі розлогим арсеналом суфіксів; 3) творення іменників-неологізмів на позначення недорослих істот від онімів; 4) зіткнення в морфологічних дериватах антонімічних компонентів; 5) поява і висока продуктивність аброморфем **Зе-** та **Зеле-**; 6) поява складних слів, утворених із трьох і більше компонентів та використання скісної риски (слешу) для графічного оформлення таких дериватів; 7) перифрастичний характер значної кількості юстапозитів-неологізмів на позначення відомих політичних

діячів, зокрема В.Зеленського; 8) активне творення телескопізмів; 9) утворення усічень від власних назв медійних персон; 10) активізація процесів творення зрощень; 11) поява значної кількості семантичних неологізмів шляхом асоціативного зближення понять для переназивання відомих політичних діячів, зокрема В. Зеленського (ця тенденція діє і щодо неоперифразів); 12) значного поширення набула транслітенраційна неологізація; 13) мотивування неоперифразів висловленнями й обмовками медійних персон (мовними мемами); 14) трансформація наявних сталих мовних структур; 15) активні експерименти з формою слова на рівні графічних засобів.

Простудійований значний корпус неологізмів засвідчив, що важливим джерелом поповнення українськомовного сегменту Facebook початку нового тисячоліття є запозичення. Виявлено, що з-поміж зазначених одиниць істотно домінують англіцизми. Це зумовлено потужним впливом на українську мову англійської, яка нині є інструментом міжнародної комунікації в глобалізованому й інформатизованому світовому співтоваристві. Характерно: значна частина запозичень-англізмів називають термінопоняття інформаційної та інтернет-сфери, а також деякі інші реалії. Також у досліджуваній мережі виявлено чималий пласт запозичень із російської мови, серед яких переважають розмовні одиниці соціалектного походження. Етранжизми з інших мов є поодинокими.

Отже, українськомовний сегмент Facebook – демократичний і креативний із погляду канонів та засобів спілкування інформаційний простір.

РОЗДІЛ 3.

СТИЛІСТИЧНІ ФУНКЦІЇ НЕОЛОГІЗМІВ У СОЦМЕРЕЖІ FACEBOOK

3.1. Функційно-стилістичні особливості неологізмів в українськомовному сегменті Facebook

Мовна номінація, яка належить до основних завдань вивчення лінгвістики – це постійний внутрішньомовний процес реагування на виникнення в довкіллі нових реалій, понять, явищ, ознак, дій і станів. Механізм мовної номінації працює насамперед у напрямі активного розвитку лексичної й фразеологічної підсистем як сукупності самодостатніх мовних одиниць, якими позначають об'єкти навколишнього світу [87, с. 126-127].

Розвиток мови, її збагачення – це насамперед поява нових слів, нових значень слів, нових виразів і стійких словосполучень, які нерідко є результатом індивідуального словотворення.

Процес називання нових реалій, понять, явищ, ознак, дій і станів завжди відбиває творчий характер мовленнєвої діяльності автора, адже, пошукавши потрібну назву й не знайшовши її, мовець, використовуючи відомі йому словотвірні й фразеотвірчі моделі чи відповідні лексичні зразки, вдається до створення її самостійно. Якщо ж поява неологізму мотивована намаганням дібрати експресивний відповідник до вже наявної назви поняття, у такому разі йдеться про номінативно-експресивну функцію [124].

Трансформація або виникнення нових умов, нових стосунків між учасниками спілкування, галузі знань або концепції потребує відповідних видозмін у лінгвосистемі, які відбивали б цю навколишню реальну дійсність і внутрішній світ носія мови. Адже саме лексична й фразеологічна підсистеми є тими рівнями мови, для яких властиві постійні трансформації, спричинені новими когнітивними та комунікативними потребами користувачів мови. У такий спосіб з'являються неологізми, статусна інтерпретація яких як нових мовних одиниць можлива як на рівні форми, так і на рівні змісту [54, с. 39].

Трансформації в будь-якій мовній системі можуть виражатися:

- 1) у виході певних лексичних і фразеологічних одиниць із вжитку або переміщенні їх до сфери маловживаних;
- 2) у появі в мові нових одиниць, які або замінюють ті, які вийшли з вжитку, або функціонують поряд із ними упродовж певного часу;
- 3) у набутті наявними в мові одиницями нових значень;
- 4) у зміні наявними в мові одиницями їхньої форми [273, с. 36].

Ці тенденції тією чи тією мірою діють і в комунікації, що здійснюється в інтернет-просторі. Перетворення існування та взаємодії в новому середовищі на віртуальний конструкт, поглиблення технологізації сфери комунікацій, посилення переформатування інтелектуально-емоційних ресурсів – ці особистості впливають на процеси формування нової форми ментальності, індивіда сучасної цивілізації. Комп'ютер нині перетворився на важливий засіб спілкування, а в майбутньому він може стати основним засобом комунікативної взаємодії. Якщо це справді станеться, то, виходячи з того, що «The medium is the message» («Засіб передавання повідомлення є самим повідомленням»), логіка комп'ютерних мереж неминуче почне ставати логікою спілкування сучасної Homo sapiens. Через це інтернет як новітня технологічна база інформаційно-комунікаційних потоків («мережа мереж») перетворюється на епіцентр становлення сучасного індивіда. Це дає підстави вести мову «про активне формування такої собі інтернет-особистості – віртуальної особистості, учасника інтернет-комунікації. Саме ця віртуальна особистість формує мову інтернет-простору, оптимізує її, шукає адекватні форми і способи вираження. Водночас інтернет-комунікація здійснює свій вплив на особистість. Технології інтернет-комунікації дають змогу користувачеві залишатися неідентифікованим. Це розв'язує йому руки і відкриває нові можливості для реалізації своїх інтенцій. Ховаючись за вигаданим нікнеймом і чужою фотографією на аватарі, людина може виявляти себе у різних аспектах, хоча найчастіше це робиться для того, щоб уникнути різних негативних моментів у спілкуванні (образа, залякування,

деструктивна критика тощо), або ж навпаки – щоб проявити свою приховану (творчу) іпостась, популяризувати її» [127, с. 44].

Значну роль у цих процесах відіграють соціальні мережі. Вони створюють для користувачів передумови не лише для спілкування, але й для долучення до творчості та знаходження прихильників. Такі системи позначені динамічністю та відкритістю до інновацій, а це також має свій вплив на перманентне збільшення кількості прихильників. Соцмережі є формою організації контактів між людьми, які (контакти) мінімально залежать від часу та простору. Соцмережі характеризуються відсутністю чіткої структури, а також єдиного центру. Кожен користувач соцмережі сам творить свій дискурс і є співавтором спільного інтернет-середовища [74, с. 57].

Індивідуалізація комунікації в інтернет-просторі, самостійне творення власного дискурсу відбувається з активним залученням такого поняття як «конотація» – вторинного емоційного, оцінного та стилістичного забарвлення слова, у якому відбивається інформація про характер і властивості об'єкта [251]. На рівні слова поняття «стилістична конотація» (співзначення) визначають як мовне утворення, що належить до семантичної структури слова та здійснює реалізацію свого стилістичного змісту в мовленні [285, с. 34]. Конотацію характеризують як додатковий компонент значення мовної одиниці фонетичного, морфологічного, лексичного, фразеологічного та синтаксичного рівня, у якому імпліцитно закладене емотивне, експресивне й оцінне ставлення суб'єкта до описуваного об'єкта реальної або ірреальної дійсності, а також її стилістичне забарвлення. Оскільки емотивний і оцінний компоненти конотативного значення мовних одиниць класифікуються як позитивні та негативні, доцільним є розподіл і конотації на два загальні типи: позитивну та негативну [85, с. 84]. Отже, конотативний компонент варто розуміти як додаткову щодо важливого змісту слова інформацію, носієм якої є це слово, про ставлення мовця до позначуваного об'єкта [172, с. 95].

Поняття «конотації» належить до найбільш дифузних лінгвістичних концептів. Не підлягає запереченню лише те, що з цим концептом так чи інакше

пов'язують наявність експресивного забарвлення мовленнєвих фактів. А от питання про: а) природу конотації, компонентом якого різновиду мовленнєвої діяльності вона є; б) у якій формі вона локалізується; в) яку інформацію вона несе – ще чекають на свої відповіді. Натомість фактом є те, що конотація – це «змістова частина» значення, яка доповнює знання про реальну дійсність знаннями про національно-культурні особливості. Це й створює відповідний мовленнєвий ефект [227, с. 395-396].

Конотація – тема практично «вічна» і нібито досліджена. Однак «мультимедійний характер комунікації, пришвидшення її темпу, дозволяють інтуїтивно спрогнозувати певну еволюцію і в такій категорії, з огляду на її суб'єктивну модальність, тобто антропоцентризм за визначенням» [63, с. 79].

Системною дуальністю конотації зумовлюється дуальність її характеристик, «тобто конотація одночасно може розглядатися як системна, зафіксована, закладена в значення мовної одиниці механізмами вторинної номінації в рамках певного суспільного світогляду, та суб'єктивна, факультативна, така, що має певною мірою асоціативний характер та реалізується під час функціонування мовних одиниць у контексті. Крім того, конотації властива мінливість – тобто здатність змінюватися за аксіологічною шкалою з плином історичного часу та в залежності від геополітичних умов» [85, с. 84].

Виокремлюють чотири типи конотації. Це: а) емоційна (мовна одиниця є носієм певної емоції чи почуття); б) оцінна (у мовній одиниці закладене позитивне чи негативне судження про те, що вона називає); в) експресивна (слово чи лексикалізований комплекс є носієм образності, що дає змогу посилювати сприйняття того, про що повідомляє слово); г) стилістична (цей різновид притаманний певним функціональним стилям і сферам мови) [112, с. 48].

Лексичні характеристики інтернет-дискурсу демонструють максимально виразну індивідуальність, яка «виражається як у наборі лексичних і фразеологічних одиниць, так і в їх кореляції та функціонуванні. У мові це

виявляється у формуванні особливої лексичної підсистеми з власними лінгвальними особливостями і специфічними соціокультурними характеристиками. Наразі мовний портрет інтернет-дискурсу активно твориться за допомогою лексичних і фразеологічних засобів виразності. Користувачі мережі використовують переносні значення слів, послуговуються лексемами та фраземами, співвідносними з певними групами одиниць. Усе це відповідає загальним тенденціям до словотворення й неологізації, що визначають своєрідність інтернет-дискурсу [202, с. 470].

Особливою демократичністю й креативністю в дискурсі українськомовного сегменту Facebook позначене інтернет-коментування, яке надає учасникові комунікації в мережі широкі можливості для репрезентації своєї особистості (зокрема – і її творчого складника), демонстрації політичних уподобань і громадянської позиції, вираження оцінок певній події або явищу, обґрунтування власних поглядів чи наведення аргументів для заперечення чужих тощо [6, с. 128]. Саме в цій мовній стихії відбувається активне пристосування писемного різновиду мови до нових умов комунікації зі своєю специфікою, пошук нових способів утілення найсміливіших авторських інтенцій, виформування нових засобів вираження емоцій, демонстрації ставлення до когось або чогось, показу авторської креативності.

До появи інтернет-комунікації стихією побутування індивідуально-авторських й оказіональних утворень, що свідчили про намагання журналістів висловлюватися нестандартно, оригінально або ж продемонструвати своєрідність події, ситуації, образів та ін., була мова ЗМІ [260]. Сучасна технологізація комунікативних процесів у соцмережах змінила цю ситуацію, багато в чому ативувавши згадані процеси в цьому новому середовищі.

Частина неологізмів виникає для задоволення потреби у називанні. Отже, вони виконують номінативну функцію: з'являється нове поняття – виникає нове ім'я (слово чи лексикалізована структура). Водночас загальномовні неологічні одиниці не завжди «відповідають прагненням авторів образно висловити думку, тому вони і створюють еквіваленти до вже наявних узуальних слів. З одного

боку, інновації обов'язково демонструють зв'язок із тим, що вже відоме носіям мови – за допомогою образів, які закріпилися у лексичних значеннях твірних одиниць, а з другого, – з твірними словами okazіоналізми пов'язані лише частиною своїх значень, адже складові новотвору привносять у нове слово свої відтінки» [295].

Поряд із називанням предмета, поняття, явища, дії, стану чи ознаки, неологізм (у цьому він не відрізняється від будь-якої іншої лексичної одиниці), також оцінює відповідне явище реальної дійсності, несе інформацію про ставлення до нього з боку мовця, яке може бути нейтральним, підкреслено позитивним або негативним. Це є свідченням виконання словом (поряд з номінативною), також оцінно-експресивної функції [124].

Прагматична функція неологізмів тісно пов'язана з виконанням ними функції комунікативної, а отже, – і когнітивної: мисленнево-номінативна діяльність людини зазнає активізації разом із такими поняттями, як *мовна та позамова свідомість*, із її прагматичними установками. Функційно-стилістичне забарвлення неологізмів, що є нерідко чітко вираженим, сприяє не тільки частому вживанню цих мовних одиниць, але й загалом підсилює інтерес до повідомлення, у якому вони фігурують [277, с. 156].

Процеси творення різноструктурних неологізмів в українськомовному сегменті Facebook демонструють значну динаміку. Участь в інтернет-комунікації цього різновиду дає змогу користувачам оперативно реагувати на події, що відбуваються у житті України та світу. Ці процеси супроводжуються зокрема й активним формуванням нових мовних одиниць, що мають різнопланове функційне навантаження. Вони транслують конотацію зневаги (негативної оцінки), втілюють конотацію підсилення образу, реалізують конотацію комічності, вносять у повідомлення конотацію розмовності, виконують експресивізаційну функцію, здійснюють графічну евфемізацію (із використанням зміни форми, приховують, маскують реальний графічний образ слова, щоб пом'якшити його звучання, знизити рівень негативного сприйняття адресатом, потенційної негативної реакції на категоричність семантики й

конотації базової мовної одиниці), із інформаційно-образною метою передають варіативність понять у межах одного слова.

3.2. Неологізми як засоби трансляції конотації зневаги (негативної оцінки)

Зібраний нами ілюстративний матеріал засвідчує, що неологізми в українськомовному сегменті Facebook виконують різне функційне навантаження. Виявлено, що переважна більшість новостворених одиниць виражає конотацію зневаги до популярних концептів медіапростору, транслює їхню негативну оцінку. Творення неологізмів цього функційного призначення можна кваліфікувати як до певної міри стилістичну категорію. Загальне функційне навантаження цих нових слів формується як результат втілення авторських комунікативних інтенцій і настанов. Для цього користувач українськомовного сегмента Facebook застосовує відповідні стилістичні прийоми. Частина цих прийомів характеризується унікальністю і новизною, хоча здебільшого вони мають загальнолінгвістичне призначення, але використовуються для формування неологізмів аналізованого типу. Отже, треба пам'ятати, що «характер, тип, структура мовної номінації, її емоційно-експресивні, стилістичні та інформативні властивості зумовлюються типом текстової комунікації як певного різновиду творчої мовної діяльності, способу мовомислення» [87, с. 130]. Оскільки наше дослідження багатоаспектно вивчає процеси неологізації в українськомовному сегменті Facebook, ми спираємося на наведені вище особливості комунікації в цій соціальній мережі.

Серед неологізмів, поява яких є запитом на потребу транслювати конотацію зневаги (негативної оцінки) в досліджуваній соціальній мережі, виділяємо кілька класифікаційних груп.

I. До першої групи зараховуємо новотвори, маркер неологічності яких виникає як результат **дериваційної трансформації плану вираження твірної**

одиниці. Це перетворення має різний характер. Наявний матеріал дав підстави для виокремлення кількох типів аналізованих неологізмів, зокрема це:

1) **Написання власної назви з малої літери.** Свідоме передавання онімів у такий спосіб сприймається як стилістична новація, що дає змогу творцеві неологізму просигналізувати про оцінку денотата зі знаком мінус, показати зневажливе ставлення до нього, негативно позиціонувати його в комунікативному процесі. До таких одиниць належать:

а) **назви країн (офіційні, історичні, народнорозмовні чи запозичені) і територій:** **Olena Khoruzha** *От тільки ані расеї, ані москви тоді і близько не було;* **Олена Кривенко** *тільки спочатку тупе населеніє, яке проголосувало за клоуна і «слуг уродів», відправимо на звалище в московію;* **Witalij Soya** *Як в Україні може бути насильницька “українізація”? Ми що в “кацанії” живем?* **Зеновія Дзундза-Цапюк** *На сибір і лопату в руки.* **Наталія Заставнюк** *До цього закону потрібен ще один, про те, щоб голосували тільки ті громадяни, які сплачують податки і стверджують, що раша – країна-агресор + позбавити права голосу проросійські партії в Раді;* **Serhiy Sedlovsky** *А якщо підтримуєш рашку... тоді що ти ще робиш в Україні?;* Показовими щодо цього є випадки, у яких ця новація демонструється в одному тексті на тлі нормативного написання оніма: **Вітя Карпач** *Шкода, що наша історія розкидана по світу. Важливі історичні документи які підтверджують нашу державність десь в Швеції, в московії потрібно щоб вони були в нас;*

б) **полісоніми:** **Олександр Коваленко** *У нас з вами різні цінності. У вас совкові з тягою до москви, а у мене європейські;* **Olena Khoruzha** *От тільки ані расеї, ані москви тоді і близько не було;* **Ruslan Shpak** *І ростов не гумовий, тікати не буде куди;*

в) **антропоніми:** **Олександр Хоменко** *З путіна дуже поганий історик;* **Сергей Гордиенко** *Фонд дружини юценка, Куди ділися народні гроші? Фонд дружини Кучми, фонд дружини януковича, фонд дружини порошенка, фонд дружини зеленського;* **Король Спенсер-Черчіль Павло** *І залучить всі сили зв'язку та кібербезпеки, всі камери в районі скоєних політичних замовних*

*вбивств минулих , бо це на замовлення виконували слуги **лукашенка** та **путінця**;*
Olga Badrak *Твій годинник **володю**, почав відраховувати секунди перебування у політиці;* **Witalij Soya** *ДИБІЛ з ОПЗЖ!!! Вас зачекався **моторола** з **гіві**;*

г) *назви найвищих державних органів, установ:* **Віталій Пучко** *Чумаход ти сам прийшов під одними лозунгами, а почав якісь шури мури чудить і протилежні речі робить неголосувать за те що обіцяв і протягують поправки корупційні в **раді** і людей підбурюють проти Президента;* **Oleksandr Kimpinskyi** *Чому пан Дубінький досі депутат **верховної ради**? **Amy Pond** це тобі в **кремлі** таке в голову наригали?*

Можна припускати, що ця стилістична новація активно почала використовуватися в українськомовному сегменті Facebook більшою мірою з початком російської інтервенції 2014 року. Більш чітко контури цього явища простежуються на тлі трансляції конотації поваги, позитивної оцінки денотата, реалізація якої відбувається в графічних неологізмах, утворених способом написання загальних назв з великої літери: **Павло Бойко** *Намагаючись угодити усім виходе яка різниця і багато пережитків совка. Монатік замість Сліпака, жодного слова про **Війну**;* **Василь Артем'єв** *На шевронах нашої Армії – **Тризуб**, це наш герб, який в серцях воїнів;* **Maryna Somchuk** *Судячи з вашої логіки, ви таки гість. Ніхто не забуває ті огидні сценки про Україну, українців, **Томос**, голодомор;* **Раїса Мацюк** *Дуже цікава історія **Української** мови, але на превеликий жаль і сьогодні продовжують знищення нашої мови. Принагідно зазначимо традицію писати займенники: а) другої особи множини з великої літери, яка, на нашу думку, зумовлена давньою українською морально-етичною нормою, а також впливом офіційно-ділового стилю:* **Lesia Mudrak** *Віртуально **Вас** обіймаю і дякую за те, що **Ви** є;* **Irina Samoyloff** *Про себе і свою кадрову політику спробуйте їм розповісти. А з **Вами** поруч хто й розрохвуєте на кого?;*
 б) присвійний (вказує на належність другій особі множини); **Владимир Олейников** *«Тунець забухав, ось така причина» Це **Ваша** особиста фантазія чи можете назвати в соціальній мережі джерело **Вашої** інформації?;*
Volodymyr Viatrovych *пане Володимире, їм бідним не зрозуміти **Вашої** візії,*

там ще довго промивка мозку буде впливати на вибудову дійсно дежавницької позиції;

2) **Заміна літер.** Наслідком цього неологічного дериваційно-графічного такту є:

а) **парономазійне додавання літер** (додані літери вмикають звукові і – як наслідок – смислові зближення, чим створюється ефект негативної оцінки): **ДОСТА-ПЕРЕЧИН** *А шМарусю похрюшенківну якій допомагали тягати контробас на столичні ринки; Лілія Білань Ооо, Мохнатик згадав, що він українець, живе в Україні і заспівав рідною мовою;*

б) **парономазійна заміна літер** (заміна букви чи групи букв паронімізує новотвір із потрібним мовним знаком, завдяки чому реципієнтові пропонують негативну оцінку денотата): **Vasil Tybel** *Хочете прогноз від фантаста? За рік пан Коломойський із своїх коштів збиратиме майдан, щоб викинути своє зезуленя із гнізда; Олег Кукла Може із спокійною душею їхати догравати в Дирляндію в месний Шахтьор і на свого дружбана Рахінського чекати; **Ostap Drozdov** *Із почуттям виконаного обов'язку завершую цю рубрику, адже основних альтернативних до **самонемічної** мафії кандидатів ми показали;**

в) **вживання великих літер в узуальному слові**, що дає змогу позначити певну частину твірного слова, і графічний неологізм отримує у своєму плані вираження акцентований рельєфний фрагмент, співвідносний із наявним у лексиконі мови словом для творення відповідного стилістичного ефекту: **Mykola Stepanenko** *Та це не так, бо іще позавчора вони були **куЧМОботами**;* **Volodymyr Lado Obraztsov** *Кажуть що скоро запрацює **АНАЛог** ютуба типу «Чебурашка»?; Андрій Хома Єврей **РАБіноВІЧ** звинувачує єврея Зеленського у фашизмі. Такий різновид графічної гібридизації, який В. Замальдінов називає «капіталізація» здійснює потужний вплив на зорове сприйняття [94, с. 276].*

З огляду на наведені випадки варто зазначити, що «новотвори певного історичного періоду передають у стислому вигляді досить широку інформацію про особливості економічного, політичного, культурного життя епохи, у них, як

у зародку, виявляються ті мовні тенденції, які розвинуться в майбутньому» [185, с. 10].

II. Другу групу формують **однослівні одиниці неологічної природи, що виникли внаслідок вторинної (опосередкованої) номінації**. Поява цих неологізмів є результатом «пошуків ефективніших засобів називання, нерідко ускладнених конотативною семантикою. Поставши спершу в мовленні, переважно як переносні, інноваційні значення, у процесі інтенсивного вживання більшість із них поступово стає невід’ємним надбанням мовної системи. Адже постійне зростання загального обсягу знань як результат процесу інтелектуалізації соціуму, інтенсивний розвиток суспільства, когнітивні процеси українців безпосередньо позначаються на значенневих модифікаціях, на збільшенні загального обсягу семантичної структури мови» [254, с. 78]. У контексті нашого дослідження (крізь призму функційного навантаження мовних одиниць) ми будемо кваліфікувати цей спосіб творення неологізмів як стилістичний прийом *переназивання*, оскільки у процесі комунікації в українськомовному сегменті Facebook замість прямих назв комунікатори використовують образні однослівні номінації. Цей тип формування неологізмів будемо кваліфікувати як **переназивання першого типу**, оскільки до згаданих процесів залучають номінативи, що мають структуру слова. Такій творчій лексичній субституції піддаються новотвори, що позначають найрізноманітніші денотати. Зокрема це:

1) Назви країн (серед наявного матеріалу виявлено семантичні деривати, що переназивають – зі зрозумілих причин – *Росію*): **S Oleksandr Oleksandrovuch** *Зовнішню різницю між **Московищиною** і Україною відзначали всі подорожуючі; **Serhii Skliar** «Монгол» & його команда. Блогери з **залісся**; **Олена Путілова** Підтримую зміну риторики на абсолютно проукраїнську і прозахідну, подалі від **східного Мордора**. Як видно, мотиваційні ознаки, покладені в основу цих номінативних процесів, мають різну природу.*

Виявлено випадок, коли така переномінація поєднується з прикметником, утвореним від іншої переномінації: **Андрій Нечитайло** *Ти живеш, і мислиш, і,*

що підлягає не лише осуду, а й притягненню до відповідальності, дієш «за курантами кремля». Голова твоя повернута на північ, до **залішанської московії**. Крім семантичних дериватів, до цієї групи входять і морфологічні: **Микола Савка** Вони б підтримали напевно опзж при владі, продаж «ліги сміху» в **лантестан**, закупівлю рос-вакцини і т.д.; **Lybomir Shelenko** Взялися четверо за руки і нахер в **маскаляндію** !; **Tanya Shearn** О ! Ужє и про Європу вспомнили ! Тю – а чого не до рідної гавані **Хутіностану** зазиваєте ?; **Лора Підгірна** А у цей час «уставшіє от війни» тилові покручі і ЗЕ-манкурти пішли «зливати» Україну **мокшандії**; **Валерій Пастух** От ніби гарно всьо написано, але «ліга сміху», відведення військ, електрика з **рфії**. Для здійснення конотативного переназивання з метою виразити зневагу їх створено за наявними в мові словотвірними моделями.

Водночас треба зазначити, що творці неологізмів в українськомовному сегменті Facebook для вираження зневаги можуть поєднувати по кілька стилістичних прийомів: **Новини з мордору** жахливі новини з **мордору**. Краще не дивіться (переназивання + написання оніма з малої літери);

2) **Назви громадян** (як і у випадку з країнами, серед отриманого матеріалу виявлено приклади неологічного переназивання росіян): **Victor Hondar** Примазується до історії Київської Русі, **московіт** поганій; **Zlatko Milanić** не розумію, шо ця **удмуртиха** тут меле; **Ігор Мазепа** Jurko Zelenuj Завезені **мокші**, **ерзя** та ін.; **Бойовий бюлетень** Вас видає будьоновка, **мокші**; **Марина Візор** не стидаюсь оцінювати розумові здібності, ну а **кокошників** взагалі просто посилаю... без дискусій. Мотиваційні зони твірних слів демонструють різноплановість: назви давніх племен, літературних концептів, елементів національного одягу тощо. Наведені семантичні деривати сформовані в результаті застосування метонімії (синекдоха) і метафори. Метонімія належить до важливих креативних мовних засобів. У її основі лежать зв'язки, наявні між категоріями та поняттями у мисленнєвій діяльності людини [254, с. 89]. Метафора ж є традиційним способом вторинної номінації, що має універсальний характер. Вона побудована «на перенесенні з одних об'єктів, дій чи ознак

дійсності на інші за певною подібністю, на прихованому порівнянні, образних асоціаціях тощо. Це найбільш продуктивний та креативний засіб збагачення мови, економний і впливовий. Метафора – специфічний когнітивний процес, своєрідний і неповторний спосіб світобачення певного етносу чи індивідуума» [254, с. 89].

3) **Індивідуальні прізвиська.** Індивідуальні прізвиська кваліфікують як «неофіційні антропоніми, якими називають особу в різні періоди її життя відповідно до притаманних їй рис характеру, особливостей зовнішності чи якогось життєвого випадку тощо, а також за аналогією, з метою ідентифікації, виокремлення та характеристики. Прізвиська є назвами, що мають семантичну мотивацію й переважно емоційне забарвлення» [44, с. 72]. Наявний матеріал дає змогу виділити кілька підгруп індивідуальних прізвиськ, сформованих на основі спільності відповідних мотиваційних ознак (механізмів творення). Такими ознаками є:

а) **прізвище об'єкта номінації:** Мила Град *Нехай порох розкаже за Гловайск, де полягло 360 бійців* (П. Порошенко); Danulchuk Oleksandr *Мертветчук і порошок розділяють суспільство щоб лоханути Зе як янека* (В.Медведчук, П. Порошенко, В. Зеленський, В. Янукович); Anna Mykolayivna *Люди гинуть вже від голоду, геноцид повний. Очнись зелений* (В. Зеленський); Igor Nesterenko *Арендовича теж вітали, ну який плете про перейменування України на Русь, та якісь несамітниці про 5000 афганських перекладачів, яких держава має працевлаштувати?* (О. Арестович);

б) **характер діяльності:** Ledi Deniz *Цинізм блазня зашкалює!*; Олег Буняєв *Чого ж досяг Голобородько?*; Shvareva Irina *перша офіційна версія тамади про аварію була про помилку екіпажу. Переназивання може поєднуватися із субстантивацією:* Ігор Колмогоров *Шоколадний легалізував цих покидьків* (П. Порошенко);

в) **специфіка зовнішності чи внутрішніх рис особистості:** Ірина Ніка *Де оці акки з клімактеричками ..., які впісювалися від карлика ?*; Дротянка Дмитро *Сам себе не похвалеш, ні хто не похвале. Оплески, Самохвалову;* Олександр

Третяк *Дістала вже ця голограма.* Неологізми цієї групи теж можуть субстантивуватися: **Ігорь Опря** *У нього в країні, медики об'являють голодування, а вонО зустрічає «Мрію»* (В. Зеленський);

г) **словотвірна паронимазія: Viktor Yurchenko** *Ти ж «найвеличнійший лідер сучасності», то чому навіть у ФБ боїшся вже німецького пуплера і не називаєш росію агресором?* **Amy Pond** *Там головне, щоб бізнес на крові вчасно грошей приносив та щоб пуплер не образився* (В.Путін + А.Гітлер); **Юрій Палубинський** *Непомішалоб опжоністам залить розтвором пельки;* **Людмила Крижня** *Обожнюю шоколад, особливо „Рошен”, а ти я так зрозуміла по частині зелених шмаркль і зажоністів!* (ОПЗЖ).

г) **висловлення в ЗМІ: Василь Онурійчук** *А як щодо «сосен» щось буде у «вас» а то кільцева теж за вас голосувала!!;*

д) **опосередкованість іншими назвами: Андрій Нечитайло** *Бачимо, що зачінає за живе й окремих «колорадів» в Україні, які взялися верещати про «незаконність...»* (від «колорадська стрічка» – смугаста чорно-жовта або чорно-помаранчева стрічка, яка нагадує забарвлення колорадських жуків (порозмовному колорадів) – шкідників картоплі; метафоричне перенесення символу проросійських сепаратистів на них самих під час і після російської інтервенції в Україну 2014 року); **Наталія Григорчук** *О, вата як горить... Прям палає і завиває* (від «ватник» – особа з (пост)радянською ментальністю, яка мислить категоріями, ворожими до Української держави; утворено від назви теплового одягу, фуфайки («ватника»));

4) **назви юридичних осіб: Ольга Барсукова** *ну, а як бути? Рейтинг падає, ... у людей грошей немає і, схоже, не додасться... Треба забороняють! А от на «Кривому» і «5-му» – норм – Петя найсолодший і найпатріотичніший!*

III. До третьої групи зараховуємо **перифрази**. У контексті нашого дослідження цей факт є абсолютно закономірним, оскільки вони, як відомо, належать до тих образотворчих засобів, які надають текстові яскравого мовного оформлення, «увиразнюють мову, роблять інформаційні повідомлення експресивнішими й оптимізують їх сприймання» [93, с. 92]. Мотиваційна

природа перифразів – це теж переназивання, однак зі структурного погляду вони є утвореннями синтаксичної природи й мають відмінний дериваційний принцип. Тому ми будемо кваліфікувати їх як **переназивання другого типу**. Це досить продуктивна група неологізмів, що є носіями конотації зневаги (негативної оцінки): **Олег Васильович Гниль зелена, що мало накрали на «великому будівництві»**; **Ілля Прасол Голограма на президента**; **Slavek Bohdan Ганьба тобі зеленський.ганьба.ти є копія мадуру**; **Віталій Денисенко Шановні гарант корупції в Україні сьогодні, Володимир Зеленський, ви що обнаглили зовсім?**; **Віталій Романов Володимир Федорович...люди поки що ще терплять**; **Сергей Буряк Миршавий пасічник! Усе тобі нейметься! Нагадуєш за себе час від часу**; **Andriy Volyniuk Заспокойтеся ОПЗЖисти. Вашим помийним каналам туди і дорога**; **Onufria Melnyk А мережеві зомбі, Ви би хоч нині мовчали та не ганьбилися своєю брудною невихованістю**. Репрезентанти цього типу неологізації мають близькі мотиваційні механізми до новацій попереднього типу. Водночас трапляються випадки, коли творення перифразів супроводжується додатковими засобами неологізації: **Сергій Олександрович Лозко «Шановний» пане #нелох42, ви плануєте покидати пост президента?**; **Bogdan Hmelniuk і це ж не минуло й двох років, коротше *артикуль* «ЗЕ» перетворився в пустишку-лохограму**.

Виражаючи авторське або суспільне ставлення до особи чи предмета, перифрази виразно передають авторську позицію щодо повідомлюваного, «тим самим закладаючи у свідомість реципієнта необхідні настанови» [182, с. 64].

IV. До цієї групи належать **запозичення**. Тут переважають неологізми, узяті з російської мови. Деякі з таких одиниць проходять фонетичну й граматичну адаптацію, але значна частина росіянізмів подається в транслітерованому варіанті (такий прийом демонструє високий рівень продуктивності). Такі одиниці виражають здебільшого зневажливе й іронічне ставлення до суб'єкта чи об'єкта висловлення: **Volodymyr Wolf це недоразуміння до ростова на своєму велику не встигне доїхати!!**; **Віталій Беляк потерпівший бажає здоров'я**; **Оксана Іванова Бажано списочок обнародуй, спаситель ти наш**. До

транслітерації може додаватися навмисне спотворення: **Борис Додоцький** *Нічого й додати, коли про **ізік** московитів;* **Сергій Вікарчук** *Це все, що вам потрібно знати про **ущемленіє рюзькіх**;* **Сашко Лірник** *Вчора якесь чудо написало ціле простирадло **уззкім язиком**;* **Olga Katrenko** *а тебе на помийку **мацковську**.*

Зібраний матеріал із досліджуваної мережі засвідчив, що марковані запозичення з інших, крім російської, мов трапляються рідко: **Viktor Trotsenko** *«Він ретельно готувався» – хоч би тут не смішив. Як було воно **мишигине пуріц**, так і залишилось **шлимазлом** («мишигине пуріц» із івриту – буквально «дурень, який має високу думку про себе»; «шлимазл» із івриту – «людина, якій хронічно не щастить»).*

Очевидно, цей факт пов'язаний із тим, що запозичена лексика в плані передавання конотації зневаги (негативної оцінки) не наділена достатньою мірою відповідним потенціалом. «Широка презентність у мовах іншомовних слів та запозичень, – зазначає М. Ткачівська, – часто спричинена відсутністю їх відповідників у мові-позичальниці. Проте можливе їх використання за наявності паралельних позначень. Одне з важливих місць займають також іншомовні вкраплення, які побутують у мові як різнобарвна мозаїка мовлення чи, інколи, як «заблукалий чужинець». У кожного мовця є свій стиль, своя позиція і свій вибір щодо їх приймання чи неприймання, своя манера мовлення і його декорування «іншомовними клаптиками». Така позиція є і в читача» [274, с. 117].

V. Цю групу формують конотативні неологізми, деривовані **морфологічним способом**, у результаті використання якого створюються мовні одиниці, за зразками (словотвірними типами й моделями), наявними у лінгвосистемі. Постійна поява в словниковому складі неологізмів є свідченням динамічного характеру природи мовної системи. Мові останніх десятиліть властиве поєднання «традиційних» і абсолютно нових словотвірних способів, проте домінувальна позиція належить морфологічним неологізмам [54, с. 41]. Якщо йдеться про конотативне значення, то тут треба констатувати, що воно «виникає не лише шляхом переосмислення значення слова – метафоризації, а й

за допомогою афіксів суб'єктивної оцінки» [251]. Загалом же, «словотвір виступає засобом експресивізації тексту. Створені за аналогією, okazіональні слова демонструють зв'язок із моделлю, за якою вони побудовані, і характеризуються нашаруванням значеннєвих відтінків, набутих у контексті» [Жижом 2003, с. 13]. Конотація зневаги (негативної оцінки), яку несуть представники цієї групи неологізмів, створюється в результаті поєднання твірних основ із афіксами відповідної словотвірної семантики. Це може бути:

1) **Суфіксація**. Неологізми цього стилістичного типу деривуються за традиційними словотвірними моделями. Водночас специфікою формування таких конотативних дериватів є факт залучення до словотвірних процесів основ і суфіксів, дистрибуція яких у традиційному сенсі не передбачає таких контактів: **Ostap Drozdov** *Не лише повірити, але й вислухати аргументацію, чому правління клоунату сміливо можна називати демокрадурую, запрошую о 20:00 на 4 КАНАЛ; Веселий Блінчик* *Виходь на стадіон, пісюніст.*

Як відомо, для слів із суфіксами позитивної і негативної суб'єктивної оцінки характерна особлива стилістична виразність із підкреслено емоційним забарвленням [Дорошенко, Янко 2013, с. 4]. Цікавим фактом є поява й поширення дериватів аналізованого типу, сформованих з використанням суфіксів зменшеності, недорослості, доданих, як і в попередніх випадках, до основ, що нормативно такого поєднання не здійснюють: **Людмила Піліпішина** *Оце ще журналістичок продажній обіззався; Ostap Drozdov* *Про Онуфрія і його заляканих онуфріят; Микита Гриценко* *Соросятко наше.*

Більшої стилістичної виразності набувають деривати в російській транслітерації: **Павло Розенко** *Чи нашмалять пафосний відосік або постік на ФБ легше написати; Ivan Bezdomniy* *Марія Милянник а що ви можете сказати стосовно ВАЗіка (від рос. В.А.Зеленский). Стилiстичний ефект посилюється в результаті поєднання суфікса зменшеності з іншомовною твірною основою: **Ostap Drozdov** *Саме для таких креолів старшеньких і креольчиків недорослих придумана ідея референдумів.**

Також виявлено пейоративні утворення, які є менш продуктивним різновидом неологізмів: **Володимир Владимиров** *Це проросійська нечисть та сепаратюга, цей Бортник*. Як відомо, лексику пейоративної конотації «супроводжують негативні емоції. Причина вживання пейоративної лексики полягає у передачі негативного ставлення мовця до об'єкта мовлення» [Нешко 2002]. Цікаво, що жаргонна основа *сепар-* бере участь у творенні збірного іменника-неологізму: **Ками Сафаров** *Гарні речі і у сепарні пукани задиміли))))*. Як відомо, деривати словотвірного типу із суфіксом *-н'* демонструють високий ступінь емоційної насиченості (пор.: *матросня, офіцерня, собачня, комарня* та ін.). Збірні субстантиви такого типу, як твердить, В. Олексенко, «виявляють продуктивність лише в сучасному просторіччі, уживаючись переважно з негативним емоційним забарвленням, пор.: *злодійня, комашня, солдатня...* У ролі твірної основи таких збірних іменників виступають різні структурні типи іменникових основ (*комар – комарня, собак-(а) – собачня*)» [197, с. 363].

Досліджуючи стильове використання фемінітивів в українській мові, С.Лагдан зазначає: «Окрім публіцистичного стилю, можемо констатувати також поширення фемінітивів у розмовному й художньому стилях, що пов'язано з їх функційними особливостями та специфікою мовних засобів, а точніше, відсутністю обмежень щодо використання останніх. Не зайвим буде нагадати, що в розмовному мовленні означені одиниці можуть бути стилістично маркованими, а дериваційні засоби їх творення активно доповнюються суфіксами *-их(а), -ш(а)*: *сторожиха, ткачиха, двірничиха, ткачиха, білетерша, бригадирша*» [Лагдан 2019, с. 167]. Вияв цієї тенденції демонструє дериват *мендельша* на позначення Ю. Мендель, колишнього пресекретаря Президента України В. Зеленського: **Андрій Лютий-Лютенко** *Це журба. Знову мендельша текст писала. Володимире Олександровичу, женіть її в шию*.

2) **Префіксація**. Стилiстична визначенiсть новотвору детермiнується кiлькама чинниками. До останнiх належать: а) семантичне забарвлення тврiної основи, на базi якої сформовано оказiональну мовну одиницю; б) словотврiрна модель, за якою вона створена; в) контекст i мовленнєва ситуацiя, яка уточнює

його значення. Вплив твірної основи на стилістичну визначеність новотвору виявляється в тісному зв'язку, що існує між внутрішньою формою слова та семантикою лексичних інновацій. До засобів, із використанням яких формується авторський стиль, належить авторський словотвір – оригінальне комбінування різностилістичних узуальних морфем для творення новотворів-іменників [88, с. 10].

Серед префіксальних неологізмів, що є носіями конотації зневаги (негативної оцінки), продуктивність демонструє префікс **недо-**. **Татьяна Ефименко** *То ж сивочолий недогетьман, ворюга і мародер, параша*; **Ostap Drozdov** *Хочу зробити концептуальну розмову про наші недореволюції*; **Yuriy Hluschyk** *При ... Зеленському населення України зменшилося на сотні тисяч – гріш ціна такому недополітику примороченому*.

Активно до процесів деривації неологізмів аналізованого типу як твірна база залучається слово «президент»: **Віталій Філь** *Референдум від зеленої плісняви – це ще одне кримінальне впровадження проти лжепрезидента*; **Богдан Куцик** *подавайте гарний приклад, може колись з коміка хоч півпрезидента виросте*. Такі конотативні префіксальні модифікації твірних слів демонструють, із одного боку, прискіпливу увагу членів соціуму, які беруть участь у мережевій комунікації, до суспільних процесів, а з іншого, – розуміння ними тенденцій, наявних у цих процесах, адже, як відомо, «виникнення тих чи тих лексичних одиниць значною мірою спроектоване насамперед суспільно-політичними та економічними процесами в державі. Тому вплив зовнішніх чинників на мовну динаміку безсумнівний» [141, с. 101];

3) Осново- і словоскладання. Процес номінації зазнає впливу прагматичних чинників, у яких відбивається відношення оказіонального новотвору до того, що він називає. У такому разі ці нові деривати виконують номінативно-оцінну функцію. Експресивний характер похідних оцінних значень детермінований невідповідністю твірного значення похідній назві. Номінативно-оцінна функція найбільше властива композитам і юкстапозитам, оскільки вони, порівняно з простими словами, мають пізнавально-оцінну сему [88, с. 9-10].

Під час формування «складного слова лексичні значення двох компонентів зливаються й вони утворюють нову семантичну одиницю з новим значенням, яке домінує над індивідуальним значенням основ і характеризується додатковим семантичним компонентом, котрого немає в жодній з основ» [271, с. 170]. Специфіка структури складних слів є надійним підґрунтям для реалізації закладеного в них стилістичного потенціалу. Можливість поєднувати в межах однієї номінації слів чи основ із уже наявною в них конотацією чи створювати її шляхом зіткнення «невалентних» компонентів створює широке поле для користувачів українськомовного сегмента Facebook у сфері втілення в неологізмах, що стають носіями нових сенсів і конотацій, їх образних, емоційних та оцінних інтенцій. «Семантика і конотація таких одиниць виникає на основі невідповідності, яка виникає між значенням базових одиниць і семантичною структурою складного деривата. У результаті з'являється “свіжа”, виразна конструкція, що відразу ж привертає до себе увагу» [32, с. 167].

Транслювати конотацію зневаги (негативної оцінки) можуть успішно як складні слова – назви неістот (**Sergey Kunitsky** *Раніше хоча б відосику-гундосику знімав*), так і назви істот (**Харитон. Шевчук.** *А зайвохромосомних аж пре від Пороха; **Ostap Drozdov** *Якби у ніч 29-30.11.2013 беркути не побили «євросопляків» (так студентів, які почали Євромайдан, називали партійні аксакали-лузери), то нація терпил погодилася б і на крадіжку Європи).**

Особливу конотативну виразність спостерігаємо, коли йдеться про неонімації медійних персон: **Oleksiy Pugach** *А дубінського-собачого-рота яка подальша доля?; **Леся Демчишин** *Бідосі, і як вони виживуть? А вовка - термос?; **Лариса Демская** *А зеля-атаман тепер свої відосіки знову виставляє; **Олексій Нестеров** *Цікаво, а розстріл Ради Голобородьком-Зеленським, котрий тиражувався мільйонами, може буди контраргументом в суді?.****

Організація одиниць аналізованого типу може відбуватися в супроводі паронімічної атракції: **Ostap Drozdov** *Буде дуже смачно й по-домашньому, і ніякі вибори-шмибори того не зіпсують; **Дмитро Дробний** *Яке ж ти хворе на голову! Кретин-карантин!!!.**

Зрідка складні слова названого типу конструюються з іншомовних компонентів, переданих латиничною графікою: **Valentyn Tomashivskyi** *Типовий rashka/style, zbs «покращення»!*;

4) **Абревіатури.** Цей тип неологізмів у процесах трансляції конотації зневаги (негативної оцінки) близький до складних слів, адже складання (разом зі скороченням) є одним із дериваційних етапів, результатом яких стає поява аббревіатур. І хоч причинами виникнення аббревіатур є динамізація життя, трансформаційні процеси політичної, наукової та культурної сфери, збільшення потоку інформації, інтенсифікація масової комунікації та підвищення рівня її технологізації [269, с. 153], це не стало перешкодою для цього класу неологізмів у виконанні стилістичних функцій. Водночас не варто залишати поза увагою той факт, що «Інтернет-спільнота неминуче переходить на скорочення мови спілкування з тієї причини, що потік інформації настільки швидкий, що реагувати на нього розлогими реченнями з правильно побудованими фразами й підібраними словами є недоречним марнотратством» [242, с. 204].

Серед одиниць аналізованого типу у контексті нашого дослідження виділяються деривати з компонентом **Зе-**, утвореним як результат скорочення прізвища В. Зеленського. Це дуже продуктивна дериваційна модель (у широкому розумінні цього терміна). Дистрибутивні параметри згаданої аброморфеми мають значний потенціал, оскільки вона може сполучатися практично з будь-яким твірним словом. Аброморфема **Зе-** виконує роль конотаційного маркера. Ця конотація пов'язана з особистістю В.Зеленського, його діяльністю, оточенням і прихильниками та їхніми діями тощо. Негативною конотацією цю аброморфему наділяють опоненти й противники шостого Президента України. Зібраний матеріал засвідчує, що поєднання аброморфеми **Зе-** з твірним словом маркує отриманий дериват аналізованою конотацією зневаги (негативної оцінки): **Людмила Сугрובה** *А в Україні вже рік безпідставно сидить Антоненко! Пам'ятаєш? Діти вже рік не бачили батька! На Різдво і Новий рік діти були без батька! А твої діти, **ЗепрезЕдент?**; **Вадим Петрович** *Володя, коли твоя **ЗЕ-**команда корупціонерів, припинить красти у пенсіонерів; **Larisa Dark** *Ну, якщо***

не дають людям бачити теперішні **зевладиці**, то треба шукати інший вихід; **Євген Лейба Зе-вірус** – вислів не прийнятний для політика такого рівня; **Olexiy Vitalievich** Чекати від команди **зе-референдум**, це маніпуляція як і «5 питань президента»; **Олексій Горизонтов** Не дуже радійте, ваш **#земпичмент** станеться значно раніше. Додавання абромофреми **Зе-** до твірних слів, що вже наділені негативною конотацією, посилює оцінне звучання деривата, сильніше впливає на реципієнта: **Сашка Трончук** *А десь, на Банковій, ... плаче **зепокидбюк** ...*; **Лора Підгірна** *«установіє от війни» тилові покручі і **ЗЕ-манкурти** пішли «зливати» Україну*; **Владимир Головий** *Боятися треба усім українцям. Бо твоя **Зебанда** чудить так, що не до сміху*; **Любов Калитчук** *Мдаааа, **зеотаро**, ви маєте особливий талант **вляпатися** ...* Близьке стилістичне навантаження має і конструювання похідних лексичних одиниць із участю жаргонізмів: **Тамара Баришнікова** *то вони пошуткували, щоб **зелохторат** прочувствовав всю ситуацію*; **Тамара Горбулинская** *І ЗАГРОЗА, І АТАКА, І НЕБЕЗПЕКА ЙДЕ В СЬОГДЕННІ УКРАЇНІ з Українцями ВІД ОДНІЄЇ ЛЮДИНИ, ВІД **ЗЕ-преза**. «Гра зі словом, – зазначає А. Тепшич, – є одним із засобів підсилення впливу мовця на співбесідника і разом з тим свідченням його майстерності у володінні виражальними засобами цієї мови. Наслідком такої гри є номінативні або комунікативні одиниці з особливо яскравою формою» [267, с. 53].*

Усічення ініціальної частини твірного слова під час приєднання абромофреми **Зе-** частково нівелює межу між значенневими компонентами, сплавлює їх, створює умови для взаємопроникнення, посилюючи стилістичний ефект: **Gennady Kotlyar** *за рік перетворився в **зе-рошенко**, залишилось тільки в афшори гроші закачати, на всякий випадок*; **Tatiana Vojtovycz** *Так шукають кілера, який **замахнувся** на дружка **зезидента**.*

Абревіатури-неологізми дають змогу реципієнтові зосередити фокус уваги на стрижневому слові: **Michael Alive** *За санкції на **Козака** і **інформпомийки** **Медведчука** величезний **респект!***; **Олександр Подобовець** *Ви не праві! **Вишивата** – звучить **гордо!***; **Ostap Drozdov** *цим **довбоящерам** немає місця в*

майбутньому ери підкорення космосу; **Miško Brolis** *І жодного співчуття до цього совко-моллоху.*

Плеонастичний характер деяких абревіатур посилює їх стилістичну маркованість: **Daria Borysenko** *А вас, доводятьли, най хоч розірве!* Виявлено випадки, коли рівень «розчинення» компонентів абревіатури настільки високий, що вона починає сприйматися як слово із затемненою внутрішньою формою: **Елена Слюсар** *ваші «мінские соглашения» –це клоунада для дурнів і ці дурні ви самі, бо вважаєте що вам совковим старпердам хтось вірить*

Деякі телескопізми демонструють елементи мовної гри, вмикаючи сенси, закладені твірними словосполученнями: **Lida Lidija** *але кремлядем це вигідно;* **Victoria Amiar** *І свого кума нутіраса виведи з Донбасу.* Таке явище, як телескопія «сприяє оперативності викладу інформації та її увиразненню, допомагає уникати одноманітності та, завдяки великим виразним можливостям одиниць, надає повідомленню додаткової емоційності» [145, с. 213].

Виявлено випадок, коли ініціальна абревіатура вдало «замаскувала» міжнародне зневажливе (негативнооцінне) прізвисько президента країни-агресора В. Путіна, яке дали йому харківські футбольні вболівальники у відомій на весь світ пісні: **Вадим Кварцяный** *Медведчук «героїчно розрулює» ті проблеми, які створює для України його друг і кум ВВХ?;*

5) **Усічення.** Трансляція конотації зневаги (негативної оцінки) неологізмами цього типу зводиться до обниження звучання, переведення новотворів до розряду розмовно-просторічної лексики: **Yaroslav Spodoba** *Дуже «радий» за сєлю так йому і треба;* **Олег Міхєєв** *ЦЕ створіння завжди топило за Беню! ВОНО там гроши отримує! Навіщо його взагалі слухати?;* **Николай Свирский** *сєпари хороші, а волонтери і проукраїнські активісти вороги.*

Для розмовно-просторічної лексики, що визначається як один зі структурно-функціональних позалітературних різновидів лексичної системи загальнонародної мови, «характерна сукупність таких ознак, як певна стилістична зниженість (переважно це наявність емоційних та експресивних конотацій пейоративного характеру); відносна ненормативність (відмежовує

розмовно-просторічну лексику від літературного різновиду розмовного мовлення); загальнопоширеність (відрізняє цей пласт лексики від територіальних і соціальних діалектів та індивідуальних „неправильностей” мовлення)» [37, с. 73]. Навмисне й усвідомлене вживання одиниць такого типу з певною комунікативно-прагматичною настановою часто є однією з можливих форм самопрезентації носія мови, елементом мовної гри, своєрідним тактичним прийомом (він дає змогу впливати на співрозмовника), реалізації сугестивної функції мови» [58, с. 97];

б) **Зрощення.** Неологізми-зрощення втілюють конотацію зневаги (негативної оцінки) через інтеретекстуальність, відсилаючи до прототипової ситуації свого виникнення (**Олександр Кондратюк** *В контексті Арестовича, Архілох — це лох за себе і за Янелоха; **Andrij Bogdanovich** Архілох то не страшно))* *страшніше Янілох*)), або з додаванням паронимазійності (**Viacheslav Yakunkin** *Якби ще й Володимиссанич думав так, як тут думає адмін цієї сторінки Фейсбука!*);

7) **Антонімічна коренезаміна.** Це унікальний спосіб створення потенційного антоніма-неологізму, при якому структурна модель слова залишається тією самою, а корінь – морфема, у якій зосереджена основа лексичного значення слова, – замінюється на полярно протилежний): **Святослав Бойко Гостроверхий** *Olesia Hirna біда в тому, що теперішня держава не є українською у своїй суті, хоч офіційно називають її «Україна». Ви ж бачите, хто **кривлять** (не правлять!) країною, представники переважно ненашого, а інших народів...*

Мовні одиниці, створені як «результати оказіональних дериваційних процесів збуджують у свідомості адресата не узагальнені образи, а ідентифікуються в нові «образосполучення», своєрідні образні молекули, утворені зі словообразів-атомів» [130, с. 232].

VI. До ще однієї групи неологізмів, що транслюють конотацію зневаги (негативної оцінки) в українськомовному сегменті Facebook, належать різнопланові за структурою одиниці. Аналізована конотативність досягається

шляхом **енантіосемізації**. Якщо поняття «енантіосемія» кваліфікувати як мовне явище, то воно є поляризацією (сем, семем, конотем) у межах полісемічного характеру мовної одиниці (слова, морфеми, фразеологізму, стійкого словосполучення, речення, тексту тощо); якщо ж його розглядати як явище мовленнєве, тоді воно являє собою амбівалентність у просодичному оформленні мовного знака та комунікативно-прагматичних настановах учасника мовної комунікації [106, с. 60]. До екстралінгвальних чинників явища енантіосемії в українській мові Т. Федоренко відносить такі: «особливості людської когніції (виявляється в особливостях пізнання людиною навколишнього світу), що знаходить відображення на різних рівнях мовної організації; особливості референції (тісно пов'язані з особливостями відображуваних предметів та явищ у їх діалектичному розвитку); магію слова; комунікативну настанову, що виявляється в суперечливій природі людських почуттів та емоцій, а отже, у зміні оцінного статусу слова, у зміні точки зору, у вживанні слова в іронічному сенсі, у переосмисленні ситуації, в евфемізації, у денотативно-конотативній переорієнтації тощо» [282, с. 73-74]. У межах зібраного матеріалу виявлено випадки, коли слову позитивної конотації контекстуально автор надає протилежного (негативнооцінного) значення: **Sergey Kunitsky** *Тепер навіть цього не робить, Мендель щось з інтернету натягає, в фейсбуці розмістить і вся робота «найвеличнішого лідера сучасності»*; **Amy Pond** *звідки найвеличнішому це знати?*; **Любов Білоножко** *Залік! 12! Комент року!* Для підсилення саме такого сприйняття автоантоніми можуть братися в лапки: **Антон Антонов** *і в якості підтвердження цей «гетьман» щойно продав франшизу «Ліги Сміху» російському телеканалу.*

Для втілення конотації аналізованого типу можуть використовуватися і префікси: **Катріна Розкладай** *може, пора ще й флешмоб організувати із тегом немаріонетка неколомойського вибачайся за ебонітові палички?*

VII. Цю групу неологізмів, які є носіями конотації зневаги (негативної оцінки), формують одиниці, утворені в результаті **літотизації** – художнього прийому, в основі якого лежить зменшування розміру або значення

зображуваного денотата. Літота ж це – різновид метонімії, свідоме применшення певного явища чи процесу [136, с. 353]. Літота реалізує оцінну функцію, вона дає авторові змогу висловити свої враження та наділити зображувані об'єкти додатковими відтінками значень [182, с. 63]. «У взаємопроникненні пропозитивних смислів істинності і суб'єктивності, – зазначає В. Волкова, – проявляється діалектика суб'єктивного та об'єктивного в літотах, де обидві сторони процесу відображення виступають як сторони одного і того ж явища, що взаємодіють: реальна міра – об'єктивна оцінка – переосмислюється урахуванням літотної міри – суб'єктивної оцінки. У вживанні цього стилістичного прийому особливо яскраво проявляється творча природа суб'єкта – постійне перетворення дійсності. У разі применшення чітко проступає вплив суб'єктивних психологічних факторів (емоційності об'єкта, який іменує) на мовну форму» [50, с. 106].

Неологізми-літоти формуються відповідними дериваційними компонентами: а) афіксами (афіксоїдами): Nasguler Mordorson *Бідний, нещасний мікрочоловічок*; б) складниками перифразів: Irynka Salyuk *Маленький нищий чоловічок (малюк Цахес) задовільняє свої великі амбіції*; Сергій Приведенець *Дно це карлік зе*;

VIII. Алюзіювання. У сучасному українському мовознавстві під *алюзією* розуміють стилістичний прийом (мовленнєвий засіб), що ґрунтується на використанні в тексті певного факту з фольклору, літератури, історії чи побуту, а також популярного афоризму, крилатого слова, ідіоматичного вислову. Між репрезентантом алюзії та першоджерелом, де зафіксовано появу співвідносного факту, наявний органічний зв'язок. Використання цього прийому дає змогу гранично стисло, проте вичерпно (інколи одним словом) проілюструвати рису індивіда, особливість події та ін., які тісно поєднані з розповіддю, адже вони здійснюють асоціативне виокремлення важливої думки певного контексту [146, с. 89].

Семантичний потенціал алюзійних мовних знаків відіграє важливу роль у «формуванні тексту, оскільки експлікує закладений в ньому смисл, характеризує

образ, подію, факт, насичує його новими зв'язностями й залежностями, відтворює задум автора загалом. У такий спосіб алюзія реалізовує своє змістове наповнення на рівні контекстних зв'язків» [207, с. 37]. Важливим є той факт, що алюзія, будучи носієм комунікативного повідомлення, детермінується авторською позицією. Новоутворена мовна одиниця досить часто відображає думки, погляди, ціннісні орієнтири автора і дає підстави для кваліфікації алюзійних одиниць як формальних і смислових моделей авторських інтенцій [208, с. 90].

Алюзіювання у контексті нашого дослідження – це створення алюзійних інтертекстуальних зв'язків між неологізмами й базовими образами-поняттями з первинних текстів. Під первинними текстами ми розуміємо прототипові ситуації, концепти яких залучено для здійснення вторинних номінативних процесів, результатом яких стала поява мовних одиниць неологічної природи саме такого характеру. Можна виокремити кілька різновидів загальних первинних текстів. Це:

а) специфічна конфігурація державного символу **Igor Myraha Моцкальська двоголова курка;**

б) медійні події (ті, що набули широкого розголосу в ЗМІ): **Vasyl Chalapko Він не дебіл! Він Трускавецький проффессор; Oleksandr Barannykov Знову цей гундосий «кладовщик» з Епіцентру?!; Phil Tkachev Главкур'єр Гереги віщаєт; Тетяна Піскунова Порошенко домовився з Європейською Комісією про надання Україні 1.2млрд на боротьбу з COVID 19. Вчора ЄК підтвердила своє рішення.» **А зелена моніка янелохівна вже собі приписала; Руслан Єжевський Шаурмен;****

в) попередня професійна діяльність медіаперсони: **Vadim Pamazan Ох і щоки наїв собі цей клятий велопісюаніст!; Lyubov LyubovЩо тут ще можна додати.....скоморох ,боїться чесної конкуренції , тому , що протів сильного політика він не встоїть (В. Зеленський); Igor Nesterenko Вже присвоїли йому другий розряд актора-розвідника замість першого, чи ще ні? (О. Арестович);**

г) літературні чи фольклорні твори: **Леонід Загородній** *Брехун! «Голий королю» Зеленський ідіть у відставку і забирайте з собою усю вашу Зе «команду» не доводьте людей до гріха, а самі «не заробіть» від Господа «заслужену винагороду» за усі людські страждання та біди які спричинили ви та ваші «Зе командос»; **Hennadiy Babayev** *От що правда, то правда! Політичні вурдалаки та збоченці правлять країною як їм заманеться десятиріччями;**

г) сталі мовні конструкції (переважно структурно модифіковані): **Андрій Миколайович I**, як я уже сказав, нічим не поступається в «харизмі» Марусі Звіробій. *Одного поля овочі; Galyna Kud* *Ти і ЗУНР то два різні світи. Йди чоловіче на сцену. Не по хуану сомбреро; Dmitri Bunetsky* *У семи інвестнянок «Мотор-Січ» без глаза; Володимир Малінін* *Мені вже оце Зе вже набридло... Весняний лохдаун за свій рахунок і тепер знову. Зебіли, мля; Максим Каммерер* *Імпечментуй, не імпечментуй, все одно отримаєш пустоту.*

ІХ. Антономазія. Антономазією називають поетичний троп, який «уживається для непрямого, часто метонімічного називання літературного персонажа або зображуваного явища іменем міфічного чи літературного героя; іноді антономазійний образ, перебираючи на себе властивості іншого предмета, набуває ознак символу» [286, с. 277]. Серед виявлених неологізмів, що репрезентують антономазію, є: а) однолексемні (антономазійність у них закладена в лексичному значенні базового слова): **Світлана Славінська** *Марк Юрков* *тіранія? Геббельсів* *на каналах в Україні?* (віртуозні ворожі пропагандисти); **Miško Brolis** *В даному разі росія заслуговує на повагу. Бо випорожняється на «боррелів» вже з десятків років. Особливо останні сім. А «боррелі» це сприймають за божу росу. Якщо «боррелі» хочуть достойної розмови, нехай поведуться достойно (принижені європейські політики); **Zinoviĭ Huzar** *Боррелі, та інші Макрони – зрозуміють, нарешті, що Путлер зі своїм Лавроворіббентропом запрошують їх до Москви з однією метою: поставити раком і поглумитися над ними в прямому ефірі з особливим цинізмом (нерішучі європейські політики); б) складні слова (носієм антономазійності є один із**

компонентів): **Валерій Гончарук** *Шановний василевс-Зеленський!* (В. Зеленський); в) структури синтаксичного характеру (у них внесення антономазійності тотожне попередньому випадку): **Andrii Pohudin** *Цікаво, хто пану Голобородько цей сценарій написав?* (В.Зеленський); **Володимир Соборний** *Якщо ми згадуємо Ільфа і Петрова, чи Сідорова, то ми Петросян Збаражський* (С. Притула); **Oleksa Shydych** *Чудовий музикант. Патріот й просто молодець. Так ні, смикнула його нечиста полізти в політику. І тепер ми маємо «Славко – подвійний Акелла»* (С.Вакарчук).

Х. «Внутрішня конверсія». Виявлено випадок, коли для втілення конотації зневаги використано «внутрішню конверсію»: слово перейшло не до іншого лексико-граматичного розряду слів, а змінило родову належність: **Володимир Піяйко** *Гоніть ту магу ... Пристосуванець продажний* (П.Мага – український телеведучий, сценарист, поет-пісняр, актор, режисер масових заходів).

Творці неологізмів в українськомовному сегменті Facebook можуть вдаватися до синтаксичного нанизування неологізмів-синонімів, що транслюють конотацію зневаги (негативної оцінки). Такий прийом можна кваліфікувати як *градацію* – фігуру стилістичного синтаксису, в основу якої покладено принцип однорідності та розташування однотипних компонентів у порядку наростання чи спадання їхніх семантичних і емоційно-експресивних параметрів [223, с. 69]. Принцип однорідності передбачає повтор компонентів, а основною функцією повторів є передавання значної кількості додаткової інформації емоційного, експресивного та стилізаційного спрямування [241]. Повтор «завжди доповнює висловлювання експресивним відтінком, акцентуючи або інтенсифікуючи його певний смисл» [225, с. 255]. Прийом нанизування синонімів дає змогу більш повно «назвати характерні ознаки поняття, виразити певне ставлення до нього, посилити експресивність мовлення. Подібну функцію кваліфікують ще як експресивно-стилістичну. Нанизування синонімів створює градацію, забезпечує посилення значення» [45, с. 233]. До цих процесів залучаються як однослівні номінації, так і конструкти складнішої формально-сислової організації: **Любов Калитчук** *Я ще такого не чула – приниженсь*

України. Ще жоден президент України не мав таких «ласкавих» імен від свого народу – говнокомандувач, фуфлолижник, янелох, ФСБО, Вофка, піяніст, ..., погонщик зеовець і тепер принижень України; Ostap Drozdov Країна тилових щурів; країна лінивців; країна внутрішньої вати; країна капітулянтів; країна приятних дружбістів із ворогом; країна какіх разніц; країна, яка міняється на гірше – така країна не вартує жодної смерті за неї. Жодної з тих кільканадцять тисяч.

Можна констатувати появу своєрідних дериваційних гнізд. Так, виявлено групу неологізмів із вершиною **зомбі** («1. У релігії вуду – мрець, нібито оживлений жерцем, покірний його волі. 2. перен. Про людину, яка беззастережно підкоряється волі іншої людини» [270], а також «людина, яка цілковито втратила контроль над свідомістю і тілом і підкоряється наказам іншої людини (внаслідок дії певних речовин, магії (заклинань) та ін.); у переносному значенні – людина, яка перебуває під сильним впливом чогось – як правило, якихось захоплень» [102]): Віктор Дмитренко *А підтримувати нікому, ватні зомбі для яких вони працюють ні на що не годні; Onufria Melnyk Вітаю всіх нормальних людей та президента з Днем соборності України! (А мережеві зомбі, Ви би хоч нині мовчали та не ганьбилися своєю брудною невихованістю); Taras Malanyuk Коли Путіну потрібно зробити якусь чергову мерзоту він посилається на більшість населення, яке до цього довго обробляли через зомбоящики; Тетяна Галайко-Ткачук Не зайве згадати нагородження Фесбіста «генерала» високою державною нагородою. А палкозакохані в олігархічне тіло порохозомбі будуть за нього голосувати.*

Отже, доволі значна за обсягом група неологізмів, утворених і використаних в українськомовному сегменті Facebook, транслює конотацію зневаги (негативної оцінки). Це функціональне навантаження виконують різнопланові за структурою та способом творення мовні знаки, поява яких є відповіддю на потребу втілення авторських інтенцій щодо вираження оцінки певного суб'єкта чи об'єкта довколишньої дійсності.

3.3. Втілення неологізмами конотації підсилення образу

Конотація підсилення образу асоціюється багато в чому з гіперболізацією. Гіпербола належить до найдавніших і найефективніших лексико-семантичних стилістичних прийомів. Сфери її активного застосування – це художня література, публіцистика та щоденне живе спілкування. Значна кількість висловів, що містять гіперболічний компонент (прислів'я, ідіоми, ептоніми тощо), фіксуються у словниках різних мов, що засвідчує універсальність цього прийому [162, с. 57].

Художнє перебільшення є загальною закономірністю художньої творчості [185]. Гіперболізація – це процес, під час якого відбувається розширення віртуальних кордонів існування об'єкта. Її поява в культурі детермінована здатністю людини в уяві збільшувати чи зменшувати образи навколишніх об'єктів або навіть і себе, ставати співтворцем дійсності [68, с. 309].

Гіпербола «може виступати не тільки як засіб фіксації думки, але і як відображення емотивно-експресивних конотацій, у ній тісно переплітаються раціональний та чуттєвий аспекти в оцінці певних явищ, подій та ситуацій, що робить цей прийом ефективним засобом впливу на реципієнтів» [162, с. 59].

Носіями конотації підсилення образу серед неологізмів українськомовного сегмента Facebook є:

а) суфіксальні деривати: **Olena Stepanenko** *А хто в нас агресивний веганисько?; **Анатолій Албул** *Немає що і додати... Автору **респектище!!!****

б) префіксальні деривати: **Ольга Кирилюк** *Отже, всю програму колпашать ОПЗЖ і їхні телеканали, доводять їхній образ просто до **МЕГАЗла**; **Ostap Drozdov** *Позаяк тиждень видався **гіпергарячим**, пропоную сьогодні о 20.00 провести п'ятничні посиденьки; **Зрад Чогобляк** *Люди з необмеженими можливостями – це наші супергерої! І завдяки АТО таких людей стає дедалі більше. Так переможемо. Супергероям - **суперслава!**;***

в) складні слова: **Ostap Drozdov** *Якби українство мало свою владу, то ці два органи були б перетворені в **потужнострільний** дуплет, з якого давно треба*

*пальнути по всіх росорієнтованих стереотипах; **Інна Коцова** Пане Зеленський вам буває соромно що ви не виконали ні єдиної обіцянки..вам не соромно що суди не народні а **олігархічно-бандитські** а скоріше російські як і ваше вже оточення..вам не соромно що за ґратами Захистників тисячі не винних сидять; **Яков Козярчук** Для УПЛ на даний момент це **ТОП- нападник** в Динамо таких немає; **Nick Viatokha** Потрібно так розуміти, що цей **турборежим**.*

Окрему категорію складних слів-неологізмів, що несуть конотацію підсилення образу, становлять деривати, що мають плеонастичний характер. Плеоназм (від грецьк. *Πλεονασμός* – надмірність, перебільшення) – це «надмірна кількість граматичного або лексичного забезпечення змісту поняття, що як явище диспонуване в мовній системі й набуває реалізації в мовленні. Плеоназмом називають також стилістичний зворот мови з однозначними, семантично близькими чи синонімічними словами, сполуками, які, попри позірну надмірність, виконують важливу функцію увиразнення, зумисного перебільшення, підкреслення змісту поняття, нагнітання почуттів» [133, с. 33]). Конотація підсилення образу виникає в результаті поєднання близьких за значенням слів: **Ірина Костюк** *І якщо когось із вас я дістану надмірними подяками чи теплими словами, то це не комплімент/підмацування чи замилювання очей; **Lesia Mudrak** Можу безкінечно переповідати історію з конкурсами і «Мухою», з моїм стажуванням у тебе у книгарні, з пам'ятними **фрешами-кавами; **Ostap Drozdov** Я мав честь познайомитися з Петром у Lviv Music Room, коли ми затіяли **онлайн-концерт-промоцію** стародавніх українських інструментів; **Андрій Денисенко** Охохо, хто ж Вам оце все **пише-радить-підказує** – хтось із кварталу чи отой язикатий? 10 днів вже цій пам'ятній даті. **Nataliya Rutska** Помяніть там, хоч, Конституцію, коли закриватимете школи й бізнеси на «лохДАУНИ» за вказівкою **глобальної гілки/піраміди/ влади**, продаватимете українську землю і витіснятимете з неї своїми «реформами» законних власників.***

Посилюється конотативний компонент, коли в межах одного графічного слова групується більше, ніж два, структурні компоненти, відбувається

своєрідне їх нанизування. Такі неологізми, об'єднуючи видові назви, мають на меті підкреслити певну поняттєву категоріальність об'єднаних в одне, фактично родове поняття: **Alla Palij** *Більшість рішень нинішньої влади – на межі маразм/цинізм/ідіотизм*; **Lesia Mudrak** *Обов'язково напишу історію свого розлогого хворання-ковідування-лікування*; **Lesia Mudrak** *Мариночко, вітаю-обіймаю-люблю!!!*. Таке об'єднання в одне поняття вищого рівня близьких за значення слів створює в уявленні реципієнта, з одного боку, масштабний, панорамний образ, що посилює його результативність у сенсі образологіки, впливовості, переконливості. У деяких випадках автори не позиціонують неологізми такого типу як традиційні складні слова, про що свідчить використання не дефіса, а скісної риски. Інколи подібні структурні утворення сигналізують тільки про близькість понять, об'єднаних у таке багаточленне графічне слово: **Sasha Osadchy** *Оці кравчукокучмоющенкоянуковичопорошенки разом з ахметофірташопінчуками за 30 років зруйнували і знищили Україну як країну взагалі*; **Сергій Авдєєв** *Теж звернув увагу на те, що коломоськоахметівськопінчуковськофірташівські ресурси перетворилися на аналог совєцької газети «Правда»*;

г) перифрази: **Ostap Drozdov** *Мій улюблений фрагмент наприкінцеворічного етеру – про Шута Болотного. Зі слов'янської мітології цей огидний носатий смердючий підступний персонаж-кордупель ідеально лягає на того, на кого ви подумали. Шут Болотний мешкає на зеленому болоті і прагне всю країну перетворити в болото. Слов'янська мітологія (у цьому відео я детально все це переповів) описує методи, до яких вдається Шут Болотний. Також дається рецептура, як боротися з цим шкідливим чудовиськом на лижах. Будучи компресивним засобом, перифраз «має значний потенціал для семантичної конденсації повідомлюваного та, крім того, часто використовується для привернення уваги і виділення певних характеристик особи або предмета повідомлення» [182, с. 63].*

Також можна говорити про графічне виділення шляхом капслокізації з метою підсилення образотворчої ролі певного компонента у висловленні, прагматичної акцентуації: **Наталка Декальчук** *Трудової КНИГИ. Оце цікаво... Бо даже на самому докУменті написано «трудова книжка»*; **Галина Петриченко** *Народ УКРАЇНИ повинен виходити на вулиці проти агресії Путлера його висказувань і загарбання наших територій і за вкрадений ним КРИМ і розтрощений ДОНБАС. Такого підсилення можуть зазнавати як слова з дейктичною функцією (**Вікторія Олексіївна** *І хто його знає, чи ТАМ його візьмуть без трудової*), так і граматичні морфеми (**Svetlana Bondar** *Порохоботы угомонитесь!!!!!! У вашого колишнього президента(Порошенко) була можливість щось змінити, але він цього НЕ зробив!!!!!!*).*

В одному контексті можуть поєднуватися і префіксальні неологізми, і суто графічні (хоч підсилювальний компонент-префікс тут теж зазнає графічної акцентуації): **Ольга Кирилюк** *Отже, всю програму колпашать ОПЗЖ і їхні телеканали, доводять їхній образ просто до МЕГАЗла (чого раніше ніколи не робили), накачують глядача страшенною ненавистю, а потім у підсумку виводять, що в цьому ЗЛІ винен Порошенко!*

До носіїв конотації підсилення образу можна зарахувати й графічні неологізми, у яких шляхом повторення літер посилюється їхнє «звучання» і відповідно формуються потрібні образні уявлення: **Павло Шевело** *То ж «спало на думку» мені видається більш влучним, з врахуванням ще й того, що, бува, думаєш-дуууумаєш, а результату – катма.* **Ірина Костюк** *Такииий хороооооий день!;* **Киш Комот** *– Шанооооовні! Та не пийте ви ту воду з гірського поточка, там вище за течією-толока, і коні, вони туди дьзююююрять!;* **Oksana Bailo** *І вони такі: «Ааа, ну якщо рапани, та ще й з пісочком, то так, повертаємо Крим, дяяяякую, дуже дяяяякую».*

Отже, носіями конотації підсилення образу є новотвори різної структури і різних способів реалізації авторських інтенцій.

3.4. Реалізація неологізмами конотації комічності

Комічне – це один із найважливіших концептів будь-якої національної культури, тому вираження цього поняття в мовній семантиці та прагматиці позначене різноманітністю форм. Загальною теоретичною підвалиною, що лежить в основі всіх поглядів на комічне, є уявлення про нього як про певну суперечність, відхід від норми, результатом чого стає «другий план» повідомлення, різко контрастний до першого [110, с. 10].

Комічне трактується як невідповідність певного поняття стереотипним уявленням, відхилення від загальноприйнятої норми, відхід від естетичного ідеалу, алогізм. Індикатором, що дає змогу виявити мовний комізм, може бути: а) позамовний досвід читача або мовця, коли помітним є відхилення від загальноприйнятих соціальних норм; б) їхній мовний досвід (у разі порушення норм смислового чи стилістичного поєднання лексем). В епіцентрі комічного конфлікту перебуває контраст [117]. Як справедливо констатував Ш. Баллі, «почуття комічного – це почуття задоволення, яке виникає через несподіване зникнення, зняття протилежного почуття; воно виявляється внаслідок несподіваного поєднання несполучуваного чи порушення природного порядку речей за умови, що це порушення, яке спочатку сприймається як серйозне і небезпечне, невдовзі виявляється цілком нешкідливим» [17, с. 215].

Комічний контраст у виявлених неологізмах досягається шляхом:

1) графічного спотворення слова (як апелятива, так і оніма): **Ivan Bezdomniy** *Та не слухайте тих, хто каже, що не потрібно йти в політику. Потрібно. Я задовбався слухати хрипляче наркоманське мурло. Є ще там купа іксньйордів типу Альони Яхно, які питають «када ужо Рудік напишет заяву?»* (< експерт – «фахівець, що робить експертизу» [270]); **Sergey Kunitsky** *Щось Вава зовсім ледачим став* (< Вова – Володимир Зеленський); **Іван Шмаль** *Це Медведчука кум путькін приманює до себе* (В.Путін; тут спотворення поєднується з написанням із малої літери);

2) зіткнення несполучених понять у межах слова: **Sergii Trukhanov** *Співака-воювака! Страшно, аж жуть!*;

3) зрощення із суфіксацією; **Artem Didoborshch** *Та не, епоха не пройде адже є ще вазеленський вазелін, дужедякулович і т.д.*;

4) телескопізації: **Іван Семесюк** *Якщо у тебе прабабушка алкоглік і балалаєчник, то хімічно, з високою вірогідністю, ти Толстоєвській;*

5) зіткнення несполучених понять у межах перифрастичної структури: **Viktor Pushkar** *Галкін це внучатий чоловік Пугачьовой. Від Кіркорова і Орбакайте (гучне закадрове бугога); Людмила Гриценко Доба без опалення – безкоштовні кріопроцедури від Київтеплоенерго; Vitalii Rohoza Що за бек вокаліст Поплавського?!;*

б) тавтології, поєднаної із семантичною деривацією: **Artem Didoborshch** *Та не, епоха не пройде адже є ще вазеленський вазелін, дужедякулович і т.д.*;

7) алюзіювання: **Arsen Gavrylets** *Мему – смайл а відосику – лайк; Андрій Мисик Ніцше да... Ніцше да...; Ostap Drozdov Ну не буду ж я розказувати, як одного нового року на Сихові у барі «Енергія» дегустував абсент, який виявився *made in підвал* у сусідній висотці.*

Функційне навантаження певної частини неологізмів в українськомовному сегменті Facebook полягає в пародіюванні. «Пародіювання (грец. *parodia* – переробка на смішний лад) – наслідування, що спотворено повторює особливості оригіналу, виражає сатиричне чи критичне ставлення до окремих героїв, ідей, стилістичних особливостей першоджерела» [206].

Неологізми, створені у результаті пародіювання, можуть:

а) брати за зразок наявні словотвірні моделі, однак наповнювати їх конкретними матеріалами, поєднання яких створює конотацію комічного: **Олег Васильович** *... що мало накрали на «великому будівництві», тепер і на фуфломіцінах будете копійку гріти? Кріпосне право коли запровадять, щоб ви нажерлись, дегенерати?; Олекса Правдич судячи з профнастилізованого постаменту і ухоженості, ідол є об'єктом поклоніння місцевих *vamnitеків*; **Александр Марченко** *Хто визначив?Мертвейчук і Рабіноїд!; Ostap Drozdov**

Демокрадура – це гібридний режим, в якому поєднується імітована демократія з диктатурою одноосібного правителя;

б) використовувати особливості мовлення медійних персон: **Бойкот Партії Регионов** *Вже навіть Кілю Азіріва підключили. Зовсім все погано у заповребріків; Людмила Глебова Пуля проти Пороха, зелене зв..о проти, Медведчуки проти, продажна ВАНА і Свобода проти, Мікула проти ..Гарну компанію собі підібрав; Ruslan Biedov а тоді вана тут як тут;*

в) обігрувати паронімічність: **Александр Бондаренко** *А от депутат Деу Ланос... Пробачте Гео Лерос – не згодний; Їvelina Stankovic Гідрант шаурмовий;*

г) імітувати план вираження іншомовних слів: **Olia Fedorova** *Та у мульті «Джонні Браво» зі старого Cartoon Network вже хтозна коли була серія, де головному герою продали лопату як супер-дорогий тренажер «Лопатайзер»); **Игорь Шовкун** *Лопата челендж;**

д) маскувати обценну лексику: **Андрій Миколайович Нахіба** *Ви хороните себе оцими пасквілями?;*

е) протиставляти поняття: **Валерія Жаловська** *Яка чудова новина!!! Ще би інтер та «їхній(наш)“ відправили туди ж !!!!!;*

є) пародіювати російські слова: **Ostap Drozdov** *які гіпотетично можуть образити одноклітинних тилових щурів, які уневажають українську державність, своєю духовною і культурною столицею вважають Москву, працюють на поширення ідей руского міра, називають українських солдатів убійцями, підтримують гуманітарну окупацію; **Nona Zirka** «братья» і українську мову — мусите розуміти як ніхто— ви ж нам її «позичили» як стверджують ваші *окадєміки в лаптях»; **Ольга Кирилюк** Ну і, звісно, Вова проходить посередині, як «міратворец» зі своїм *перестать стрелять; **Сашко Щупак** Від своїх вражень можу додати, що у фільмі задіяно кацапський духовний образ *Іванушки-дурачка з ініціативою; **Jessica Pearson** OMG, що ті ватоголові вівці тепер робитимуть, хто буде їх пастором у світі фейк-ньос!! **Бэда, бэда, огорченіє!!!; **Віталій Рожко** Та й яка там посада, перевіряти кошки******

в епіцентрі й бігти на виклик «ахрана-атмена»?; **Volodymyr Wolf** Якщо Стерненку вручать підозру, то це **недорозуміння** до ростова на своєму велику не встигне доїхати!!; **Yevhen Perepelytsia** **Владимір**, а там хоч одна ваша копійка є? Де ви й де Охматдит; **Юрій Євтушенко** **Ваше благодіє**, вам відео де ермак з братаном посадами торгують показали? Таке наслідування може бути варіантним: **Світлана Коняшева** Можливо тоді, з дитинства, діти знали б, що ми не «адін народ» // **Denis Sobolev** ...дещо про «адіннарот» // **Игорь Ритц** Чучмек розказує мені про «славянській мір». Що воно з себе корчить! Щодо «адінарот», то у нас такі не водяться;

ж) калькувати навпаки (українські аббревіатури зазнають буквального перекладу російською мовою) **Zinoviū Huzar** Мудрий нарід не дивує велика кількість мудаків, **нацжон** (парамілітарна організація «Національні дружини»);

з) обігрувати прізвища: **Oleksij Prin** Ще б **пітуШарія** б; **Ян Попов** **Петушарія** заблокувати ще; **Олександр Семенюк** **Дубінеску фсьо....?**; **Юрій Купчишин** **Краще б з зашморгом на шиї вийшли...довбодятли сімони марготян!**; **Bogdan Logvynenko** **Сороскотиняки!**;

и) пародіювати назви телеканалів і соцмереж: **Андрій Боднарчук** її ще щодня гвалтують вурдалаки-писаки з ньюзванів і Г+Г; **Андрей Клопов** Члени секти шоколадного гетьмана заспокойтеся і спостерігайте, як потрібно працювати. У вашому розпорядженні тв канали **косий та п'ятий**; **Семен Фріс** Він шкодує що **одноглазнікі** закрили;

і) трансформувати усталені словосполучення й речення: **Антон Санченко** **5 літ критик рецензій не писав і голоду не було**; **Сергей Горин** **Поспішиш - олігархів насмішиш**; **Оксана Ткачук** **«Осінь прийшла - розкуркулювати будемо»**; **Vitaliy Riabcheniuk** **До речі, згідно цього закону, Зеленський є олігархом. І показовим є голосування олігархічних груп за цей закон. Шаніто мас гоу**;

ї) створювати меми: **Ірина Суліковська** **пані з компанії абинепорошенко**; **Ігор Жук** **Принаймні, на власній шкурі відчує, звідки взялося оте «абинепорошенко!»**; **Игорь Литхин** **От чому ти такий толерантний? Хіба не**

*бачишь що ці всі з секти «абинепорох», але з іншого боку зайшли?»; **Tatyana Durmanenko** Я чесно боюсь, що може нареферендити наш мудрий нарід, коли його «правильно» нагодують інформацією і скерують туди, куди запланують; **Liudmyla Isachenko** Ваш референдум – це ніби здавати важливий іспит, не вивчаючи теорії. Чи «какаяразница»?; **Святослав Бойко Гостроверхий** Ви ж бачите хто кривлять (не правлять!) країною, представники переважно ненашого, а інших народів та всілякі напівкровки тощо, яким *какаяразница*; **Wendy Belova** Їм *какаяразница*.*

Як видно, для реалізації конотації комічності користувачі українськомовного сегмента Facebook активно творять різнопланові неологізми, демонструючи креативність і бажання оригінально подати свій меседж.

3.5. Неологізми як носії конотації розмовності

Експресивний характер розмовної лексики полягає в тому, що вона привертає увагу реципієнта, зацікавлює його, викликає почуттєву напругу тощо [158, с. 115]. Уживання елементів розмовного мовлення наближає мову до усно-народної, а це надає тексту таких ознак, як невимушеність і жвавість [35, с. 25]. «Залежно від того, яким рівнем мовно-літературного стандарту оволодів мовець, його розмовно-побутова мовна практика матиме відповідне співвідношення ненормативних/ нормативних елементів, засобів вираження думки та емоцій, передавання ситуативної експресії. Тобто вона буде проявом усної літературної мови чи репрезентантом мови з периферійними перехідними елементами, з тяжінням до конотованої народнорозмовної мови з говірковими, діалектними, інтердіалектними, просторічними фонетичними, лексичними, граматичними елементами, особливостями наголошування, вимови, ритмомелодики, а можливо, із соціально-жаргонними нашаруваннями» [28, с. 59].

Неологізми, що реалізують конотацію розмовності в українськомовному сегменті Facebook надзвичайно поширені та дієві, зокрема вони можуть:

а) бути утвореними способом суфіксації: **Ингеборга Ши** *Захисникам би борги погасити... Оздоровчі, материалка;*

б) мати транслітераційне графічне оформлення: **Oleksii Kuzmenko** *Шо, Кличко таки домовився про вакцину і тепер бубочка помчить в аеропорт зустрічати літак та зняти черговий відосік-гундосік?;*

в) походити із жаргонної сфери: **Arthur Kurakh** *Якщо спочатку дивитися без звуку, то здається, що у нього творчий ступор – сидить, охиріває ватан;* **Viky Tysch** *жестяк якийсь. Геть подуріли;* **Надія Бура** *Схематози будувати – тут вони майстри;* **Taras Ishchenko** *Цікаво, чи набере цей відос 2021 лайк?);*

г) мати у своєму складі жаргонні компоненти: **Олександр Воробей** *Вам не здається, що зелена зериговлада вже вкрай уху їла;* **Ostap Drozdov** *Перегляд цієї бесіди з Валерій Чалий (Valeriy Chaly) дасть вичерпну уяву про те, як працює Америка з нероздупленими країнами, що таке зовнішня адміністрація і чому ермаковщина становить національну небезпеку;*

г) містити у своїй структурі компоненти лайливої семантики: **Pan Dmitro** *А те шо найвеличнічний, у своєму гімнокіні, розстрілює парламент, це норм?* **Руслан Ільницький** *Нарешті! Гімноканали заблокували!;* **Марина Візор** *я виправляю тільки тих, хто підтримує зелену шмарклю! З тими, хто має русскоязычну щелепу спілкуюсь виключно українською, вказую на помилки і не стидаюсь оцінювати розумові здібності;* **Олег Мацьоцький** *я бачу не борця за мову, за державу, а типове чиновницьке сракомісце;* **Ostap Drozdov** *Перелік тих дій і процесів, які у 2020 році роблять зелені байстрюки катів осатанілих, щотижня поповнюється новими «звершеннями», кожне з яких змушує «козацьку кров пульсувати і гудіти».* **Vasyl Savytskyi** *Пане мер, я вважаю, що це не якась стихійне лихо щоб люди мусіли самі прибирати і т. д... На це платяться податки, а як ви чи ваші заступники не вмієте або не можете або нехочете!!! То не морочте людям сраку!!!* Компоненти лайливої семантики можуть усікатися в дериватах-телескопізмах: **Victoria Amiar** *Спочатку поверни всі вкрадені гроші у народа України. І свого кума пуніраста виведи з Донбасу;*

д) зазнавати спотворення графічного образу слова для обниження звучання, надання розмовності, створення іронічності: **Bogdan Kolos** *щось у цього «скіфа» азійський хвейс*; **Roman Boretskyi** *Все набагато простіше: 1. Результати **рехферендумів** можна робити такими, якими хочеш (у нас немає чесних і прозорих виборів, в т.ч псевдореферендумів), 2. Тим самим на **рехферендум** виносяться ті питання, які хочеш винести (зауважте, тут не нарід ініціатор питань)*; **В'ячеслав Васильченко** *Із режисером Тарасом Томенком познайомилися на одній із презентацій Коронації. Тепер пощастило ще й стати в його фільмі «Будинок «Слово» «актором масових сцен». **Драйхв і Кайхв**))))).*

Носії конотації розмовності у тексті зближують комунікантів, зменшують бар'єри у спілкуванні, налаштовують на дружнє ставлення.

3.6. Передача варіативності в межах одного слова

Функційне навантаження неологізмів такого типу полягає в тому, що під час передання інформації активується варіативність. Така варіативність може бути:

а) тавтологічна (у межах нового слова поєднано спільнокореневі лексичні одиниці): **Ostap Drozdov** *Це вже перевірена й апробована традиція. Як тільки мене згадує запорєбриковий пропагандон соловьов чи хтось **інший/інша** із їхньої гноївки – рахуй два дні і готуйся до ідентичної атаки у виконанні «местних» філій вищезгаданих гноївок*; **Lesia Mudrak** *А якщо так складаються обставини, що мусиш проходити апробацію **сама(сам)**, - то,благаю, не доводьте себе до небезпечної хвороби-анорексії*;

б) омонімічна (варіювання велика/мала літера вмикає образні сенси): **Ostap Drozdov** *Дуже не хотів би, аби ця розмова з **в(В)овком** СБУ загубилася в шумовинні іншої гарячої теми*;

в) синонімічна: (варіюються абсолютні синоніми за схемою «стилістично обмежене // загальноживане слово»): **Анна Вишневська** *Розпитайте «нудних»*

юристів/ок, забутих вчителів/ьок (не коучів/тренерів), консультантів/ок в магазинах;

г) антонімічна: (варіюються абсолютні синоніми за схемою): **Kote Goroshko** *А отже, будуть жерти нове покращення від **нового/старого** буратіни, якого пап'як Коломойський вам підготує. Але винними будуть, ясна річ, Порошенко і кляті порохоботи;*

г) паронімічна: **Valerij Vasylenko** *Цвєтов, говориш, російське прізвище? А все ж патріот України! Зате, сучка з українським прізвищем Матвієнко схвалювала рішення російської **держдум(н)и** про надання дозволу застосовувати російські війська на території інших держав;*

д) морфемна (варіюються префікси й суфікси для створення обсяговішого образу): **Ольга Деркачова** *Гарні спогади з лютого 2017 року (доповідь на нашому пленарному про **(не)війну** в українській поезії); **Elena Haribyan** **(Не)шановний** пан тільки прокинувся? Сьогодні 21 вересня!; **Анна Вишневіська** *Розпитайте «нудних» **юристів/ок**, забутих **вчителів/ьок** (не коучів/тренерів), **консультантів/ок** в магазинах, **касирів/ок**, кур'єрів та інших – в них теж є життя поза межами стереотипів.**

За наявності того самого слова гра з його формою викликає подвійні сенси й робить образ багатшаровим, запускає асоціації, детерміновані інтенціями комунікатора, досягає ефекту зображальної глибини. «Мовна гра, – зазначає В. Васильченко, – це намагання відійти від усталеності, застоюваності, звичайності та внести нове, знайти оригінальні прийоми образотворення, підкреслення ідіостилю, зробити виклад модернішим, таким, що б відповідав вимогам сьогодення. Мовна гра через зовнішній вияв створює семантико-виражальну багатшаровість мовної одиниці, і це відповідним чином поширюється на все повідомлення» [42, с. 33.32].

Отже, комуніканти, що беруть участь у спілкуванні в аналізованій соцмережі, здійснюють пошук способів, що дали б змогу передавати варіативну інформацію одним суцільним блоком, наслідком чого стають нові специфічні слова.

3.7. Експресивізаційна функція неологізмів

Експресивна лексика, як відомо, «має складнішу змістову структуру, ніж лексика нейтральна, бо вона характеризується конотативною семантикою, що створюється за рахунок додаткового макрокомпонента семантичної структури, який вбирає в себе всю інформацію стилістичної, оцінної та емоційної функцій» [187, с. 129]. В українськомовному сегменті Facebook виявлено низку неологізмів, поява яких створює експресивні образи через еkleктику, поєднання в межах неонімації несполучених компонентів. Це відбувається:

1) у межах слова, утвореного сполученням твірної основи й афікса або кількох твірних основ, дистрибуція яких звичайно не передбачає таких контактів: **Oleksandr Vyhovskiy** *І Коломойський ваш закон фактично і лобіює .. от дивина... Кварталівщина*; **Роман Козак** *ЗЕпорох, продавши УКРАЇНСЬКУ землю рясно политу потом та кров'ю гріш тобі ціна і всім твоїм бла-бла*;

б) під час творення префіксальних дериватів: **Ostap Drozdov** *Микола Томенко для мене є радше анти-кандидатом у міські голови Києва*; **Andriy Chmykhal** *Сенцов розуміє, що антирейтинг Порошенко не дозволить йому більше перемогти*; **Олексій Кравчук** *Це лише «антипорошенківський закон»*;

в) у процесі формування складних слів: **Владислав Марченко** *І несе несусвітню криптодичину*); **Nalyna V Ka** *Про що він меле, який закон про референдум? 73% сліпих ідіотів, що обрали клоуна, не можуть ходити щомісяця на референдуми, і за які кошти ви плануєте робити нові шоу-референдуми?*; **Lora Dudnek** *Бо в такому совок-бароко точно щось з людиною може скоїтися нехороше*;

г) із використанням графічних дериватів, що несуть алюзійність, інтертекстуальність: **Хомяк Василь** *Yaroslav Kutovoy корені poSSiї не з України – ще раз передивися відео, а з Золотої Орди і ніякого відношення до Русі не мають!!!*; **Мірко Саблич** *Сьогодні на війні з Possією загинуло чотири українських воїни*.

г) при трансформації сталої конструкції для вплетання в контекст і для образної характеристики деонотата: **Ostap Drozdov** *Чільне місце в нашій розмові посідали **традиційні національні блукання між 3-ма соснами** (три перші місця в рейтингах), тому що це навіть не місця в рейтингах, а цілі ідентичності: нікакой Зе = какаязразніца (найгірші з найгірших), ворог Бойко = відкрита п'ята колона, ряжений Порошенко = загнані в тупик; **Роман Дубовий** «Про мертвих або добре, або нічого крім правди». **Хай буде смола йому пухом...***

Отже, коористувачі українськомовного сегмента Facebook творять неологізми, для того, щоб експресивізувати комунікативні процеси, у яких вони беруть участь. Вони отримують цей результат, використовуючи різноманітні дериваційні процеси.

3.8. Функція графічної евфемізації

Графічною деформацією слова досягається ефект його маскуванню, вмикається певна евфемізація. У такий спосіб відбувається пом'якшення звучання слова, зниження рівня його негативного сприйняття реципієнтом, можливої негативної реакції на категоричність семантики й конотації мовної одиниці. Досягається дві цілі: значення й ідея, закладена в слово, передається, однак частково приховується, нівелюється небажане несприйняття: **Viktor Pnytskyu** *Також вважаю, що пора відкрито говорити, що внутрішньо Україна окупована не тільки **мсклми** а і **ждми**, що всі багатства України вкрадені ними, і вся керівна верхівка окупована ними, а не стидливо опускати очі!;* **Ostap Drozdov** *Опираючись на «мову ворожнечі», вживання слова «**мскль**» тягне на міжнаціональну ворожнечу. Скорочення прізвищ медійних персон теж може мати певний евфемістичний підтекст: **Alexandr Khaladzyh** *може треба звільнитись на знак протесту з каналу, який належить **Бе** - хазяїну **Зе**?**

Водночас не можна скидати з рахунків той факт, що за такі використання слів без «затемнення» плану вираження обценної чи образливої лексики цілком реально можна отримати блокування акаунта користувача модераторами

соціальної мережі. Тому комунікатори «маскують» слова такого типу найрізноманітнішими методами: **Aleksandr Grishenko** *Аби дід знав що в нього внук такий довбой&б буде він би застрелився сам*; **Olha Moroz** *Ця n&для московита, говорила що вони їхали в Україну, хахлов паднімать.*

Примітно, що навіть відсутність значної кількості літер дає змогу ідентифікувати графічно евфемізоване слово: **Віталій Грудина** *Казковий д...б коли вже ти здригнеш нах з поста президента*; **Тетяна Ярмак** *Це значить що Ви до...ся((.*

Отже, значна кількість неологізмів, утворених шляхом графічної деформації плану вираження лексичної одиниці в українськомовному сегменті соцмережі Facebook виконують функцію евфемізації, пом'якшуючи у такий спосіб сприйняття обсенної та образливої лексики й надаючи змогу авторові уникнути небажаного блокування акаунту.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Поява нових слів, лексико-семантичних варіантів їхніх значень, виформування нових стійких словосполучень, що постають як результати індивідуальної лінгвальної творчості, забезпечують збагачення лексикону й аксіологічних, емоційних, експресивних засобів мови, гарантують її динамічний розвиток.

Нині інтернет, будучи сучасною технологічною базою інформаційно-комунікаційних потоків, стає епіцентром розвитку сучасного індивіда, який отримує змогу модифікувати себе як віртуальну мовну особистість, створювати свою інтернет-ідентифікацію, креативити в мові. Значну роль у цьому відіграють соціальні мережі. Їхні користувачі можуть не тільки активно спілкуватися, але й долучатися до творчості в різних її виявах, продукувати свій дискурс, знаходити однодумців або прихильників, бути учасником і співавтором спільного інтернет-середовища. Це відкриває можливості для віртуальної самореалізації, підкреслення своєї індивідуальності, висловлення своїх поглядів і думок щодо

важливих подій історії та сьогодення. Особливе місце в цьому належить інтернет-коментуванню.

Розмовний характер спілкування у міжнародній комп'ютерній мережі, відсутність обмежувальних чинників зумовлюють факти оригінального, креативного створення й використання нових мовних засобів для втілення різнопланових авторських інтенцій. Залишаючись в основній масі в матриці традиційних способів продукування нових одиниць номінативного й конотативного спрямування, користувачі українськомовного сегменту Facebook удаються до пошуку найбільш придатних для передання їхніх думок, образів і оцінок способів. Відповідний вплив на ці процеси здійснює сфера й технологічне забезпечення комунікативних процесів.

У функційному плані неологізми українськомовного сегменту Facebook є засобами номінації, комунікації, когніції, втілення прагматичних настанов, адже поряд із задоволенням потреби назвати нову реалію чи поняття, користувач соцмережі залучає цю нову (часто виразно образну) назву до процесів комунікації, що своєю чергою активізує мовну й позамовну свідомість, формує прагматичний аспект повідомлення, підсилює до нього інтерес, забезпечує виражальність комунікації.

Виявлені у процесі дослідження неологізми здійснюють трансляцію конотації зневаги (негативної оцінки), утілюють конотацію підсилення образу, реалізують конотацію комічності, несуть конотацію розмовності, передають варіативність у межах одного слова, виконують експресивізаційну функцію та функцію графічної евфемізації. Усі названі функції виконують одиниці різної структури, вони можуть бути утвореними також і з використанням незувальних дериваційних способів і прийомів. Найголовнішими чинниками тут є інтенції автора такого неологізму, образна, виражальна, оцінна, конотативна, захисна, маскувальна чи інша настанова. Продукування неологізмів є відповіддю на комунікативний ситуативний запит: задовольняючи ту чи ту потребу, що випливає з певної настанови, автор демонструє відчуття мови, уміння працювати з мовним матеріалом, креативне мислення, творчий підхід, певну молодечу

розкутість, намагання влитися як мовна особистість у сучасний технологізований комунікативний процес, стати одним із його творців.

ВИСНОВКИ

1. На початку XXI століття інтернет-середовище спричинило появу нової форми спілкування – соціальної мережі Facebook, що засвідчує свою стрімку динаміку поширення як у світовому вимірі, так і в Україні. Це надзвичайно доступна і зручна у використанні мережа, яка має нині значну масовість охоплення аудиторії.

На сьогодні користувачами Facebook є представники всіх соціальних верств і вікових груп. Свої сторінки мають ЗМІ, установи, організації, торговельні структури, діячі політики й культури, пересічні громадяни.

Соціальні мережі надзвичайно швидко проникають у комунікативний простір сучасного соціуму. У результаті такого масового використання соцмереж комунікативний простір зазнає трансформації, наслідком чого стають зміни, що відбуваються у лінгвосистемі, оскільки кожній комунікативній ситуації обов'язково має відповідати певна мовна поведінка.

Щоденне життя і мова громадян зазнають потужного впливу соцмереж, який постійно посилюється.

Надзвичайно важливо, що соціальна мережа Facebook є переконливим свідченням динамічного розвитку основних рівнів – лексико-семантичного, словотвірного й фразеологічного – сучасної української мови. Лексичні й семантичні неологізми та неофраземи позначають пізнані й номіновані людиною фрагменти дійсності – нові поняття, реалії, ознаки, якості, дії та стани.

Виявлено, що в аналізовану добу соціальні мережі, будучи об'єднаннями осіб із спільними інтересами й уподобаннями, усе більше втрачають свою дотеперішню розважальну спрямованість, а інтенсивніше набувають характеру своєрідних осередків соціалізації, самопрезентації, політизації, почасти реклами й розвитку бізнесу.

На значному фактичному матеріалі засвідчено, що новітня соцмережа Facebook набула статусу важливого засобу спілкування.

Комунікування в соцмережах, що є основними платформами для міжособистісного спілкування в інтернеті, є різновидом обміну інформацією специфічної природи зі своїми засобами реалізації, інструментарієм і формами вираження.

2. Наявність виразних особливостей мережевого комунікування, глобальне поширення нових інформаційних технологій, залучення до інтернет-спілкування значної кількості мовців приводить до трансформацій мови, що обслуговує ці комунікації, майже на всіх лінгвальних рівнях. Засвідчено, що найбільших змін зазнають лексичний, фразеологічний, словотвірний і графічний рівні (виникнення інтернет-неологізмів, новозапозичень, калькувань, неологізмів-фразем, нових способів і засобів нетрадиційного словотвору; об'єднання різних графічних знакових систем тощо). Відбувається значне розширення словника для номінування нових понять і реалій, явищ, ознак, дій і станів, що постійно виникають у мережевому світі, і технічних можливостей обслуговування інтернету, а також використання графічних засобів вираження й опису емоцій. Неологізми, здебільшого оказіонального характеру, з'являються через бажання мовця презентувати себе через власне висловлення, по-іншому назваючи певні реалії, що вже мають назву, надаючи висловленню додаткової експресії.

3. У результаті проведеного дослідження висвітлено загальні теоретичні засади вивчення неологізмів у сучасному українському й зарубіжному мовознавстві. Констатовано, що неологія – це наукова галузь, завдання якої полягають у фіксації та класифікації нових слів і фразеологізмів, а також у спостереженні за їх адаптацією й здійсненні їх лексикографічного розроблення й кодифікування. Неологія як наука виникла в другій половині XX ст., однак сам термін «неологія» в науковому обігу з'явився ще на початку XIX ст. для позначення сукупності нових слів. Їх поява і значне поширення спричиняють розвиток культурного й інформаційного простору, науково-технічний прогрес, загальне прискорення ритму життя суспільства та багато інших чинників.

Переважає більшість дослідників предметом вивчення неології вважають нове слово, словосполучення, фразеологізм (неологізм), проте з чіткою

параметризацією цього поняття виникають певні проблеми. Динамічна природа нової одиниці часом стоїть на перешкоді визначенню межі перебування новоутворення в статусі неологізму.

Зі стилістичного погляду неологізмами є слова, значення слів, словосполучення і фразеологізми, що мають стилістичну маркованість і наділені конотацією новизни, яку відчуває носій мови і наявність якої залежить від його мовної компетентності. Відповідно до психолінгвістичної теорії неологізм – це мовна одиниця, що раніше не опинялася в межах мовленнєвого досвіду мовця. Згідно з лексикографічною теорією неологізми – це мовні одиниці, що не потрапили до словників. За денотативною теорією, неологізм являє собою слово, яким позначає новий об'єкт позамовної дійсності (денотат). Структурна теорія кваліфікує як неологізми тільки структурно і формально абсолютно нові слова, оскільки створені з використанням відомих у мові морфем одиниці через можливість бути будь-коли відтвореними мовцями зрозумілі для них, через що не можуть сприйматися як неологізми. Конкретно-історична теорія спирається на уточнення сутнісної новизни неологізму в просторі й часі.

4. З'ясовано, що екстралінгвальними чинниками появи нових слів в українській мові останнього періоду є: а) демократизація суспільного життя; б) державний статус української мови; в) істотне послаблення цензури й самоцензури; г) зміни в політичному житті та соціальній структурі українського суспільства; ґ) задоволення практичних потреб мовців; д) глобалізаційні процеси; е) поширення моди на певні мовні форми; є) військовий конфлікт на сході країни; ж) пандемія Covid-19 тощо. Інтралінгвальними чинниками, що детермінують появу неологізмів, є: а) денотативний (потреба в позначенні («ословленні») нового об'єкта); б) системна організація мови – тиск мовної системи (освоєння нових входжень і формування потенційно можливих слів на основі наявних у мові словотворчих типів і моделей); в) тенденція до надання переваги більш експресивним мовним формам (пошук і розширення неординарних стилістично маркованих позначень із відмінним емоційно-експресивним значенням); г) принцип економії мовної енергії, лінгвальних

засобів; г) дія аналогії (особливо в словотворчих інтенціях). Процес номінування ґрунтується на низці основних принципів: принципі мотивованості, принципі парадигматичності, принципі модельності й зразка.

У кожного новотвору є автор, хоч носіям мови він, як правило, не відомий, і кожне нове слово чи фразема є засобом самовираження. У процесі функціонування мовної одиниці в статусі неологізму вона здатна пройти етап соціалізації (її може прийняти мовна спільнота), а також – етап лексикалізації (нове слово або фразеологізм має змогу бути закріпленим у мовній системі). Звичайно соціалізація нової одиниці відбувається через сприйняття мовцями, для яких мова є інструментом професійної діяльності (журналісти, письменники, науковці, релігійні діячі та ін.) і які, уживаючи неологізм, доносять його до решти носіїв мови. Сприйняття і використання такої мовної одиниці більшою частиною мовної спільноти приводить до її лексикалізації, у результаті чого неологізм опиняється в реєстрі словника, де зафіксована загальноновживана лексика.

5. Значний корпус зібраного фактичного матеріалу дав змогу виявити основні джерела неологізмів в українськомовному сегменті соцмережі Facebook. Засвідчено, що найбільш потужним і дієвим із-поміж них є словотворення (понад 80% новотворів). Демократичний підхід до дотримання мовних норм і прагнення творчо оформлювати комунікативні процеси в досліджуваному сегменті Facebook відкривають широкі можливості для словотвірних експериментів у напрямі формування неологізмів морфологічної природи. Встановлено, що продуктивними способами деривації нових одиниць у студійованій мережі слугували: суфіксальний (47%), префіксальний (17%), композиція (15%), юстапозиція (5%), аббревіація (4%), усічення (2%), лексико-синтаксичний спосіб (1%), семантична деривація (9%). Переважна кількість новотворів виникла завдяки таким продуктивним суфіксам, як: *-івець-/-ець-, -ист-/-іст-, -ник, -к(а), -ин(я), -ість-, -щин(а)/-овщин(а), -ськ-, -н-* та ін.

З'ясовано, що серед таких нових дериватів кількісно переважають слова субстантивної лексико-граматичної належності (84 %). У цьому виявляється дія загальної тенденції поповнення словника української мови. Значна частина

неологізмів-іменників належать до назв істот (76 %), що переконливо свідчить про активність дії антропоцентризму в сучасній українській мові. Продуктивність у творенні неолексем аналізованого типу демонструє фемінітивний словотвір (44 % одиниць), відбиваючи тенденції сучасних мовотворчих процесів.

Серед неологізмів, утворених префіксальним способом в українськомовному сегменті соцмережі Facebook, також переважають іменники (91 %). Для цього використовуються як запозичені, так і власне українські префіксальні форманти – *анти-, пост-, пре-, мега-, мета-, гіпер-, мікро-, нео-, не-, лже-, недо-, під-* та ін.

Виявлено, що в системі формування нових складних слів простежується дві тенденції: застосування традиційних способів творення композитів і юстапозитів та пошук способів незувальних.

Поява аббревіатур-неологізмів відбувається здебільшого в результаті злиття ініціальної частини слова з цілим словом, поєднання початкових компонентів полілексемної назви, творення телескопізмів. Окрім того, у словотвірній системі української мови з'явилася і демонструє високий рівень продуктивності нова аброморфема *Зе-*, вичленувана з прізвища В.Зеленського на етапі висунення його кандидатури на посаду Президента України та перебування в цьому статусі.

Серед неолексем-усічень наявні як назви істот, так і неістот. До процесів усічення, що є одним із продуктивних способів творення переважно молодіжного сленгу, залучаються слова різнопланової семантики. Вони маркують текст розмовністю, зниженістю звучання.

Неологізми, утворені лексико-синтаксичним способом, є засобами втілення наміру користувачів українськомовного сегмента соцмережі Facebook позиціонувати денотата такого новотвору як одне (ціле) з погляду формальної та смислової структури поняття.

Поява неологізмів – продуктів вторинного семіозису в українськомовному сегменті Facebook – явище абсолютно закономірне через особливості

функціонування тут мови та специфіку потенціалу й тенденцій розвитку її лексико-семантичної системи. На формуванні семантичних неологізмів аналізованої сфери позначилася суспільно-політична і міжнародна ситуація існування України та погляди соціуму на неї.

Установлено, що ще одним джерелом збагачення неологізмами соцмережі Facebook є зовнішні запозичення (біля 8%). Виявлено, що серед них чисельно переважають англіцизми (понад 68%). Другу позицію посідають входження з російської мови (біля 30%). Нові етранжизми з інших мов є незначними і становлять усього 2% в соцмережі Facebook

Кількісне переважання англіцизмів відбиває загальну тенденцію перманентного входження до української лексичної системи неологізмів англо-американського походження. Значна частина запозичених нових слів подаються в кириличному написанні та демонструють графічне оформлення мови, до якої входять. Поява похідних, утворених від нових етранжизмів, переконливо свідчить про швидку адаптацію неологізмів-запозичень до фонетичних, орфографічних, лексичних, словотвірних і граматичних параметрів української мови.

Досить поширеною є практика використання в українськомовному сегменті Facebook запозичень із російської мови. Такі входження є сенс визначати як квазінеологізми. Значна частина таких чужомовних запозичень має переважно стилістичний характер. Їхнє завдання – створення відповідного контекстуального колориту. Помітна активізація таких входжень збігається з початком війни між Росією й Україною та збільшенням інформаційного тиску з боку країни-агресора на українське суспільство. Частими є випадки використання в комунікативних процесах у Facebook російських мовних одиниць у транслітерованому вигляді.

Ще одним джерелом поповнення неологізмами аналізованої соціальної мережі є внутрішні запозичення – некодифіковані розмовні слова, жаргонізми, арготизми (12%).

Об'єктами перифрастичних найменувань стали денотати з високим індексом медійності. Найактивніше нові перифрастичні комплекси користувачі українськомовного сегмента Facebook створюють для вторинного позначення медійних персон, політиків, спортсменів тощо. Демократичний у плані використання мовних засобів і канонів спілкування аналізований сегмент Facebook застосовує неоперифрази як продуктивний ресурс для творення образів і забезпечення експресивності.

Виразною рисою мовного оформлення комунікативних процесів у мережі Facebook є поява й використання графічних неологізмів. Вони можуть утворюватися в результаті субституції компонентів слова (у базовій лексичній одиниці користувач замінює певний структурний компонент) і графічної деформації слова (дериваційний прийом полягає в цілеспрямованому графічному спотворенні плану вираження твірної бази). У всіх цих випадках відбувається реалізація креативних авторських інтенцій.

6. Виявлено й проаналізовано основні стилістичні функції, які виконують неологізми в соцмережі Facebook.

Формування і вживання неологізмів різної структури в українськомовному сегменті Facebook позначені істотною динамічністю. Це дає змогу користувачам цієї соцмережі швидко реагувати на події навколишнього світу та відображати своє бачення їх у новотворах, які виконують різнопланове функційне навантаження.

Значна частина виявлених неологізмів є носіями конотації зневаги, яка висловлюється до популярних концептів інформаційного простору. Магістральне функційне навантаження цих новотворів з'являється для реалізації комунікативних інтенцій і настанов користувачів українськомовного сегмента Facebook. Набір прийомів і – як результат – різновидів новостворених різнопланових за структурою та способом творення мовних одиниць тут доволі широкий: дериваційна трансформація плану вираження твірної одиниці, вторинна (опосередкована) номінація, перифразування, запозичення, творення

морфологічних дериватів, енантіосемізація, літотизація, алюзіювання, антономазія, «внутрішня конверсія» тощо.

Неологізми, виявлені в мовному просторі досліджуваної соціальної мережі, є носіями конотації підсилення образу, яка викликає асоціацію з художнім перебільшенням (гіперболізацією), що кваліфікується як один із найдавніших і найефективніших стилістичних прийомів лексико-семантичної природи. Використання нових слів цього типу створює передумови для розширення віртуальних меж існування зображуваного об'єкта. Цей прийом спрацьовує через здатність індивіда в просторі своєї уяви збільшувати або зменшувати образи об'єктів із навколишньої реальності, переходячи у результаті цього до категорії співтворців дійсності.

Низка неологізмів в українськомовному сегменті Facebook є носіями конотації комічності, тобто вони демонструють алогізм, невідповідність між якимось поняттям і стереотипними уявленнями мовців, відхилення від естетичного ідеалу чи загальноприйнятої норми. Функційне навантаження певної частини соцмережових неологізмів полягає в пародіюванні.

Досить значна частина виявлених у досліджуваному мовному просторі неологізмів реалізує конотацію розмовності, експресивний характер якої забезпечує привернення уваги співрозмовника, викликає в нього інтерес і почуттєве напруження. Наявність у тексті носіїв конотації розмовності наближає його мову до усно-народної, а це надає тексту таких ознак, вносить невимушеність і жвавість.

Функційне призначення деяких виявлених в українськомовному сегменті Facebook новотворів полягає у варіативному передаванні інформації. Така своєрідна мовна гра з формою неологізму створює ефект панорамності позначуваного поняття, його обсяговості, зображальної глибинності, до певної міри повноти, запускає подвійні сенси, наділяє образ багат шаровістю, викликає відповідні асоціації, що впливають із авторських інтенцій творця тексту.

Експресивізаційну функцію в аналізованому комунікативному просторі мережі Facebook виконують неологізми, що виникають у результаті поєднання в межах новотвору непоєднаних компонентів.

Виконання неологізмами функції графічної евфемізації має на меті створення ефекту їхнього маскуванню, відповідної евфемізації для пом'якшення враження від зовнішньої форми слів певної семантики й конотації, зниження рівня ймовірного негативного сприйняття адресатом повідомлення, уникнення потенційно небажаної реакції на категоричність того чи того формального, значеннєвого чи образно-зображального аспекту мовної одиниці. Використовуючи неологізми, що виконують згадану функцію, автор повідомлення досягає дві цілі: значення й ідея, які він закріплював за словом, воно реципієнтові передає, проте небажане несприйняття неологізму до певної міри нівелюється, негативний ефект частково усувається.

Отже, для дискурсу українськомовної соцмережі Facebook, зокрема нової лексики й фразеології, характерна низка особливостей, які вказують на винятковий характер цього мовного матеріалу та є важливими складниками сучасної соціальної комунікації. Названі одиниці засвідчують істотний лексичний, стилістичний і словотвірний потенціал цієї мережі, демонструють широкі перспективи використання та збагачення загальнонародної мови.

Перспективним убачаємо подальше вивчення різноманітних видів неологізмів в соцмережі Facebook у когнітивному аспекті, а також у зіставних дослідженнях як у близько-, так і в далекоспоріднених мовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аврамова Ц. Словообразователни тенденции при съществителните имена в българския и чешкия език в края на XX век. Sofia, 2003. 259 с.
2. Ажнюк Б. М. Мовні зміни на тлі деколонізації та глобалізації. *Мовознавство*. 2001. № 3.
3. Алексеенко И. С., Гукосьянц О. Ю. Специфика интернет-опосредованной коммуникации и феномен виртуальной языковой личности. *Политическая лингвистика*. 2014. № 4. С. 193–202. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/spetsifika-internet-oposredovannoy-kommunikatsii-i-fenomen-virtualnoy-yazykovoy-lichnosti>
4. Андреева Т. М. Вихід за межі системності: інновації у графічному оформленні мережевої комунікації (на матеріалі ФБ-коментарів). *Сучасні міжнародні відносини: актуальні проблеми теорії і практики* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції / Факультет міжнародних відносин, Національний авіаційний університет; за загальною редакцією Ю. О. Волошина. Київ : Національний авіаційний університет, 2020. С. 7–16.
5. Андрейчин М. А. Коронавірусна інфекція. *Енциклопедія Сучасної України* : електронна версія [веб-сайт] / гол. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=69783
6. Андреева Т. М. Оними як ресурс для неологізації у ФБ-коментарях. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2019. Вип. 39. С. 122–145. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apyl_2019_39_10.
7. Андреева Т. М. Специфіка мови Інтернету: капслокізація у ФБ-коментарях. *Science and Education a New Dimension. Philology*. 2019. VII(57). Issue: 191. С. 7–10.
8. Андреева Т. М. Субституція назви «Росія» у системі номінативних засобів ФБ-коментарів. *Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences*. 2018. VI(28). С. 17–21. URL:

<https://seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/httpsdoi.org10.31174send-hs2018-169vi28-03.pdf>

9. Андреева Т. Мас-медійний портрет політичного діяча у перифразах. АВІА-2015 : матеріали XII Міжнародної науково-технічної конференції (Київ, 28–29 квітня 2015 р.). Київ, 2017. С. 32.38–32.41. URL: http://avia.nau.edu.ua/doc/avia-2015/AVIA_2015.pdf.

10. Андрусак І. В. Англійські неологізми кінця ХХ століття як складова мовної картини світу: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Ужгород, 2003. 268 с.

11. Араева Л. А. Деривационная система повседневности XXI века: хаос – или ассоциативный взрыв устоявшихся стереотипов? *Славянские языки и культуры в современном мире* : матер. Международного научного симпозиума. Москва : МГУ, 2009. С. 93–94.

12. Артамонова І. М. Блог як публічна автокомунікація. *Держава та регіони*. Серія : Соціальні комунікації. 2010. № 2. С. 5–9.

13. Архангельська А. *Femina cognita*. Українська жінка у слові й словнику. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. 444 с.

14. Архипенко Л. М. Іншомовні лексичні запозичення в українській мові: етапи і ступені адаптації (на матеріалі англіцизмів у пресі кінця ХХ – початку ХХІ ст.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова”. Харків, 2005. 20 с.

15. Асмус Н. Г. Лингвистические особенности виртуального коммуникативного пространства : дисс. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.19 «Теория языка». Челябинск, 2005. 248 с.

16. “Баба рабочая вообще!” Лідери “Слуги народу” Корнієнко й Арахамія вляпалися в скандал, не помітивши ввімкнені мікрофони. URL: <https://novynarnia.com/2020/06/23/baba-da/>

17. Балли Ш. Французская стилистика. Москва : Из-во иностранной литературы, 1961. 395 с.

18. Баранова Л. А. Способы и средства образования дериватов от аббревиатур иноязычного происхождения в современном русском языке.

Славянские языки и культуры в современном мире : матер. Международного научного симпозиума. Москва : МГУ, 2009. С. 95–96.

19. Баранник Д. Х. Усний монолог (Загальні особливості мовної структури). Дніпропетровськ, 1969. 144 с.

20. Баранник Д. Х. Народнорозмовний складник лексичної та фразеологічної систем національної мови (на захист розмовного стилю). *Мовознавство*. 2008. № 4-5. С. 18-31.

21. Баранник Д. Х. Українська мова на межі століть. *Мовознавство*. 2001. № 3. С. 40-47.

22. Бардіна Л. М., Назаренко Н. Г. Питання вмотивованості і запозичення спортивних термінів-неологізмів. *Вісник: Проблеми української термінології*. Львів : Національний університет «Львівська політехніка», 2008. № 620. С. 298–301. URL: http://vlp.com.ua/files/62_3.pdf

23. Барига. *Словар українського сленгу*. URL: <http://slovopedia.org.ua/57/53393/373610.html>

24. Бергельсон М. Б. Языковые аспекты виртуальной коммуникации. URL: http://russcomm.ru/rca_biblio/b/bergelson-text07.doc

25. Березовенко А. В. Лексичні інновації (на матеріалі болгарської мови 80-х років). Київ : Київ. ун-т, 1998. 189 с.

26. Белозьоров М. В. Англійські лексичні та фразеологічні новотвори у сфері економіки: структурний, семантичний і соціофункціональний аспекти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови”. Київ, 2003. 19 с.

27. Бибик С. П. Диференційні ознаки розмовно-побутового стилю літературної мови. *Українська мова*. 2011. № 4. С. 22–31.

28. Бибик С. П. Сильова розмовна норма та розмовна лексика. *Культура слова*. 2011₂. № 74. С. 59–65.

29. Бибик С. П., Сюта Г. М. Словник іншомовних слів. Тлумачення, словотворення та слововживання : близько 35000 слів і словосполучень / за ред. С. Я. Єрмоленко. Харків : Фоліо, 2005. 623 с.

30. Бигдан І. Більшість лідерів громадської думки (ЛГД) - точно не входять до складу цих груп. *IBIGDAN*. URL: <https://ibigdan.livejournal.com/26406367.html>
31. Білан Н. І. Соціальні комунікації в інформаційному суспільстві *Наукові записки Інституту журналістики*. 2014. Т. 56. С. 171–175.
32. Бойчук М. В. Неологізми в заголовках інтернет-видань: структурно-семантичний та функціонально-стилістичний аспекти : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2013. 323 с.
33. Бондар М. В. Лексико-семантичні процеси в терміносистемі сучасної лінгвістики. *Мова і культура*. Київ, 2008. Вип. 10. Т. II (102). С. 132-139.
34. Брітікова К. В. Узуальне та okazіональне в інноваціях сучасної української мови: тенденції оновлення лексико-словотвірної категорії назв особи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова”. Харків, 2007. 21 с.
35. Бродюк Ю. М. Особливості функціонування розмовної лексики в сучасній українській періодиці. *Теоретична і дидактична філологія*. Серія : Філологія (літературознавство, мовознавство). 2016. Вип. 24. С. 21–27. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tdff_2016_24_5.
36. Брус М. П. Фемінітиви в українській мові: генеза, еволюція, функціонування : монографія. Івано-Франківськ : ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. 440 с.
37. Бузько С. А. Розмовно-просторічна лексика в текстах української постмодерної прози. *Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету* : [зб. наук. пр.]. Кривий Ріг, 2008. Вип. 2. С. 68–73.
38. Буторина Е. А поговорить? Интернет как лингвистический феномен. URL: http://www.gramota.ru/biblio/magazines/gramota/28_50.
39. Буцева Т., Денисенко Ю., Холодова Е., Левашов Е., Алаторцева С., Сальмин Э. Новые слова и значения. Словарь-справочник по материалам прессы и литературы 1980-х годов. 1997. 904 с.

40. Вайцекер Е. У., Війкман А. *Сome on! Капіталізм, недалекоглядність, населення і руйнування планети. Доповідь Римському клубу.* Київ : Саміт-Книга, 2019. 276 с.
41. Васильченко В. Засоби образного переназивання. *Словник медійних перифразів XXI століття* / уклад. : Я. Козачок, В. Васильченко, І. Костюк та ін. Київ : НАУ, 2014. С. 3–5.
42. Васильченко В. М. Нові тенденції у мові мас-медіа: мовна гра. *AVIA-2017* : матеріали XIII міжнародної науково-технічної конференції. Київ : НАУ, 2017. С. 33.28–33.32. URL: http://avia.nau.edu.ua/doc/avia-2017/AVIA_2017.pdf
43. Васильченко В. Мова: Фальшива гра, або Затяті «третьомовці». URL: <https://uain.press/blogs/mova-falshiva-gra-abo-zatyati-tretomovtsi-1405513>
44. Вербовецька О. Індивідуальні прізвиська, мотивовані внутрішніми ознаками та особливостями поведінки носія (на матеріалі антропонімії Тернопільщини). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка.* Сер. Мовознавство. 2017. Вип. 1(27). С. 72–76.
45. Вільчинська Т. П. Особливості функціонування сакральних синонімів (на матеріалі поетичних текстів Т. Шевченка). *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету.* 2013. Вип. 9 (2). С. 228–234.
46. Віняр Г. М. Творення нових іменників багатоосновними способами (на матеріалі газети «Україна молода»). *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету.* 2009. Вип. 3. С. 14–21. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PhSt_2009_3_4.
47. Виноградова Т. Ю. Специфика общения в интернете. *Русская и сопоставительная филология: лингвокультурологический аспект.* [Електронний ресурс]. Казань, 2004. URL: http://www.philology.ru/linguistics1/vinogradova_t-04.htm
48. Винокур Г. О. Заметки по русскому словообразованию. *Избранные работы по русскому языку.* Москва : Просвещение, 1959. С. 419–442.

49. Вокальчук Г. М. Словотворчість українських поетів ХХ століття : монографія / Національний ун-т «Острозька академія». Острог : Нац. ун-т «Острозька академія», 2008. 535 с.
50. Волкова В. Н. Семантический анализ литот в англоязычном медийном тексте. *Известия ВГПУ*. 2012. № 8. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/semanticheskiiy-analiz-litot-v-angloyazychnom-mediynom-tekste>
51. Воловенко І. В. Семантико-граматичні ознаки фемінативів. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова*. Серія №10. Проблеми граматики і лексикології української мови. 2009. № 5. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова. С. 279–281.
52. Воловенко І. В. Творення нових власне українських іменників на позначення осіб афіксальним способом. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 10: Проблеми граматики і лексикології української мови. 2011. Вип. 7. С. 15–19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_10_2011_7_6
53. Воскобойник В. І., Іщенко В. Л. Особливості семантичної деривації в англomовній економічній терміносистемі. *Мова і міжкультурна комунікація* : збірник наукових праць. Випуск 2. Полтава : ПУЕТ, 2019. С.15–24.
54. Гавран М. І., Білик О. О., Пуга О. О. Неологізми – джерело збагачення словникового складу англійської мови. *Сучасні тенденції розвитку філології та лінгвістики* : матеріали II Науково-практичної конференції (Київ, 29–30 травня 2020 р.). 2020. С. 38–41.
55. Гак В. Г. О современной французской неологии. *Новые слова и словари новых слов*. Ленинград : Наука, 1978. С. 37–52.
56. Гак В. Г. Теоретическая грамматика французского языка : Морфология. [2-е изд.]. Москва, 1986. 311 с.
57. Гольцова Н. Г. Окказиональность слова и окказиональность фразеологизма. *Русский язык в школе*. 1993. № 3. С. 81–86.

58. Горіна Ж. Д. Лінгвокреативність у мовленнєвій репрезентації елітарної мовної особистості. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2011. № 15 (226). Ч. III. С. 94–102.
59. Городенська К. Морфолого-словотвірне перевнормування запозичених прикметників в усталених словосполученнях. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Філологія. 2020. Випуск 1 (43). С. 92–99.
60. Горошко Е. И. Современная интернет-коммуникация: структура и основные параметры. *Интернет коммуникация как новая речевая формация*. Москва, 2012 С.9–53.
61. Горошко Е. И., Павлова Л. В. Трансформация текста под воздействием жанровой системы социальных медиасервисов коммуникативного интернет-пространства. *Жанры речи*. 2015. 1(11). С.122–136.
62. Горошко О. І. Новий конвергентний жанр 2.0 – твіттинг. *Вісник Львівського ун-ту. Серія філолог. Загальне мовознавство* : зб. наук.праць. 2011. Вип. 52. С. 210–223.
63. Грималюк А. М. До проблеми актуальності позитивно конотативного аспекту семантики німецьких фразеологізмів у пресі ХХІ століття. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія : Філологічна. 2015. Вип. 52. С. 79–82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2015_52_29.
64. Грицак Є. Неологізми в сучасній українській літературній мові. Друкарня ОО. Василян у Жовкві, 1935. 65 с.
65. Громовенко В. В. Особливості словотворення неологізмів в українському політичному дискурсі. *Вісник Дніпропетровського університету*. Серія «Мовознавство». № 11. 2016. Вип. 22. С. 37–42.
66. Гудима Н. В. Класифікація основних типів запозичень у сучасній українській літературній мові. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2009. Вип. 20. С. 147–151. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkpni_fil_2009_20_43.

67. Давиденко Т. А. Іншомовні лексеми у жіночій прозі к. ХХ – п. ХХІ ст. : специфіка функціонування, стилістичні функції. *Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького національного університету : зб. наук. праць. 2013. С. 512–520.*
68. Давтян А. А. Гиперболизация как творческий прием в рекламной коммуникации. *Реклама. Теория и практика. 2020. № 4. С. 308–318.* <https://grebennikon.ru/article-w0yp.html>
69. Даниленко Л. І. Національно-культурні особливості семантики чеських фразеологізмів : дис... канд. філол. наук: 10.02.03 / НАН України, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні. Київ, 1997. 197 арк.
70. Дем'янюк А. А. Композити як об'єкт дослідження в українському мовознавстві. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. 2003. Вип. 8. С. 38-45.* URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apyl_2003_8_8.
71. Дергач Д. В. До питання про типологію онімних конструкцій у сучасній мас-медійній сфері. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. 2010. Вип. 20. С. 32–42.* URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apyl_2010_20_6.
72. Дергач Д. В. Жанрово-стильові домінанти аналітичних текстів сучасних українських мас-медіа. *Актуальні проблеми української лінгвістики : теорія і практика. Київ, 2017. Вип. 33. С.76-87.*
73. Дергач Д. В. Дискусійність аналізу художньо-публіцистичних жанрів у сучасній медіалінгвістиці. *Лінгвістика. Лінгвокультурологія : збірник наукових праць. Дніпро, 2018. Т. 12. Ч. 1. С. 372-382.*
74. Дзюбіна О. І. Структура, семантика та прагматика сленгових неологізмів соціальних мереж Twitter та Facebook (на матеріалі англійської мови) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2016. 206 с. URL: https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/05/dis_dzyubina.pdf
75. Добірка найвідоміших фраз Азарова: «попередники», «кровосісі» та «не треба скігліті». URL: https://gazeta.ua/articles/politics/_dobirka-najvidomishih-fraz-azarova-poperedniki-krovosisi-ta-ne-treba-skigliti/539061

76. Допис. *Словник української мови: в 11 томах*. Том 2. 1971. 370 с.
URL: <http://sum.in.ua/s/Dopys>
77. Дорошенко І. В., Янко Н. О. *Стилістично забарвлені афікси української мови : навчальний словник*. Чернігів : ЧНПУ, 2013. 24 с.
78. Дьолог О. *Англiцизми в сучасній українській економічній термінології: особливості використання та адаптації. Актуальные научные исследования в современном мире. Переяслав, 2019. Вып. 11(55). Ч. 7. С 27-35.*
79. Дьолог О. Тенденції новітнього запозичення й адаптації англiцизмів у сучасній українській мові. URL: http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/22785/1/%D0%94%D1%8C%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3_%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F.pdf
80. Дячук Т. *Авторські новотвори як джерело збагачення літературної мови і професійної лексики. Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах*. 2018. № 38. С. 10–15.
81. Експерт. *Словник української мови: в 11 томах*. Том 2, 1971. 462 с.
URL: <http://sum.in.ua/s/ekspert>.
82. Єнікєєва С. М. Синергетичні аспекти семантичної деривації (на матеріалі сучасної англійської мови) [Електронний ресурс]. URL: <http://studentam.net.ua/content/view/8854/97/>
83. Єрмоленко С. *Мовно-естетичні знаки української культури: монографія*. Київ, 2009. 350 с.
84. Єрмоленко С. Проблема норми в сучасній українській мові. *Stylistyka a pragmatyka*. Katowice, 2000. С. 252 – 261.
85. Єрмоленко С. Современный украинский язык: динамика литературной нормы. *Möglichkeiten und Jrenzen der Standardisierung slavischer Schriftsprachen in der Gegenwart: Beiträge zur Konferenz der Internationalen Kommission für slavische Schriftsprachen*, Dresden, 2000 / Thelem, 2002. С. 33 – 44.
86. Жайворонок В. В. *Українська етнолінгвістика*. Київ : Довіра, 2007. 262 с.

87. Жарко С. Ю., Терханова О. В. Вторинна номінація як компонент газетно-журнальної публіцистики. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2019. № 3 (39). С. 126–133.

88. Жижома О. О. Індивідуально-авторські новотвори у поетичному дискурсі 80-90-х років ХХ століття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова». Дніпро, 2003. 18 с.

89. Жуковська К. В. Літота в стилістиці та риторичі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Сер. : Філологічна. 2011. Вип. 20. С. 73–80. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2011_20_12.

90. Заботкина В. И. Слово и смысл. Монография. Москва : Издательский центр РГГУ, 2012. 420 с.

91. Зайцева С.В. Лексико-стилістичні та словотвірні особливості українськомовного блогу : дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова». Дніпро, 2014. 256 с.

92. Зайченко Ю. О. Конотація як лінгвістичне явище: дефініція, типологія, властивості та структура. *Science and Education a New Dimension. Philology*. Budapest, 2019. VII(61). Issue: 210, 2019. Nov. P. 81–85.

93. Заліпська І. Метафора і перифраз як ідентифікатори образності інформаційного телеефіру. *Культура слова*. 2015. Вип. 82. С. 87–92.

94. Замальдинов В. Е. Графические гибриды как визуальные средства воздействия в современном медиатексте. Горизонты современной русистики: сб. ст. междунар. науч. конф., посв. 90-лет. юбилею акад. В.Г. Костомарова (30–31 января 2020 г.) /отв. ред. М.Н. Русецкая, М.А. Осадчий, И.А. Лешутина, В.И. Аннушкин [и др.]. Москва : Изд-во гос. ин-та рус. языка им. А.С. Пушкина, 2020. С. 275–279. http://www.pushkin.institute/science/konferencii/gorizonty-rusistiki/Gorizonty_rusistiki_2020_sbornik.pdf

95. Замальдинов В. Е. Неузальные способы создания словообразовательных инноваций в интернет-пространстве. *Вестник ПНИПУ. Проблемы языкознания и педагогики*. 2020. № 2. С. 80–89.

96. Зацний Ю. А. Неологізми англійської мови 80–90 років ХХ століття. Запоріжжя: РА “Тандем-У”, 1997. 396 с.
97. Зацний Ю. А. Розвиток словникового складу англійської мови в 80-ті – 90-ті роки ХХ століття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови» / Київ. держ. ун-т. Київ, 1999. 32 с.
98. «Зброю забрати?»: Зеленський хамив і погрожував ветерану АТО через питання щодо розведення сил. URL: <https://www.5.ua/polityka/ty-meni-vzahali-ne-mozhesh-ultymatumy-ozvuchuvaty-ia-k-zelenskyi-pospilkuvavsia-z-dobrovoltsem-u-zolotomu-201634.html>
99. Зеленський – «Принижень України», а МВФ «обкакався»: радник голови ОП Милованов видав перли двічі за день. URL: <https://www.5.ua/dv/tresh/236891>
100. Зеленський – Порошенку: Я не ваш опонент, я ваш вирок. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2019/04/19/7212823/>
101. Земская Е. А. Словообразование как деятельность : на материале период. печати, живой разговор. речи, художеств. и науч. лит. Изд. 2-е, стер. Москва, 2005. 220 с.
102. Зомбі. *Словотвір*. URL: <https://slovotvir.org.ua/words/zombi>
103. Изотов В. П. Параметры описания системы способов словообразования. Орел, 1998. 149с.
104. Иванов Л. Ю. Язык интернета: заметки лингвиста. [Електронний ресурс]. 2000. URL: <http://www.twirpx.com/file/751186/>
105. История кокошника. URL: <https://hystoryfashion.ru/golovnyie-uboryi/istoriya-kokoshnika.html>
106. Іващенко В. Л., Федоренко Т. О. Енантіосемія в парадигмі мовних та мовленнєвих явищ: основні напрями концептування. *Мовознавство*. 2009. № 2. С. 48–60.
107. Иванов Л. Ю. Язык интернета: заметки лингвиста. *Словарь и культура русской речи*. 2000.

108. Кавера Н. В. Освоєння англійських абревіатур у сучасній українській мові. *Теоретична і дидактична філологія : збірник наукових праць. Серія «Філологія»*. Переяслав : Домбровська Я. М., 2020. Випуск 33. С. 28–38.

109. Калетнік А. А. Лінгвістичний статус неологізмів у неокласичному тексті : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова”. Київ, 2008. 16 с.

110. Калита О. М. Засоби іронії в малій прозі (кінець ХХ – початок ХХІ століття) : монографія. Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. 238 с.

111. Капуш А. В. Еволюційні процеси в німецькій лексиці суспільно-політичного змісту (на матеріалі періодичних видань 80-х – 90-х років): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови”. Київ, 2000. 20 с.

112. Карпюк В. А. Конотативний аспект дієслівної номінації у сучасній німецькій мові. *Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького національного університету* : зб. наук. праць. 2015. Вип. 12. Кривий Ріг : НПП Астерікс, 2015. С. 47–55.

113. Качанова А. А. Специфика коммуникативного поведения и самопрезентации пользователей российского Живого Журнала // с.178–188

114. Кирпиченко О. Особливості вживання новотворів німецької мови (на матеріалі текстів реклами та оголошень). *Вісник Маріупольського державного університету*. Сер. Філологія. 2018. 18 (2018). С. 189–195.

115. Кислюк Л. П. Вияв специфіки українського словотвору в нових похідних іменниках. *Вісник Львівського університету*. Серія філологічна. 2017. Випуск 64. Ч. I. С.88–95.

116. Кислюк Л. П. Словотвірна номінація в сучасній українській мові: система - узус - ідіолект : дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.01 / НАН України, Ін-т укр. мови. Київ, 2018. 616 с.

117. Клепуц Н. О. Фразеологізми із зоокомпонентом як засоби гуморотворення. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/fil/11oct2016/31.pdf>

118. Клименко Н. Ф. Вибрані праці. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2014. 728 с.
119. Клименко Н. Ф., Карпіловська Н. Ф. Словотвірна морфеміка сучасної української літературної мови – Київ : Наук. думка, 1998. 161 с.
120. Клименко Н. Ф., Карпіловська С. А., Кислюк Л. П. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі : [монографія] / НАН України, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні. Київ : Вид. Дім Дмитра Бураго, 2008. 335 с.
121. Климович С. М. Особливості аброморфем власне-аброморфемних аббревіатур. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Лінгвістика* : зб. наук. праць. Херсон : ХДУ, 2013. Вип. 17. С. 39-42.
122. Коваленко К. Г., Сільнича Н. А. Словотвір як мовознавча дисципліна. *Актуальні проблеми сучасної медицини: вісник української медичної стоматологічної академії*. 2012. № 1-2 (37-38). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/slovotvir-yak-movoznavcha-distiplina>
123. Коваль Н. М. Неологізаційні та архаїзаційні процеси у лексиці іспаномовного суспільно-політичного дискурсу. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО КНЛУ. Серія “Філологія, педагогіка, психологія”*. Вип. 6. 2002. С. 188–192.
124. Коваль Т. Л. Експресивна функція неологізмів у мові сучасного газетного дискурсу. *Наукові записки. Серія : Філологічні науки (мовознавство)* : [зб. наук. праць / ред. О.Семенюк]. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2011. Вип. 100. С. 78–81. URL: <http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/2218/%D0%95%D0%9A%D0%A1%D0%9F%D0%A0%D0%95%D0%A1%D0%98%D0%92%D0%9D%D0%90%20%D0%A4%D0%A3%D0%9D%D0%9A%D0%A6%D0%86%D0%AF%20%D0%9D%D0%95%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%97%D0%9C%D0%86%D0%92%20%D0%92%20%D0%9C%D0%9E%D0%92%D0%86.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

125. Коваль Т. Л. Засоби експресивізації українського газетного дискурсу початку ХХІ ст. : автореферат... канд. філологічних наук, спец.: 10.02.01 - українська мова. Запоріжжя : Запорізький нац. ун-т, 2011. 20 с.
126. Ковальчук І. А. Мовна специфіка спілкування в Інтернеті. *Магістеріум*. 2009. Вип. 37 : Мовознавчі студії. С. 45–48.
127. Воробей Ю. В. Лінгвопрагматична специфіка Інтернет-комунікації. *Science and Education a New Dimension. Philology*, IV(18), Вип. 80. 2016. С. 107–110.
128. Ковтунець О. С. Актуалізація лексики української літературної мови кінця ХХ – початку ХХІ століття : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 «Українська мова» (філологічні науки) / Інститут української мови НАН України. Київ, 2017.
129. Ковтунець О. С. Актуалізація лексики української літературної мови кінця ХХ - початку ХХІ століття : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / НАН України, Ін-т укр. мови. Київ, 2017. 20 с.
130. Колоїз Ж. В. Українська okazіональна деривація : монографія. Київ : Акцент, 2007. 310 с.
131. Колоїз Ж. В. Українська неологія: здобутки та перспективи. *Наукові праці. Філологія. Мовознавство*. Том 105. С. 57–62.
132. Колоїз Ж. В. До питання про диференціацію основних понять неології. *Вісник Запорізького державного університету*. Запоріжжя, 2002. №3. С.78–83.
133. Коломійцева В. Явище плеоназму в українському синтаксисі. *Українська мова*. 2009. № 1. С. 33–40.
134. Компанцева Л. Ф. Філософія сети Интернет: школа Бернарда Лонергана и славянский опыт. Луганск : Знание, 2006. 352 с.
135. Кононенко І. Словесні зрощення в українській і польській. *Українське мовознавство*. 2018. Вип. 1. С. 52–63. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Um_2018_1_8.

136. Копилова Л. Тропи як засіб комунікативної оптимізації матеріалів космічної тематики у спеціалізованих друкованих ЗМІ. *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. 2015. Вип. 5. С. 347–354. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ZPNDZP_2015_5_31.

137. Котелова Н. З. Первый опыт лексикографического описания русских неологизмов. *Новые слова и словари новых слов*. Ленинград : Наука, 1978. С. 5-27.

138. Котелова Н. З. Предисловие. *Новые слова и значения* : словарь-справочник по материалам прессы и литературы 60-х годов. Москва, 1971. С.5-15.

139. Косович О. В. Оказіональне словотворення в сучасній французькій мові (на матеріалі мови мас-медіа, Інтернет-видань і художніх творів) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.05 “Романські мови”. Київ, 2008. 20 с.

140. Костусяк Н. М. Динаміка запозичених лексем із першою частиною відео- в медіатекстах ХХІ ст.: семантика та проблема кодифікації. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. 2020. Т. 31 (70), № 2. Ч. 1. С. 18–25.

141. Костусяк Н. М., Межов О. Г. Префіксальні інновації як засіб психологічного впливу на свідомість реципієнтів. *Психолінгвістика*. 2018. Вип. 24 (2). С. 97–114.

142. Коць Т. А. Функціонування лексичних варіантів у засобах масової інформації. *Мовознавство*. 1997. № 6. С. 55–59.

143. Кошлата А. В. Теоретичні основи дослідження дискурсивного простору соціальних медіа. *Лінгвістика* : зб. наук. пр. / за ред. проф. К. Д. Глуховцевої. Старобільськ : ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2017. № 2 (37). С.126–135

144. Красноступ Г. М. Нові медіа: становлення та перспективи правового регулювання. *Інформація і право*. 2012. № 2(5). С. 29–32.

145. Крутько Т. В. Мовна гра як спосіб досягнення прагматичного ефекту рекламного тексту. *Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи*. Київ : Логос, 2012. С. 209–216.
146. Кузнецова Г. В. Алюзія як лінгвістичне явище. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2014. № 9. С. 89–91
147. Кузницина Е. С. Языковая игра как средство создания и функционирования рекламного текста. *Вестник Московского государственного областного университета (Электронный журнал)*. 2021. № 2. С. 209–218. <https://vestnik-mgou.ru/ru/Articles/Doc/1063>
148. Кульчицький В. І. Суфіксація як спосіб словотвору англійської авіаційної термінології. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Германістика та міжкультурна комунікація». Випуск 2. 2020. С. 39–42.
149. Купрікова Г. В. Усічення в словотвірній та синтаксичній номінації. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія : Філологія. 2016. Вип. 74. С. 114–116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIFL_2016_74_26.
150. Кухарчук Г. В., Азарова Л. Є. До питання виокремлення понять «аброоснова» та «аброморфема» в сучасному мовознавстві. *Мовні і концептуальні картини світу* : [збірник] / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка.– Київ : Київський університет, 2011. С. 550–555.
151. Кухарчук Г. В. Найуживаніші префіксоїди сучасної української мови: вживання та функціонування в науково-технічній термінології. 2009 URL:http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/13537/kyharchyk_prefikso_idu.pdf?sequence=1
152. Лагдан С. П. Сильове використання фемінітивів в українській мові. *Scientific Research in XXI century : Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference (Ottawa, Canada, December 16-18, 2019)*. Ottawa, 2019. P. 163–170.

153. Лелека Т.О. Засвоєння іншомовних структурних елементів українською мовою на початку XXI століття. *Наукові записки*. Серія Філологічні науки. Випуск 145. Том 2. Кіровоград : Видавець Лисенко В.Ф., 2016. С. 32–37. <https://core.ac.uk/download/pdf/83099716.pdf>.

154. Ландер М. А. Специфіка розподілу аброморфем у назвах знарядь і засобів дії. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Сер. : Філологічні науки. 2014. Вип. 4. С. 6–13.

155. Ленець К. В. Короткий російсько-український словник контрастивної лексики. Київ : Довіра, 2002. 284 с.

156. Лыков А. Г. Можно ли окказиональное слово называть неологизмом? *Русский язык в школе*. 1972. №2 С. 42–53.

157. Лисиченко Л. А. Багатозначність у лексико-семантичній системі: структурний, семантичний, когнітивний аспекти. Харків : Основа, 2008. 89 с.

158. Локайчук С. Структурні функції розмовної лексики в романі Н. Гуменюк “Вересові меди”. *Лінгвостилістичні студії*. 2020. Вип. 12. С. 107–116.

159. Лощина І. С. Функційно-стилістичні особливості неолексем у творах письменників Дніпропетровщини. *The I International Science Conference on Multidisciplinary Research, January 19 – 21, 2021*. С. 856–860. URL: <http://repo.dma.dp.ua/6688/1/I-Conference-January-19%E2%80%9321BerlinGermany-book-857-861.pdf>

160. Лукашанец А. А. Проблемы сучаснага беларускага словаўтварэння. Мінск : Беларуская навука, 2013. 315 с.

161. Лук’яненко С. С. Лексико-словотвірні інновації в українському соціально-політичному назовництві: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова”. Харків, 2009. 19 с.

162. Лут К. А. Гіпербола як засіб прагматичного впливу в англomовному економічному дискурсі. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2015. Вип. 6(1). С. 57–60. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/olinv_2015_6\(1\)_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/olinv_2015_6(1)_15).

163. Ляхова О. В. Динамічні процеси в лексико-семантичній системі сучасної української мови: розширення значень похідного слова : автореф. дис.

... канд. філол. наук : 10.02.01 / МОНМС України. Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2012. 20 с.

164. Мазурик Д. В. Інноваційні процеси в лексиці сучасної української літературної мови (90-і роки ХХ ст.): дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Львів, 2002. 212 с.

165. Максимчук В. В. Суфіксація як один зі способів творення індивідуально-авторських іменників (на матеріалі творчості поетів Рівненщини) // Наукові записки. Серія «Філологічна». Острог : Національний ун-т „Острозька академія”, 2009. Вип. 12. С. 206–214. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/732/1/4.pdf>

166. Мама любить швидкість: «саме та» Maserati мами Дубінського. URL: https://auto.24tv.ua/mama_liubyt_shvydkist_same_ta_maserati_mamy_dubinsk_oho_n17815

167. «#Мама любить скорость». Народний депутат Дубінський отримав у подарунок три елітні автівки. URL: <https://glavcom.ua/country/politics/mama-lyubit-skorost-narodniy-deputat-dubinskiy-otrimav-u-podarunok-tri-elitni-avtivki-650708.html>

168. Мариненко П. І. Лексичні новотвори в сучасній іспанській мові: структурний та семантичний аспекти : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.05. Київ, 2006. 277 с.

169. Мартинова Л. Словотвірний потенціал збірних іменників у сучасній українській мові. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія : Філологія (мовознавство). 2013. Вип. 17. С. 68-73. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_filol_2013_17_15.

170. Мартинцова О. Неологические процессы в аспекте ономазиологической типологии. *Теоретические и методологические проблемы сопоставительного изучения славянских языков / Институт славяноведения и балканистики*. Москва : Наука, 1994. С. 25–33.

171. Мартос С. А. Усичення основи як спосіб творення сучасного молодіжного сленгу. *Ученые записки Таврического нац. ун-та им. В. И. Вернадского*. Серія : Філологія. 2005. Т. 18 (57), № 2. С. 82-84. URL:

http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/884/_doc%20%2831%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y

172. Марчук О.В. Конотативний простір світу англомовного фентезі. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. Сер. Філологія. 2015. № 19. Т. 1. С. 95–97.

173. Матвієнко В. В. Просодичні засоби – наголос. *Труди Київської Духовної Академії*. 2016. № 16. С. 140-149.

174. Махачашвілі Р. К. Лінгвофілософські параметри інновацій англійської мови в техносфері сучасного буття : монографія / Запорізький національний ун-т МОН України. Запоріжжя, 2008. 202 с.

175. Махачашвілі Р. К. Англомовна інноваційна лінгвосфера сучасного буття: онтогенез та динаміка : монографія / Держ. вищ. навч. закл. «Запоріж. нац. ун-т» М-ва освіти і науки України. Запоріжжя, 2013. 306 с.

176. Махачашвілі Р. К., Семеніст І. В. Мультилінгвальна формотворча асиметрія в динаміці мікроструктури інноваційної логосфери комп'ютерного буття. *Нова філологія*. 2020. № 80(2). С. 26-34.

177. Мацько О. Проблема дефініції терміна «оказіоналізм». *Українське мовознавство*. 2018. Вип. 48

178. Мельник С. М. Графодеривація в українській постмодерністській прозі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія : Філологічна. 2014. Вип. 46. С. 121–123. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2014_46_37.

179. Мінчак Г. Б. Експресивно-оцінна метафора в сучасній українській періодиці (лінгвофілософський аспект). *Мова у слов'янському культурному просторі* : тези доповідей і повідомлень міжнар. наук. конференції. Умань : Графіка, 2002. С. 116-117.

180. Мінчак Г. Б. Конотативна семантика сучасних ідеологічно забарвлених номінативних одиниць (на матеріалі української преси 90-х років ХХ століття) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова”. Київ, 2003. 21 с.

181. Мірошниченко І. Г. Стислий текст в українському масмедійному дискурсі : дис. ... на здобуття кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.02.01 – українська мова / Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара. Дніпро, 2020. 275 с.

182. Мірошниченко І. Г. Тропи як засоби лаконічності та виразності в стислих текстах українських мас-медіа. *Науковий вісник Херсонського держ. ун-ту*. Серія: Лінгвістика. 2018. Вип. 34. С. 61–65.

183. Мітчук О. А. Нові слова та їх значення у мові мас-медіа Рівненщини (1995-2005 рр.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.01.08 “Журналістика”. Львів, 2006. 17 с.

184. Михайленко Л. Л. Динаміка суспільно-політичної лексики української мови кінця ХХ – початку ХХІ століття (на матеріалі мови українських засобів масової інформації) : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2009. 217 с.

185. Муратова В. Ф. Гіпербола як стрижневий засіб інтенсифікації мови у П. Зюскінда. *Новітня філологія*. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2010. № 16 (36). С. 171–178. URL: <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/novitfilolog/21/24.pdf>

186. Муромцева О. Г. Розвиток лексики української літературної мови в другій половині ХІХ – на поч. ХХ ст. Харків : Вища шк., 1985. 152 с.

187. Навальна М. І. Лексичні конотації як експресивний засіб мовлення. *Психолінгвістика*. 2014. Вип. 16. С. 127-135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psling_2014_16_12.

188. Навальна М. І. Функціонально-стилістичні особливості книжних елементів у мові української періодики початку ХХІ ст. *Мова. Культура. Взаєморозуміння* : зб. наук. праць. Вип. III. Дрогобич : ДДПУ ім. І. Франка, 2013. С. 125–131.

189. Навальна М. І. Дієслівна лексика соціально-економічної сфери (на матеріалі мови засобів масової інформації кінця ХХ ст.): дис... канд. філол. наук:

10.02.01 / Переяслав-Хмельницький держ. педагогічний ун-т ім. Григорія Сковороди. Переяслав-Хмельницький, 2002. 216 арк.

190. Навальна М. І. Лексика української газетної періодики початку ХХІ ст.: джерела поповнення та стилістичне використання : монографія. Переяслав-Хмельницький : Вид-во КСВ, 2018. 349 с.

191. Нелюба А. М. Експліцитна й імпліцитна економія в словотвірній номінації української мови: автореф. дис. канд. філол. наук. Київ, 2008. 32с.

192. Нерян С. Полілогізм комунікації в соцмережах: форми і жанри <http://dms.onu.edu.ua/article/view/153396/163396>

193. Нешко С. І. Афіксальне вираження конотації в англійській мові : Автореф. дис... канд. філол.наук: 10.02.04. Харків, 2002. 19 с. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&Z21ID=&Image_file_name=DOC/2002/02nsikam.zip&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1.

194. Ніколаєва А., Фоміна Л. Специфіка творення термінів-комполітів та юкстаполітів у терміносистемі програмування, комп'ютерних мереж і захисту інформації. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми української термінології». – 2010. – № 675. – С. 38–41.

195. Никитенко А. А. Стратегии интерактивного взаимодействия в сетевых версиях печатных изданий и онлайн-СМИ. *Научные ведомости Белгородского государственного университета*. Серія «Гуманитарные науки». 2011. № 6 (101), Вып. 9. Белгород, 2011. С. 258–263.

196. Новікова Є. Б. Неологізм, окаяніалізм, потенційне слово: проблеми розмежування. *Лінгвістичні дослідження* : зб. наук. праць ХНПУ ім. Г.С. Сковороди. 2017. Вип. 45. С. 97-102.

197. Олексенко В. Словотвірний потенціал категорії збірності в сучасній українській мові. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2009. Випуск 475–477. Слов'янська філологія. С. 359–368 http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvchnusf_2009_475-477_59.pdf.

198. Омельченко Л. Ф. Лексична семантика і структура англійських складних і складнопохідних лексем із суфіксом -er. *Вісник Житомирського держ. ун-ту ім. Івана Франка*. Житомир, 2006. №27. С. 44-49.
199. Омельченко Л. Ф. Продуктивные типы сложных слов в современном английском языке: на материале прилагательных и глаголов. Москва : Высшая школа, 1981. 173 с.
200. Омельченко Л. Ф. Телескопия – один из малоизученных способов глаголообразования современного английского языка. *Филологические науки*. 1980. № 5. С. 66-71.
201. Онхайзер И. Номинация в текстах разных функциональных стилей. *Словообразование. Стилистика. Текст. Номинативные средства в текстах разных функциональных стилей*. Казань : Изд-во Казанск. ун-та, 1990. С. 5–13.
202. Очеретян Т. А., Марченко В. В. Особливості функціонування лексичних інновацій у сучасному англomовному інтернет-дискурсі. *Молодий вчений*. 2020. № 11 (87). С. 468–471.
203. Паночко М. Запозичення як джерело збагачення українського юридичного лексикону XIX ст. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2014. Вип. 8. С. 326-330. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2014_8_52.
204. Панченко Е. И. К вопросу о лингвистическом статусе туристического дискурса. *Лінгвістика. Лінгвокультурологія*. 2014. Т. 7. С. 66-72.
205. Панченко Е. И. SMS и телеграмма: эволюция сжатого текста. *Вісник Дніпропетровського університету*. Серія : Мовознавство. 2013. Т. 21. Вип. 19(1). С. 229-234.
206. Пародіювання. *Теорія літератури - літературознавство і мовознавство*. URL: <https://ukrlit.net/info/criticism/parodying.html>
207. Петрина Х. В. Семантична класифікація алюзій в українській мові (на матеріалі текстів українського модерного художнього дискурсу). *Південний архів. Філологічні науки*. Херсон, 2017. №. 67. С. 37–40
208. Петрина Х. В. Функціонально-семантичний аналіз алюзій в українських постмодерністських художніх текстах : дис. ... канд. філол. наук :

10.02.01 / ДВНЗ «Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2019. 219 с.

209. Печко Н. М. Проблеми міжкультурної комунікації: обмовки політиків. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/153579487.pdf>

210. Підкамінна Л. Лінгвостилістика неологізмів у мові сучасних українських ЗМІ. *Лінгвостилістичні студії*. 2019. вип. 10, Грудень. С. 144-153.

211. Пікуш О. Фонологічні неологізми в англійській мові: специфіка їх утворення. *Проблеми гуманітарних наук. Філологія*. 2014. Вип. 34. С. 158–166. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgn_fl_2014_34_16.

212. Піцура Т. Запозичення як джерело збагачення побутової лексики українських говорів Карпат. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. 2012. Вип. 17. С. 45–50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/spml_2012_17_11.

213. Полюжин М. М., Омельченко Л. Ф. Бахуврихи у сучасній англійській мові. Ужгород : Закарпаття, 2004. 60 с.

214. Полюжин М. М., Омельченко Л. Ф. Функциональное словосложение и префиксальные ономазиологические категории в английском языке Ужгород : Изд-во УГУ, 1997. 100 с.

215. Помийниця. *Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970–1980)*. URL: <http://sum.in.ua/s/pomyjnycja>

216. Помічник Зеленського назвав його “одним з найвеличніших лідерів світу”. URL: <https://www.dymka.com.ua/ukraine/pomichnyk-zelenskogo-nazvav-jogo-odnym-z-najvelychnishyh-lideriv-svitu/>

217. *Помойка. Сборник словарей: Ефремовой, Ожегова, Шведовой*. URL: <https://xn----8sbauh0beb7ai9bh.xn--p1ai/%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B9%D0%BA%D0%B0>

218. Пономаренко В. Д., Ляхова О. В. Звуження значення як динамічний процес у лексико-семантичній системі сучасної української мови. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Сер. : Філологія.

2014. № 1107, вип. 70. С. 92-97. URL:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIFL_2014_1107_70_20.

219. Попко Л. П. Неологизация в языке как трансляция культурно-лингвистической национальной ментальности. Монография. Киев: ГАРККиИ, 2007. 360 с.

220. Попова М. В. Оказіоналізми як стилістична домінанта творчості Ірени Карпи (на матеріалі роману «Фройд би плакав»). *Змиевское краеведение*. 2015. № 4. С. 56–67.

221. Попова Т. В. Русская неология и неография: учебное электронное текстовое издание. ГОУ ВПО УГТУ – УПИ. Екатеринбург, 2005. URL:
<http://www.unizd.hr/Portals/35/2011-12/neol.pdf>

222. Попова Т.В. Новые явления в русском словообразовании конца XX – начала XXI вв. *OPERA SLAVICA XVII*. 2007 №4 С.1–5. URL:
https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/117150/2_OperaSlavica_17-2007-4_2.pdf?sequence=1

223. Попович А. С. Стилістичний прийом градації в „Треносі” Мелетія Смотрицького. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки*. Вип.18. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. С. 68-71.

224. Почему украинцы называют русских мокшанами. URL:
<https://was.media/2018-12-18-pochemu-russkih-nazyvajut-mokshami/>

225. Приймак А. Мовні засоби реалізації експресивності та емоційності у щоденникових текстах на синтаксичному рівні (на матеріалі «Дневника» Т. Г. Шевченка. *Волинь – Житомирщина*. 2010. № 21. С. 250–257.

226. Протасов П. Игры репутаций. *Личность и межличностное взаимодействие в сети Internet*. Санкт-Петербург : СПбГУ, 2007. С. 86–102.

227. Птуха В. А. Конотація як результат взаємозв'язку мови і культури. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2011. Вип. 9. С. 391–398. URL:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sdzif_2011_9_61.

228. Публікація. *Словник української мови: в 11 томах*. Том 8. 1977. С. 382 URL: <http://sum.in.ua/s/publikacija>
229. Радомська Л. А. Вивчення обсягу поняття «юкстапозит» у сучасному мовознавстві. *Методичні студії* : зб. наук.-метод. праць. Вінниця : ДонНУ, 2015. Вип. 4. С. 249–260. URL: http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/4975/Vivchennya_obsyagu_ponyattya_yuxtapozit.pdf?sequence=1&isAllowed=y
230. Ребрій О. В. Сучасні концепції творчості у перекладі : монографія / О. В. Ребрій. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 376 с.
231. Реченець. *Словник української мови: в 11 томах*. Том 8. 1977. С. 522. URL: <http://sum.in.ua/s/rechenecj>
232. Рись Л. Ф., Пасик Л. А. Неологізми німецької мови у час коронакризи. *Кременецькі компаративні студії*. 2020. Вип. X. С. 289-299. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/18676/1/Rys_Pasyk_Article.pdf
233. Розен Е. В. Новые слова и устойчивые словосочетания в немецком языке. Москва : Просвещение, 1991. 192 с.
234. Рудницька Л. І., Щербачук Л. Ф. До питання про спосіб творення слів типу спец, зав, рок в українській мові. *Культура народів Причорномор'я*. 2004. № 49. Т.1. С. 244–246.
235. Рыжова А. С. Особенности интернет-коммуникации : речевые стратегии пользователей. *Слово. Предложение. Текст: анализ языковой культуры* : [сборник научных трудов]. Краснодар, 2012. С. 109–112.
236. Садловська К. На Львівщині 260 «лідерів громадської думки» хочуть вакцинуватися від COVID-19 поза чергою. *Суспільне*. URL: <https://suspilne.media/113274-na-lvivsini-260-lideriv-gromadskoi-dumki-hocut-vakcinuvatisa-vid-covid-19-poza-cergou/>
237. Самойлова І. Художня публіцистика як джерело емпіричного матеріалу для лінгвістичних досліджень. *Лексикографічний бюлетень*. 2015. Вип. 24. С. 49-55.

238. Самойлова, Ірина Анатоліївна. Процеси семантичної деривації в лексичі сучасної української літературної мови (на матеріалі неологізмів 70-90-х років ХХ ст.) : дис... канд. філол. наук: 10.02.01 / НАН України, Ін-т укр. мови. Київ, 1999. 165 л.

239. Семенова С. С. Речевые неологизмы и их стилистические функции в современной французской прозе: : автореф. дисс. на соиск. науч. степени канд. філол. наук : спец. 10.02.05 «Романские языки». Ленинград, 1975. 22 с.

240. Сербенська О. А. Мова газети і мовотворчість журналіста в аспекті соціально-культурного розвитку суспільства : дис...д-ра філол.наук / Львівський ун-т ім. Івана Франка. Львів, 1992. 419 л.

241. Сидоренко І. А. Види стилістичних фігур, заснованих на принципі повтору, в сучасних англійських драматичних текстах. URL: http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/sydorenko_vydy.pdf

242. Сидорук Г. І. Інтернет-скорочення як засіб мовної економії. *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. 2016. Вип. 14. С. 292–299.

243. Ситенко О. О. Телескопія як спосіб побудови неологізмів в інтернет-просторі в сучасній англійській мові. *Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу, наукових працівників і здобувачів наукового ступеня за підсумками науково-дослідної роботи за період 2017–2018 рр.* (16–17 травня 2019 р.): у 2-х томах. Том 2. Вінниця : Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2019. С. 15–16.

244. Слуга. *Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970–1980)*. URL: <http://sum.in.ua/s/sluga>

245. Смітнік. *Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970–1980)*. URL: <http://sum.in.ua/s/smitnyk>

246. Справочник по этимологии и исторической лексикологии. URL: https://dic.academic.ru/dic.nsf/etymology_terms/355/%D0%9F%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%B5

247. Ставицька Л. О. Короткий словник жаргонної лексики української мови. Київ : Критика, 2003. 334 с.
248. Ставицька Л. Український жаргон Словник. Київ : Критика, 2005. 496 с.
249. Ставицька Л. Українська мова без табу: обценізми, евфемізми, сексуалізми / Укр. наук. ін-т Гарвард. ун-ту, Ін-т Критики, НАН України, Ін-т укр. мови. Київ : Критика, 2008. 454 с.
250. Стадній А. С. Оцінка як компонент семантичної структури конотативного дієслова. *Наук. зап. Вінницького держ. пед. ун-ту ім. Михайла Коцюбинського* : зб. наук. праць. Вінниця : ВДПУ, 2011. Вип. 13. С. 119–123.
251. Стадній А. С. Префіксальний спосіб творення конотативних значень дієслів (на матеріалі мас-медіа поч. XXI століття). *Матеріали XLIX науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ*, Вінниця, 27-28 квітня 2020 р. 2020. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2020/paper/view/9270>.
252. Стадній А. С. Структура конотативного макрокомпонента в семантиці дієслів. *Вісник Донецького національного університету. Серія Б: Гуманітарні науки*. Вінниця : ДонНУ, 2015. №1-2. С. 266 – 272.
253. Стасюк Т. В. Відомі утворення: структурно-семантичні і функціонально-стилістичні аспекти у мові сучасної публіцистики : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова”. Дніпропетровськ, 2005. 18 с.
254. Стишов О. А. Динаміка лексичного складу сучасної української мови. *Лексикологія. Лексикографія: навч. посіб.* Біла Церква : Авторитет, 2019. 198 с.
255. Стишов О. А. Основні тенденції розвитку лексичного складу української мови початку XXI століття. *Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки*. 2012. № 1. С. 406–415.
256. Стишов О. А. Семантичні неологізми в дискурсі українськомовних мас-медіа початку XXI століття. *Філологічні студії. Науковий вісник*

Криворізького державного педагогічного університету. 2015. Вип. 13. С. 364–374. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PhSt_2015_13_53

257. Стишов О. А. Динамічні процеси в лексико семантичній системі та в словотворі української мови кінця ХХ ст. (на матеріалі мови засобів масової інформації): автореф. дис. докт. філол. наук. Київ, 2003. 36 с.

258. Стишов О. А. Особливості суфіксального словотворення неологізмів на позначення осіб у сучасній українській мові. *Лінгвістичні дослідження* : зб. наук. праць ХНПУ імені Г. С. Сковороди. 2020. Вип. 53. С. 127–140.

259. Стишов О. Джерела поповнення молодіжних жаргонізмів в українській мові початку ХХІ століття. *Українське мовознавство*. 2019. Вип. 49. С. 32–43.

260. Стишов О. Лексичні й стилістичні неологізми в ЗМІ з погляду мовної культури. *Культура слова*. Київ, 1999. Вип. 52. URL: <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine52-1.pdf>

261. Стишов О. Сучасне українське словотворення: основні тенденції розвитку. *Мовознавчий вісник* : зб. наук. праць на пошану Катерини Городенської з нагоди її 60-річчя / МОН України. Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. Черкаси, 2009. Вип. 8. С. 136–146.

262. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації): монографія. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2003. 392 с.

263. Стратулат Н. В. Дери́ваційні та семантичні неологізми в лексичній системі української мови (на матеріалі тлумачного словника української мови в 20-ти томах) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова”. Київ, 2009. 20 с. URL: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:nvjRO1Px9SMJ:www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DARD%26P21DBN%3DARD%26Z21ID%3D%26Image_file_name%3DDOC/2009/09snvumt.zip%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1+%&cd=8&hl=ru&ct=clnk&gl=ua

264. Струганець Л. В. Динаміка лексичних норм в українській лексикографії ХХ століття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова”. Київ, 2002. 32 с.

265. Таран А. Конкурування номінацій у сучасній українській мові: тенденції стабілізації нової лексики : монографія. Черкаси, 2011. 232 с.

266. Тараненко О. О. Українсько-російські мовні контакти на сучасному етапі: притягування і відштовхування. І. Впливи, інтерференція, запозичення. *Мовознавство*. 2010. № 2-3. С. 55-82.

267. Тепшич А. І. Мовна гра як домінанта постмодерного дискурсу (на матеріалі прозових творів представників станіславського феномена) : монографія / наук. і відп. ред. А. П. Загнітко. Белград–Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 192 с.

268. Терещенко Л. Я. Лінгвістична відповідь на COVID-19: мовна гра і труднощі перекладу. *Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України* : збірник наукових праць VIII Міжнародної науково-практичної конференції. м. Вінниця, 03 червня 2020 р. Вінниця, 2020. Ч. 4. 288 с. С. 253–261.

269. Терханова О. В. Абревіація як специфічне мовне явище в газетно-журнальній публіцистиці 80–90-х років ХХ століття. *Вісник ДНУ. Серія: Соціальні комунікації*. 2016. № 12. Вип. 16. Т. 24. С. 153–158.

270. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970–1980). URL: <http://sum.in.ua/>

271. Тимощук Н. М. Неологізми на позначення явищ covid-19: морфологічний аспект. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені І. Франка*. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 35. Т. 5. С. 168–172

272. Тищенко О. Мова інтернет-спілкування: стиль, норма, освіта. *Дивослово* : науково-методичний журнал. 2011. № 12. С. 35–39.

273. Ткачик О. В., Роговська Н. В. Шляхи поповнення лексичного складу сучасної англійської мови. *Вісник*. 2017. № 9. С. 36–40
274. Ткачівська М. Р. Іншомовні вкраплення та їх відтворення в німецькомовних перекладах. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2017. Вип. 9(3). С. 117–123. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/olinv_2017_9\(3\)_27](http://nbuv.gov.ua/UJRN/olinv_2017_9(3)_27).
275. Тодор О. Явища семантичної трансформації та стилістичної транспозиції в українській мові 90-х рр. ХХ століття. *Наукові записки*. 2003. Т. 22. Ч.І. С.13-16.
276. Томіленко Л. М. Термінологічна лексика в сучасній тлумачній лексикографії української літературної мови : монографія. Івано-Франківськ : Фоліант, 2015. 160 с.
277. Третьякова К. В. Функціонально-прагматична місія неологізмів у мові. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2019. № 42. Т. 1. С. 156–159.
278. Тропина Н. П. Стабильное и новое в языковой картине мира русского этноса сквозь призму семантической деривации. *Слов'янський збірник*. 2012. Вип. 16. С. 184-197.
279. Турчак О. М. Особливості словотвору економічної термінології. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*. Серія “Філологічні науки”. 2016. № 2 (12). С. 247–252.
280. Український правопис. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/%202019.pdf>
281. Устінова В. Словотвірні особливості інновацій-запозичень у сучасній німецькій мові сфери телебачення та телекомунікації. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Сер. Філологія. 2016. 1 (35). С. 12-15.
282. Федоренко Т. Джерела енантосемії в українській мові на загальнономовному тлі. *Українська мова*. 2010. № 2. С. 60–75.
283. Ферм Л. Особенности развития русской лексики в новейший период (на материале газет). Uppsala, 1994. 236 с.

284. Фецько І. Суфіксація як продуктивний спосіб творення термінів музейної справи. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Проблеми української термінології*. 2015. № 817. С. 82–86.
285. Ходаковська Н. Г. Стилiстичні конотації та їх мовна характеристика. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО КНЛУ. Філологія, педагогіка, психологія*. 2012. Вип. 24. С. 33-38.
286. Хоменко Г. Є. Експресивні засоби лексико-семантичного рівня інформаційного тексту. *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. 2012. Вип. 8. С. 276–282. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PhSt_2012_8_29.
287. Хрустик Н. М. Класифікація та деякі проблеми вивчення способів словотворення. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/24735/3/9-16.pdf>
288. Українська мова : енцикл. / редкол. В. М. Русанівський (співголова), О. О. Тараненко (співголова), М. П. Зяблюк та ін. 2-ге вид., випр. і доп. Київ: Вид-во Укр. енцикл. ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.
289. Чемеркін С. Г. Мова інтернет-комунікації. *Українська мова : Енциклопедія*. 3-тє вид. Київ : Українська енциклопедія, 2007. С. 365–366.
290. Чемеркін С. Г. Українська мова в Інтернеті: позамовні та структурні процеси. Київ, 2009. 240с.
291. Шевченко Л. І. Горизонтами модерної лінгвістики / уклад. : Д. В. Дергач, Д. Ю. Сизонов. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2014. 317 с. URL: http://medialing.spbu.ru/upload/files/file_1505428057_8929.pdf
292. Шеховцова Н. А. Фемінітиви в українській пресі. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки (мовознавство і літературознавство)*. 2017. Вип. 9. С. 143–146.
293. Шилина М. Г. Інтернет-гіпертекст общественных связей : характеристики, особенности, тенденции развития. *Медиаскоп*. Москва : Ф-т журналистики. МГУ, 2010. № 2. URL: <http://www.mediascope.ru/node/567>

294. Шкурко Г. Переосмислення значень слів як джерело поповнення лексики традиційного транспорту та комунікацій в українських говірках Закарпаття. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Філологія; / ред.кол.:Н. Венжинович (гол.), Г. Шумицька та ін. Ужгород : ПП Данило С. І., 2019. Вип. 2(42) : На пошану професора Василя Добоша (до 95-річчя від дня народження). С.113-117.

295. Шостюк З. Функціональні та стилістичні особливості неологізмів у поетичному тексті Дмитра Павличка. *Синопсис: текст, контекст, медіа*. 2013. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stkm_2013_2_16.

296. Штукарева Е.Б. Языковая специфика интернет-коммуникации. *Интернет коммуникация как новая речевая формация*. Москва, 2012. С. 297–302.

297. Яковенко О. І. Неологічні процеси в економічній терміносистемі сучасної італійської мови. *Мовні і концептуальні картини світу: збірник наукових праць*. Київ : ВПЦ “Київський університет”, 2008. Вип. 24. Ч. 4. С. 119–125.

298. Ясинецька Н. А. Лінгвостилістика нових запозичених англійців в українській мові. *Філологічні студії : наук. вісн. Криворізького нац. ун-ту.– Кривий Ріг : Вид-во КНУ, 2014. Вип. 10. С. 255–263.*

299. Digital in 2021. URL: <https://wearesocial.com/digital-2021>

300. Elagina D. Facebook users in Ukraine from September 2018 to June 2021. Jul 28, 2021. URL: <https://www.statista.com/statistics/1030052/facebook-users-ukraine/>

301. Elagina D. Population of Ukraine 2021, by age group. Jul 22, 2021. URL: <https://www.statista.com/statistics/1006655/ukraine-population-by-age-group/>

302. Facebook. Investor Relations. URL: <https://investor.fb.com/home/default.aspx>

303. Kemp Simon. Digital 2020: 3.8 Billion people use social media : special reports. 30 January 2020. URL: <https://wearesocial.com/blog/2020/01/digital-2020-3-8-billion-people-use-social-media>

304. Leading countries based on Facebook audience size as of July 2021. URL: <https://www.statista.com/statistics/268136/top-15-countries-based-on-number-of-facebook-users/>

305. Martincová O. Problematika neologismů v současné spisovné češtině. Praha : Univ. Karlova, 1983. 160 s.